BAC 2007

A. COSTACHE
M. LASCĂR
A. SĂVOIU

Fl. IONIȚĂ
Gh. LĂZĂRESCU
F. SÂMIHĂIAN

Limba și literatura română

pentru examenul de

bacalaureat

III 32887

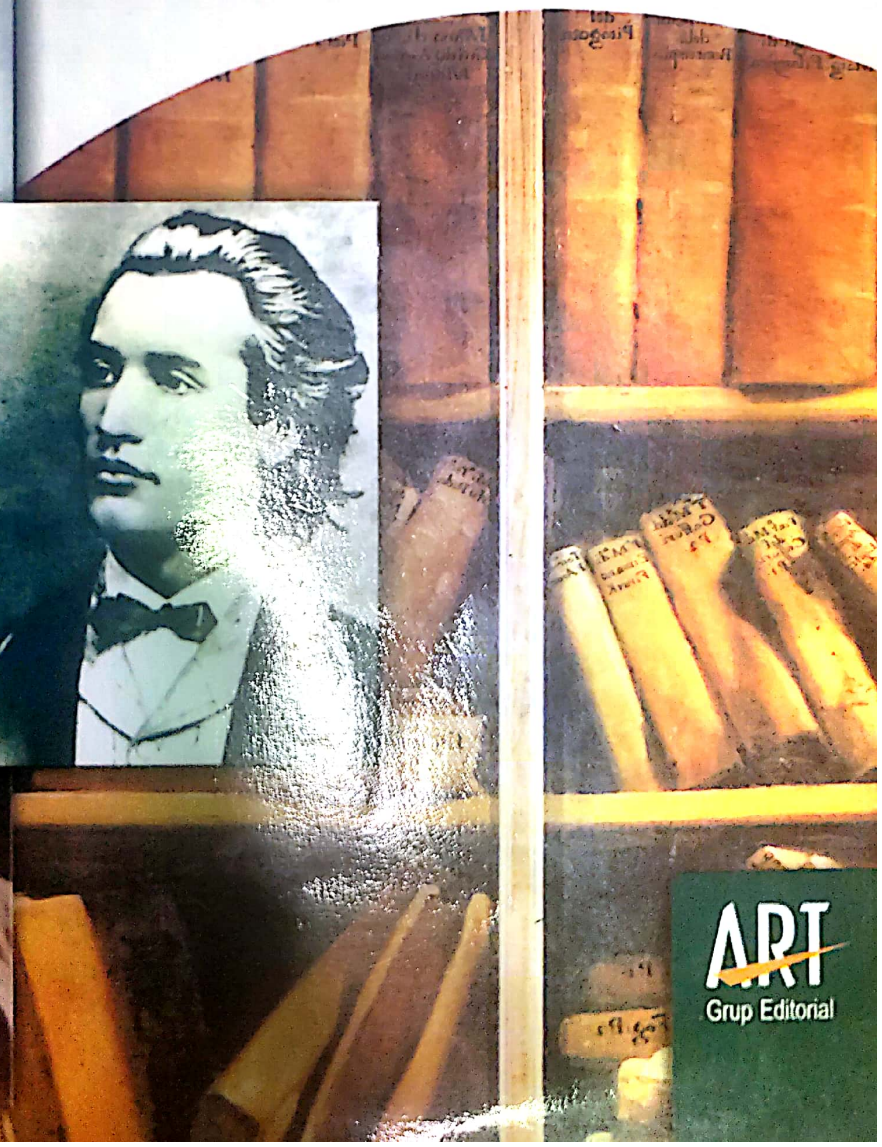

ART
Grup Editorial

Scanned with OKEN Scanner

ART
Grup Editorial

Toate drepturile asupra acestei lucrări aparțin editurii. Reproducerea integrală sau parțială a conținutului lucrării este posibilă numai cu acordul prealabil scris al editurii.

Referent:

Mihail STAN

Tehnoredactare:

Claudiu ISOPESCUL

Coperta:

Alina ADĂSCĂLIȚEI

BIBLIOTECA JUDEȚEANA „CH.ASACHI" IAȘI

Pentru comenzi vă puteți adresa:

Departamentului Difuzare al **Grupului Editorial** ART

- **tel.:** 021.224.01.30
021.224.17.65
0721.213.576
0744.300.870

Se acordă importante **reduceri**.

Scanned with OKEN Scanner

Scanned with OKEN Scanner

ARGUMENT

Volumul de față se dorește a fi un auxiliar util elevilor care pregătesc examenul de bacalaureat 2007. El se compune dintr-un număr de 30 de **teste** însoțite de **bareme de notare și sugestii de rezolvare** realizate în conformitate cu **Programa** elaborată de Serviciul Național de Examinare și Evaluare și aprobată prin Ordinul M.E.C./2006, reprodusă de asemenea. Testele au fost concepute astfel încât să poată fi rezolvate în intervalul celor 180 de minute de lucru efectiv prevăzut de **Metodologia** examenului.

Pentru o mai bună informare, au fost reproduse și **subiectele de la proba orală** (tip I și II) și **scrisă** din sesiunile iunie – iulie și august 2006. Un capitol de **Observații și sugestii** oferă câteva soluții care să permită o mai eficientă selecție a textelor literare necesare în vederea susținerii examenului de bacalaureat, ținând seama deopotrivă de cele trei competențe care vor fi evaluate, dar și de conținuturile obligatorii. Tot aici sunt propuse soluții la câteva dintre problemele pe care le-ar putea ridica (și le ridică, efectiv) proba orală.

Alcătuite independent (Marilena Lascăr 4, 6, 12, 13, 18, Florentina Sâmihăian 9, 21, Adrian Costache 10, 11, Florin Ioniță 1-3, 5, 7, 8, 14-16, Gheorghe Lăzărescu 6, 21, Adrian Săvoiu 19, 20, Mihail Stan 7, 22-25), cele 25 de teste reflectă viziunea personală a autorilor asupra modului în care pot fi valorificate conținuturile programei, dar respectă cu strictețe atât gradul mediu de dificultate, prognozat, al examenului, cât și formatul probei.

Autorii

LIMBA ŞI LITERATURA ROMÂNĂ
PROGRAMA PENTRU EXAMENUL DE BACALAUREAT – 2007

I. STATUTUL DISCIPLINEI DE EXAMEN

Prin ponderea sa reflectată în prezenţa celor două probe obligatorii, scrisă şi orală, limba şi literatura română ocupă un loc important în structura examenului de bacalaureat. Noul Curriculum liceal pune accent pe **latura formativă a învăţării**, fiind centrat pe *achiziţionarea de competenţe*, fapt care a determinat precizarea, în programa de bacalaureat, a competenţelor de evaluat şi a conţinuturilor din domeniile: A. literatura română, B. limbă şi comunicare.

Proba scrisă vizează competenţele de comunicare în scris, aplicate în **receptarea/ producerea mesajelor** şi în redactarea diferitelor tipuri de texte (compuneri/ eseuri şi texte funcţionale).

Proba orală vizează competenţele de comunicare orală, fiind centrată pe producerea unor tipuri de discurs (expozitiv, narativ, argumentativ) exersate în cadrul învăţământului liceal.

II. COMPETENŢE DE EVALUAT

Prin susţinerea examenului de Bacalaureat la această disciplină, elevul va trebui să facă dovada următoarelor abilităţi şi elemente de competenţă, dobândite la nivel liceal (clasele a IX-a – a XII-a):

1. Utilizarea corectă şi adecvată a limbii române în receptarea şi în producerea mesajelor, în diferite situaţii de comunicare

a. Competenţe privind producerea mesajelor

- Utilizarea corectă şi adecvată a formelor exprimării **orale** în diverse situaţii de comunicare (respectarea normelor limbii literare; pronunţarea corectă; tehnici de comunicare specifice în conversaţie; adecvarea mijloacelor verbale, paraverbale şi nonverbale la situaţia dată) – pentru proba orală.
- Construirea diverselor tipuri de discurs: descriere orală, povestire orală, rezumare, exprimarea unei opinii pe teme diverse, comentarii pe marginea unor texte literare şi nonliterare – pentru proba orală.
- Utilizarea corectă şi adecvată a formelor exprimării **scrise** în redactarea unor texte diverse (registre stilistice diferite în funcţie de situaţia de comunicare; stilurile funcţionale; calităţile generale şi particulare ale stilului; respectarea normelor ortografice, de punctuaţie, morfosintactice şi folosirea adecvată a unităţilor lexico-semantice).
- Redactarea diferitelor tipuri de compuneri, pornind de la texte literare (rezumat, analiză, sinteză, paralelă, eseu) şi a textelor funcţionale (curriculum vitae, proces-verbal, cerere, scrisoare – tipuri diverse de scrisori).

Scanned with OKEN Scanner

b. Competențe privind receptarea mesajelor

• Receptarea adecvată a sensului unui mesaj transmis prin texte orale sau scrise (sens denotativ, sensuri conotative; sesizarea valențelor stilistice ale unor categorii morfosintactice; influența elementelor paraverbale asupra înțelegerii mesajului oral).

• Identificarea valorilor stilistice generate de folosirea registrelor limbii în texte studiate sau în texte la prima vedere (elemente de limbaj arhaic, popular, regional, colocvial; argou, jargon).

• Aplicarea cunoștințelor de limbă în interpretarea textelor literare (studiate sau la prima vedere).

• Identificarea expresivității și a subiectivității în limbajul comun și în limbajul poetic, în texte studiate sau la prima vedere.

2. Folosirea instrumentelor de analiză stilistică și structurală în receptarea diferitelor texte literare și nonliterare

• Recunoașterea trăsăturilor definitorii ale comunicării ficționale și nonficționale (referent, limbaj, scopul comunicării, modalități de receptare).

• Recunoașterea și analiza principalelor componente de ordin structural specifice textului narativ, pornind de la texte studiate sau la prima vedere (construcția subiectului, compoziția, personajele, modalități de caracterizare a personajului, tipuri de personaje, instanțele comunicării, perspectiva narativă).

• Identificarea particularităților de limbaj în textele narative studiate sau la prima vedere (registre stilistice, limbajul personajelor, mărci lingvistice ale prezenței naratorului, stilul direct, stilul indirect și stilul indirect liber).

• Recunoașterea și realizarea de conexiuni/ compararea diferitelor tipuri de proză și a particularităților acestora.

• Recunoașterea și analiza principalelor componente de ordin structural și de limbaj, specifice textului dramatic (construcția subiectului, compoziția, modalități de caracterizare a personajelor, registre stilistice, limbajul personajelor, notațiile autorului/ indicațiile scenice).

• Identificarea și analiza elementelor de compoziție și de ordin structural în textul poetic, pe texte studiate sau la prima vedere (titlu, incipit, relații de opoziție și de simetrie, elemente de recurență – motiv poetic, laitmotiv; instanțele comunicării în textul poetic).

• Identificarea instanțelor comunicării în textul poetic.

• Analiza și realizarea de conexiuni/ compararea diferitelor tipuri de lirism, pe baza unor texte studiate sau la prima vedere.

• Analiza limbajului poetic sub aspectul particularităților stilistice, pe texte studiate sau la prima vedere (figuri sintactice, figuri semantice, figuri de sunet și elemente de versificație).

• Aplicarea conceptelor operaționale în analiza și în discutarea textelor narative, dramatice, poetice și de doctrină literară.

• Realizarea de conexiuni diverse între două sau mai multe texte literare (înrudite tematic, structural sau stilistic).

Scanned with OKEN Scanner

3. Argumentarea în scris sau oral a propriilor opinii asupra unui text literar sau nonliterar

a. Receptare

• Identificarea structurilor lingvistice în diverse situații de comunicare, în vederea sesizării logicii și coerenței mesajului.

b. Producere

• Susținerea argumentată a unui punct de vedere într-un monolog **oral** (tehnica argumentării, adecvarea elementelor verbale, nonverbale și paraverbale) – pentru proba orală.

• Elaborarea unei argumentări scrise/ orale pe o temă dată (construcția discursului argumentativ: structuri, conectori și tehnici argumentative).

• Încadrarea unui text dramatic, a unui text narativ sau a unei poezii într-o anumită categorie (de exemplu: comedie, dramă; basm cult, roman modern; poezie romantică, simbolistă), pe baza identificării caracteristicilor acestora.

• Integrarea unui text literar într-un anumit context (opera autorului, curent literar, epocă).

• Identificarea unor particularități și realizarea de conexiuni între epoci culturale și ideologii literare, în vederea caracterizării acestora (*Dacia literară*, *Junimea*, tradiționalism, modernism).

• Compararea și evaluarea unor puncte de vedere diferite, exprimate în legătură cu un anumit text literar sau cu un fenomen literar/ cultural.

• Compararea unor idei și atitudini diferite, în dezvoltarea aceleiași teme literare.

• Relevarea specificității limbajului literar în raport cu limbajul altor arte.

III. CONȚINUTURI

A. LITERATURA ROMÂNĂ

1. Textul. Aspecte generale

• elemente ale situației de comunicare (emițător, receptor, mesaj, cod, canal, context); funcțiile comunicării;

• textul literar/ nonliterar;

• text și context;

• teme și motive literare;

• literatura și alte arte.

2. Proza

a. Proza narativă – accepții ale termenului; evoluție și tipologie (proză romantică, proză realistă; proză fantastică).

b. Specii narative (basmul cult; povestirea; nuvela istorică, fantastică, psihologică; romanul – tradițional, modern, obiectiv, subiectiv; romanul de până la al doilea război mondial; romanul de după al doilea război mondial).

c. Structura textului narativ

• instanțele comunicării narative (autor, narator, personaje, cititor);

• perspectiva narativă/ viziunea (narator omniscient, personaj-narator, narator „martor"); narațiunea la persoana I și a III-a;

Scanned with OKEN Scanner

• construcția subiectului și a discursului narativ: acțiune, secvența narativă, episod, conflict, relații temporale și spațiale, momentele subiectului; povestire în ramă, alternanță, înlănțuire, incipit, final, elipsă, pauză descriptivă;

• personajele – tipuri de personaje (principal, secundar, episodic, „caractere", personaje „tipice"); modalități de caracterizare a personajului.

d. Limbajul prozei narative

• modalități ale narării: povestire; rezumat, scenă;

• mărci ale prezenței naratorului; limbajul personajelor; vorbire directă și indirectă, stilul indirect liber;

• registre stilistice (popular și cult, scris și oral etc.).

3. Poezia

a. Poezia – accepții ale termenului; evoluție (poezia pașoptistă; Mihai Eminescu; prelungiri ale romantismului și ale clasicismului; simbolismul; tradiționalismul; modernismul; neomodernismul; postmodernismul); tipologie (poezie lirică și epică).

b. Structura textului poetic

• comunicarea în textul poetic (eul liric; raportul autor – eu liric);

• tipuri de lirism: subiectiv și obiectiv;

• elemente de compoziție în textul poetic: titlu, incipit, secvențe poetice, relații de opoziție și de simetrie, elemente de recurență (motiv poetic, laitmotiv);

• nivelurile textului poetic: fonetic, morfosintactic, lexico-semantic și stilistic.

c. Limbajul și expresivitatea textului poetic

• caracteristicile limbajului poetic (expresivitate, ambiguitate, sugestie etc.);

• imaginarul poetic;

• procedee artistice/ figuri de stil – concept, clasificare: figuri sintactice și de construcție (enumerația, repetiția, paralelismul sintactic, refrenul, simetria, antiteza, interogația retorică, exclamația retorică, invocația retorică), figuri semantice (epitetul, comparația, metafora, oximoronul, sinestezia, simbolul), figuri de sunet (aliterația);

• elemente de versificație: strofă, vers, vers alb, măsură metrică, rimă, ritm.

4. Dramaturgia

a. Dramaturgia – accepții ale termenului: text dramatic, artă a spectacolului teatral.

b. Specii dramatice (comedia, drama); forme ale dramatugiei în teatrul modern.

c. Structura textului dramatic

• construcția subiectului dramatic: conflicte dramatice, intrigă, scenă, relații temporale și spațiale;

• compoziția textului dramatic: act, scenă, tablou, replică; indicații scenice;

• personajul dramatic – modalități de caracterizare.

d. Limbajul dramaturgiei. Expresivitate în textul dramatic

• particularități ale construcției dialogului dramatic; monologul;

• limbajul personajelor ca modalitate de caracterizare (registre stilistice în vorbirea personajelor); oralitate în dialogul dramatic.

5. Epoci și ideologii literare

Texte de doctrină literară privitoare la:

• romantism (estetica) – *Dacia literară* (manifest literar; doctrină estetică);

• *Junimea* și junimismul – Titu Maiorescu;

• perioada interbelică – ideologii literare, elemente de estetică: modernism – E. Lovinescu; tradiționalism.

Scanned with OKEN Scanner

6. Autori canonici

Mihai Eminescu, Ion Creangă, I.L. Caragiale, Titu Maiorescu, Ioan Slavici, G. Bacovia, Lucian Blaga, Tudor Arghezi, Ion Barbu, Mihail Sadoveanu, Liviu Rebreanu, Camil Petrescu, G. Călinescu, E. Lovinescu, Marin Preda, Nichita Stănescu

Notă. Textele literare la prima vedere pot aparține atât autorilor canonici, cât și altor autori. Conform programei școlare în vigoare, examenul de bacalaureat nu implică studiul monografic al scriitorilor canonici.

B. LIMBĂ ȘI COMUNICARE

Niveluri de constituire a mesajului

Notă. Conținuturile de mai jos vizează:

- aplicarea, în diverse situații de comunicare, a normelor ortografice, ortoepice, de punctuație, morfosintactice și folosirea adecvată a unităților lexico-semantice;
- aplicarea cunoștințelor de limbă, inclusiv cele dobândite în ciclul gimnazial, în exprimarea corectă și în interpretarea textelor literare.

Nivelul fonetic

- pronunțarea corectă a neologismelor; accentul, evitarea cacofoniei;
- hipercorectitudinea.

Nivelul lexico-semantic

- variante lexicale;
- câmpuri semantice;
- derivate și compuse, schimbarea categoriei gramaticale;
- relații semantice (polisemie; sinonimie, antonomie, paronimie, omonimie), sensul corect al cuvintelor (neologismelor);
- elemente verbale ale comunicării (cuvinte, propoziții, frază); unități frazeologice;
- sensul cuvintelor în context; sens denotativ și conotativ;
- pleonasmul, tautologia, atracția paronimică.

Nivelul morfosintactic

- forme flexionare ale părților de vorbire; valori expresive ale părților de vorbire; mijloace lingvistice de realizare a subiectivității vorbitorului;
- elemente de acord gramatical; acordul prin atracție, acordul logic;
- elemente de relație (prepoziții, conjuncții, pronume/ adjective pronominale relative, adverbe relative);
- anacolutul; hipercorectitudinea.

Nivelul ortografic și de punctuație

- norme ortografice și de punctuație în constituirea mesajului scris;
- rolul semnelor ortografice și de punctuație în înțelegerea mesajelor scrise.

Nivelul stilistic

- calitățile generale și particulare ale stilului (claritate, proprietate, precizie, concizie, corectitudine; variație stilistică, cursivitate, eufonie, oralitate etc.);
- stiluri funcționale (definire, caracteristici, exerciții aplicative/ redactarea unor texte);
- stil direct, stil indirect, stil indirect liber;
- registre stilistice ale limbii (popular și cult, scris și oral; arhaic, regional, colocvial, argou, jargon).

Scanned with OKEN Scanner

Concepte operaționale

• act, acțiune, aliterație, antiteză, artă poetică, autor, basm cult, câmp semantic, cititor, comedie, comic, comparație, compoziție, conflict, construcția subiectului (expozițiune, conflict, intrigă, punct culminant, deznodământ), curent literar, dramaturgie, dramă, elemente ale situației de comunicare (emițător, receptor, mesaj, cod, canal, context)/ funcțiile comunicării, enumerație, episod, epitet, eul liric, exclamație retorică, fantastic, ficțiune, figură de stil, final, imagine artistică, incipit, indicații scenice, interogație retorică, laitmotiv, lirism obiectiv/ subiectiv, metaforă, modalități de caracterizare a personajului literar, modernism, moduri de expunere (narațiune, descriere, dialog, monolog), motiv literar, narator (tipuri), neomodernism, nuvelă (tipuri), oximoron, paralelism sintactic, personaj literar (tipuri), perspectivă narativă, poezie (tipuri), povestire, proză, realism, repetiție, refren, relații temporale și spațiale, romantism, roman (tipuri), secvență narativă, secvență poetică, scenă, sens denotativ/ sensuri conotative, simetrie, simbol, simbolism, sincronism, sinestezie, stil direct/ indirect/ indirect liber, stil funcțional, tablou, temă, text literar/ nonliterar, titlu, tradiționalism, tragic, vorbire directă, vorbire indirectă.

Notă! Pregătirea candidaților și elaborarea subiectelor pentru examenul de bacalaureat 2007 se vor realiza în conformitate cu prevederile prezentei programe de bacalaureat și a programelor școlare în vigoare. Manualul școlar este doar unul dintre suporturile didactice utilizate de profesori și de elevi în predare-învățare, conținutul acestuia fiind valorificat în funcție de specificările din prezenta programă de bacalaureat și din programele școlare corespunzătoare.

Conform Adreselor M.Ed.C. nr. 48.871/ 23 noiembrie 2005 și nr. 31.641/ 3 mai 2006, începând cu anul școlar 2006-2007, „*respectarea normelor* prevăzute în ediția a II-a a ***Dicționarului ortografic, ortoepic și morfologic al limbii române (DOOM²)*** *este obligatorie* [...] *la examenele de bacalaureat*, în cadrul cărora profesorii în cauză/ elevii vor da dovada cunoașterii acestora, fiind evaluați ca atare".

Scanned with OKEN Scanner

OBSERVAŢII ŞI SUGESTII ÎN LEGĂTURĂ CU EXAMENUL DE BACALAUREAT 2007

I. SUGESTII DE SELECŢIE A OPERELOR LITERARE CORESPUNZĂTOARE CONCEPTELOR OPERAŢIONALE

Programa de limba şi literatura română pentru examenul de bacalaureat – 2007 vizează următoarele competenţe dobândite şi exersate de elevi în timpul celor patru ani de studiu ai liceului:

- *Utilizarea corectă şi adecvată a limbii române în receptarea şi în producerea mesajelor, în diferite situaţii de comunicare.*
- *Folosirea instrumentelor de analiză stilistică şi structurală în receptarea diferitelor texte literare şi nonliterare.*
- *Argumentarea în scris sau oral a propriilor opinii asupra unui text literar sau nonliterar.*

Conţinuturile propriu-zise au fost grupate în două domenii, fiecare cuprinzând mai multe subdomenii: **A. Literatură română** (1. Textul. Aspecte generale, 2. Proza, 3. Poezia, 4. Dramaturgia, 5. Epoci şi ideologii literare, 6. Autori canonici), **B. Limbă şi comunicare** (Niveluri de constituire a mesajului: fonetic, lexico-semantic, morfologic, ortografic şi de punctuaţie, stilistic). Un capitol distinct îl reprezintă **Conceptele operaţionale**.

Toate conţinuturile se focalizează pe texte literare, pe care însă *Programa de examen* nu le nominalizează, cum nu o făcuse, de altfel, nici *Programa şcolară*, lăsând o totală libertate de opţiune candidaţilor. Pentru uşurarea pregătirii examenului, oferim totuşi câteva sugestii, în fond nişte corelări între prevederile *Programei şcolare* în vigoare şi ale celei de bacalaureat.

Nici un autor nu trebuie studiat monografic, iar numărul de texte pe care se vor face aplicaţiile va fi cel prevăzut în *Programa şcolară*. Este bine totuşi ca alegerea acestora să ţină seama şi de posibilitatea ilustrării unui număr cât mai mare dintre *concepte operaţionale* enumerate în *Programa de examen*.

PROZA

Basmul cult – cel puţin un text. Probabil că Ion Creangă, cu indiferent care dintre poveştile sale, este cel mai potrivit pentru ilustrarea speciei. În plus, are şi avantajul de a se afla pe lista autorilor canonici. Ca rezervă, ar putea fi reţinut şi un text de Mihai Eminescu, eventual de Ioan Slavici sau de I.L. Caragiale, mai ales pentru cazul în care subiectul al III-lea ar presupune redactarea unui eseu despre această specie.

Povestirea – cel puţin un text. În manuale există o bogată ofertă de povestiri, dar alegerea ar trebui să ţină seama şi de criteriul canonic (iar în acest caz Mihail Sadoveanu este autorul cel mai potrivit). Dar, ca şi în cazul basmului cult, în eventualitatea redactării unui eseu despre specie, ar fi utilă şi o rezervă aleasă din creaţia lui Vasile Voiculescu, a lui Ion Agârbiceanu, Ion Creangă etc.

Scanned with OKEN Scanner

Nuvela istorică – cel puțin un text. În această situație Costache Negruzzi pare a fi singura opțiune, căci nuvelele lui Alexandru Odobescu nu pot concura cu ***Alexandru Lăpușneanul***.

Nuvela fantastică – cel puțin un text. Cei mai studiați autori sunt Mihai Eminescu, I.L. Caragiale, Vasile Voiculescu și Mircea Eliade, cu precizarea că primii doi, ca autori canonici, pot fi mai utili pentru ilustrarea textelor lirice, respectiv, dramatice.

Nuvela psihologică – cel puțin un text. Ioan Slavici, cu oricare dintre nuvelele sale, este, fără îndoială, alegerea cea cea mai potrivită, dar ca rezerve pot fi păstrați și I.L. Caragiale sau Gib. I. Mihăescu.

Romanul (*tradițional, modern, obiectiv, subiectiv*):

– *cel puțin trei romane de până la al doilea război mondial*. Liviu Rebreanu, G. Călinescu, Camil Petrescu, Ioan Slavici și Mihail Sadoveanu se află pe lista autorilor canonici. Primii doi sunt obligatorii, deoarece ei se studiază în școală numai ca romancieri. Cu ajutorul operei lui Camil Petrescu s-ar mai putea ilustra drama, iar pentru Slavici și Sadoveanu se putuse opta și ca autori de nuvele psihologice sau de povestiri. Deși programa nu prevede decât trei romane pentru această perioadă istorică, lista autorilor s-ar putea completa cel puțin cu numele lui Nicolae Filimon, Hortensia Papadat-Bengescu și Mircea Eliade. Romanele trebuie însă alese ținând seama și de precizările parantezei: *tradițional*, *modern*, *obiectiv*, *subiectiv*.

– *cel puțin două romane de după al doilea război mondial*. Marin Preda, ca autor canonic, este un nume de neocolit. El poate figura cu două romane (***Morometii*** și ***Cel mai iubit dintre pământeni***, prezente, practic, în toate manualele), dar mai pot fi avuți în vedere Nicolae Breban, Fănuș Neagu Ștefan Bănulescu George Bălăiță, D.R. Popescu, Augustin Buzura, Al. Ivasiuc și Mircea Cărtărescu.

POEZIA

Poezia pașoptistă – cel puțin un text. În absența unui autor canonic, alegerea se poate face între Ion Heliade Rădulescu, Vasile Alecsandri și Grigore Alexandrescu.

Eminescu – cel puțin patru texte. O poezie aflată în toate manualele este ***Luceafărul***, deși faptul nu o impune ca prezență obligatorie în bibliografia pentru examen. Alegerea ei ar fi totuși benefică, deoarece permite aplicații pentru multe dintre conceptele operaționale din programă. Pentru celelalte trei texte există numeroase opțiuni, dar este bine ca unul dintre criteriile selecției să fie și cel al varietății tematice.

Prelungiri ale romantismului și ale clasicismului – cel puțin un text: George Coșbuc sau Octavian Goga.

Simbolismul – cel puțin două texte. Ca autor canonic, George Bacovia poate fi prezent cu ambele texte. Lista se mai poate totuși completa cu Alexandru Macedonski, Ion Minulescu sau Ștefan Petică.

Tradiționalismul – cel puțin un text. În absența unui autor canonic, se poate opta pentru oricare dintre poeții Aron Cotruș, Radu Gyr, Ion Pillat sau Vasile Voiculescu.

Modernismul – cel puțin cinci texte. Ca autori canonici, Lucian Blaga, Tudor Arghezi și Ion Barbu sunt prezențe obligatorii (cu unul sau mai multe texte). Pentru varietate, lista se mai poate completa însă cel puțin cu încă două nume: Adrian Maniu și Al. Philippide.

Neomodernismul – cel puțin trei texte. Singurul autor canonic este Nichita Stănescu. Ar mai trebui avuți în vedere însă și poeți precum Ștefan Augustin Doinaș, Radu Stanca, Marin Sorescu, Ana Blandiana, Emil Brumaru, Leonid Dimov etc., prezenți cu texte interesante în majoritatea manualelor.

Scanned with OKEN Scanner

DRAMATURGIA

Comedia – cel puțin un text. Singurul autor canonic, așadar obligatoriu, este I.L. Caragiale. Vasile Alecsandri, Tudor Mușatescu sau Teodor Mazilu pot, eventual, completa lista.

Drama – cel puțin un text. Singurul autor canonic este Camil Petrescu. În cazul în care s-a optat pentru romancier, ar putea fi avuți în vedere și B.P. Hasdeu, I.L. Caragiale, Alexandru Davila, Barbu Delavrancea sau Lucian Blaga.

EPOCI ȘI IDEOLOGII LITERARE. TEXTE DE DOCTRINĂ LITERARĂ

*Dacia literară – **Introducție**.*

Junimea – cel puțin un text. Ca autor canonic, Titu Maiorescu este o prezență obligatorie. Dintre texte, ***O cercetare critică asupra poeziei române de la 1867***, ***În contra direcției de azi în cultura română***, ***Comediile d-lui Caragiale*** sau ***Eminescu și poeziile lui*** ar fi cele mai potrivite.

Modernism – cel puțin un text. Singurul autor canonic este E. Lovinescu, iar ***Istoria literaturii române contemporane*** este cartea sa de referință

Tradiționalism – cel puțin un text. Ca autor canonic, s-ar putea opta pentru Lucian Blaga (deși el apare obligatoriu în lista poeților moderniști) și eseul său ***Revolta fondului nostru nelatin***. ***Sensul tradiției*** și Nichifor Crainic pot constitui o a doua opțiune.

II. OBSERVAȚII ÎN LEGĂTURĂ CU PROBA SCRISĂ

1. Itemul de tip întrebare structurată vizează înțelegerea de text, prin care vor fi evaluate abilități și competențe prevăzute în programa de examen precum: recunoașterea și analiza principalelor componente de ordin structural, de limbaj și de compoziție specifice textelor narative, dramatice și lirice, identificarea și/ sau valorificarea unor *concepte operaționale*, aplicarea cunoștințelor din domeniul *limbă și comunicare* în interpretarea textelor literare, identificarea valorilor stilistice generate de folosirea resurselor limbii etc.

Fiecare cerință debutează cu un verb „de comandă" (*enumeră*, *explică*, *exprimă*, *identifică*, *indică*, *motivează*, *numește*, *precizează*, *selectează*, *transcrie* etc.), identificarea corectă a sensului acestuia fiind esențială pentru formularea răspunsurilor.

Răspunsurile pentru fiecare cerință trebuie redactate punctual și nu integrate sub forma unei „compuneri".

Cu excepția situațiilor menționate expres în cerință, nu există o limită de cuvinte/ rânduri pentru formularea răspunsurilor.

2. În cadrul itemului de tip eseu, ordinea integrării reperelor este la alegere. Mai mult, indiferent de ordinea aleasă, nu este obligatorie tratarea exhaustivă a unui reper, anumite detalii putând fi reluate și/ sau dezvoltate ulterior. Creativitatea candidatului are de jucat un rol important în această privință.

Eseul de tip argumentativ ar trebui să aibă ca punct de plecare o ipoteză; dezvoltarea eseului este necesar să conțină argumente pro și contra, exemple etc., iar concluzia, să întărească ipoteza prin reluarea ei în mod nuanțat. Trebuie întrebuințate de asemenea mijloace lingvistice adecvate exprimării unei aprecieri. Este vorba de verbe de opinie: *a crede*, *a considera*, *a presupune* etc.; de adverbe/ locuțiuni adverbiale de mod folosite ca indici ai subiectivității evaluative: *probabil*, *posibil*, *desigur*, *fără îndoială*, *cu siguranță* etc.; de conjuncții/ locuțiuni conjuncționale cu rol argumentativ, folosite mai ales pentru exprimarea raporturilor de tip cauzal, consecutiv, final, conclusiv etc.: *deoarece*, *din cauză că*, *încât*, *ca să*, *așadar* etc. De asemenea, argumentarea este util a fi punctată și prin formule

Scanned with OKEN Scanner

ca *în primul rând/ mai întâi*, *în al doilea rând* etc., *apoi*, *în concluzie/ aşadar*, *deoarece*, *de exemplu* sau prin structuri lexicale specifice argumentării *precum se ştie* (*se cunoaşte*) etc.

Deşi eseurile de tip descriptiv şi analitic oferă o mai mare libertate în organizare a răspunsului, există totuşi şi în cazul lor câteva cerinţe minimale care trebuie avute în vedere, chiar dacă acestea sunt aplicabile şi eseului de tip argumentativ. Între acestea, mai importante sunt: realizarea echilibrului între cele trei componente (introducere, cuprins, încheiere), succesiunea logică a ideilor, folosirea unui stil şi a unui vocabular adecvate conţinutului, claritatea enunţului, varietatea lexicului, abilitatea de a formula judecăţi de valoare şi de interpretare critică şi personală etc.

Indiferent de tipul de eseu, este recomandată folosirea unui limbaj în care, în măsura posibilului, să fie integrate concepte operaţionale adecvate temei ce va fi dezvoltată.

III. OBSERVAŢII ÎN LEGĂTURĂ CU PROBA ORALĂ

Atât prin itemul care vizează înţelegerea unui text la prima vedere, cât şi prin itemul care presupune susţinerea unei expuneri/ a unui discurs argumentativ pe o problematică studiată conform programei de bacalaureat, proba orală vizează atât aplicarea unor cunoştinţe din domeniul literaturii române şi din domeniul *limbă şi comunicare*, cât şi capacitatea candidatului de a utiliza corect formele exprimării orale în diferite situaţii de comunicare: pronunţarea corectă, adecvarea mijloacelor verbale, paraverbale şi nonverbale la situaţia dată, aplicarea tehnicilor de comunicare specifice monologului şi conversaţiei etc. Mai trebuie avute în vedere şi utilizarea diverselor tipuri de discurs (descriere, povestire, rezumare, exprimarea şi argumentarea unei opinii), identificarea unor procedee lingvistice cu efect de persuasiune, diferenţierea informaţiei esenţiale de cea de rang inferior dintr-un text dat, sesizarea valenţelor stilistice ale unor categorii morfosintactice etc.

Candidatul are libertate deplină în ceea ce priveşte elaborarea răspunsului. În principal este vorba de două tipuri de discurs: descriptiv şi argumentativ.

Deşi este vorba de o probă orală (şi ca atare nu vor fi evaluate şi respectarea normelor ortografice şi de punctuaţie, lizibilitatea, aspectul paginii scrise etc.), răspunsul poate fi pregătit în detaliu pe ciornă şi citit apoi în faţa comisiei. Acest fapt nu exclude însă eventualitatea dialogului, deoarece profesorii examinatori pot interveni cu întrebări ajutătoare, de regulă după ce candidatul şi-a prezentat răspunsurile, dacă se consideră necesar acest lucru. Aşadar candidatul trebuie să fie capabil să-şi adapteze răsunsul la diversele situaţii de comunicare ce se pot ivi în timpul examinării orale.

Scanned with OKEN Scanner

METODOLOGIE PRIVIND DESFĂŞURAREA PROBEI ORALE

I. În cadrul probei orale de limba şi literatura română, în prezentarea răspunsului său, candidatul trebuie să facă dovada stăpânirii următoarelor *capacităţi, deprinderi, abilităţi* şi *elemente de competenţă*: abilitatea de a citi cu acurateţe, fluent şi făcând dovada înţelegerii celor citite; deprinderea de a formula şi de a exprima oral, succint şi clar, răspunsul solicitat de cerinţele cuprinse în biletul de examen; abilitatea de a utiliza limba literară, adecvat contextului de comunicare; deprinderea de a-şi adapta expunerea orală (limbajul, exprimarea, prezentarea) la cerinţele formulate în biletul de examen; ompetenţa de comunicare activată de susţinerea şi de argumentarea ideilor (receptate sau personale).

Acestea vor fi evaluate în contextul construirii, de către candidat, a răspunsului său, pentru conţinuturile prevăzute în programa de examen.

II. În cazul probei orale, biletul de examen conţine un subiect de tipul I, care vizează *o înţelegere de text la prima vedere, aplicarea cunoştinţelor din domeniul limbă şi comunicare* – având ca suport un **text nonliterar dat** – şi un subiect de tipul al II-lea, *susţinerea unei expuneri orale/ a unui discurs argumentativ* pe o problematică din domeniul **literaturii române** studiate sau *ilustrarea unui concept operaţional* prin referire la conţinuturile specifice disciplinei, conform programei de bacalaureat. Subiectele de tipul I (texte nonliterare) vor fi transmise centrelor de examen în plic sigilat.

Răspunsul candidatului se apreciază prin note întregi de la 1 la 10, în funcţie de punctajul de evaluare stabilit pe baza următoarelor criterii de apreciere: *aplicarea cunoştinţelor în receptarea şi analiza textelor literare şi nonliterare* – 6p.; *utilizarea corectă şi adecvată a limbii române în comunicarea orală* – 2p.; *argumentarea orală a propriilor opinii asupra unui text literar* (studiat) *sau nonliterar* (la prima vedere) – 1p. La totalul celor nouă puncte se adaugă un punct din oficiu. Un candidat se consideră promovat la proba orală dacă a obţinut minimum nota finală 5 (cinci).

III. Asamblarea biletelor pentru proba orală se va face de către comisia de examen, prin combinarea unui subiect de tipul I cu un subiect de tipul al II-lea, respectând structura prezentată la punctul **II.**

În abordarea primului subiect, cele trei cerinţe, formulate pe baza textului nonliterar dat, se vor constitui în răspunsuri punctuale, iar profesorii examinatori pot interveni cu întrebări lămuritoare sau suplimentare, de regulă după ce candidatul şi-a prezentat răspunsurile, numai dacă se consideră necesar acest lucru.

Abordarea subiectului de tipul al II-lea presupune susţinerea unei argumentări orale, pe o temă dată, din domeniul literaturii române studiate sau ilustrarea unui concept operaţional prin referire la conţinuturile specifice disciplinei. Examinatorii urmăresc atât aplicarea cunoştinţelor, cât şi construcţia discursului argumentativ (structuri, conectori şi tehnici argumentative), adecvarea elementelor verbale, nonverbale şi paraverbale la situaţia de comunicare.

În continuare, oferim un model de combinare a celor două tipuri de subiecte.

Scanned with OKEN Scanner

SUBIECTUL I

„După opinia mea, în societatea contemporană rolul literaturii este la fel de important ca şi rolul ştiinţei. Literatura (şi aici am în vedere numai literatura majoră, valoroasă) reprezintă specificitatea umană în cel mai înalt grad, impulsionează sensibilitatea şi educă prin forţa exemplului particular latura generală de noblețe şi de sublim a sentimentelor ca act de conştiinţă. [...]

Atâta timp cât oamenii vor comunica prin vorbire, va exista şi literatură.

Cu cât mijloacele tehnice de comunicare se vor perfecţiona (tiparul, radioul, cinematografia, televiziunea), şansele de circulaţie ale literaturii sunt sporite. Literatura, în esenţa ei, nu ţine neapărat de cuvântul scris."

(Nichita Stănescu, ***Rolul literaturii***, în vol. ***Amintiri din prezent***)

a. Precizează tema fragmentului citat.

b. Prezintă două calităţi generale ale stilului din textul dat (*claritate*, *proprietate*, *precizie*, *concizie*, *corectitudine*).

c. Exprimă-ţi opinia despre valabilitatea afirmaţiei: *„Atâta timp cât oamenii vor comunica prin vorbire, va exista şi literatură"*.

SUBIECTUL al II-lea

Ilustrează conceptul operaţional *povestire*, prin referire la o operă literară studiată.

IV. La proba orală, candidatul are la dispoziţie 15-20 de minute pentru a-şi elabora răspunsurile la subiectele existente pe biletul de examen. El are dreptul să ia un al doilea bilet, situaţie în care nota va fi scăzută cu două puncte.

În timpul prezentării de către candidat a subiectelor de pe biletul de examen, cei doi profesori examinatori trebuie să urmărească atât conţinutul, cât şi forma discursului prezentat.

Pentru a aprecia discursul candidatului, fiecare dintre cei doi examinatori aplică un barem de evaluare a răspunsului oral, în conformitate cu Metodologia de examen. Este obligatoriu ca examinatorii să respecte precizările din Metodologia de organizare şi desfăşurare a examenului de bacalaureat 2006 (art. 38 şi art. 39).

Paşii parcurşi de către fiecare dintre cei doi examinatori sunt următorii:

• Să urmărească expunerea candidatului, sprijinindu-l prin întrebări ajutătoare, dacă este necesar.

• Să evalueze răspunsul cu note întregi de la 1 la 10, în funcţie de punctajul orientativ de evaluare, prin adunarea punctelor acordate fiecăruia dintre cele trei criterii prevăzute în barem.

• Să consemneze punctajul de evaluare în borderourile individuale.

• Să stabilească nota finală. În cadrul acestui proces, pot apărea două situaţii:

- Dacă între notele celor doi examinatori există o diferenţă de cel mult un punct, atunci se calculează nota finală ca medie aritmetică cu două zecimale, fără rotunjire.

- Preşedintele comisiei mediază situaţiile în care diferenţa dintre notele celor doi evaluatori este mai mare de un punct. Hotărârea sa, fundamentată pe punctajul acordat candidatului de cei doi examinatori, este definitivă. Situaţiile în care este necesară medierea preşedintelui sunt consemnate într-un proces-verbal, la care se ataşează copii de pe evaluările celor doi examinatori.

• În conformitate cu alineatul (3), art. 39, înscrierea în borderou a notei acordate se face de fiecare examinator, iar a notei finale, de preşedinte. Nota finală la examenul oral se trece în catalog şi în fişa individuală a candidatului, cu semnătura celor doi profesori examinatori. Fişa se înmânează candidatului după consemnarea notei.

Scanned with OKEN Scanner

Cele trei **criterii de apreciere** enunțate mai jos trebuie să fie urmărite de către fiecare examinator, pe tot parcursul expunerii orale a candidatului, fapt care facilitează aprecierea finală obiectivă. Fiecare examinator completează propriul borderou de lucru, în care trece: **numele candidatului, punctajele acordate pentru fiecare criteriu de apreciere** și **punctajul final/ nota acordată**.

*Barem de evaluare a răspunsului oral**

Criterii de apreciere	Punctaj	Detalierea punctajului
1. Aplicarea cunoștințelor în analiza textelor literare și nonliterare (adecvarea la subiect; organizarea ideilor, corectitudinea răspunsului)	**6p.**	**Subiectul de tipul I** – aprecierea răspunsurilor punctuale: **3p.** (1p.+1p.+1p.) **Subiectul de tipul al II-lea** – aprecierea globală a răspunsului: **3p.** – Candidatul prezintă un discurs adecvat subiectului/ cerinței. Răspunsul este complet (include toate informațiile necesare) și convingător. **2p.** – Candidatul își adecvează răspunsul la subiect, cu unele ezitări. Răspunsul este corect, dar incomplet. **1p.** – Candidatul prezintă coordonatele subiectului în mod satisfăcător, dar are lacune în cunoștințe. **0p.** – Raportarea la subiect este nesatisfăcătoare. Candidatul nu răspunde cerinței de pe biletul de examen și nici întrebărilor ajutătoare ale examinatorului.
2. Utilizarea corectă și adecvată a limbii române în comunicarea orală	**2p.**	**2p.** – Candidatul stăpânește competența de comunicare necesară, pe care o aplică prin utilizarea corectă și adecvată a limbii române literare. Expunerea orală este fluentă, bine organizată și convingătoare. Registrul de comunicare este adecvat competenței comunicaționale și personalizat. **1p.** – Candidatul deține competența de comunicare susținută de vocabular și de morfosintaxă, expunerea lăsând impresia generală de fluență, deși cu anumite sincope. Registrul de comunicare ales este cel adecvat, însă vocabularul este limitat. **0p.** – Limba literară nu este folosită în mod satisfăcător, existând abateri de la uzaj, nepermise în comunicarea formală. Expunerea este sincopată, cu repetarea unor idei, cu pauze sau cu ezitări.
3. Argumentarea orală a propriilor opinii asupra unui text literar sau nonliterar	**1p.**	**1p.** – Argumentele prezentate conțin elemente de originalitate și sunt înlănțuite logic, susținând gândirea critică a candidatului, aplicată contextului. Elaborarea argumentării orale respectă construcția discursului argumentativ (structuri, conectori și tehnici argumentative) și adecvarea elementelor verbale, nonverbale și paraverbale la situația de comunicare. **0p.** – Argumentele prezentate sunt insuficiente pentru a se forma o imagine concludentă asupra cunoștințelor candidatului. Argumentarea orală nu respectă construcția discursului argumentativ sau tehnica argumentării.

***Notă!** Se acordă un punct din oficiu.

873533

BIBLIOTECA JUDETEANA „GH.ASACHI" IASI

Scanned with OKEN Scanner

SUBIECTE DATE LA EXAMENUL DE BACALAUREAT 2006

PROBA ORALĂ

Subiecte de tipul I

1.

- *Noapte bună ... la vorbit.* (sloganul publicitar al unei firme de telefonie mobilă)
- *Totul este la latitudinea ta.* (sloganul publicitar al unei agenții de turism)
- *Fructe, nu vorbe!* (sloganul publicitar al unei firme producătoare de sucuri din fructe)

a. Explică relația dintre emițător și receptor în situațiile de comunicare date, pornind de la conținutul fiecărui slogan.

b. Prezintă procedeele lingvistice cu efect de persuasiune, folosite în fiecare dintre cele trei texte.

c. Alege sloganul publicitar care ți s-a părut cel mai reușit și motivează-ți opțiunea.

2.

Parlamentul european (PE) a respins o inițiativă susținută de mai multe țări UE, care cerea înregistrarea datelor privind convorbirile telefonice și corespondența prin e-mail, pentru combaterea terorismului și a crimei organizate. PE a aprobat un raport care ridică semne de întrebare în privința acestei măsuri și a compatibilității ei cu respectul față de viața privată și Convenția europeană asupra drepturilor omului. Franța, Irlanda, Suedia și Marea Britanie ceruseră ca operatorii de telecomunicații să stocheze, timp de 12 până la 36 de luni, toate datele privind SMS și e-mail, precum și registrele convorbirilor telefonice – fără conținutul acestora – în scopul combaterii mai eficiente a terorismului.

După atacurile din iulie 2005 de la Londra, președinția britanică a UE și-a întărit și mai mult eforturile pentru aplicarea acestui proiect, însă inițiativa, botezată deja „Big Brother", are opozanți importanți. În numele dreptului la viața privată și intimitate, organizațiile pentru apărarea drepturilor omului, oficiali europeni însărcinați cu protecția informațiilor, dar și state UE ca Germania și Finlanda, au respins proiectul britanic.

Disensiunile dintre membrii UE au determinat Comisia Europeană să formuleze, la rândul ei, o propunere de compromis care prevede stocarea informațiilor doar 6 – 12 luni. Proiectul Comisiei poate poate fi respins de PE. Cu toate acestea, hotărârile Comisiei și PE în acest caz pot fi ocolite, țările membre putând, cel puțin teoretic, să aplice <Proiectul „Big Brother">, prin acorduri de cooperare judiciară interguvernamentală.

(ziarul ***Evenimentul zilei***)

a. Explică în ce constă Proiectul „Big Brother".

b. Prezintă argumentele pro și contra acestui proiect, așa cum rezultă din articolul citit.

c. Exprimă-ți opinia în legătură cu aplicarea Proiectului „Big Brother" în țările U.E.

Scanned with OKEN Scanner

3.

- *Nici o carte nu e atât de rea, încât să nu folosească la nimic.* (Pliniu cel Tânăr)
- *Munca stăruitoare învinge totul.* (Virgiliu)
- *Viața nu a dat nimic oamenilor fără un efort susținut.* (Horatius)

a. Indică tema și scopul scopul comunicării în fiecare dintre textele de mai sus.

b. Selectează, din lista următoare, două calități ale stilului, care se regăsesc în textele citate, motivându-ți opțiunea: *claritate*, *proprietate*, *precizie*, *concizie*, *corectitudine*, *variație stilistică*, *eufonie*, *cursivitate*, *oralitate*.

c. Comentează unul dintre aforismele citate.

4.

În vara anului 1926, l-am cunoscut pe Tudor Arghezi. Era un bărbat voinic, dar scund, cu timbrul vocal în falset, de o politețe protocolară exagerată; îți strângea mâna timp de câteva minute, rămânând în tot timpul descoperit și spunându-ți „domnia-ta". Cine cunoștea violența de limbaj a pamfletarului rămânea uimit de acest aspect al omului privat. Mai târziu l-am vizitat pe marele poet acasă și am putut cunoaște o altă vocație rară a omului: aceea a paternității, căreia îi datorăm și inconfundabilele pagini din ***Cartea cu jucării***. [...]

Conversația lui era uluitoare. Ca și în tabletele sale, desfășura, când era în vervă, o trâmbă de metafore despre oameni și lucruri, cu caracteristici totdeauna inedite. Spre deosebire de scriitorii diletanți care scriu cum vorbesc, Arghezi vorbea cum scria, cu aceeași forță de viziune și de expresie scurtă, colorată. Același este stilul său epistolar, deferent la culme, dar și de o bogăție metaforică neobișnuită.

(Șerban Cioculescu, ***Amintiri***)

a. Menționează mijloacele lingvistice de realizare a subiectivității în textul dat.

b. Schițează un portret al omului Tudor Arghezi, folosind numai informațiile din textul dat.

c. Exprimă-ți opinia în legătură cu interesul pe care îl poate reprezenta pentru cititorul de astăzi amintirile lui Șerban Cioculescu despre Tudor Arghezi.

5.

OXIMORON – *Figură sintactico-semantică realizată ca asociere între doi termeni cu sensuri (aparent) opuse ori incompatibile; formă particulară a antitezei. În sensul său restrâns,* oximoronul *este interpretat ca relație sintactică (determinare, coordonare) a două antonime (O. Ducrot-Tz. Todorov); într-o încadrare comparativă lărgită, el poate fi considerat variantă (sintagmatică) a antitezei: „această întunecată luminozitate care cade din stele" (Corneille). Cele mai simple forme de* oximoron *se realizează prin coordonare sau prin determinare. Pot fi coordonate ori cel puțin introduse în același context antonime propriu-zise, dar și termeni incompatibili/ incoordonabili dintr-un punct oarecare de vedere: „ornamente frumoase și slute" (Arghezi). În raportul sintactic de determinare, oximoronul apare fie datorită contrastului dintre determinat și determinant („bulgări fluizi" – Eminescu), fie unei opoziții semantice existente între două determinări ale aceluiași determinant („suferință, tu, dureros de dulce" – Eminescu).*

(Dicționar de științe ale limbii)

a. Prezintă caracteristicile stilului funcțional în care este redactat textul de mai sus.

b. Precizează un posibil context în care ai putea folosi informațiile din textul dat.

Scanned with OKEN Scanner

c. Argumentează utilitatea consultării de către elevii de liceu a Dicționarului de științe ale limbii.

6.

Prezenta lucrare reprezintă ediția a II-a, integral revizuită și substanțial adăugită, a ***Dicționarului ortografic, ortoepic și morfologic al limbii române (DOOM[1])*** *apărut în 1982. Dicționarul este destinat tuturor celor care vor să se exprime corect (adică în conformitate cu normele lingvistice și literare actuale) în scris și oral și să contribuie la cultivarea limbii române (la semnalarea și îndreptarea greșelilor de limbă) sau să o studieze sub aspectele menționate în titlu – elevi, studenți, profesori, autori de manuale, traducători, specialiști din diverse domenii etc.* [...]

Elaborat sub egida Academiei Române, acest dicționar este o lucrare normativă – care arată cum trebuie să se spună și să se scrie. Actuala ediție are numai implicit caracter corectiv, nefiind propriu-zis un „dicționar al greșelilor de limbă", deși includerea unor informații ține seama și de aspectele cu privire la care se comit mai frecvent erori. Obiectivul lui principal îl constituie prezentarea și aplicarea detaliată și coerentă la cuvintele limbii române a regulilor ortografiei (scrierii corecte) oficiale actuale și a normelor de ortoepie (pronunțare corectă) și de morfologie (privind schimbarea formei cuvintelor pentru marcarea valorii gramaticale) consacrate, în cea mai mare parte, prin uzul literar – care este aspectul cel mai îngrijit al limbii române.

(***Notă asupra ediției*** la
Dicționarul ortografic, ortoepic și morfologic al limbii române,
DOOM[2], 2005)

a. Formulează o definiție a ***Dicționarului ortografic, ortoepic și morfologic al limbii române***, utilizând exclusiv informații din textul dat.

b. Prezintă particularitățile stilului funcțional în care a fost redactat textul.

c. Exprimă-ți opinia despre utilitatea consultării ***Dicționarului ortografic, ortoepic și morfologic al limbii române***.

7.

Spre a vorbi de împrejurările unui ceas, de starea lucrurilor într-un timp dat, de concursul anumit al unor evenimente, noi spunem azi „conjunctură". Avem totuși la îndemână o expresie care spune mai bine lucrurilor pe nume, și ea este „cumpătul vremii". În cumpătul vremii de azi se întâlnesc, din perspectiva noastră românească, două cuvinte: tocmai acesta de „cumpăt" – și „computer", calculator, mașină electronică de calculat. Ele poartă două lumi, două experiențe istorice și două mentalități diferite, dar care au fost cândva înfrățite și sunt sortite să se recunoască unul într-altul, dacă lumea de azi nu vrea să intre în descumpănire. Amândouă se trag din limba latină. E foarte probabil că și cuvântul nostru se trage din computus = socoteală, *deși unii filologi sugerează că s-ar trage din* compitum = răspântie, *ce ar fi dat un verb însemnând „a sta la răspântie de drumuri", „a-și căuta drumul", „a fi în căutare", „în cântărire".*

Dar până la urmă, chiar filologii care susțin că nu s-ar trage de-a dreptul din computus *admit că în cuvântul nostru s-a întipărit înrâurirea cuvântului latin pentru „socoteală". – „Computer", în schimb, vine limpede de la „a calcula", așa cum multe cuvinte din limba engleză au luat și au păstrat întocmai sensurile originare. (Când împrumuți, iei ce ți se dă. Când pleci de-acasă cu lucrul, el călătorește și se preface odată cu tine). De la început astfel, de la simpla considerare a cuvintelor, îți dai seama că unul e*

Scanned with OKEN Scanner

bătrân, altul tânăr; că se vor înfrunta, odată cu ele, o lume care a îmbătrânit înțelept, cu una a tinereții care nu vrea să știe decât de geniul ei.

(Constantin Noica, ***Rostirea filozofică românească***)

a. Descrie caracteristicile a două dintre registrele stilistice ale limbii, existente în textul de mai sus.

b. Prezintă demonstrația prin care Constantin Noica argumentează diferența dintre originea cuvintelor *cumpăt* și *computer*.

c. Exprimă-ți opinia despre sensul afirmației: *Când împrumuți, iei ce ți se dă. Când pleci de-acasă cu lucrul, el călătorește și se preface odată cu tine.*

8.

Tita Chiper: *Se vede cu ochiul liber că Europa nu este o realitate omogenă. Huliganii britanici sau manifestațiile de masă ale grecilor nu au un efect atât de dezastruos asupra imaginii țării lor, cum ar avea evenimente similare petrecute în Est. Știrile din ziare contribuie astfel la perpetuarea complexului de persecuție care ia naștere în țările candidate la aderarea în Uniunea Europeană. Cum credeți că poate fi el compensat?*

Emma Nicholson: *Un sistem independent de mass-media este o componentă vitală a unei societăți libere. Cu toate acestea, un spirit de dreptate și de proporționalitate trebuie menținut de noi toți. În calitatea mea de parlamentar european și de raportor pentru România muncesc mult pentru ca valoarea adevărată a României să fie cunoscută și apreciată.*

Tita Chiper: *Dincolo de eforturile diplomatice, de discursurile politicienilor, de rezultatele din sondaje, cum simțiți dumneavoastră atitudinea „României profunde" față de integrarea europeană?*

Emma Nicholson: *România începe să înregistreze progrese reale către dobândirea calității de membru în Uniunea Europeană. În agricultură de exemplu, un număr important de succese au fost înregistrate. Dar, având în vedere că mai este de făcut mult pentru copii, rugămintea mea este ca întreaga societate să ne ajute în acest domeniu.*

Tita Chiper: *Ce părere aveți despre eurosceptici?*

Emma Nicholson: *Euroscepticii mă irită în mod continuu. Adresez de aceea o altă rugăminte poporului român – să mă ajute să îi învingem împreună.*

(Tita Chiper, ***Interviu cu baroana Emma Nicholson***)

a. Precizează tema/ temele convorbirii din fragmentul citat.

b. Prezintă particularitățile comunicării orale în conversație, existente în textul dat.

c. Formulează o întrebare pe care ai fi dorit să o adresezi baroanei Emma Nicholson, în locul reporterului, ținând seama de conținutul interviului, și motivează-ți opțiunea.

9.

*I. **Cucerirea Everestului** (Marea Britanie, 1953). Regie: Thomas Stobart. Film documentar. Durata: 95 de minute. Este un nemaipomenit documentar, nominalizat la Oscar, fiind cronica lui Edmund Hillary și a însoțitorilor săi în expediția care a dus la escaladarea, pentru prima oară, a celui mai înalt munte de pe Terra.*

*II. **Oliver Twist** (Franța – Marea Britanie – Cehia, 2005). Regie: Roman Polanski. Cu: Ben Kingsley, Jamie Foreman, Harry Eden. Adaptare după romanul lui Charles Dickens. Dramă. Durata: 125 min. În Anglia perioadei victoriene, orfanul Oliver Twist vagabondează pe străzile Londrei, învățând să fure, să înșele, să cerșească, trăind o vreme*

Scanned with OKEN Scanner

în lumea hoților și a pungașilor care lucrează pentru bătrânul Fagin. Va izbuti oare eroul să-și păstreze neatins sufletul său profund cinstit?

*III. **Moartea domnului Lăzărescu** (România, 2005). Regie: Cristi Puiu. Cu Ion Fiscuteanu, Luminița Gheorghiu, Florin Zamfirescu, Dana Dogaru. Durata: 153 de minute. Un bătrân de 63 de ani este plimbat prin oraș cu o ambulanță, în căutarea unui spital care să-l accepte, oferindu-i ajutor medical. Absurd, tragic, bătrânul se stinge încet, singur, acoperit de nepăsarea și indiferența semenilor săi.*

a. Motivează faptul că textele de prezentare de mai sus au scop informativ și scop persuasiv.

b. Menționează filmul pe care ai dori să-l vizionezi, motivându-ți opțiunea doar prin referire la textul de prezentare.

c. Precizează categoria de spectatori potrivită pentru fiecare dintre filme, argumentându-ți opinia.

10.

Indiferent dacă reprezintă o structură textuală de sine stătătoare sau intervine ca element component în alcătuirea unei opere literare aparținând unui gen sau altuia, textul argumentativ prezintă o configurație relativ stabilă: constatarea inițială, eventual o afirmație cu caracter general, a cărei demonstrație se cere susținută, argumentele aduse de autor în sprijinul sau împotriva constatării anterior enunțate, eventual, ilustrarea acestor argumente prin exemplificări. De cele mai multe ori, în special în scrierile științifice, câteodată chiar în cele cu caracter eseistic, desfășurarea demersului argumentativ pleacă de la o idee generală, premisă a demonstrației, iar această premisă/ ipoteză cu care debutează raționamentul demnstrativ este probată/ susținută cu exemplificări constituite, de fapt, ca argumente concrete.

Este evident că textul argumentativ trebuie să pună în valoare, înainte de toate, progresia unui raționament în așa fel încât, dirijat pas cu pas de către autor, cititorul să fie adus la modul de a gândi al acestuia și să împărtășească, în cele din urmă, maniera autorului de a vedea lucrurile, de a interpreta anumite fapte.

(Gabriela Duda, ***Analiza textului literar***)

a. Explică relația dintre tema textului de mai sus și câmpul semantic dominant.

b. Indică etapele unei argumentări, folosind informațiile oferite de fragmentul dat.

c. Exprimă-ți opinia despre utilitatea, pentru un licean, a lecturii întregului text din care a fost extras fragmentul dat.

11.

*Ultimul film al lui Cristi Puiu, **Moartea domnului Lăzărescu**, a suscitat numeroase luări de poziție pro și contra ale unor specialiști sau nespecialiști. Au fost mulți critici de film, români și nu numai, care i-au recunoscut valoarea, răsplătită de altfel cu mai multe premii internaționale, izvorâtă atât din mâna sigură cu care regizorul a condus actorii, cât și din realismul și sobrietatea tratării acțiunii – un pensionar acuză seara dureri de cap și o stare generală proastă, pentru ca totul să se transforme, pe parcursul unei nopți care pare fără sfârșit, într-un adevărat coșmar medical. Au fost și destui contestatari pe care i-a indispus tocmai duritatea scenelor, acuzându-l pe regizor de lipsă de sensibilitate și, oare?, de deformare a realității.*

Este adevărat, filmul nu-i permite nici o clipă spectatorului să se simtă confortabil, dar oare rostul unui film este doar să-i dea ocazia celui așezat confortabil în scaun să

Scanned with OKEN Scanner

ronțăie popcorn? Ceea ce pare a le fi scăpat nemulțumiților, conduși poate și de un sentimentalism fără obiect, este însă faptul că regizorul nu și-a propus să acuze, cel puțin nu în mod explicit, un sistem medical cu suficient de multe lacune, ci pur și simplu să mediteze cu ajutorul imaginii asupra condiției omului rămas singur în fața bolii și a morții.

Detașarea, răceala regizorului sunt doar aparente, căci dincolo de simplitatea imaginii se simte fără tăgadă un om care se dorește a fi solidar cu semenul său, dar care știe că într-un asemenea moment rămâi, în fond, singur. Iar dacă mai adăugăm la toate acestea și câteva remarcabile performanțe actoricești, între care cea a lui Ion Fiscuteanu, în rolul protagonistului, și a Luminiței Gheorghiu, în rolul asistentei care însoțește pacientul pe tot acest drum întunecat, cred că v-am oferit suficiente motive să vizionați filmul.

(revista ***Șapte seri***)

a. Indică tema și scopul comunicării în textul de mai sus.

b. Explică rolul elementelor de construcție a discursului argumentativ, existente în textul dat (*structuri specifice*, *conectori*, *tehnici argumentative*).

c. Formulează un contraargument adecvat pentru unul dintre argumentele identificate în textul dat.

12.

De ce am ales să scriu despre cartea englezului George Orwell? Din două motive pur personale: în primul rând simt o mare curiozitate pentru tot ce este legat de dictatori și dictaturi, probabil și din cauza mult prea lungii noastre „tranziții" al cărei efect îl resimt din plin; iar apoi..., pentru că este scurtă: dacă mă chinui un pic, o pot băga în buzunar. Cred că am făcut chiar o pasiune pentru astfel de cărți în ultima vreme. Dar atenție, aparențele înșală (ce mă enervează clișeul ăsta; și doar mi-am promis să nu-l mai folosesc...). E drept, la prima vedere/ citire pare doar o istorioară despre viața unor animale, nimic mai mult. Și totuși...

Ferma animalelor *nu este o carte pentru copii. Are „doar" 95 de pagini, a fost scrisă „doar" în trei luni, dar e considerată de mulți cunoscători cea mai importantă carte de ficțiune (?!) satirică, politică a secolului al XX-lea. Și, în plus, mai este și un text clasic (e cool să-l citești în metrou sau pe plajă, la mare!). Și dacă nici asta nu vă convinge, să vă mai spun că, înainte de a fi publicată, a fost refuzată de cel puțin patru editori (or fi știut ei ceva!). Ba mai mult, după ce se găsise în sfârșit un editor curajos care s-o publice, în urma unei consultări cu ministrul britanic al informațiilor, a renunțat și el. S-a spus că fabula, căci o fabulă pare cartea, nu viza dictatura în general, ci pe Stalin, și încă mult prea străveziu, iar Anglia nu putea răni, în acel moment, sentimentele unui aliat. Va apărea în cele din urmă, dar abia în 1945, după terminarea războiului.* [...]

(recenzie la cartea lui George Orwell, ***Ferma animalelor***, de Patricia Mihail, clasa a XII-a, în revista ***Limbă și literatură***)

a. Indică și argumentează registrul stilistic dominant, în textul dat.

b. Selectează din text două dintre motivele care au determinat-o pe recenzentă să scrie despre ***Ferma animalelor***.

c. Expune motivele pentru care textul Patriciei te-a convins/ nu te-a convins să citești cartea lui George Orwell.

Scanned with OKEN Scanner

13.

Numeroase lucrări cu caracter normativ apărute în ultimii ani dovedesc cu prisosință că limba, în stadiul ei actual, are o imperioasă nevoie de a fi corectată. În pofida faptului că lingviștii manifestă o evidentă preocupare pentru cultivarea limbii, greşelile se înmulțesc cu repeziciune. Şi aceasta pentru că, pe de o parte, preocupările unor vorbitori se îndreaptă spre alte priorități, iar modalitatea de exprimare este neglijată, dar aceasta nu înseamnă că greşelile nu se propagă; pe de altă parte, se manifestă dorința unei categorii de vorbitori de a se exprima cât mai „cult", de a căuta ineditul cu orice preț, de a-i impresiona pe conlocutori.

Din această a doua categorie fac parte, în general, jurnaliştii (dar nu numai) care, din păcate, promovează greşeli de limbă care au un impact foarte puternic asupra vorbitorilor, oferindu-le justificarea „Aşa am auzit la televizor" sau „Aşa scrie în ziar", întrucât se presupune că tot ce provine de la o instituție abilitată constituie norma. Tocmai de aceea, materialul concret pe care îl vom discuta în continuare este selectat din presă sau din emisiunile radio-TV, din talk-show-uri etc. Vom încerca în cele ce urmează să aducem în discuție o serie de greşeli grupate, pe cât posibil, pe tipuri, comentând natura greşelii, pentru ca elevii să înțeleagă mai bine nu numai că *o anumită formație este greşită, ci şi* de ce *este greşită, în speranța că o mai bună înțelegere va evita repetarea greşelii în viitor.*

(Narcisa Forăscu, articolul ***Din nou despre lexic şi problemele sale***, în revista ***Limbă şi literatură română***)

a. Precizează premisa/ ipoteza de la care pleacă textul dat, etapele argumentării şi conectorii întrebuințați.

b. Indică două motive pentru care ai dori să citeşti/ nu ai dori să citeşti întregul studiu, folosind numai informații din fragmentul dat.

c. Exprimă-ți opinia despre justificarea *„Aşa am auzit la televizor."* pentru folosirea unor greşeli în exprimarea orală.

14.

1. Reflecțiile cuprinse în articolul de față au la bază un corpus de erori excerptate din 180 de lucrări scrise, prezentate la proba de Limba română a concursului de admitere la una dintre secțiile Facultății de Litere din cadrul Universității Bucureşti. Ne vom limita aici la semnalarea unor abateri de la normă, care – prin frecvența şi/ sau gravitatea lor – pot fi considerate simptomatice pentru deficiențele existente în pregătirea candidaților, dar şi în predarea limbii române, în general.

2. Prima parte a textului de față este consacrată abaterilor care denotă o competență comunicativă deficitară. Exemplele provin din răspunsurile la subiectul de stilistică funcțională, referitor la un text ştiințific. Enumerăm în continuare câteva dintre aceste abateri, care pun sub semnul întrebării competența comunicativă a autorilor.

2.1. Imixtiunea elementelor de oralitate şi a registrului familiar, în totală contradicție cu obiectivitatea şi sobrietatea discursului ştiințific: „Textul este adresat oamenilor specializați pe un anumit domeniu"; „Autorul se chinuie să redacteze un text care să fie pe înțelesul cititorului".

2.2. La polul opus primei tendințe, se situează aşa-numitele „cultisme" – neologisme de dată recentă, considerate de vorbitori mai „literare" sau mai „tehnice" decât sinonimele din lexicul uzual: „Textul debutează cu o definiție"; „Modul informațional şi concret de structurare a textului conferă cititorului o înțelegere deplină".

(Adriana Stoichițoiu-Ichim, articolul ***Competență comunicativă şi competență lingvistică***, în revista ***Limbă şi literatură română***)

Scanned with OKEN Scanner

a. Precizează și argumentează din ce parte a articolului a fost extras fragmentul de mai sus.
b. Prezintă caracteristicile stilului funcțional în care a fost redactat textul dat.
c. Propune soluții de corectare a erorilor din exemplele citate.

15.

Procesul argumentării unei opinii presupune parcurgerea unor pași obligatorii: a susține, a dovedi, a întări. *Un text/ un discurs este argumentativ dacă și numai dacă el conține explicit formulate o teză și cel puțin un dat (un argument) care s-o justifice. Caracteristicile textului/ discursului argumentativ sunt:*

(a) .....;

(b) un protagonist (subiectul care argumentează, care vrea să-l convingă pe interlocutor de valabilitatea propriei teze) și un antagonist (real sau ipotetic, cel care trebuie convins);

(c) cel puțin o opinie și unul sau mai multe argumente;

(d) argumente alese și susținute (dovedite) în funcție de tema dată și de interlocutori, prin urmare aparținând unor arii de semnificații specifice;

(e) faze intermediare, când opiniile se schimbă și se consolidează, în funcție de argumentele aduse de unul sau de celălalt în favoarea propriilor teze;

(f) .....

(M. L., articolul ***Eseul argumentativ***, în revista ***Limbă și literatură română***)

a. Prezintă caracteristicile stilului funcțional în care este redactat textul.
b. Precizează cele două etape ale argumentării care lipsesc (sunt marcate prin puncte de suspensie), în textul dat.
c. Pe baza algoritmului de mai sus, formulează o scurtă argumentare, pe o temă la alegerea ta.

16.

Toate mulțămirile trebuie plătite: înainte de a le căpăta, ni se par destul de ieftine, în urmă, prea scumpe.

Dacă și între oamenii înțelepți s-ar putea stabili o înțelegere așa de lesne ca între nerozi, mulțimea acestora din urmă ar avea o soartă mai bună.

Opiniile sunt libere, dar nu și obligatorii.

(I.L. Caragiale, ***Aforisme***)

a. Precizează două modalități de realizare a expresivității în textele date.
b. Explică ideea conținută de unul dintre aforismele citate mai sus.
c. Alege aforismul care ți s-a părut cel mai reușit și motivează-ți opțiunea.

17.

Stimate Domnule Maiorescu,

Favoarea de a obține de la Dv. câteva minute de audiență particulară o doresc așa de mult, încât nu mai pot să nu îndrăznesc a vi-o cere. Așa ocupat cum am văzut că sunteți, nu am curajul de a veni de-a dreptul la Dv. ca să vă deranjez; – astfel, dacă am norocul să puteți dispune de un moment pe care atâta-l doresc, vă rog respectuos anunțați-mă când permiteți a vă vedea

vechiul Dv. cunoscut,
I.L. Caragiale
Miercuri 6 aprilie, 1888

Scanned with OKEN Scanner

*

Ilustre Domnule Profesor,

Un şcolar puţin însemnat, care a ştiut poate mai mult să te supere decât să se folosească de învăţăturile D-tale, îşi permite, cu tot respectul, a-ţi trimite din depărtare urarea sa cordială:

Să trăiască Ilustrul nostru Profesor Titu Maiorescu întru mulţi ani, sănătos, cuminte şi vesel! aşa cum din tinereţe îl ştie

bătrânul şcolar,
I.L. Caragiale
15 februarie 1909
(I.L. Caragiale, ***Opere, VII, Corespondenţă***)

a. Precizează tema şi scopul comunicării din textele date.

b. Prezintă convenţiile redactării unei scrisori, aşa cum apar în textele date.

c. Exprimă-ţi opinia despre relaţia dintre emiţător şi receptor, având în vedere modul de adresare şi conţinutul scrisorilor.

18.

Ce ştiu locuitorii din satele româneşti despre Uniunea Europeană? Cum îşi proiectează ei viitorul, în perspectiva integrării în UE? Acestor întrebări, dar şi altora a încercat să le răspundă ***EuroBarometrul Rural****, dat publicităţii recent.*

Aproape trei sferturi dintre românii care locuiesc la sate susţin integrarea europeană a ţării noastre: dacă duminica viitoare ar avea loc alegeri în acest sens, 72% dintre repondenţi ar vota pentru aderarea României la UE, 6% ar fi contra, iar 7% nu ar participa la referendum. Două treimi dintre cei intervievaţi aşteaptă o îmbunătăţire a vieţii după aderare. În privinţa cunoştinţelor despre UE, românii din mediul rural se consideră slab informaţi – pe o scară de la 1 („nu ştiu absolut nimic") la 10 („ştiu totul"), sondajul relevă o medie de 3,6. Românii care locuiesc la sat se declară mulţumiţi de viaţa lor socială (82%), locuinţă (74%), siguranţa personală (68%) şi propria sănătate (55%), dar nu sunt satisfăcuţi de banii pe care îi au (72%), de felul în care trăiesc (56%) şi de locul de muncă (55%). La capitolul încredere, pe primul loc se află preotul (84%), urmat de doctor (79%), profesorii şi învăţătorii din sat (73%), primar (67%), poliţişti (55%) şi UE (52%). Cei intervievaţi au declarat că nu au încredere în oamenii de afaceri (64%). 91% dintre repondenţi nu sunt racordaţi la reţeaua de gaze naturale, iar 84% nu au canalizare; 3% au declarat că nu au curent electric. Alimentarea cu apă în mediul rural se face de la fântâna din curte cu găleata (50%) şi de la fântâna publică sau cişmea (18%). Doar 16% au apă curentă în casă.

(***EuroBarometrul Rural***, 2006)

a. Explică rolul propoziţiilor interogative, la începutul textului dat.

b. Prezintă caracteristicile stilului funcţional în care a fost redactat textul.

c. Exprimă-ţi opinia despre semnificaţia cifrelor ***EuroBarometrul***-ui, având în vedere scopul sondajului.

19.

Datele oficiale cele mai recente despre starea reală a cărţii în România sunt cele publicate de ***Anuarul Statistic*** *pe 2004, cu cifre valabile doar până la nivelul anului 2003. Astfel, în 2003, există peste 12000 de titluri tipărite, dar tirajele sunt în cădere liberă: de la 24400 în 1990, la 12000 în 1994, la 6300 în 2001, la 650 în 2003, o cifră ce pare a duce*

Scanned with OKEN Scanner

producția de carte sub pragul critic al rentabilității unei edituri. [...] *Publicul consumator de carte e diferențiat. Și totuși, 56% dintre subiecții chestionați într-o anchetă recentă declară că nu au cumpărat nici o carte în ultimul an, 55% nu au citit deloc cărți în cursul anului. Cam 5% din populație nu cumpără cărți, dar împrumută adesea și primește.*

Un profil al ne-cititorului relevă că acesta ar fi mai ales bărbat (60% din bărbați nu citesc), trecut de 50 de ani, rezident mai ales în mediul rural (95% dintre agricultori declară că nu au citit nimic în ultimul an), în zone cu deficiență de infrastructură publică, cu nivel mai mic de 50 de euro pe membru de familie și cu nivel de studii cel mult gimnazial.

Cititorul cel mai motivat este de regulă tânăr, rezident în mediul urban (oraș mare sau mijlociu) și cu părinți cu studii de la nivel mediu în sus. El e reprezentativ și pentru segmentul activ al cumpărătorilor de carte. Acoperind 22% din populație, el absoarbe de fapt 87% din piața editorială. Este vorba de persoane care cumpără cel puțin 1-2 volume pe lună, deși „nucleul dur" al cumpărătorilor de carte e și mai restrâns: 62% din ofertă e acaparată de cei care achiziționează mai mult de două volume pe lună, iar aceștia ating abia 9% din populație.

(Marius Lazăr, ***Eu citesc, tu citești. El citește?***, în revista *22*)

a. Indică tema și scopul scopul comunicării în textul de mai sus.
b. Explică rolul cifrelor în textul dat.
c. Comentează titlul articolului, prin referire la textul dat sau la propria experiență.

20.

Sâmbătă, 1 mai 1999

Am ajuns la Belgrad mai ușor decât mă așteptam. La Timișoara rapidul a sosit la 7,51, dar, cum nu mai mergea niciun tren către Yugoslavia, a trebuit să iau o cursă către frontieră.

Duminică, 2 mai 1999

M-a trezit alarma de încetare a atacurilor de la ora 7. Începând cu 9, timp de circa 90 de minute, m-am plimbat prin centrul Belgradului și printr-un parc în care erau păstrate zidurile unei cetăți din sec. al XVII-lea. Panorama era superbă – cu Dunărea și podurile ei, cu clădirile și pădurile de peste mal. Fostul sediu al Partidului Socialist păstra urmele bombelor N.A.T.O. O clădire bombardată parcă geme de disperare, parcă cere îndurare și ajutor oamenilor. În parc mi-am învins precauțiile și am început să fac poze. Jurnaliștii mi-au spus să am mare grijă, întrucât Legea marțială, în vigoare, interzice folosirea aparatului de fotografiat.

Peste Dunăre vedeam o construcție înaltă (de vreo 20 de etaje), care fusese sediul unei televiziuni și al Partidului Socialist. Acum arăta extrem de impresionant, înnegrită parțial și cu fostul releu redus la o masă informă de metal. La aproximativ 25 de metri de mine, doi tineri erau îmbrățișați și se sărutau, iar dincolo, pe malul celălalt, zăcea clădirea sfâșiată de bombe. Am făcut o fotografie cu tinerii și cu clădirea în plan secund. Am imortalizat iubirea și războiul, speranța și oroarea, viața și moartea, atât de aproape unele de altele.

(Remus Cernea, ***Turist de război la Belgrad – jurnal de călătorie***)

a. Identifică, în fragmentul dat, două particularități ale redactării jurnalului.
b. Menționează mijloacele lingvistice de realizare a subiectivității în textul dat.
c. Exprimă-ți opinia despre rolul fotografiei ca martor al istoriei.

Scanned with OKEN Scanner

21.

Şoarecele. Atributele malefice ale acestei vieţuitoare derivă îndeosebi din faptul că şoarecele este un animal „al casei": spre deosebire de alte rozătoare care-şi fac cuib, strâng provizii şi mănâncă grânele în câmp, el acţionează în preajma omului, în locuinţa şi în hambarul acestuia. De aici derivă ambivalenţa sa structurală: este un duşman apropiat omului, este o vieţuitoare „a casei", care nu-l ajută, ci îl păgubeşte. Vocaţia şi activitatea de distrugător l-au făcut să fie, dintotdeauna, un semn şi un prevestitor al răului: întrupează puterile malefice care atacă, sfărâmă, împrăştie tot ceea ce a făurit omul (vezi şi A. de Gugernatis, 1874, II, p.71). O legendă „hâtră" justifică lăcomia fără de seamăn a şoarecelui şi pune sub semnul îndoielii – din perspectiva logicii acestuia – utilitatea practicilor magice de îmbunare sau domolire. Omul, pentru a-l sătura, îi dă de mâncare dintr-un sac dezlegat; şoarecele, însă, roade şi baza sacului, luându-şi şi de acolo o porţie; la judecată, omul îl acuză că-l fură şi că-i strică munca, deşi a primit hrană destulă; în replică, şoarecele îi răspunde: „Eu vreau să nu mănânc strânsura altuia, ci să-mi câştig hrana cu sudoarea frunţii mele: de aceea mi-a lăsat Dumnezeu dinţişorii aceştia, ca să rod cu ei. Eu mi-am făcut meseria şi am ros sacul omului. Nu vreau mâncare de pomană şi fără trudă de la nimeni".

(Mihai Coman, ***Bestiar mitologic românesc***)

a. Motivează folosirea ghilimelelor în diferite situaţii din textul dat.

b. Explică în ce constă ambivalenţa şoarecelui, potrivit credinţelor populare amintite în text.

c. Expune două motive pentru care ai dori/ nu ai dori să citeşti cartea scrisă de Mihai Coman.

22.

Necesitatea adecvării la situaţia de comunicare. *Este cunoscut faptul că nu vorbim la fel în toate împrejurările: într-un fel vorbim cu profesorii când expunem un subiect, în alt fel vorbim cu prietenii, cu familia etc. Principala distincţie pe care trebuie să o operăm este între limbajul* oficial *şi cel* neoficial *(familiar, familial). Regulile care guvernează limbajul într-un cadru oficial sunt diferite de cele care sunt admise în limbajul familiar/ familial. Utilizarea unui cuvânt uzual în limbajul familiar nu este recomandabilă în context oficial, deoarece se creează impresia de vorbire neîngrijită. Iată cum vorbeşte un tânăr de 28 de ani, „ofiţer departament marketing" într-o firmă cu capital străin: „El a avut mari probleme cu echipamentul, şi l-a făcut manual, cum să zic, domestic, şi-a improvizat chiar şi reparaţiile şi s-a cam ofticat, c-a zis că noi nu l-am ajutat".* [...] *În concluzie, aprofundarea sensurilor în vederea utilizării corecte a semnificaţiilor de bază ale cuvintelor, atitudinea ponderată faţă de crearea unor derivate noi, ca şi alegerea cuvintelor dintr-un registru adecvat situaţiei de comunicare, rămân indici importanţi ai gradului de instruire a unei persoane.*

(Cristina Călăraşu, articolul ***Vocabularul neologic şi omul modern***, în revista ***Limbă şi literatură română***)

a. Indică tema şi scopul comunicării, în fragmentul dat.

b. Explică rolul elementelor de construcţie a discursului argumentativ, existente în fragmentul dat (*structuri specifice, conectori, tehnici argumentative*).

c. Explică motivul pentru care limbajul *tânărului „ofiţer departament marketing"* creează impresia de vorbire neîngrijită.

Scanned with OKEN Scanner

23.

Principiul politeții este considerat drept un complement necesar al principiului cooperativ. Considerată drept una dintre universaliile comportamentului comunicativ al oamenilor, politețea este dificil de definit mai ales pentru că standardele și formele sale concrete de expresie sunt extrem de diversificate temporal, spațial, social și chiar individual. [...] *Cercetările mai noi disting însă între un tip de politețe orientată spre satisfacerea eului negativ al participanților – și denumită, de aceea,* politețe negativă *– și un tip de politețe orientată spre satisfacerea eului pozitiv al participanților –* politețea pozitivă. *Primul tip constituie nucleul comportării respectuoase, având ca efect păstrarea distanței față de ceilalți, cel de-al doilea constituie nucleul comunicării familiare, glumețe, având ca efect accelerarea relațiilor între indivizi. Politețea negativă este adecvată numai în anumite situații de comunicare: când distanța socială dintre partenerii de discuție este mare sau când, prin poziția sa, unul dintre parteneri are controlul interacțiunii (profesorul față de elevi, părinții în raport cu copiii etc.). În alte situații de comunicare – între parteneri egali (colegi, prieteni etc.) – politețea nu este exclusă, dar modalitățile de manifestare a acesteia sunt diferite; buna desfășurare a raporturilor comunicative se întemeiază, în acest caz, pe folosirea strategiilor politeții pozitive.*

Strategiile politeții negative au la bază diverse mecanisme de atenuare a unor posibile prejudicii. Pot fi menționate, de exemplu, folosirea interogativă și nu imperativă: „Ai o rochie nouă! De unde ai luat-o?", „Ai aranjat splendid casa!". Strategiile specifice politeții pozitive se întemeiază, de exemplu, pe sublinierea admirației, interesului, aprobării pentru partener: „Vrei să-mi dai cartea aceea?", în loc de „Dă-mi cartea aceea!".

(Liliana Ionescu-Ruxăndoiu, articolul ***Principii de bază ale comunicării***, în revista ***Limbă și literatură română***)

1. Numește un grup-țintă căruia consideri că i se adresează informația din fragmentul dat și justifică-ți opțiunea.

2. Prezintă două dintre calitățile generale/ particulare ale stilului, existente în text.

3. Comentează afirmația: *„politețea este dificil de definit mai ales pentru că standardele și formele sale concrete de expresie sunt extrem de diversificate temporal, spațial, social și chiar individual".*

24.

Originea stelelor. – *Stelele îndeplinesc multiple roluri mitice, unele mai particulare decât altele. Legendele originii lor cosmice sunt uneori antagonice, alteori anacronice. Se datoresc „stropilor de lumină" cu care arborele cosmic a ieșit fosforescent din apele primordiale; stropi care s-au menținut pe ramuri cad din când în când; luminile palide ale Raiului ce străbat prin crăpăturile podului de cer; candele pe care îngerii de noapte le aprind în amurg și le sting în zori; părticele din sufletele oamenilor care la naștere se urcă în cer, se îmbată de lumina cerească și dăinuiesc acolo, veghind asupra destinului celor din care s-au desprins. Când se încheie ursita purtătorului* lor *de suflet de pe pământ, cad din cer, lăsând o dâră de lumină. Atunci oamenii spun: „A căzut o stea, [în clipa asta] moare cineva".*

În balada ***Miorița****, baciul moldovean ruga pe Oița năzdrăvană să nu spună adevărul Măicuței bătrâne: „Iar la cea Măicuță,/ Să nu-i spui, drăguță,/ Că la nunta mea/ A căzut o stea". Stelele fragmente de suflet sunt indicatorii divini ai destinului uman. Dacă sufletul celui decedat e curat, fragmentul de suflet îl răpește și se întoarce cu el în Rai. Întoarcerea sufletului în cer pentru a se întregi cu partea lui pământească poporul o numește* Marea

Scanned with OKEN Scanner

Trecere. *În Marea Trecere sufletul trebuie să străbată mai multe vămi ale văzduhului, pentru a ajunge nevătămat în cerul stelelor sau în Rai.*

(Romulus Vulcănescu, ***Mitologie română***)

a. Explică, pe baza infomațiilor din textul dat, ce simbolizează stelele în mitologia română.

b. Prezintă caracteristicile stilului funcțional în care a fost redactat textul.

c. Expune două motive pentru care ai dori/ nu ai dori să citești cartea scrisă de Romulus Vulcănescu.

25.

I. Raymond Carver – ***Despre ce vorbim când vorbim despre iubire.*** *Sunt înnebunit după povestirile lui Raymond Carver. Sunt la fel de reale precum magazinele care fac reduceri, ceasurile de pontaj, căsătoriile nefericite. Bărbații șifonați, femeile neîngrijite care-i populează povestirile o să vă sfâșie inima.* (Stanley Elkin)

II. Julio Cortázar – ***Manuscris găsit într-un buzunar și alte povestiri.*** *Citisem prima carte de povestiri a lui Cortázar și de la cea dintâi pagină mi-am dat seama că era un scriitor cum mi-aș fi dorit și eu să devin. Mă gândesc la el cu bucuria imensă că a existat și cu gratitudinea că ne-a lăsat o operă la fel de frumoasă și indestructibilă ca și amintirea lui.* (Gabriel García Márquez)

III. Sei Shônagon – ***Însemnări de căpătâi.*** *Flori de prun, închise la culoare ori palide. O ramură de cireș plină de flori cu petalele mari și frunzele de-un verde întunecat. Cât sunt de frumoase glicinele, înflorite în nunțe vii pe ramuri mlădioase și lungi! Către sfârșitul lunii a patra și-n primele zile ale celei de-a cincea, e vremea portocalilor: au frunzișul de un verde-închis și flori albe. Când îi vezi stropiți de ploaia de dimineață, cu nimic pe lume nu-i poți asemui.* (Sei Shônagon)

a. Motivează faptul că textele de prezentare de mai sus au scop informativ și scop persuasiv.

b. Menționează cartea pe care ai dori să o citești, motivându-ți opțiunea doar prin referire la textul de prezentare.

c. Precizează categoria de cititori potrivită pentru fiecare dintre cărți, argumentându-ți opinia.

26.

Copilul Ion Barbu, căruia i se putea anticipa geniul, avea o ciudată spaimă de lume și o ursuzenie proverbială. Studiile, făcute la Câmpulung Muscel și în multe localități din țară, urmându-și tatăl, „judecător nomad, fără cuscriri literare", ni-l arată – mai ales în ultimii ani de liceu – ca mai apropiat de viața boemă decât de carte. Prieteniile care se leagă acum, mai ales cu Tudor Vianu și Mihai Moșandrei, sunt dintre cele mai trainice. După trecerea bacalaureatului, Ion Barbu s-a înscris la secția de matematică a Facultății de Științe din București, dar, deși admirându-l foarte mult pe profesorul Gh. Țițeica, paradoxal, se simte mai mult atras de literatură. La sfârșitul primului război mondial debutează în poezie și, oricât ar părea de ciudat, opera sa poetică (amănunt aproape ignorat astăzi) este rodul unui pariu făcut cu Tudor Vianu: tânărul Barbu a vrut să-i demonstreze că poate crea poezie atât de valoroasă, încât criticul „să fie nevoit" să scrie o carte despre el.

Marea poezie a lui Ion Barbu pleacă de la acest pariu și lucrurile vor decurge așa cum le anticipase. În 1935 Tudor Vianu va publica studiul său cunoscut (devenit azi clasic)

Scanned with OKEN Scanner

despre poezia lui Ion Barbu. „Cariera mea poetică sfârşeşte logic la cartea lui Vianu despre mine. Orice vers mai mult e o pierdere de vreme" – avea să mărturisească într-o corespondenţă poetul. Întrucât pariul fusese câştigat, Barbu părăseşte filozofia pentru matematică. Îşi luă doctoratul în Germania şi veni în ţară ca profesor la acest obiect.

(Adrian Săvoiu, ***Ion Barbu văzut prin „ochelarii" lui Mihai Moşandrei***, în vol. ***Câmpulung Muscel. Scrinul cu amintiri***)

a. Menţionează tematica fragmentului citat.

b. Schiţează un portret al adolescentului Ion Barbu, pe baza informaţiilor din text.

c. Comentează mărturisirea lui Ion Barbu: *„Cariera mea poetică sfârşeşte logic la cartea lui Vianu despre mine. Orice vers mai mult e o pierdere de vreme".*

27.

Reporter: *Vă apasă celebritatea?*

Victor Rebengiuc: *Eu sunt un om simplu, merg pe jos şi mă îmbrac modest. Când mi se spune maestre mă umflă râsul. Ce maestru, domnule? Sunt muncitor în teatru, muncitor cu trupul şi cu sufletul...*

R.: *Cum reuşiţi, în ciuda atâtor roluri, numeroase, variate şi de succes, să vă păstraţi firescul şi modestia? Nu aveţi orgolii, angoase, crize de personalitate?*

V.R.: *Sunt un individ într-o fază primară de dezvoltare (râde), nu am asemenea angoase de creator. În tinereţe chiar mi-era ruşine să spun că sunt actor. Şi nu pentru că era o meserie ruşinoasă, doar că nu-mi plăcea să fiu recunoscut, eram încurcat. Astăzi când mă salută lumea pe stradă, şi din zece în zece metri, oameni pe care nu-i cunosc, dar care sunt aşa de drăguţi cu mine, mă simt la fel de stânjenit...*

R.: *Aţi jucat vreodată vreun rol pe care să-l simţiţi atât de aproape încât să plecaţi cu el acasă?*

V.R.: *Niciodată, pentru că nu mă recunosc în piesele jucate. Sunt roluri care îţi vin de la prima lectură, altele ţi se destăinuie greu, trebuie să le convingi pentru a se lăsa cucerite.*

R.: *Cum vă daţi seama că aţi <cucerit> rolul?*

V.R.: *Când simt că replica vine de la sine, când îi găsesc tonul şi sinceritatea, când înţeleg adevărul şi sensul replicilor ... Simţi atunci, dintr-o dată, că eşti luminat...*

(Interviu cu Victor Rebengiuc, în ***Dilema veche***)

a. Precizează tema fragmentului citat.

b. Prezintă particularităţile comunicării orale în conversaţie, existente în textul dat.

c. Exprimă-ţi opinia despre personalitatea actorului Victor Rebengiuc, având în vedere afirmaţia sa: *„Astăzi când mă salută lumea pe stradă, şi din zece în zece metri, oameni pe care nu-i cunosc, dar care sunt aşa de drăguţi cu mine, mă simt la fel de stânjenit".*

28.

Joc *(engl. game, play) – activitate spontană, independentă, motivată intrinsec, însoţită de plăcere şi fantezie, care se desfăşoară după anumite reguli. În literatura de specialitate s-a încercat stabilirea unor caracteristici şi funcţii ale jocului. S-a accentuat ideea că în joc nu trebuie să apară întotdeauna toate caracteristicile acestuia, că există etape de trecere de la joc la muncă, de la joc la înmagazinarea unor informaţii. Caracteristici: jocul este voluntar, autodeterminat, fără un scop anume, liber de constrângeri, de seriozitatea cotidiană. El activează fantezia, facilitează experienţa şi prelucrarea datelor experienţei cotidiene. În cadrul jocului au loc procese de învăţare importante pentru*

Scanned with OKEN Scanner

dezvoltarea socială, cognitivă şi psihomotorie. Jocul are un scop, dar este deschis modificărilor, finalul său fiind previzibil. Are loc aici şi acum, prezentând o dinamică permanentă între încordare şi relaxare.

Există mai multe încercări de clasificare a jocului: după vârstă, scopuri, obiective. La copilul mic, jocul este un exerciţiu ludic de formare a unor aptitudini cognitive şi fizice. În perioada preşcolară caracteristice sunt jocurile de construcţie (pentru dezvoltarea reprezentărilor în spaţiu), jocuri fictive, simbolice, fanteziste, de rol şi cu partener (pentru dezvoltarea competenţelor lingvistice şi sociale etc. În şcoala primară, jocul liber se înlocuieşte treptat cu alte forme ca jocul de rol, jocul de interacţiune, jocul cu reguli, jocul sportiv. Jocul strategic şi de gândire activează priceperile noţionale şi rezolvarea de probleme. În ciclul secundar apar jocurile scenice, constând în interpretări ale textelor literare, actualizarea unor evenimente istorice, reprezentări teatrale cu public. Toate aceste forme de joc pot fi atât activităţi libere ale copiilor şi adolescenţilor, cât şi acţiuni conduse şi stimulate de adulţi.

(H. Schaub, K.G. Zenke, ***Dicţionar de pedagogie***)

a. Menţionează tema, scopul comunicării şi posibilii destinatari ai textului de mai sus.

b. Prezintă caracteristicile stilului funcţional în care a fost redactat textul dat.

c. Alege două informaţii pe care consideri că le-ai putea elimina, dacă ar trebui să reduci dimensiunea textului, şi motivează-ţi opţiunea pentru fiecare caz în parte.

29.

Traducerea cărţii ***Homo ludens*** *din limba olandeză în limba română a ridicat în calea traducătorului o serie de dificultăţi, care au constituit tot atâtea probleme, unele dintre ele foarte greu de rezolvat. Două dificultăţi au un caracter major. Prima dificultate majoră este creată de faptul că un studiu care abordează numeroase discipline ştiinţifice şi filozofice (istorie, lingvistică, etnografie, estetică, etică etc.) s-a tradus dintr-o limbă germanică într-o limba romanică. Limbile germanice au, după cum se ştie, disponibilităţi lexicale mari, datorită posibilităţii lor de a crea oricând, la nevoie, prin derivare şi prin compunere, cuvinte noi, apte să exprime orice idee sau nuanţă semantică, oricât de abstractă sau de complexă.*

Dificultatea enunţată aici este prea bine cunoscută şi nu mai are nevoie de comentarii. Cealaltă dificultate majoră întâmpinată la traducerea cărţii de faţă se datorează, oricât ar părea de curios în primul moment, fenomenului invers: în unele cazuri particulare, limba română este mai bogată decât celelalte limbi romanice şi decât limbile germanice. Un exemplu este perechea de adjective „vechi" şi „bătrân". În alte limbi, nu găsim pentru aceste două noţiuni decât câte un singur termen: germ. ***Alt****, engl.* ***old****, fr.* ***vieux*** *etc. Când, într-un text scris într-o limbă străină, întâlnim acest adjectiv, îl traducem în româneşte, prin unul dintre cele două adjective româneşti, după sens, dar foarte des distincţia nu se poate face, deoarece, în original adjectivul respectiv cuprinde ambele sensuri.*

(Notă explicativă a traducătorului H.R. Radian,
la volumul lui Johan Huizinga, ***Homo ludens***)

a. Prezintă rolul elementelor situaţiei de comunicare din acest text (*emiţător, receptor, mesaj, cod, canal, context*).

b. Explică în ce constau dificultăţile întâmpinate de traducător în transpunerea cărţii lui Johan Huizinga în limba română.

c. Expimă-ţi opinia despre rolul traducerilor de calitate ca acte de cultură.

Scanned with OKEN Scanner

30.

Istoria începe cu prima ***ştire scrisă****. Tot ce este înainte de aceasta formează domeniul preistoriei. Faţă de epoca istorică, numărând numai câteva milenii, preistoria cuprinde, aşadar, un interval de timp mai mare. Cât de mare anume, nu se poate spune exact. Se crede însă că vreo 125000 de ani. Acest lung interval de timp se împarte în patru epoci, unele din ele având, la rându-le, mai multe subdiviziuni. Prima epocă şi cea mai lungă (vreo 115000 de ani) se numeşte* ***paleoliticul*** *sau* ***epoca pietrei cioplite****. E vremea când omul începe să facă arme şi unelte din piatră cioplită.*

Paleoliticul se împarte în trei subdiviziuni: inferior, mijlociu şi superior. Partea ultimă a acestei epoci (vreo 2000 de ani), făcând trecerea spre epoca următoare, se numeşte ***mezolitic*** *sau* ***epoca de mijloc a pietrei****. Urmează a doua epocă preistorică, anume* ***neoliticul sau epoca pietrei lustruite****. Ea ţine vreo 8000 de ani, până pe la anul 1800 (după alţii 1900 sau chiar 2000) înainte de Hristos, când începe* ***epoca a treia sau a bronzului****, numită aşa fiindcă acum omul descoperea meşteşugul de a turna bronzul şi de a face arme şi unelte din el. Epoca brozului are patru perioade sau subdiviziuni şi ţine până la anul 1000 înainte de Hristos. Ultima epocă preistorică este aceea a fierului, când oamenii descoperă meşteşugul de a topi fierul şi de a-l lucra. Această epocă ţine până la începutul erei creştine şi se împarte în două perioade: Hallstatt şi La Tène, numite astfel după localităţile în care s-au făcut descoperirile caracterizând fiecare din cele două perioade.*

(C.C. Giurescu, ***Istoria românilor***)

a. Precizează scopul şi funcţiile comunicării, identificabile în acest fragment.

b. Menţionează două deosebiri între istorie şi preistorie, folosind numai informaţii din textul dat.

c. Exprimă-ţi opinia despre adevărul conţinut în afirmaţia „*Istoria începe cu prima ştire scrisă*", motivându-ţi opţiunea.

31.

Nu ştiu cât timp ar fi necesar pentru un turist ca să viziteze tot Peloponesul şi să înţeleagă măcar o parte din mărturiile deosebite pe care istoria şi oamenii minunaţi le-au lăsat pe acest tărâm. Insă câteva obiective merită într-adevăr toată atenţia. Unul dintre acestea este Nafplio, prima capitală a Greciei moderne şi unul dintre cele mai frumoase oraşe din Pelopones. Cu străzi înguste şi cochete, cu case albe ce strălucesc în soare, cu pieţe, fântâni şi taverne pitoreşti, Nafplio este un oraş fermecător.

Arhitectura medievală se împleteşte cu decoraţiunile turceşti în partea veche a oraşului care datează din perioada celei de-a doua ocupaţii veneţiene, din 1686-1715. Veneţienii şi-au lăsat amprenta peste tot în această aşezare: deasupra oraşului tronează impozanta Cetate Palamidi, unde cei ambiţioşi pot ajunge urcând 999 de trepte. Priveliştea merită tot efortul. Turiştii care nu pot urca atât de mult au la dispoziţie o şosea de cealaltă parte a dealului, pe unde se ajunge la cetate cu maşina în mai puţin de un sfert de oră. In mijlocul unei insuliţe din golf se ridică fortăreaţa Bourtzi, construită tot de veneţieni, în secolul al XV-lea. Cândva folosită pentru apărarea oraşului, transformată mai târziu în lăcaşul călăilor, apoi în hotel, mica fortăreaţa este astăzi loc de interes pentru turişti, care pot ajunge aici cu vaporaşul. Magazinele bogate, pieţele şi străzile curate, portul şi îmbinarea pitorească dintre munte şi mare îţi umplu sufletul de bucurie şi te determină să revii în acest loc minunat.

(Iohanna Onacă Purdea, articolul ***Minunile ascunse ale vechii Elade***, în ***Jurnalul naţional***)

Scanned with OKEN Scanner

a. Precizează tema și scopul comunicării din fragmentul citat.
b. Evidențiază caracteristicile descrierii (structura și limbajul) din textul dat.
c. Indică două motive pentru care ai dori/ nu ai dori să vizitezi cândva locurile descrise.

32.

Prin intenția și modul de abordare a faptelor, noua versiune a lucrării ***Corectitudine și greșeală – Limba română de azi****, ca și textul din 1972, se constituie în instrument și sprijin al exprimării îngrijite, al formulărilor clare și corecte, adecvate circumstanțelor, informației comunicate și exigențelor variantei literare a limbii române. Din convingerea că promovarea, explicarea și apărarea normelor limbii literare se realizează mai temeinic în condițiile unei însușiri conștiente, semnalarea greșelilor este însoțită de explicația încălcărilor pe care acestea le presupun, căci înțelegerea abaterii contribuie și ea la fixarea normelor în conștiința vorbitorului.*

Condiționarea exprimării îngrijite prin respectarea normelor limbii literare nu reprezintă o îngrădire a libertății de expresie a vorbitorului, întrucât obligativitatea presupusă de normă nu trebuie asociată cu stereotipia, după cum componenta creatoare a activității verbale nu implică încălcarea normei.

(prezentarea cărții Valeriei Guțu-Romalo,
Corectitudine și greșeală – Limba română de azi)

a. Precizează obiectul și scopul comunicării din textul citat.
b. Prezintă două dintre calitățile generale/ particulare ale stilului, identificabile în textul de mai sus (*claritate*, *proprietate*, *precizie*, *concizie*, *corectitudine*, *variație stilistică*, *eufonie*, *cursivitate*, *oralitate*).
c. Exprimă-ți opinia despre utilitatea, pentru un licean, a lecturii volumului Valeriei Guțu-Romalo.

33.

În România se vorbește mult. Suntem un popor epic, liric, dramatic, gata oricând să practice confesiunea, lamentația, memorialistica și bancul. Conversația e aproape un viciu, pasiunea istorisirii are o lungă tradiție. Strada e zgomotoasă, cârciuma sau cafeneaua – supraopulate. Avem ziare multe, posturi de televiziune înfloritoare, telefoane mobile pentru toate buzunarele. Dar avem chiar atâtea lucruri de spus? Dacă facem o fie și frugală socoteală, vom constata că între abundența discursului și consistența lui e o disproporție stingheritoare. Emisia sonoră compactă maschează un enorm vid de sens.

(Andrei Pleșu, ***Ce avem de spus***,
în volumul ***Comédii la porțile Orientului***)

a. Ilustrează, pe baza textului dat, două dintre registrele stilistice ale limbii (de exemplu: *popular* și *cult*, *scris* și *oral*; *arhaic*, *regional*, *colocvial*, *argou*, *jargon*).
b. Menționează mijloacele lingvistice de realizare a subiectivității în textul dat.
c. Comentează constatarea: *„...între abundența discursului și consistența lui e o disproporție stingheritoare”*.

34.

Construită sub forma a unsprezece scrisori către un personaj imaginar, un ucenic în arta prozei, scrisori unificate printr-un capitol conclusiv sintetic, cartea reconstituie întreg procesul creativ prin care a trecut un autor capabil să transforme în literatură tot ce

Scanned with OKEN Scanner

atinge: Mario Vargas Llosa. Suntem martori ai lungi sale peregrinări ca literat şi ai experienţei unice, personale şi netransferabile de romancier.

Cum devii scriitor? Ce mecanisme imperioase te impulsionează în această vocaţie? Ce poţi învăţa de la marii scriitori şi ce este sau trebuie să fie numai al tău, dacă ai ceva de spus? Cartea lui Vargas Llosa e o suită de lecţii magistrale despre arta de a scrie romane – în fond, o lecţie de literatură.

(prezentarea cărţii lui Mario Vargas Llosa,
Scrisori către un tânăr romancier)

a. Selectează câte un fragment adecvat pentru a ilustra scopul informativ, respectiv, scopul persuasiv al textului dat.

b. Exprimă-ţi opinia despre rolul propoziţiilor interogative în textul dat, având în vedere scopul acestuia.

c. Prezintă două motive pentru care ai dori/ nu ai dori să citeşti cartea lui Mario Vargas Llosa, pornind de la informaţiile oferite de textul dat.

35.

Reporter: *Cum arăta casa în care v-aţi născut?*

Alexandru Paleologu: *De născut, m-am născut în strada Melodiei la nr. 8, lângă Piaţa Rosetti, într-o casă care mai există şi acum, cu etaj, cu cărămidă aparentă roşie şi cu balcoane. Acolo locuia, în perioada aceea, bunicul meu matern şi tatăl meu, cu mama şi cu mine, nou-născut. Am stat acolo foarte puţin, după care ne-am mutat în strada Paleologu.*

R.: *Pe strada Melodiei, la nr. 1, a locuit şi Mircea Eliade.*

A.P.: *Da, dar eu nu l-am apucat. De Mircea Eliade am aflat când eram elev la Liceul „Spiru Haret". La premiile din clasa I şi a II-a, am primit cadou colecţia revistei „Vlăstarul" şi acolo am dat de articolele unor Mircea Eliade, Constantin Noica, Arşavir Acterian, Nicu Steinhardt. Văzusem de acolo că Eliade era un tip tare, cu articole grozave de alchimie, de simbolistică, dar l-am văzut abia în 1938, la Fundaţia Dalles, unde a ţinut o conferinţă despre Balzac. O conferinţă extraordinară, despre care am şi scris. De cunoscut, l-am cunoscut mult mai târziu, la Paris, în 1968. Atunci, în '68, am vorbit în mai multe rânduri cu Eliade, Cioran şi Eugen Ionescu. Cu Eliade nu m-am mai întâlnit* [...]

R: *Cum v-a rămas în memorie locuinţa din strada Paleologu, astăzi, din păcate, dispărută?*

A.P.: *Casa noastră din strada Paleologu, construită pe timpul lui Vodă Ştirbei, a fost superbă, una dintre cele mai frumoase pe care le-am văzut vreodată. În ea am locuit până în 1932 când, din păcate, fiindcă tata avea datorii mari şi o soră care avea drepturi de moştenire, a fost vândut terenul şi demolată casa. Avea o grădină imensă şi splendidă şi încă o curte de intrare, „curtea de onoare", cu flori, o frumuseţe. Pe-acolo s-a trasat strada care ne poartă numele.*

(***Breviar pentru păstrarea clipelor***, Alexandru Paleologu
în dialog cu Filip-Lucian Iorga)

a. Prezintă particularităţile comunicării orale în conversaţie, existente în fragmentul dat.

b. Precizează tema convorbirii din fragmentul citat.

c. Formulează două întrebări pe care ai fi dorit să i le adresezi lui Alexandru Paleologu, în locul lui Filip-Lucian Iorga, ţinând seama de conţinutul şi de contextul comunicării.

Scanned with OKEN Scanner

36.

4 mai. [1993] *Am început un cenaclu studențesc și ideea mă distrează cu adevărat. Am sentimentul, în fine, că fac un lucru bun și poate important, deși aș fi preferat să fiu unul dintre cei care, puști abia intrați în literatură, iau lucrurile-n serios și se ceartă pe deasupra textelor. Între ei mă simt maturizat și depășit, știu că toți gândesc că vremea mea a trecut și că* ei *sunt acum în miezul lumii. Ceea ce e, de fapt, adevărat. Mă uit în oglindă și îmi dau seama (sau citesc o pagină de aici, căci și scrisul mi-a îmbătrânit și a făcut labe de gâscă la colțul ochilor...) că-ncep să-mi arăt vârsta, că s-a dus adolescentul de 35 de ani și îl înlocuiește, resemnat și nu prea, un ins cu o față lemnoasă, neplăcut asimetrică, severă și fără umor. Dintr-un poet devin un profesor de literatură și drumul pare ireversibil.*

(Mircea Cărtărescu, ***Jurnal I, 1990-1996***)

a. Identifică, în fragmentul dat, două particularități ale redactării jurnalului.

b. Menționează mijloacele lingvistice de realizare a subiectivității în textul dat.

c. Exprimă-ți opinia despre nostalgia scriitorului după tinerețea pierdută/ despre refuzul maturizării.

37.

S-a născut la 19 februarie 1936 în comuna Bulzești din județul Dolj și a absolvit, în 1960, Facultatea de Filologie la Iași, realizând, în plan biografic, o combinație între mobilitatea spiritului oltenesc și sentimentalismul specific moldovenilor. A debutat original cu volumul de parodii ***Singur printre poeți****, în 1964. Constatând că G. Călinescu l-a citat într-un articol de vacanță despre textele de muzică ușoară, poetul, flatat și întreprinzător, i-a trimis marelui critic și istoric literar un plic cu 21 de poeme decupate din presă, însoțite de rugămintea, diplomatic formulată, de a-i fi comentate. G. Călinescu a publicat imediat, entuziast, tableta* ***Un tânăr*** *în revista* ***Contemporanul*** *din 23 octombrie 1964 și astfel talentul lui Marin Sorescu a primit de la început o ștampilă augustă, de care nimeni nu va mai putea face vreodată abstracție.*

Ulterior, o lungă serie de volume de versuri, de culegeri de poezii pentru copii și militari, reeditări, antologii etc., a impus în conștiința publică marca Marin Sorescu. Numeroase traduceri au diseminat această marcă pe (aproape) toată planeta, aducându-i autorului premii internaționale, aprecieri elogioase în revistele din diferite țări și mai ales acele faimoase invitații în străinătate care l-au transformat într-un Ilie Năstase al poeziei românești.

(Alex. Ștefănescu, articolul ***Marin Sorescu, cuceritorul,*** în ***România literară***)

a. Alege trei evenimente ale biografiei lui Marin Sorescu, din fragmentul citit, despre care consideri că au contribuit la „cucerirea" celebrității, motivându-ți opțiunile.

b. Prezintă elementele situației de comunicare în textul de mai sus (emițător, receptor, mesaj, cod, canal).

c. Exprimă-ți opinia despre sensul afirmației: *„Numeroase traduceri au diseminat această marcă pe (aproape) toată planeta* [...] *l-au transformat într-un Ilie Năstase al poeziei românești".*

38.

Elle: *Pe lângă volumul II al* ***Jurnalului,*** *ați publicat, în ultimul an, două cărți în care adunați texte publicate în presă. După* ***De ce iubim femeile*** *(care s-a dovedit un enorm succes de piață și care v-a adus două premii), iată că e rândul articolelor din* ***Jurnalul***

Scanned with OKEN Scanner

național să se adune între coperțile unei cărți. Ce v-a determinat să faceți asta? V-ați așteptat la acest succes?

Mircea Cărtărescu: *În ultimii trei ani, din diverse motive cu totul exterioare mie, am avut de ales între a scrie cărți „din articole" și a nu scrie nimic. Apar și astfel de etape în viață și ele trebuie înfruntate curajos. Nici prin cap nu mi-a trecut să-mi continuu* [în DOOM-ul nou e continui(!)] *opera mea „grea". Am încercat să nu las timpul să treacă fără rost până vor apărea condițiile pentru continuarea, de exemplu, a trilogiei* ***Orbitor****. Am fost extrem de surprins de succesul de vânzare al culegerii mele de povestiri cu femei, cu care doar mă amuzasem cu vreo doi ani în urmă. Am ajuns, iată, la 75.000 de exemplare vândute, ceea ce pentru mine este o dovadă limpede că între miza unei cărți și vânzarea ei e, cel mult, un raport invers proporțional... De curând, de altfel mi s-a întărit convingerea asta: o redactoare a celei mai importante edituri germane, o doamnă care de-a lungul timpului mi-a respins două cărți, cele mai bune ale mele, mi-a elogiat exorbitant un textuleț care mi-a luat două ore de lucru cu mintea în altă parte. Nu e o notă bună pentru lumea de azi.*

(interviu cu Mircea Cărtărescu, publicat în revista ***Elle***)

a. Precizează tema convorbirii dintre reporter și Mircea Cărtărescu.

b. Argumentează apartenența textului reprodus la unul dintre cele două tipuri: *literar/ nonliterar*.

c. Precizează diferența dintre literatura „comercială" și literatura „grea", pe baza informațiilor din textul de mai sus.

39.

Amintirile lui George Enescu, consemnate de Bernard Gavoty, critic muzical și jurnalist de radio, în 1954, apar pentru prima dată într-o ediție bilingvă, jubiliară și într-o nouă traducere, în „Anul Internațional George Enescu" și în preajma festivalului cu același nume.

Uimitorul destin al celui mai mare compozitor român și unul dintre cei mai importanți ai secolului XX, ne este înfățișat într-o suită de scurte capitole ordonate cronologic, asemenea cărților de memorii: nașterea copilului unic supraviețuitor, deși al optulea, într-o familie de țărani înstăriți, plecarea la Viena, la numai șapte ani, apoi studiile la Paris, turneele, prieteniile ilustre, succesele. În fine, privirea retrospectivă asupra întregului parcurs, cu accente melancolice în special pe copilăria fericit însingurată, grație fascinației muzicii, vagile similitudini cu personajul din creația supremă a viitorului compozitor, Oedip, par toate doar un fundal menit să ne dezvăluie treptat un om de o mare bogăție și consistență interioară, de o minunată modestie și simplitate, cumințenie și devotament față de muzică, și să ne uimească prin lipsa celei mai mici urme din vanitatea, trufia, egolatria atât de frecvente, de altfel, la marii artiști. Amintirile lui George Enescu notate de Bernard Gavoty vor apărea în curînd, în traducerea Elenei Bulai. Ediția e alcătuită de Elena Bulai și Doina Jela, iar prezentarea grafică deosebită a cărții aparține Getei Brătescu.

(prezentarea cărții ***Amintirile lui George Enescu***, consemnate de Bernard Gavoty)

a. Argumentează faptul că textul dat are scop informativ și scop persuasiv.

b. Schițează un portret al omului George Enescu, folosind numai informațiile din textul citat.

c. Identifică două informații pe care le consideri importante pentru stabilirea coordonatelor „uimitorului destin" de mare compozitor, justificându-ți alegerea pentru fiecare caz în parte.

Scanned with OKEN Scanner

40.

1905 a fost un an miraculos pentru știință. Albert Einstein publică trei lucrări: una ținând încă de domeniul fizicii clasice (în care dă o descriere a mișcării browniene), o alta despre efectul fotoelectric (și care avea să stea la baza dezvoltării ulterioare a mecanicii cuantice) și, în fine, articolul ***Asupra electrodinamicii corpurilor în mișcare****, actul de naștere al teoriei relativității. [...] În 1917, Einstein publică singura sa lucrare în care prezintă publicului larg ideile ce stau la baza recentelor sale rezultate:* ***Teoria relativității pe înțelesul tuturor****. Cartea, remarcabilă prin simplitate și claritate, e mărturia capacității lui Einstein de a privi lumea fără idei științifice preconcepute și de a ajunge până la esența ultimă a lucrurilor, în punctul în care intuiția încearcă să surprindă principiile fizicii, iar imaginația construiește experimente mintale sugestive.* ***Teoria relativității pe înțelesul tuturor*** *e o mărturie excepțională pentru fizicieni și, în același timp, laboratorul gândirii lui Einstein în care pot pătrunde și cei neinițiați.*

(prezentarea cărții lui Albert Einstein, ***Teoria relativității pe înțelesul tuturor***)

a. Motivează faptul că textul de prezentare de mai sus are scop informativ și scop persuasiv.

b. Demonstrează legătura dintre tema textului de mai sus și câmpul semantic dominant.

c. Menționează motivele pentru care prezentatorul cărții ***Teoria relativității pe înțelesul tuturor*** o recomandă cititorilor.

41.

Trăim într-o epocă de comunicare intensă, scrisă – în special prin presă – dar mai ales orală [...]. Suntem scăldați de un ocean de cuvinte, mai ales spuse oral, în comunicarea tradițională, directă, dar și în aceea transmisă prin mijloacele tehnice de mare fală: să ne gândim la toate căile acustice de comunicare, de la telefon la radio – canal prin care circulă același mesaj către milioane de oameni – la jumătatea din mixtura sunet/ imagine a televiziunii și până la cele mai moderne computere, care au început și ele să „vorbească" să emită cuvinte sonore. Astfel circulă – direct sau transmise – sumedeniile de „știri" zilnice, de buletine administrative, de cunoștințe științifice, profesionale, financiare, de mesaje individuale sau inter- și intra-grupuri, de „informații" în genere.

(Tatiana Slama-Cazacu, ***Stratageme comunicaționale și manipularea***)

a. Selectează, din textul dat, elementele de construcție a discursului argumentativ (*structuri specifice, conectori, tehnici argumentative*).

b. Prezintă elementele comunicării la distanță, la care se referă fragmentul dat (*emițător, receptor, mesaj, cod, canal, context*).

c. Exprimă-ți opinia despre ideea conținută în afirmația *„Suntem scăldați de un ocean de cuvinte, mai ales spuse oral, în comunicarea tradițională, directă"*, justificându-ți opțiunea.

42.

3.1.2.2. Întrebările în interviul mass-media. Discuție planificată și controlată între două sau mai multe persoane, interviurile mass-media pun față în față două personalități care prin interacțiune verbală încearcă să își construiască propria imagine în fața publicului, influențându-se reciproc în diferite grade. Actele de vorbire vizează, într-o mare măsură, efecte perlocuționare: intervievatul vrea să își convingă publicul de justețea opiniilor/ pozițiilor sale, în timp ce reporterul, asumându-și acest rol, vrea să se impună publicului ca personalitate, în stare să pună întrebări care declanșează răspunsuri intere-

Scanned with OKEN Scanner

sante/ inedite/ demascatoare din partea interlocutorului. În literatura problemei, astfel de întrebări au fost numite „întrebări puternice", deoarece sunt purtătoare ale unui puternic mesaj de tip comandă și deoarece forma lor poate afecta imaginea publică a vorbitorului. [...] *Prin interviu se urmărește transmiterea unor informații și a unui punct de vedere, dar, în același timp, fiecare dintre participanți urmărește transmiterea unui mesaj privind propria personalitate.*

(Andra Șerbănescu, ***Întrebarea. Teorie și practică***)

a. Prezintă caracteristicile stilului funcțional în care este redactat fragmentul dat.

b. Explică noțiunea de *întrebări puternice*, pe baza informațiilor din fragmentul dat.

c. Exprimă-ți opinia despre măsura în care imaginea personalităților aflate în interacțiune verbală, într-un interviu mass-media, este mai importantă decât informațiile transmise.

43.

O cultură nu trăiește numai prin personalitățile de prima mână. Uneori, generații întregi de poeți fără strălucire sunt necesare pentru plămădirea, pentru nașterea poetului adevărat. Sunt, de altfel, culturi – ca de pildă cultura franceză – care își pot îngădui luxul de a situa pe al doilea și chiar pe al treilea plan nume care în alte culturi ar deține desigur locul de frunte. [...]

Efortul poetului minor, dispărut, dacă nu înainte, cel puțin odată cu dispariția lui materială, nu e niciodată inutil. El a servit la pregătirea unei stări de spirit, el a adus aluviunile din care marele artist va ști să taie profilul cântecului autentic. Dar câte generații vor fi fost sacrificate, până la venirea acestuia? [...]

Civilizația, spiritul cu adevărat occidental nu se pot obține de la o zi pe alta. Ele cer, cel puțin, un început de tradiție, o comuniune perpetuă cu extazul și inspirația marilor inițiați. Din contactul acesta neîntrerupt cu gândirea, privirea, surâsul, glasul, felul de a da bună-ziua capătă o aureolă, o transfigurare cum e nimbul de pe frunțile sfinților. E nevoie de un ascetism, de o închidere în sine și în eternitate, spre a putea lua parte la aspra ascensiune a spiritului. Oameni ca aceștia se nasc numai la mari intervale – o zodie fericită îi poate face să se întâlnească și într-o aceeași generație, cum sunt cele câteva remarcabile figuri ale culturii românești actuale. Arghezi, Galaction, Sadoveanu, Rebreanu, Lovinescu – și, la o distanță numai de zece ani: Pillat, Perpessicius, Bacovia, asemeni focurilor de pe coline, care transmit, din timp în timp, un alfabet rezervat celor mai pure revelații.

(Ilarie Voronca, ***E. Lovinescu***, în vol. ***Act de prezență***)

a. Evidențiază construcția discursului argumentativ în fragmentul citat (*structuri, conectori* și *tehnici argumentative*).

b. Formulează ideile principale, corespunzătoare paragrafelor din textul dat.

c. Motivează-ți acordul/ dezacordul cu una dintre următoarele afirmații (la alegere):

- *O cultură nu trăiește numai prin personalitățile de prima mână.*
- *Efortul poetului minor, dispărut, dacă nu înainte, cel puțin odată cu dispariția lui materială, nu e niciodată inutil.*

Scanned with OKEN Scanner

44.

Diminutivul „facturică" mi se pare a fi, în primul rând, un semn clar al autohtonizării inevitabile a modelor şi modelelor străine: rostit în magazine moderne, de persoane tinere şi bine educate, care practică un comerţ cât se poate de standardizat, cuvântul creează atmosferă locală. Nu pare un rezultat al cursurilor de marketing sau al traducerilor din engleză: dimpotrivă, e mai curând un ecou stabil al comerţului tradiţional, cu mititei şi icrişoare moi. Pe de altă parte, şi fără glumă, apariţia unei asemenea forme nu e accidentală şi nici aberantă: atitudinea comunicativă, strategia conversaţională pe care o relevă este cât se poate de coerentă – şi, dacă nu universală, în orice caz transculturală. Cel care vrea să vândă ceva recurge adesea la strategii ale politeţii pozitive, ale familiarităţii, ca formă de apropiere de client. O strategie la fel de răspândită este cea de minimalizare a aspectelor financiare ale schimbului comercial. [...]

Opţiunea pentru diminutiv – explicabilă, în termeni de tendinţe şi strategii generale – are totuşi destule dezavantaje. Diminutivul e asociat, în bună măsură, limbajului infantil,în care apare mai ales datorită tendinţei părinţilor de a-l folosi în adresarea către copii. Extinderea sa creează un efect de „infantilizare" a situaţiilor, despre care s-a scris, nu o dată, cu iritare şi cu umor. Cu cât se aplică unei situaţii mai serioase, unui limbaj mai sobru, precis, tehnic, cu atât mai mare e riscul de a produce efecte involuntar comice. Oricât de bune ar fi intenţiile, „facturica" e profund ridicolă. Să nu uităm, apoi, că diminutivul are mai multe valori – denotative („obiect mic"), dar mai ales stilistice: afective, dar şi depreciative, minimalizatoare, ironice. Riscul de confuzie între ele nu e mic.

(Rodica Zafiu, articolul ***Păcatele limbii: „Facturica"***, în revista ***România literară***)

a. Evidenţiază construcţia discursului argumentativ în fragmentul citat (*structuri, conectori* şi *tehnici argumentative*).

b. Selectează, din text, două exemple prin care sunt susţinute argumentele.

c. Comentează următoarea afirmaţie despre rolul diminutivelor în comunicare: *„diminutivul are mai multe valori – denotative („obiect mic"), dar mai ales stilistice: afective, dar şi depreciative, minimalizatoare, ironice. Riscul de confuzie între ele nu e mic".*

45.

Scrisă sub forma unui dicţionar al gândirii, lucrarea lui Nigel Warburton este de fapt un manual introductiv în arta de a gândi. Gândirea discursivă poate fi privită ca un joc extraordinar de complex – de fapt, ca o varietate ramificată de jocuri – în care improvizăm şi creăm mereu noi desfăşurări de jocuri vechi, şi chiar noi jocuri, dar, nu mai puţin, ajungem a repeta aceleaşi „mutări", a întreprinde aceleaşi operaţii. [...] *Operaţiile despre care vorbim sunt de natură logică şi retorică, ele privesc discursul, raţionamentul, argumentaţia, persuasiunea şi disuasiunea.*

Spuneam că micul manual de artă a gândirii al lui Warburton îmbracă forma unui dicţionar. Un manual trebuie citit, în mod ideal, de la A la Z, şi în chiar această ordine; un dicţionar cuprinde şi el rubrici de la A la Z, dar – atenţie! – ordinea în care el îşi desfăşoară conţinutul nu coincide cu ordinea lecturii. Această ordine nu este pre-fixată. Cititorul îşi poate fixa singur diferite itinerarii, dar va observa cu uşurinţă faptul că articolele se pot organiza în diferite unităţi tematice. Manualul-dicţionar al lui Warburton are o serie de calităţi care ar trebui să-i asigure şi la noi succesul de care s-a bucurat.

(din prefaţa cărţii lui Nigel Warburton, ***Cum să gândim***)

Scanned with OKEN Scanner

a. Prezintă caracteristicile stilului funcțional în care a fost redactat textul dat.
b. Explică rolul, în context, al conectorilor și al structurilor specifice argumentării.
c. Exprimă-ți opinia despre interesul pe care îl poate reprezenta pentru un elev de liceu lectura cărții prezentate.

46.

Art. 1

Prezenta lege reglementează asigurarea calității în educație.

În înțelesul prezentei legi:

Educația se referă la formarea academică și formarea profesională inițială, precum și la dezvoltarea profesională și învățarea continuă;

Furnizorul de educație este o instituție de învățământ, o organizație sau o societate comercială, care, potrivit statutului, desfășoară activități sau programe legal autorizate de formare inițială sau continuă.

Beneficiarii direcți ai educației sunt elevi, studenți sau persoane adulte cuprinse într-o formă de educație permanentă.

Beneficiarii indirecți ai educației sunt angajatorii, angajații, familiile beneficiarilor direcți, într-un sens larg, întreaga societate.

Cadrul național al calificărilor cuprinde în mod progresiv și corelat gradele, diplomele sau certificatele de studiu care atestă un anumit nivel de calificare școlară, universitară sau profesională, exprimat în termenii rezultatelor în învățare. Cadrul național al calificărilor este comparabil și compatibil cu cel european corespunzător.

(***Legea privind asigurarea calității în educație, Capitolul 1 – Dispoziții generale***)

a. Precizează elementele situației de comunicare din textul dat (*emițător*, *receptor*, *mesaj*).
b. Argumentează încadrarea textului dat într-un anumit stil funcțional.
c. Selectează două enunțuri tip-definiție și precizează la ce se referă fiecare dintre acestea.

47.

I. *H.P.Lovecraft,* ***Dragon și alte povestiri macabre****, Editura Leda, 2005, 180 pag. Traducere de Mircea Opriță. Unul dointre reprezentanții străluciți ai goticului literar, ai literaturii fantastice și precursor al SF-ului, Howard Philips Lovecraft cobină, în povestirile lui, experimentul științific cu imageria romantică, explorarea geografică cu utopii fantastice, banalitatea cotidiană cu misterul invizibilului. Volumul curinde paisprezece povestiri cu titluri scurte, adesea mitilogice (****Polaris****,* ***Lumea de dincolo****,* ***Hypnos****).*

II. *Flavia Bujor,* ***Profeția pietrelor****, Editura Trei, 2005, 312 pag. În 2002, volumul apărea în Franța, semnalat de toată presa culturală din Hexagon nu pentru că autorul lui ar fi fost un nume, ci, dimpotrivă, pentru că nu avea decât 13 ani. Este vorba despre o micuță scriitoare de origine română care reușește să publice un roman de aventuri de mai bine de 300 de pagini, în care cititorul redescoperă magia basmului și a mitologiei medievale. Flavia Bujor scrie, în* ***Profeția pietrelor****, o altă* ***Frăție a inelelor****,* în care acțiunea alertă este garnisită cu evocări magice și se desfășoară în decoruri fantastice.

III. *Ioan Petru Culianu,* ***Știință și artă în gândirea Renașterii****, Editura Polirom, 2003, 224 pag. Ioan Petru Culianu scrutează partea esoterică a Renașterii, Cabala creștină și mistica neoplatoniciană înfloritoare în Italia secolului al XV-lea, construcții speculative solidare cu științele oculte ale Evului Mediu. Gândirii renascentiste îi este specifică o „cunoaștere fantasmagorică" pe care o pun în evidență tratatele de magie, astrologie sau filozofie analizate. Grația și melancolia jocului intelectual, magic și alchimic, toate au un*

Scanned with OKEN Scanner

relief unic în cartea lui Culianu, studiu de istorie a ideilor religioase, dar şi evocare simpatetică a figurilor din „teatrul de umbre" al Florenţei renascentiste.

(***Observator cultural***)

a. Argumentează faptul că scopul acestui grupaj de texte este predominant comercial.

b. Menţionează două informaţii pe care le consideri importante, din punctul tău de vedere, dar care lipsesc în prezentarea cărţii care ţi-a stârnit curiozitatea.

c. Precizează categoria de cititori potrivită pentru fiecare dintre cărţile de mai sus, argumentându-ţi opinia.

48.

Secretul de a fi plicticos constă în a spune absolut totul.

Originalitatea este arta de a nu-ţi dezvălui sursa.

Expertul este o persoană care a făcut toate greşelile posibile într-un domeniu foarte restrâns de activitate.

Niciodată să nu confuzi răbdarea cu ospitalitatea.

Istoria nu se repetă, istoricii da.

(***Legile lui Murphy***)

a. Prezintă două dintre calităţile generale/ particulare ale stilului, existente în text (*claritate*, *proprietate*, *precizie*, *cursivitate*, *eufonie*, *oralitate*, *variaţie stilistică*).

b. Explică „poanta" fiecărei legi.

c. Alege „legea" care ţi s-a părut a fi cel mai reuşit formulată, motivându-ţi opţiunea.

49.

CAPITOLUL I

Principii şi definiţii

Art. 1.

(1) În România, ca stat de drept, democratic şi social, demnitatea omului, drepturile şi libertăţile cetăţenilor, libera dezvoltare a personalităţii umane reprezintă valori supreme şi sunt garantate.

(2) Principiul egalităţii între cetăţeni, excluderea privilegiilor şi discriminării sunt garantate în special în exercitarea următoarelor drepturi:

a) dreptul la un tratament egal în faţa instanţelor judecătoreşti şi a oricarui alt organ jurisdicţional;

b) dreptul la securitatea persoanei şi la obţinerea protecţiei statului împotriva violenţelor sau maltratărilor din partea oricarui individ, grup sau instituţie;

c) drepturile politice, şi anume drepturile electorale, dreptul de a participa la viaţa publică şi de a avea acces la funcţii publice;

d) alte drepturi civile, în special:

(i) dreptul la libera circulaţie şi la alegerea reşedinţei;

(ii) dreptul de a părăsi ţara şi de a se întoarce în ţară;

(iii) dreptul de a obţine cetăţenia română;

(iv) dreptul de a se căsători şi de a-şi alege partenerul;

(v) dreptul de proprietate;

(vi) dreptul de moştenire;

Scanned with OKEN Scanner

(vii) dreptul la libertatea de gândire, conştiinţă şi religie;
(viii) dreptul la libertatea de opinie şi de exprimare;
(ix) dreptul la libertatea de întrunire şi de asociere paşnică.
(***Ordonanţa nr. 137/ 2000 privind prevenirea şi sancţionarea tuturor formelor de discriminare***)

a. Argumentează încadrarea textului dat într-un anumit stil funcţional.
b. Precizează principiile în virtutea cărora a fost elaborată ***Ordonanţa nr. 137/ 2000.***
c. Enumeră patru dintre posibilele domenii în care ar putea interveni diverse forme de discriminare.

50.
8.11. 1960
Îmi începusem primul „tom" cu hotărârea de a mă zugrăvi pe mine, cea de fiecare zi, de a-mi stabili un punct de reper în descifrarea propriei mele persoane, cândva, peste ani.
Volumul II îl inaugurase cu o retrospectivă jalnică asupra marii mele iubiri. În rest, totul tindea spre o amplă analiză, spre o comentare amănunţită – deşi din nefericire prea puţin clară – a tuturor mişcărilor mele sufleteşti, înregistrate cu seismografică sensibilitate. Erau toate inerentele reveniri, întreagă acea stare de dureroasă nelinişte, deseori agravată prin crize a căror descrescândă intensitate o înregistram cu o luciditate de analist.
Cel de-al treilea caiet comenta, trecea în revistă, mai puţin direct, mai precis şi mai de la distanţă, cu o minimă participare afectivă şi cu maximă doză de luciditate aceeaşi poveste: Ioana-Doru. Voi reveni mai târziu asupra acestei probleme, cu câteva concluzii, dacă nu noi în întregime, cel puţin precise, verificate – în limitele posibilului.
(Ioana Em. Petrescu – ***Jurnal,* 1959-1990**)

a. Prezintă elementele situaţiei de comunicare din textul de mai sus (*emiţător, receptor, mesaj, cod, canal*).
b. Menţionează mijloacele lingvistice de realizare a subiectivităţii în textul dat.
c. Expune motivele pentru care un jurnal poate fi interesant pentru autoarea lui, respectiv, pentru un alt cititor.

51.
Întâlnesc câţiva tineri în jurul a treizeci de ani supăraţi nu pe ceea ce nu au făcut ei, ci pentru ceea ce nu a făcut viaţa pentru ei. Dar cum să le rezerve lozul cel mare viaţa, dacă nu au investit nicio miză? Îi întreb ce-au vrut şi-mi răspund ceea ce li s-a părut că au vrut, căci dacă voiau cu adevărat lucrul acela (frumuseţile artistice ale lumii, împlinirile veacului, cărţile lui mari), atunci s-ar fi pregătit pentru întâlnirea cu ele. Îi văd trişti. E vreme urâtă afară. Cine nu a găsit prilejul în sine are în jurul său numai prilejuri.
(Constantin Noica, ***Cugetări***)

a. Explică rolul interogaţiei retorice în textul dat.
b. Menţionează mijloacele lingvistice de realizare a subiectivităţii în textul dat.
c. Comentează semnificaţia constatării: *„E vreme urâtă afară. Cine nu a găsit prilejul în sine are în jurul său numai prilejuri."*

Scanned with OKEN Scanner

52.

Cum să descriu Viena anului 1888, cum să evoc în ansamblu un oraş compozit, încărcat de atâtea amintiri şi curiozităţi? La vremea aceea, Viena nu era un oraş nemţesc, ci un fel de Turn Babel european. Scriind cuvântul turn, îmi amintesc de acela care decora Biserica Sfântul Ştefan. Turiştii – şi cred că şi astăzi se întâmplă la fel – se urcau în el ca să privească de sus, din vârful lui, întinderea oraşului şi împrejurimile. Văd încă această panoramă: la sud-est, întinsa câmpie ungară, pe unde imaginaţia îl vedea galopând pe nefericitul Mazeppa; la nord-vest, Boemia; la sud-vest, Munţii Styriei şi Alpii din Tirol.

Pe ansamblu, Viena este situată la porţile Orientului, este un centru spre care converg căile naturale ca spiţele unei roţi imense. În detaliu, drumul care leagă Adriatica de Dunăre le întretaie aici pe cele ce duc la Marea Baltică. Mi s-a povestit că în epoca romană, oraşul, numit pe atunci Vindobona, a fost ocupat de o legiune şi, la căderea Imperiului, de către o escadră a flotei Dunării. Istoria trăia sub ochii mei, vedeam cum toate popoarele Europei îşi disputau această platformă, fiecare dorind să aibă un loc în acest oraş privilegiat, atât de bine situat pe unul dintre afluenţii mici ai Dunării.

(***Amintirile lui George Enescu***, consemnate de Bernard Gavoty)

a. Indică particularităţi ale descrierii, în textul dat.

b. Prezintă mijloacele de realizare a subiectivităţii, în fragmentul transcris din ***Amintirile lui George Enescu***.

c. Exprimă-ţi opinia despre importanţa unei cărţi de amintiri pentru înţelegerea personalităţii autorului.

Subiecte de tipul al II-lea

1. Prezintă trăsăturile prozei romantice, prin referire la o operă literară studiată.

2. Prezintă trăsăturile romanului realist, prin referire la o operă literară studiată.

3. Exemplifică trăsăturile prozei fantastice, prin referire la o operă literară studiată.

4. Argumentează apartenenţa la specia literară *basm cult* a unui text narativ studiat.

5. Ilustrează conceptul operaţional *povestire*, prin referire la o operă literară studiată.

6. Exemplifică trăsăturile *nuvelei*, prin referire la o operă literară studiată.

7. Prezintă asemănări şi deosebiri dintre două tipuri de nuvelă studiate (nuvelă *psihologică*, *istorică* sau *fantastică*).

8. Prezintă comparativ modalităţile de construcţie a personajelor într-o proză *romantică* şi o proză *realistă*.

9. Exemplifică trăsăturile *romanului modern*, prin referire la o operă literară studiată.

10. Prezintă relaţia dintre instanţele comunicării narative (*autor*, *narator*, *personaje*, *cititor*) într-un roman modern studiat.

11. Ilustrează conceptul operaţional *narator* (*narator omniscient*, *personaj-narator* sau *narator „martor"*), folosind ca suport un text narativ studiat.

12. Ilustrează conceptele operaţionale *incipit* şi *final*, prin referire la două dintre romanele studiate.

13. Prezintă construcţia subiectului dintr-o nuvelă psihologică studiată, prin referire la conceptele operaţionale din următoarea listă: *acţiune*, *conflict*, *momentele subiectului*, *relaţii temporale şi spaţiale*.

Scanned with OKEN Scanner

14. Prezintă construcția discursului narativ dintr-o nuvelă fantastică studiată, prin referire la două dintre conceptele operaționale din următoarea listă: *secvențe narative*, *episod*, *incipit*, *final*.

15. Prezintă *tipurile de personaje* dintr-o operă literară studiată, aparținând prozei realiste.

16. Evidențiază modul în care conflictul/ conflictele unui roman studiat (*de tip obiectiv* sau *de tip subiectiv*) se reflectă în evoluția personajului principal/ a personajelor.

17. Exemplifică modalitățile de caracterizare a personajului, prin referire la un roman studiat (perioada după al doilea război mondial).

18. Explică relația realitate – ficțiune, prin referire la un text narativ studiat (la alegere: *povestire*, *nuvelă istorică*, *roman de tip obiectiv* sau de *tip subiectiv*).

19. Exemplifică, prin referire la o operă literară de Ion Creangă, două dintre particularitățile de *limbaj al prozei narative* (la alegere, din următoarea listă: *modalități ale narării*, *mărci ale prezenței naratorului*, *limbajul personajelor*, *vorbire directă* și *indirectă*, *registre stilistice*).

20. Exemplifică modalitățile de caracterizare a personajului dintr-un text narativ studiat, aparținând lui Ioan Slavici.

21. Ilustrează particularitățile de *structură a unui text narativ* studiat, aparținând lui Liviu Rebreanu.

22. Caracterizează personajul preferat dintr-un roman de G. Călinescu.

23. Exemplifică modalitățile de caracterizare a unui personaj feminin, prin referire la un roman studiat (perioada de până la al doilea război mondial).

24. Prezintă construcția subiectului unui roman de Marin Preda, prin referire la: *acțiune*, *conflict*, *relații temporale* și *spațiale*.

25. Comentează particularitățile de limbaj și de expresivitate (*procedee artistice*, *elemente de versificație*) ale unui text poetic studiat, aparținând perioadei pașoptiste.

26. Prezintă elemente ale imaginarului poetic romantic, identificate într-un text studiat, aparținând lui Mihai Eminescu.

27. Analizează rolul elementelor de compoziție dintr-un text poetic studiat, aparținând lui Mihai Eminescu (la alegere, două elemente dintre următoarele: *titlu*, *incipit*, *secvențe poetice*, *relații de opoziție și de simetrie*, *elemente de recurență*).

28. Comentează particularitățile de limbaj și de expresivitate (*imaginar poetic*, *procedee artistice*, *elemente de versificație*) ale unui text poetic studiat, aparținând lui Mihai Eminescu.

29. Prezintă *teme* și/ sau *motive* romantice, apelând la două dintre poeziile studiate la clasă.

30. Analizează particularitățile de structură și de expresivitate, caracteristice simbolismului, prin referire la o poezie studiată.

31. Explică rolul elementelor de compoziție dintr-un text poetic studiat, aparținând lui George Bacovia (la alegere, două elemente dintre următoarele: *titlu*, *secvențe poetice*, *relații de opoziție și de simetrie*, *elemente de recurență – motiv poetic*, *laitmotiv*).

32. Expune specificul raportului *autor – eu liric*, prin referire la un text poetic al unui autor aparținând direcției moderniste.

33. Evidențiază elementele de compoziție dintr-un text poetic studiat, aparținând lui Lucian Blaga (la alegere, două elemente dintre următoarele: *titlu*, *incipit*, *secvențe poetice*, *relații de opoziție și de simetrie*, *elemente de recurență – motiv poetic*, *laitmotiv*).

34. Prezintă particularități moderniste într-o poezie studiată, aparținând lui Tudor Arghezi.

35. Prezintă particularități moderniste într-o poezie studiată, aparținând lui Ion Barbu.

36. Ilustrează conceptul operațional *tradiționalism*, prin referire la un text liric studiat.

Scanned with OKEN Scanner

37. Ilustrează caracteristicile limbajului poetic (*expresivitate*, *ambiguitate*, *sugestie*), cu exemple aparținând neomodernismului.

38. Comentează elementele de limbaj și de expresivitate, dintr-un text poetic neomodernist, aparținând lui Nichita Stănescu.

39. Ilustrează conceptul operațional *lirism subiectiv*, prin referire la două poezii studiate, aparținând romantismului, simbolismului, modernismului sau neomodernismului.

40. Exemplifică trăsăturile speciei dramatice *comedia*, prin referire la o operă literară studiată.

41. Ilustrează comicul (de caracter, de situație sau de limbaj), prin referire la o comedie studiată.

42. Ilustrează conceptul operațional *dramă*, prin referire la o operă literară studiată.

43. Analizează construcția subiectului (*conflict dramatic*, *intrigă*, *scenă*, *relații temporale și spațiale*), într-un text dramatic studiat.

44. Comentează două modalități specifice de caracterizare a personajului dramatic, prin referire la un text literar studiat.

45. Expune subiectul unei drame studiate.

46. Caracterizează un personaj dintr-un text dramatic studiat (la alegere: comedie, dramă, forme ale dramaturgiei în teatrul modern).

47. Ilustrează elementele de compoziție a textului dramatic (*act*, *scenă/ tablou*, *replică*, *indicații scenice*), prin referire la o operă literară studiată.

48. Ilustrează conceptul operațional *curent literar*, prin referire la *romantism* sau la *simbolismul românesc* (la alegere).

49. Expune modul în care doctrina estetică promovată de revista ***Dacia literară*** se reflectă în creația scriitorilor pașoptiști.

50. Prezintă rolul *Junimii* și al lui Titu Maiorescu în impunerea noii direcții în literatura română din a doua jumătate a secolului al XIX-lea.

51. Expune ideile care stau la baza *direcției moderniste*, promovate de E. Lovinescu.

52. Prezintă trăsături ale ideologiilor literare din perioada interbelică (*modernism*, *tradiționalism*).

Scanned with OKEN Scanner

SUGESTII ŞI EXPLICAŢII PRIVIND REZOLVAREA SUBIECTELOR PENTRU EXAMENUL ORAL DE BACALAUREAT

Conform *Instrucţiunilor* care însoţesc subiectele pentru proba orală a examenului de bacalaureat, în prezentarea răspunsului său, candidatul trebuie să facă dovada stăpânirii următoarelor cinci *capacităţi*, *deprinderi*, *abilităţi* şi *elemente de competenţă*:

- abilitatea de a citi cu acurateţe, fluent şi făcând dovada înţelegerii celor citite;
- deprinderea de a formula şi de a exprima oral, succint şi clar, răspunsul solicitat de cerinţele cuprinse în biletul de examen;
- abilitatea de a utiliza limba literară, adecvat contextului comunicaţional;
- deprinderea de a-şi adapta expunerea orală (limbajul, exprimarea, prezentarea etc.) la cerinţele formulate în biletul de examen;
- competenţa de comunicare activată de susţinerea şi de argumentarea ideilor (receptate sau personale).

Evaluarea se va face în funcţie de modul în care candidatul îşi adaptează răspunsurile la aceste exigenţe. Grila de evaluare explică felul în care se alocă punctajul pentru fiecare dintre competenţele pe care un absolvent trebuie să demonstreze că le-a căpătat în cursul celor patru ani de studiu în liceu, şi anume:

1. *Utilizarea corectă şi adecvată a limbii române în receptarea şi în producerea mesajelor, în diferite situaţii de comunicare.*
2. *Folosirea instrumentelor de analiză stilistică şi structurală în receptarea diferitelor texte literare şi nonliterare.*
3. *Argumentarea în scris sau oral a propriilor opinii asupra unui text literar sau nonliterar.*

Evident, subiectele au fost elaborate astfel încât să permită demonstrarea de către candidat a faptului că şi-a însuşit aceste competenţe.

Analiza care urmează va fi realizată pe baza subiectelor date la proba orală în cadrul examenelor din anii 2004, 2005 şi 2006.

Subiectul de tip I vizează *înţelegerea* şi *aplicarea*, pe un text nonliterar la prima vedere, a unor cunoştinţe din domeniul limbă şi comunicare. Pentru aceasta, candidatul trebuie să răspundă punctual la trei cerinţe care fac referire în mod strict la textul-suport aflat pe biletul de examen.

Reproducem mai jos câteva dintre aceste cerinţe, grupându-le alfabetic, în funcţie de verbul care deschide fiecare enunţ:

1. *Alege* două informaţii... şi *argumentează*-ţi opţiunea...
2. *Argumentează* apartenenţa la specia...
3. *Comentează* particularităţile de limbaj şi de expresivitate...
4. *Exemplifică* trăsăturile prozei fantastice...
5. *Explică* rolul elementelor de compoziţie...
6. *Exprimă-ţi opinia* despre...
7. *Identifică* X informaţii...
8. *Ilustrează* conceptul operaţional *dramă*...

Scanned with OKEN Scanner

9. *Menționează* trăsăturile prozei realiste...
10. *Motivează* că...
11. *Numește*...
12. *Precizează*...
13. *Prezintă*...
14. *Rezumă* conținutul unui *roman* de...

Răspunsul candidatului trebuie elaborat în funcție de aceste verbe din cerințe.

1. A alege dintr-o diversitate de oferte (un slogan, un produs – carte, film, medicament etc. –, o informație importantă sau nerelevantă, o calitate a stilului etc.) presupune efectuarea a două operații: stabilirea unor criterii logice de selecție și motivarea opțiunii. De altfel, întotdeauna o asemenea cerință conține și un al doilea verb: ***a argumenta***. Așadar, nu este vorba de o opțiune aleatorie, ci de un proces rațional. Este, de fapt, ceea ce facem în mod cotidian atunci când ne aflăm în fața unui chioșc de ziare, într-o librărie, când consultăm programul spectacolelor de orice fel, când ne planificăm vacanța etc. Este necesară doar lectura atentă a textului pentru a sesiza detaliile relevante.

De exemplu:

• *Toate mulțămirile trebuie plătite: înainte de a le căpăta, ni se par destul de ieftine, în urmă, prea scumpe.*

• *Dacă și între oamenii înțelepți s-ar putea stabili o înțelegere așa de lesne ca între nerozi, mulțimea acestora din urmă ar avea o soartă mai bună.*

• *Opiniile sunt libere, dar nu și obligatorii.*

(I.L. Caragiale, ***Aforisme***)

⇒ *Alege* aforismul care ți s-a părut cel mai reușit și *motivează-ți* opțiunea.

Evident, opțiunea pentru unul dintre cele trei aforisme nu poate fi decât subiectivă. În elaborarea răspunsului însă trebuie să poți expune câteva argumente plauzibile și, mai ales, să folosești un limbaj adecvat. Oricare dintre cele trei aforisme ar putea fi ales, dar opțiunea trebuie argumentată, prin găsirea unor motive plauzibile, prezentate persuasiv. Este util de aceea să identifici procedeul lingvistic utilizat în construcția aforismului ales: antiteza, comparația, jocul de cuvinte; aforismul face parte dintre formele literare scurte, concentrarea fiind o sursă a expresivității.

Așadar, dacă am presupune că s-a optat pentru primul aforism, motivarea poate apela la experiențe de viață (proprii, imaginate sau împrumutate din literatură, film etc.). În cazul celorlalte două aforisme se poate pe merge pe argumente de ordin social, istoric, politic, civic etc. Evident, pentru a răspunde la o asemenea cerință, accentul nu se pune atât pe alegere, cât pe motivarea opțiunii.

Am optat pentru... aforism, *în primul rând, pentru că...* și *în al doilea rând, pentru că... În concluzie...*

2. A argumenta În elaborarea unei argumentări trebuie să pornești de la o **premisă**. Urmează **argumentarea** propriu-zisă și **concluzia** (care poate să întărească premisa prin reluarea ei în mod nuanțat). Între indicii lexicali specifici argumentării se pot aminti structuri de genul *precum se știe/ se cunoaște* etc., formule ca *în primul rând/ mai întâi, apoi, în concluzie/ așadar, deoarece, de exemplu* etc.

Scanned with OKEN Scanner

De exemplu:

1. Reflecţiile cuprinse în articolul de faţă au la bază un corpus de erori excerptate din 180 de lucrări scrise, prezentate la proba de Limba română a concursului de admitere la una dintre secţiile Facultăţii de Litere din cadrul Universităţii Bucureşti. Ne vom limita aici la semnalarea unor abateri de la normă, care – prin frecvenţa şi/ sau gravitatea lor – pot fi considerate simptomatice pentru deficienţele existente în pregătirea candidaţilor, dar şi în predarea limbii române, în general.

2. Prima parte a textului de faţă este consacrată abaterilor care denotă o competenţă comunicativă deficitară. Exemplele provin din răspunsurile la subiectul de stilistică funcţională, referitor la un text ştiinţific. Enumerăm în continuare câteva dintre aceste abateri, care pun sub semnul întrebării competenţa comunicativă a autorilor.

2.1. Imixtiunea elementelor de oralitate şi a registrului familiar, în totală contradicţie cu obiectivitatea şi sobrietatea discursului ştiinţific: „Textul este adresat oamenilor specializaţi pe un anumit domeniu"; „Autorul se chinuie să redacteze un text care să fie pe înţelesul cititorului".

2.2. La polul opus primei tendinţe, se situează aşa-numitele „cultisme" – neologisme de dată recentă, considerate de vorbitori mai „literare" sau mai „tehnice" decât sinonimele din lexicul uzual: „Textul debutează cu o definiţie"; „Modul informaţional şi concret de structurare a textului conferă cititorului o înţelegere deplină".

(Adriana Stoichiţoiu-Ichim, articolul ***Competenţă comunicativă şi competenţă lingvistică***, în revista ***Limbă şi literatură română***)

⇒ <u>*Precizează*</u> şi <u>*argumentează*</u> din ce parte a articolului a fost extras fragmentul de mai sus.

Lectura atentă a fragmentului oferă imediat soluţia: este vorba de secvenţa iniţială a unui text ştiinţific despre ***competenţă comunicativă şi competenţă lingvistică***.

Precum se ştie, stilul ştiinţific se caracterizează prin terminologii specifice, structură sintactică proprie, raţionamente etc. Aserţiunea se poate susţine *în primul rând* prin prezenţa afirmaţiei *Reflecţiile cuprinse în articolul de faţă au la bază un corpus de erori excerptate din 180 de lucrări scrise...*, care deschide textul, *în al doilea rând* prin numerotarea paragrafelor, *1., 2., 2.1., 2.2., în al treilea rând...* etc. *În concluzie, aşadar...* fragmentul de mai sus este extras din prima parte a unui articol...

3. A comenta / a analiza, a explica, a interpreta, a descifra semnificaţiile unui text.

De exemplu:

La Editura Cartea Românească, lângă Conservator, [...] *lucrau tinerele speranţe ale scrisului optzecist. Mircea Nedelciu, la librărie, vindea cărţi, iar Florin Iaru şi Dan Stanciu, la depozit, cărau pachete. Noi, ceilalţi, veneam toată ziua în vizită şi aflam „bursa cărţilor", ce-a mai apărut, ce e genial, ce e prost, ce cronici s-au mai scris.* [...] *În ziua aceea, adunarea era la subsol, printre pachetele de cărţi, fie aşezate ca nişte cărămizi, unele peste altele, fie dărâmate, ca ruinele albe de cetate* [...]. *Cărţile erau folosite acolo ca scaune şi mese; întindeai mâna orbeşte la dreapta sau la stânga şi aflai ce a mai apărut. La una din aceste mese din cărţi,* [...] *am văzut un tânăr cu părul foarte negru, unul care mi-a întins mâna firesc şi s-a prezentat: Ştefan Agopian. Chiar Ştefan Agopian, m-am alarmat eu, în sinea mea. Am rămas înlemnită de noutatea situaţiei: era primul scriitor „adevărat",*

Scanned with OKEN Scanner

cu care dădeam mâna. Ca şi cum ar fi coborât din bibliotecă şi s-ar fi întrupat. Pe colegii de cenaclu nu-i puneam la socoteală, ei erau pe-atunci prieteni, nu scriitori. Şi era, aceea, chiar mâna cu care el scrisese ***Manualul întâmplărilor****, carte pe care aproape o ştiam pe dinafară. Am bâiguit ceva despre faptul că eu îl cunosc pe autorul* ***Manualului****..., a părut bucuros. Semăna, cumva, cu personajele din carte, părea că doarme cu ochii deschişi. Senzaţia dominantă era însă că nu se poate ca eu să discut de la egal la egal cu un scriitor în carne şi oase.*

(Ioana Pârvulescu, ***Prima întâlnire***, în revista ***România literară***)

⇒ *Comentează* afirmaţia Ioanei Pârvulescu: *Senzaţia dominantă era însă că nu se poate ca eu să discut de la egal la egal cu un scriitor în carne şi oase.*

Textul reprodus este de factură memorialistică, precum se poate uşor constata. Remarcă de la început diferenţa dintre *tinerele speranţe ale scrisului optzecist* (*Mircea Nedelciu, Florin Iaru, Dan Stanciu, Ştefan Agopian*) şi *noi, ceilalţi* (*colegii de cenaclu*), în rândul cărora se include şi *I.P.* Aceasta este ideea-cheie a textului. Afirmaţia care trebuie comentată scoate în evidenţă tocmai uimirea resimţită de cea care, pe atunci doar o aspirantă în ale scrisului, a cunoscut pentru prima oară un scriitor *în carne şi oase*, iar acesta, spre uimirea ei, i-a *întins mâna firesc şi s-a prezentat*. Era ca şi când omul a cărui carte o ştia aproape *pe dinafară, ar fi coborât din bibliotecă şi s-ar fi întrupat*.

4. A exemplifica presupune lămurirea/ ilustrarea unei probleme prin exemple. O asemenea cerinţă este asemănătoare cu aceea de la 2.

De exemplu:

Întâlnesc câţiva tineri în jurul a treizeci de ani supăraţi nu pe ceea ce nu au făcut ei, ci pentru ceea ce nu a făcut viaţa pentru ei. Dar cum să le rezerve lozul cel mare viaţa, dacă nu au investit nicio miză? Îi întreb ce-au vrut şi-mi răspund ceea ce li s-a părut că au vrut, căci dacă voiau cu adevărat lucrul acela (frumuseţile artistice ale lumii, împlinirile veacului, cărţile lui mari), atunci s-ar fi pregătit pentru întâlnirea cu ele. Îi văd trişti. E vreme urâtă afară. Cine nu a găsit prilejul în sine are în jurul său numai prilejuri.

(Constantin Noica, ***Cugetări***)

⇒ *Exemplifică* mijloacele lingvistice de realizare a subiectivităţii în textul dat.

În fragmentul dat, din volumul de ***Cugetări*** de Constantin Noica, text reflexiv, subiectivitatea monologului interior se realizează prin mijloace lingvistice precum: interogaţia retorică, paranteza (explicaţia), generalizarea (structura sintactică de tipul: *Cine...* verb formă negativă/verb +complement direct/), pronume şi verbe la persoana I singular (*întâlnesc, văd, -mi*) etc.

5. A explica presupune, evident, a face mai uşor de înţeles, a lămuri o problemă, valorificând informaţia furnizată de textul-suport.

Scanned with OKEN Scanner

De exemplu:

Traducerea cărții ***Homo ludens*** *din limba olandeză în limba română a ridicat în calea traducătorului o serie de dificultăți, care au constituit tot atâtea probleme, unele dintre ele foarte greu de rezolvat. Două dificultăți au un caracter major. Prima dificultate majoră este creată de faptul că un studiu care abordează numeroase discipline științifice și filozofice (istorie, lingvistică, etnografie, estetică, etică etc.) s-a tradus dintr-o limbă germanică într-o limbă romanică. Limbile germanice au, după cum se știe, disponibilități lexicale mari, datorită posibilității lor de a crea oricând, la nevoie, prin derivare și prin compunere, cuvinte noi, apte să exprime orice idee sau nuanță semantică, oricât de abstractă sau de complexă.*

Dificultatea enunțată aici este prea bine cunoscută și nu mai are nevoie de comentarii. Cealaltă dificultate majoră întâmpinată la traducerea cărții de față se datorează, oricât ar părea de curios în primul moment, fenomenului invers: în unele cazuri particulare, limba română este mai bogată decât celelalte limbi romanice și decât limbile germanice. Un exemplu este perechea de adjective „vechi" și „bătrân". În alte limbi, nu găsim pentru aceste două noțiuni decât câte un singur termen: germ. Alt, *engl.* old, *fr.* vieux *etc. Când, într-un text scris într-o limbă străină, întâlnim acest adjectiv, îl traducem în românește, prin unul dintre cele două adjective românești, după sens, dar foarte des distincția nu se poate face, deoarece, în original adjectivul respectiv cuprinde ambele sensuri.*

(Notă explicativă a traducătorului H.R. Radian, la volumul lui Johan Huizinga, ***Homo ludens***)

⇒ *Explică* în ce constau dificultățile întâmpinate de traducător în transpunerea cărții lui Johan Huizinga în limba română.

Explicația valorifică informațiile din text, care pot fi citate sau reformulate, pe larg sau succint. De exemplu:

Traducerea unei lucrări conținând idei și terminologie de ordin științific și filozofic, *„dintr-o limbă germanică într-o limbă romanică"* a ridicat două dificultăți majore traducătorului, deoarece *„limbile germanice au disponibilități lexicale mari, datorită posibilității lor de a crea la nevoie, prin derivare și prin compunere, cuvinte noi, apte să exprime orice idee"*. Invers, *„în unele cazuri particulare, limba română este mai bogată decât celelalte limbi"*, având cuvinte diferite pentru nuanțe semantice, care într-o limbă străină sunt cumulate de același cuvânt.

6. A exprima o opinie nu presupune în nici un caz expunerea unei puncte de vedere „oficial", ci demonstrarea faptului că vorbitorul este familiarizat cu utilizarea unei asemenea situații de comunicare. Tocmai de aceea, în elaborarea răspunsului contează mai ales întrebuințarea mijloacelor lingvistice specifice, cum ar fi verbele de opinie: *a crede, a considera, a presupune* etc.; adverbele/ locuțiunile adverbiale de mod folosite ca indici ai subiectivității evaluative: *probabil, posibil, desigur, fără îndoială, cu siguranță* etc.; conjuncțiile/ locuțiunile conjuncționale cu rol argumentativ, pentru exprimarea raporturilor de tip cauzal, consecutiv, final, conclusiv etc. Atenție! exprimarea unei opinii nu exclude cele trei etape ale argumentării, amintite anterior.

Scanned with OKEN Scanner

De exemplu:

4 mai. [1993] *Am început un cenaclu studențesc și ideea mă distrează cu adevărat. Am sentimentul, în fine, că fac un lucru bun și poate important, deși aș fi preferat să fiu unul dintre cei care, puști abia intrați in literatură, iau lucrurile-n serios și se ceartă pe deasupra textelor. Între ei mă simt maturizat și depășit, știu că toți gândesc că vremea mea a trecut și că* ei *sunt acum în miezul lumii. Ceea ce e, de fapt, adevărat. Mă uit în oglindă și îmi dau seama (sau citesc o pagină de aici, căci și scrisul mi-a îmbătrânit și a făcut labe de gâscă la colțul ochilor...) că-ncep să-mi arăt vârsta, că s-a dus adolescentul de 35 de ani și îl înlocuiește, resemnat și nu prea, un ins cu o față lemnoasă, neplăcut asimetrică, severă și fără umor. Dintr-un poet devin un profesor de literatură și drumul pare ireversibil.*

(Mircea Cărtărescu, ***Jurnal I, 1990-1996***)

⇒ *Exprimă-ți opinia* despre nostalgia scriitorului după tinerețea pierdută/ despre refuzul maturizării.

În opinia mea, cred că fragmentul surprinde momentul când scriitorul constată că s-a maturizat, cu nostalgie, fie și după statutul ciudat de *„adolescent de 35 de ani"*, care este, în fond, permis poeților. *În primul rând pentru că..., în al doilea rând... Fără îndoială că* s-ar mai putea aduce și alte argumente, dar *consider* că acestea sunt cele mai relevante. *Așadar...*

7. A identifica (ceva) presupune elaborarea unui răspuns punctual, fără alte detalii.
De exemplu:

Prima mea obsesie înainte de a concepe o poveste sau un roman este ceea ce scriu să fie adevărat, să aibă viață, cititorii să creadă că totul a fost real. Eu nu pornesc de la idei și sentimente în mod unilateral, ci mă gândesc că trebuie să realizez o lucrare credibilă. Temele mele preferate sunt cele din lumea țărănească. Tot timpul am fost dominat de sentimentul universului copilăriei mele țărănești, pe care am vrut să-l reconstitui. Când s-a produs prima încercare, atunci mi-am dat seama că acest univers cuprindea în el fapte și evenimente care implicau familia și chiar întregul sat. Descoperind acest lucru, posibilitățile mele de investigație în lumea țărănească s-au lărgit. În zilele noastre, trăsătura psihologică a țăranului s-a modificat, ca urmare a perspectivei sale. Scriitorului, care posedă totuși o cheie, îi este mai ușor să se orienteze în realitatea respectivă și să-și orienteze subiectele. De aici, veți înțelege foarte ușor că nu voi abandona niciodată tema țărănească, fie și pentru motivul că este o temă majoră.

(Marin Preda, ***Creație și morală***)

⇒ *Identifică* în textul dat două argumente care îl determină pe Marin Preda să afirme: *Temele mele preferate sunt cele din lumea țărănească.*

De exemplu: 1. *Tot timpul am fost dominat de sentimentul universului copilăriei mele țărănești.* 2. *Acest univers cuprindea în el fapte și evenimente care implicau familia și chiar întregul sat.* Mai poate fi avută în vedere și afirmația *Scriitorului, care posedă totuși o cheie, îi este mai ușor să se orienteze în realitatea respectivă și să-și orienteze subiectele*, din care se subînțelege că el, Marin Preda, este un asemenea scriitor.

Scanned with OKEN Scanner

8. A ilustra presupune a lămuri mai bine o problemă prin exemple.
De exemplu:

• *Secretul de a fi plicticos constă în a spune absolut totul.*
• *Originalitatea este arta de a nu-ți dezvălui sursa.*
• *Expertul este o persoană care a făcut toate greșelile posibile într-un domeniu foarte restrâns de activitate.*
• *Niciodată să nu confuzi răbdarea cu ospitalitatea.*
• *Istoria nu se repetă, istoricii da.*

(***Legile lui Murphy***)

⇒ *Ilustrează* două dintre calitățile generale și particulare ale stilului, existente în text (*claritate, proprietate, precizie, cursivitate, eufonie, oralitate, variație stilistică*).

Pot fi alese: *claritate, cursivitate, eufonie, variație stilistică.* În elaborarea răspunsului poți avea în vedere și sugestiile de la 11.

9. A menționa / a indica, a specifica, a semnala (ceva), fără alte detalii.
De exemplu:

În România se vorbește mult. Suntem un popor epic, liric, dramatic, gata oricând să practice confesiunea, lamentația, memorialistica și bancul. Conversația e aproape un viciu, pasiunea istorisirii are o lungă tradiție. Strada e zgomotoasă, cârciuma sau cafeneaua – suprapopulate. Avem ziare multe, posturi de televiziune înfloritoare, telefoane mobile pentru toate buzunarele. Dar avem chiar atâtea lucruri de spus? Dacă facem o fie și frugală socoteală, vom constata că între abundența discursului și consistența lui e o disproporție stingheritoare. Emisia sonoră compactă maschează un enorm vid de sens.

(Andrei Pleșu, ***Ce avem de spus***, în volumul ***Comédii la porțile Orientului***)

⇒ *Menționează* mijloacele lingvistice de realizare a subiectivității în textul dat.

(Vezi și 4.) Mijloacele lingvistice de realizare a subiectivității în textul dat sunt: verbe la persoana I plural (*suntem, avem, facem* etc.), interogația retorică, enumerația, epitetul ironic etc.

10. A motiva (vezi 2., a argumenta)
De exemplu:

I. Raymond Carver – ***Despre ce vorbim când vorbim despre iubire***. *Sunt înnebunit după povestirile lui Raymond Carver. Sunt la fel de reale precum magazinele care fac reduceri, ceasurile de pontaj, căsătoriile nefericite. Bărbații șifonați, femeile neîngrijite care-i populează povestirile o să vă sfâșie inima.* (Stanley Elkin)
II. Julio Cortázar – ***Manuscris găsit într-un buzunar și alte povestiri***. *Citisem prima carte de povestiri a lui Cortázar și de la cea dintâi pagină mi-am dat seama că era un scriitor cum mi-aș fi dorit și eu să devin. Mă gândesc la el cu bucuria imensă că a existat și cu gratitudinea că ne-a lăsat o operă la fel de frumoasă și indestructibilă ca și amintirea lui.* (Gabriel García Márquez)

Scanned with OKEN Scanner

III. Sei Shônagon – ***Însemnări de căpătâi***. *Flori de prun, închise la culoare ori palide. O ramură de cireş plină de flori cu petalele mari şi frunzele de-un verde întunecat. Cât sunt de frumoase glicinele, înflorite în nunţe vii pe ramuri mlădioase şi lungi! Către sfârşitul lunii a patra şi-n primele zile ale celei de-a cincea, e vremea portocalilor: au frunzişul de un verde-închis şi flori albe. Când îi vezi stropiţi de ploaia de dimineaţă, cu nimic pe lume nu-i poţi asemui.* (Sei Shônagon)

⇒ *Motivează* faptul că textele de prezentare de mai sus au scop informativ şi scop persuasiv.

Cele trei texte de prezentare a unor cărţi, apariţii recente din librării, au scop informativ şi scop persuasiv, pentru că, în primul rând, au ca public ţintă cumpărătorii, apoi cititorii interesaţi de literatură. Cei vizaţi au nevoie de informaţii despre apariţiile recente, pentru a-şi putea alege cartea potrivită propriului gust sau propriei necesităţi.

De exemplu, primul text...

Al doilea text, prezentarea cărţii lui Julio Cortázar, aduce ca simplă informaţie faptul că este o carte de proză scurtă: „*prima carte de povestiri a lui Cortázar*" şi că face parte dintr-o operă „*frumoasă şi indestructibilă*". De asemenea prezentarea este scrisă de un autor care a primit premiul Nobel pentru literatură.

Dar această informaţie are efect persuasiv, deoarece Márquez afirmă: „*de la cea dintâi pagină mi-am dat seama că era un scriitor cum mi-aş fi dorit şi eu să devin*". Admiraţia lui Márquez recomandă cartea şi în fraza care urmează.

Al treilea text...

Persuadarea este procesul de convingere a cumpărătorului de a face actul achiziţionării. Dacă scopul informativ al unui text se adresează raţiunii, proceselor cognitive, scopul persuasiv vizează latura afectiv-volitivă a personalităţii, cu efecte în plan acţional.

Prin urmare, textele de prezentare date au scop informativ şi scop persuasiv.

11. A numi / a aminti, a pomeni, a aduce în discuţie, fapt ce presupune un răspuns punctual.

De exemplu:

Cine sunt intelectualii? Ce reprezintă ei dincolo de imaginea onorabilă pe care o oferă lumii? Sunt oare cei mai potriviţi să conducă destinele omenirii, dând sfaturi de la înălţimea unei moralităţi impecabile, acordând indulgenţe cu bunăvoinţă papală sau sancţionând greşelile cu luciditatea celor care contemplă dezastrele de la birou? Cât respect au pentru adevăr? Ce atitudine au faţă de bani? Cum se comportă în familie şi cât sunt de loiali faţă de prieteni?

Paul Johnson, jurnalist de notorietate în lumea anglo-saxonă, răspunde acestor întrebări analizând cazuri concrete – Rousseau, Shelley, Marx, Ibsen, Tolstoi, Hemingway, Russel, Brecht, Sartre – şi încercând să surprindă presupusa unitate dintre existenţa lor particulară şi principiile exprimate public.

(prezentarea cărţii lui Paul Johnson, ***Intelectualii***)

⇒ *Numeşte* şi *ilustrează* două dintre calităţile generale/ particulare ale stilului în textul de mai sus.

Scanned with OKEN Scanner

Calităţi generale şi particulare ale stilului: *claritate*, *proprietate*, *precizie*, *concizie*, *corectitudine*; *variaţie stilistică*, *cursivitate*, *eufonie*, *oralitate*. *Claritatea* rezultă din întrebuinţarea unor cuvinte uşor de înţeles şi din evitarea celor echivoce sau puţin cunoscute. *Proprietatea* presupune alegerea construcţiilor sintactice şi a cuvintelor celor mai potrivite pentru exprimarea ideilor. *Precizia* rezultă din expunerea directă a ideilor, fără divagaţii sau exprimări colaterale. *Puritatea* constă în utilizarea cuvintelor şi a expresiilor/ locuţiunilor consacrate de uzul general al limbii şi în evitarea exceselor neologice (sau arhaice, sau regionale etc.). *Corectitudinea* implică respectarea strictă a regulilor gramaticale în exprimare. *Concizia* se obţine prin exprimarea directă a ideilor. *Simplitatea* rezultă din întrebuinţarea unor structuri sintactice obişnuite, cu o largă circulaţie în limbă, dar care nu dăunează profunzimii ideilor. *Naturaleţe* se obţine printr-o exprimare firească, lipsită de afectare. *Fineţea* presupune exprimarea subtilă a ideilor, care obligă cititorul la efortul descifrării sensurilor aluzive. *Oralitatea* implică folosirea adecvată a unor mijloace de expresie proprii limbii vorbite. *Eufonia* rezultă din folosirea cuvintelor în aşa fel încât să placă auzului, dar şi din evitarea cacofoniilor, a sunetelor neplăcute etc. În cazul textului de mai sus, ar trebui ales între *claritate*, *proprietate*, *precizie*, *concizie*, *corectitudine*; *variaţie stilistică* şi *cursivitate*.

12. A preciza a indica, a specifica, a menţiona (vezi 9., a menţiona)
De exemplu:

Stimate Domnule Maiorescu,

Favoarea de a obţine de la Dv. câteva minute de audienţă particulară o doresc aşa de mult, încât nu mai pot să nu îndrăznesc a vi-o cere. Aşa ocupat cum am văzut că sunteţi, nu am curajul de a veni de-a dreptul la Dv. ca să vă deranjez; – astfel, dacă am norocul să puteţi dispune de un moment pe care atâta-l doresc, vă rog respectuos anunţaţi-mă când permiteţi a vă vedea

vechiul Dv. cunoscut,
I.L.Caragiale
Miercuri 6 aprilie, 1888

*

Ilustre Domnule Profesor,

Un şcolar puţin însemnat, care a ştiut poate mai mult să te supere decât să se folosească de învăţăturile D-tale, îşi permite, cu tot respectul, a-ţi trimite din depărtare urarea sa cordială:

Să trăiască Ilustrul nostru Profesor Titu Maiorescu întru mulţi ani, sănătos, cuminte şi vesel! aşa cum din tinereţe îl ştie

bătrânul şcolar, I.L.Caragiale
15 februarie 1909
(I.L. Caragiale, ***Opere, VII, Corespondenţă***)

⇒ <u>*Precizează*</u> tema şi scopul comunicării din textele date.

De exemplu: cele două scrisori sunt adresate de I.L. Caragiale lui Titu Maiorescu, dar la o distanţă de 20 de ani una de alta, cu vizibile modificări de statut şi relaţii între cei doi. Astfel, prima este o scrisoare oficială, sobră, de solicitare a unei audienţe unui demnitar; a doua este o scrisoare de felicitare, cordială, pe un ton glumeţ, dar respectuos, care presupune familiaritate în relaţie.

Scanned with OKEN Scanner

13. A prezenta a descrie, a înfățișa, a expune, a înfățișa.
De exemplu:

Prezenta lucrare reprezintă ediția a II-a, integral revizuită și substanțial adăugită, a ***Dicționarului ortografic, ortoepic și morfologic al limbii române (DOOM[1])*** *apărut în 1982. Dicționarul este destinat tuturor celor care vor să se exprime corect (adică în conformitate cu normele lingvistice și literare actuale) în scris și oral și să contribuie la cultivarea limbii române (la semnalarea și îndreptarea greșelilor de limbă) sau să o studieze sub aspectele menționate în titlu – elevi, studenți, profesori, autori de manuale, traducători, specialiști din diverse domenii etc.* [...]

Elaborat sub egida Academiei Române, acest dicționar este o lucrare normativă – care arată cum trebuie să se spună și să se scrie. Actuala ediție are numai implicit caracter corectiv, nefiind propriu-zis un „dicționar al greșelilor de limbă", deși includerea unor informații ține seama și de aspectele cu privire la care se comit mai frecvent erori. Obiectivul lui principal îl constituie prezentarea și aplicarea detaliată și coerentă la cuvintele limbii române a regulilor ortografiei (scrierii corecte) oficiale actuale și a normelor de ortoepie (pronunțare corectă) și de morfologie (privind schimbarea formei cuvintelor pentru marcarea valorii gramaticale) consacrate, în cea mai mare parte, prin uzul literar – care este aspectul cel mai îngrijit al limbii române.

(***Notă asupra ediției*** la ***Dicționarul ortografic, ortoepic și morfologic al limbii române, DOOM[2]***, 2005)

⇒ *Prezintă* caracteristicile stilului funcțional în care a fost redactat textul.

Stilul științific se caracterizează prin terminologia specifică (*norme lingvistice*, *lucrare normativă*, *ortografie*, *ortoepie*, *morfologie* etc.), folosirea cuvintelor cu sensul lor denotativ, neologisme, verbe la diateza pasivă și reflexivă impersonală, substantive provenite din infinitivul perfect, structură sintactică proprie, raționamente, rigoare etc.

14. A rezuma Convenții specifice ale rezumatului: respectarea fidelității față de textul dat; relatarea la persoana a III-a; utilizarea modurilor și a timpurilor verbale potrivite; (trecerea de la vorbirea directă la vorbirea indirectă, fără dialog;) relatarea obiectivă, fără intervenții emoțional-subiective și fără citate.
De exemplu:

În mai multe comune din Muntenia, și mai cu seamă în cele din județele Gorj și Olt, Aflarea Capului Sf. Ioan, care cade totdeauna în 24 februarie, se numește Dragobete. *Dragobetele în aceste părți este o zi frumoasă de sărbătoare pentru băieți și fetele mari, ba chiar pentru bărbați și femeile tinere.*

În această zi, dimineața, toate fetele și băieții se piaptănă, se premenesc și, dacă este vreme frumoasă, pornesc după ghiocei la luncă sau după lemne în pădure, mai întâi fetele, apoi băieții în cete. Dacă este vreme urâtă, fetele se strâng prin case pe la prietene și rude, unde vin și băieții de primprejur.

Băieții și fetele au credința nestrămutată că în această zi trebuie ca ei să glumească, să facă Dragobetele, după cum zic ei, ca să fie îndrăgostiți în tot timpul anului. Iar dacă în această zi nu se va fi întâlnit fata cu vreun băiat, se crede că tot anul nu va fi iubită de nici un băiat, și viceversa.

Scanned with OKEN Scanner

Dacă în aparență acest obicei nu are nici o însemnătate, în fapt însă poporul ține atât de mult la el, că nu-l lasă să treacă fără să nu-l sărbătorească. Apoi, între fetele de la țară este atâta întrecere de a fi îndrăgostite și între mamele lor atâta bucurie când văd că fetele lor sunt încunjurate de dragoste nevinovată, că de multe ori se invidiază și chiar se naște gâlceavă pentru aceasta, în care cea căzută din dragoste strigă celeilalte că ea a umblat cu farmece de urăciune, ca să nu o îndrăgostească băieții.

(Sim. Fl. Marian, ***Sărbătorile la români***)

⇒ Rezumă oral textul dat.

Sărbătoarea Aflării Capului Sf. Ioan, din 24 februarie, este numită Dragobete în Muntenia. Fetele și băieții se îmbracă îngrijit și, dacă este vreme bună, pleacă în grupuri în luncă și în pădure după ghiocei sau lemne, ori petrec împreună în case când vremea este rea. Este o sărbătoare a dragostei și de aceea fetele și mamele lor se bucură, dar uneori se și acuză, dacă una dintre fete este ocolită de băieți.

Subiectul de tip II presupune *susținerea unei expuneri orale/ a unui discurs argumentativ* pe o problematică din domeniul literaturii române studiate sau *ilustrarea unui concept operațional* prin referire la conținuturile specifice disciplinei, conform programei de bacalaureat. Criteriile de evaluare sunt aceleași ca la subiectele de tip I:

1. *Aplicarea cunoștințelor în analiza textelor literare (adecvarea la subiect; organizarea ideilor, corectitudinea răspunsului).*
2. *Utilizarea corectă și adecvată a limbii române în comunicarea orală.*
3. *Argumentarea orală a propriilor opinii asupra unui text literar.*

În această situație însă, candidatul trebuie să-și organizeze singur discursul, stabilindu-și „pașii" pe care îi va parcurge, ponderea acestora în economia răspunsului, precum și ordinea lor, încadrându-și totodată răspunsul într-o limită rezonabilă de timp (aproximativ 5-10 minute). Pentru pregătirea ambelor subiecte sunt puse la dispoziție minimum 30 de minute și... ciorne suficiente. Și cum Metodologia nu interzice în nici un fel citirea unui răspuns așternut în prealabil pe hârtie, redactarea sa eshaustivă n-ar trebui considerată o pierdere de timp. Sigur, citirea nu reprezintă soluția ideală, dar, mai ales la nevoie, nu este de neglijat!

Și în cazul subiectelor de tip II verbele aflate la începutul enunțului precizează ce anume se dorește de la candidat.

Reproducem mai jos câte un exemplu pentru cerințele având frecvența cea mai mare, grupându-le alfabetic, în funcție de verbul care deschide fiecare enunț:

1. *Argumentează* apartenența la specia literară *basm cult* a unui text narativ studiat.
2. *Caracterizează* personajul preferat dintr-un roman de G. Călinescu.
3. *Comentează* două modalități specifice de caracterizare a personajului dramatic, prin referire la un text literar studiat.
4. *Exemplifică* trăsăturile *romanului modern*, prin referire la o operă literară studiată.
5. *Explică* relația realitate – ficțiune, prin referire la un text narativ studiat.
6. *Exprimă-ți opinia* despre valoarea estetică a unei scrieri în proză de Ion Creangă, prin dezvoltarea a două argumente privind *structura textului narativ* și/ sau *limbajul prozei narative.*
7. *Expune* ideile care stau la baza *direcției moderniste*, promovate de E. Lovinescu.

Scanned with OKEN Scanner

8. *Evidențiază* rolul elementelor de compoziție într-un text poetic studiat, aparținând lui George Bacovia (la alegere, două elemente dintre următoarele: *titlu*, *secvențe poetice*, *motiv poetic*, *laitmotiv*, *relații de opoziție/ de simetrie*).

9. *Ilustrează* conceptul operațional *povestire*, prin referire la o operă literară studiată.

10. *Prezintă* rolul *Junimii* și al lui Titu Maiorescu în impunerea noii direcții în literatura română din a doua jumătate a secolului al XIX-lea.

Este important de remarcat lipsa unor verbe precum *a defini*, *a recita*, *a reda* care să inducă ideea de memorare și reproducere mecanică a unui răspuns prefabricat.

1. A argumenta (vezi 2., pag. 50)

De exemplu:

⇒ *Argumentează* apartenența la specia literară *basm cult* a unui text narativ studiat.

În acest caz, trebuie parcurși doar pașii 2 și 3 ai argumentării, deoarece *premisa* este deja inclusă în conținutul cerinței. În *argumentare*, poți avea în vedere cel puțin următoarele informații: basmul este o specie epică, o narațiune având caracter supranatural, în care personajele, cele mai multe fantastice (zmei, zâne, căpcăuni etc.) sunt purtătoare ale unor valori simbolice. Caracteristic literaturii populare, basmul a intrat în atenția cititorului european „cult" relativ târziu, pe la începutul sceolului al XIX-lea, prin culegerea fraților Wilhelm și Jacob Grimm, din 1812. Estetica romantică, în plină efervescență în acei ani, pasiunea scriitorilor pentru investigarea unor teritorii încă necunoscute ale spiritului uman, precum imensa și practic necunoscuta lume a creației populare, a avut principalul merit în influențarea gustului public în ceea ce privește receptarea acestei noi forme narative. Una dintre cele mai importante caracteristici ale basmului popular este stereotipia. Această constatare a permis cercetătorilor să clasifice personajele basmelor populare prin raportare la *erou*, în *răufăcători* (al căror rol este de a tulbura liniștea familiei, de a aduce cu sine o nenorocire, de a dăuna eroului etc.), *donatori/ furnizori* (personaje întâlnite întâmplător de erou, care îi dăruie acestuia un obiect miraculos ce va contribui la depășirea unui impas) și *ajutoare* (personaje care se pun la dispoziția eroului). Schema pe care se construiește basmul popular este relativ simplă: eroul pleacă la drum pentru a îndeplini o „muncă", se confruntă cu răufăcătorii și reușește până la urmă în ceea ce își propune să realizeze, având alături ajutoarele și donatorii. Contribuția povestitorului popular ar consta astfel mai cu seamă în combinarea diverselor tipare în funcție de scopul urmărit, de creativitate, de talent etc. Basmul cult, deși este o creație originală, nu se îndepărtează esențial de modelul schițat mai sus. Vom întâlni și în acest caz o *situație inițială* urmată de o parte pregătitoare, de punctul de înnodare al intrigii, de apariția donatorilor și a ajutoarelor, de acțiunea propriu-zisă și deznodământ. Tocmai de aceea, diferențele trebuie căutate cu precădere în modul specific în care fiecare scriitor reușește să prelucreze original un material în mare măsură preexistent. Nu uita *concluzia* care trebuie să întărească premisa prin reluarea ei în mod nuanțat.

2. A caracteriza Caracterizarea personajelor, în interpretarea textelor narative și dramatice, este o etapă peste care nu se poate trece, indiferent de cerința aflată efectiv pe biletul de examen. Deși modalități de caracterizare sunt relativ puține, combinațiile pe care un scriitor le poate realiza se dovedesc a fi cu mult mai numeroase, ele depinzând în principal de *curentul literar* în care se încadrează opera în cauză și de *viziunea artistică*. Așadar, în formularea răspunsului este util a se ține seama de cele două repere.

Scanned with OKEN Scanner

De exemplu:

⇒ *Caracterizează* personajul preferat dintr-un roman de G. Călinescu.

În elaborarea răspunsului ar trebui să se țină seama de faptul că *modalitățile de caracterizare a personajului* sunt dependente de câteva criterii între care mai importante sunt *curentul literar* și *genul* în care poate fi încadrat textul, *viziunea artistică* și *perspectiva narativă*. *Modalitățile de caracterizare* sunt *directe*: de către autor, de către alte personaje și autocaracterizarea/ monologul interior, și *indirecte*: prin acțiune/ comportament, limbaj, nume, mediul social/ natural în care evoluează personajul etc. Caracterizarea de către autor este specifică prozei realiste și presupune prezentarea directă, la persoana a III-a, din perspectiva naratorului omniscient, a trăsăturilor fizice și morale ale personajului. În viziunea acestui tip de autori, o persoană/ un personaj este modelat(ă) o dată pentru totdeauna, evoluția fiind exclusă, căci prozatorul realist este interesat de tipuri umane și nu de individualități. Caractertizarea de către alte personaje nu face decât să confirme punctul de vedere al autorului. Autocaracterizarea/ monologul interior, procedeu utilizat cu precădere în literatura modernă, nu este de avut în vedere la G. Călinescu. Mediul social/ natural are, în schimb, o importanță majoră. *Incipit*-ul romanului ***Enigma Otiliei***, de exemplu, prin descrierea străzii, iar apoi a exteriorului și interiorului casei lui moș Costache, fixează odată pentru totdeauna caracterul locatarilor. Este o viziune „dindărăt", în care naratorul, cum afirma Camil Petrescu în ***Noua structură și opera lui Marcel Proust***, știe totul despre personaj: *Casele par pentru el fără acoperișuri, distanțele nu există, depărtarea în vreme de asemeni nu. În timp ce pune să-ți vorbească un personaj, el îți spune în același alineat unde se găsesc și cele personaje, ce fac, ce gândesc exact, ce plănuiesc*. Ca și în viața reală, limbajul exprimă, poate mai mult decât orice altă modalitate, subiectivitatea vorbitorului, gradul de cultură, condiția socială și morală, modul specific raportare la lumea din jur. În plus, el are rolul de a oferi cititorului/ spectatorului iluzia realității.

3. A comenta / a analiza, a explica, a interpreta, a descifra semnificațiile unui text literar.

De exemplu:

⇒ *Comentează* două modalități specifice de caracterizare a personajului dramatic, prin referire la un text literar studiat.

Despre modalitățile canonice de caracterizare, vezi mai sus (2. A caracteriza). Specifică genului dramatic este intervenția autorului prin intermediul indicațiilor scenice. Pornind de aici, trebuie comentat și rolul elementelor nonverbale (gestică, mimică, mișcare scenică etc.) și paraverbale. În cazul alegerii unei comedii de Caragiale (probabil, opțiunea cea mai la îndemână), trebuie avut în vedere și numele. De asemenea, mai mult decât în proza narativă, este de explicat rolul monologului interior în descifrarea resorturilor intime ale comportamentului personajelor.

4. A exemplifica (vezi 4. pag. 52)

De exemplu:

⇒ *Exemplifică* trăsăturile romanului modern, prin referire la o operă literară studiată.

Scanned with OKEN Scanner

În *Romanul modern* al secolului al XX-lea, prin Marcel Proust, James Joyce, Virginia Woolf sau Camil Petrescu se renunță la investigația socială și la studiul tipologiilor, pe care le întâlnim în creațiile lui Balzac, Nicolae Filimon sau G. Călinescu, în favoarea jocului memoriei asociative și a fluxului conștiinței, ceea ce duce la pulverizarea cronologiei și la o aparentă destructurare a formei. Perspectiva narativă este a personajului-narator, iar narațiunea este la persoana I. De fapt, în secolul al XX-lea, romanul a fost probabil specia narativă cea mai mobilă, permițând o multitudine de clasificări. Se poate vorbi de *romanul-parabolă* (Franz Kafka), *romanul-eseu* (Thomas Mann, Vintilă Horia, Nicolae Breban), *romanul existențialist* (Albert Camus, Marin Preda), *noul roman francez* (Nathalie Sarraute, Alain Robbe-Grillet), *realismul magic de tip sud-american* (García Márquez, Ștefan Bănulescu) etc. Probabil că dintre toate romanele studiate în liceu, cel mai potrivit pentru acest subiect ar fi unul de Camil Petrescu.

5. A explica (vezi 5., pag 52)
De exemplu:

⇒ *Explică* relația realitate – ficțiune, prin referire la un text narativ studiat.

Indiferent care va fi textul ales, explicația ar trebui să aibă în vedere cel puțin faptul că ficțiunea literară încorporează într-o măsură mai mare ori mai mică, elemente ale realității, fără de care ar fi ininteligibilă. Proporția este dată, în principal, de programul estetic (romantic, realist, modernist, postmodern etc.) pe care îl valorifică textul în cauză. Să ținem seama totuși că scopul prim al literaturii nu este transpunerea realității, ci transmiterea viziunii specifice despre lume a autorului și, prin aceasta, producerea unei emoții estetice asupra cititorului.

6. A exprima o opinie (vezi 6., pag. 53)
De exemplu:

⇒ *Exprimă-ți opinia* despre valoarea estetică a unei scrieri în proză de Ion Creangă, prin dezvoltarea a două argumente privind *structura textului narativ* și/ sau *limbajul prozei narative.*

În construirea răspunsului și în funcție de textul ales, pot fi avute în vedere următoarele informații:

1. Structura textului narativ:

- *instanțele comunicării narative* (*autor*, *narator*, *personaje*, *cititor*): Opera literară instituie o relație de comunicare specifică între autor și cititor. Sesizarea acestui fapt poate ușura mult înțelegerea textului, permițând cititorului a se situa atât în lumea operei, înțelese ca univers „real", cât și în afara ei. Personajul este călăuza ideală pe drumul de acces spre universul operei literare, iar relația specială dintre autor și personaj este una dintre cheile înțelegerii textului ficțional și a granței nu totdeauna clare care desparte ficțiunea de realitate. În basm și în povestire, mai cu seamă, autorul se poate implica direct în întâmplările narate, astfel că linia care desparte cele două lumi, a „realității" povestite și a existenței povestitorului este mai dificil de trasat.

- *perspectivă narativă/ viziune (personaj-narator, narator-„martor"), narațiune la persoana I*

Scanned with OKEN Scanner

- *construcția subiectului* și a *discursului narativ*: *înlănțuire* – combinare a secvențelor narative în suită; *alternanță* – trecere de la un plan al narațiunii la altul; *acțiune* – desfășurare a întâmplărilor într-o operă literară; *secvențe narative* – serie de fapte, de evenimente care se succedă într-o anumită ordine și formează un tot unitar; *episod* – acțiune secundară într-o operă narativă, având un rol relativ independent; *conflict* – contradicție între ideile, interesele sau sentimentele diferitelor personaje, care determină desfășurarea acțiunii; *povestire în ramă* – modalitate de încadrare a uneia sau mai multor narațiuni de sine stătătoare într-o altă narațiune; *înlănțuire* – combinare a secvențelor narative în suită; *alternanță* – trecere de la un plan al narațiunii la altul; *incipit* – începutul unei opere literare care poate să exprime/ să sugereze, în mod concis, semnificația întregului text; *pauză descriptivă* – suspendare temporară a acțiunii pentru a oferi cititorului informații legate de comportamentul/ reacțiile personajelor, de ambianță, pentru a pregăti dezvoltarea unei noi acțiuni etc.

2. Limbajul prozei narative:

- *modalități ale narării*: *povestirea* presupune mai cu seamă oralitate și, în consecință, o relație specială narator (emițător) – ascultător (receptor), narațiune subiectivă, făcută din unghiul povestitorului implicat ca martor sau doar ca mesager al întâmplării narate,

- *mărci ale prezenței naratorului*; *limbajul personajelor*: ceremonialul spunerii, oralitatea. Acestea presupun convorbire, așadar prezența a doi conlocutori care devin succesiv vorbitor și ascultător. Inflexiunile vocii pot fi sugerate cu ajutorul cratimei, având rolul de a indica rostirea împreună a două silabe, al puncte de suspensie sau al liniei de pauză. Se pot astfel marca discontinuitatea vorbirii, variațiile de durată ale sunetelor, debitul verbal, stări emoționale etc. Rostul povestitorului este să interpreteze pe rând fiecare „rol", dar revenirea la persoana întâi singular (sau persoana întâi plural, care îl include, evident, și pe povestitor) indică faptul că totul în text este receptat din unghiul martorului, al celui care, fiind de față la întâmplările petrecute, nu face totuși decât să relateze și nu să inventeze povestea.

7. A expune / a înfățișa, a istorisi, a nara, a povesti, a prezenta (subiectul unui text literar), a descrie, a explica (o doctrină estetică).

De exemplu:

⇒ *Expune* ideile care stau la baza *direcției moderniste*, promovate de E. Lovinescu.

Punctual de plecare ar trebui să-l constituie ideea, susținută de E. Lovinescu prin întreaga sa operă, că modernismul este un principiu de progres. Trebuie avută în vedere în primul rând prezentarea conceptului *sincronism* (civilizația și cultura se propagă prin imitație de la superior la inferior, ceea ce nu exclude totuși existența unor diferențe datorate originalității și creativității), numit în mod expres de programa de examen. Se pot avea în vedere, eventual, și cele două teorii complementare: *diferențierea* (care demonstrează că două culturi sincrone se diferențiază prin specificul lor național) și *mutația valorilor estetice* (care explică mecanismul schimbării, în cultură: acumulări cantitative insesizabile generează saltul, *mutația*, schimbarea calitativă), toate discutate în ***Istoria literaturii române contemporane***.

8. A evidenția / a desluși, a preciza, a releva, a reliefa.

De exemplu:

⇒ *Evidențiază* rolul elementelor de compoziție într-un text poetic studiat, aparținând lui George Bacovia (la alegere, două elemente dintre următoarele: *titlu*, *secvențe poetice*, *motiv poetic*, *laitmotiv*, *relații de opoziție/ de simetrie*).

Scanned with OKEN Scanner

titlu – reper important în analiza unui text, el comunicând în general ceva esențial despre text. Se poate referi la conținut (***Tablou de iarnă***, ***Decor***), la o situație (***Singur***, ***Dormitând***), la o formă literară/ specie (***Sonet***, ***Pastel***), la un anumit simbol (***Plumb***, ***Gri***) etc.

secvențe poetice – șir de imagini care se succedă într-o anumită ordine și formează un tot unitar.

motiv poetic – unitate minimală care contribuie la conturarea temei într-un text: muzica, orașul, nevrozele, erotismul, parfumurile au frecvența cea mai mare la Bacovia.

laitmotiv – o frază, o idee care se repetă în opera literară (*Sunt singur* – ***Plumb***, ***Lacustră***; *alb..., negru* – ***Decor***).

relații de opoziție/ de simetrie – se manifestă la nivel lexico-semantic (al câmpurilor semantice și al relațiilor semantice), morfosintactic (prin elemente de relație și structuri specifice) sau stilistic, prin anumite figuri de stil (antiteza, oximoronul etc.)

9. A ilustra (vezi 8., pag 55)
De exemplu:

⇒ *Ilustrează* conceptul operațional *povestire*, prin referire la o operă literară studiată.

Indiferent de textul pe care se va face ilustrarea conceptului, trebuie avute învedere cel puțin următoarele caracteristici: importanță acordată naratorului și actului narării precum și situației epice în general, relație specială narator – receptor, oralitate, dimensiune medie, posibilitatea construcției textului sub forma povestirii în ramă și a povestirii în povestire etc.

10. A prezenta (vezi 13., pag. 58)
De exemplu:

⇒ *Prezintă* rolul *Junimii* și al lui Titu Maiorescu în impunerea noii direcții în literatura română din a doua jumătate a secolului al XIX-lea.

Societatea a fost înființată în anul 1863 de Titu Maiorescu și alți câțiva tineri sosiți de la studii din străinătate (P.P. Carp, Theodor Rosetti, Vasile Pogor, Iacob Negruzzi). Din 1867 va dispune și de un organ de presă, revista ***Convorbiri literare*** (condusă de Iacob Negruzzi). În aceşti ani, Maiorescu declanşează şi o violentă campanie împotriva „direcției vechi" în cultură și literatură. Primul său studiu este ***O cercetare critică asupre poeziei române de la 1867***. El va fi urmat de ***Asupra poeziei noastre populare*** (1868), ***Limba română în jurnalele din Austria*** (1868), ***În contra direcției de azi în cultura română*** (1868), ***Direcția nouă în poezia și proza română*** (1872). Studiile vor fi reunite în anul 1874 într-o primă ediție de ***Critice***. Ulterior volumul va fi retipărit amplificat cu noi articole. Ca membru al Societății Academice, poartă o aprigă bătălie pentru impunerea ortografiei fonetice în locul celei etimologice, ai cărei partizani erau Heliade Rădulescu și Timotei Cipariu. Amplul studiu ***Despre scrierea limbei române*** (1866) este mărturie a acestei polemici. Se retrage din Societatea Academică în anul 1869, din cauza antagonismului cu filologii ardeleni în chestiuni de limbă, dar va reveni, în mai 1879, în instituția reconstruită, prin legea de la 29 martie același an, care de acum va purta numele de Academia Română. Susține prin prestigiul său, și nu numai, pe câțiva dintre marii scriitori ai timpului (Mihai Eminescu, Ion Creangă, I.L. Caragiale, Ioan Slavici).

În prezentarea *Junimii* este util a fi avute în vedere cel puțin următoarele trăsături: spiritul filozofic, gustul pentru clasic și academic, așadar pentru valorile canonice ale culturii, spiritul oratoric și, mai ales, spiritul critic.

Scanned with OKEN Scanner

PROBA SCRISĂ

TESTUL 1

(simulare – martie 2006)

• Toate subiectele sunt obligatorii. Se acordă 10 puncte din oficiu.
• Timpul efectiv de lucru este de trei ore.

I. (40p.) Scrie, pe foaia de examen, răspunsul la fiecare dintre următoarele cerințe, cu privire la textul de mai jos:

Un farmec trist și ne-nțeles
Puterea mea o leagă,
Și cu nimic nu m-am ales
Din viața mea întreagă.

E un luceafăr răsărit
Din negura uitării,
Dând orizon nemărginit
Singurătății mării.

Îngălbenit rămâne-n veci
Și-i e aproape stinsul,
Când ale apei valuri reci
Călătoresc cu dânsul.

Cu-atâtea tainici rugăminți,
Cu-atâtea calde șoapte,
Cu-atâtea lacrime fierbinți,
Vărsate zi și noapte,

I te-ai rugat: dorul nespus
Din suflet să-ți alunge,
Dar el se-nalță tot mai sus
Ca să nu-l poți ajunge.

Va rămânea necunoscut
Și va luci departe
Căci luminează din trecut
Iubirii celei moarte.

Și se aprinde pe-orizon
Pustiu de mări și stepe
Și a lui farmec monoton
M-a-nvins făr-a-l pricepe.

(Mihai Eminescu, ***Un farmec trist și ne-nțeles***)

1. Transcrie, din strofa a treia, un cuvânt utilizat cu sens denotativ și un cuvânt utilizat cu sens conotativ. **4p.**
2. Alcătuiește câte un enunț cu un sinonim și cu un antonim ale cuvântului subliniat în următorul vers: „*Și a lui farmec <u>monoton</u>*". **4p.**
3. Rescrie următorul enunț, corectând greșelile, indiferent de natura lor: **4p.**

Poetul, copleșit de iubirea care o consideră fără speranță, îi rămâne decât să se re-semneze, devenind conștient de efemeritatea aspiraților sale.

4. Prezintă rolul stilistic al utilizării timpurilor verbale perfect compus, respectiv, prezent și viitor, în legătură cu cele două planuri poetice: interior (al eului) și exterior (al naturii). **4p.**

Scanned with OKEN Scanner

5. Precizează două mărci lexico-gramaticale prin care se evidențiază eul liric, în textul poetic dat. **4p.**

6. Transcrie din text două versuri conținând elemente ale imaginarului poetic eminescian, care sugerează infinitul. **4p.**

7. Explică semnificația unei figuri de stil identificate în versurile: **4p.**
„E un luceafăr răsărit / Din negura uitării".

8. Comentează, în 8-10 rânduri, cele trei strofe din final, prin evidențierea relației dintre ideea poetică și mijloacele artistice. **4p.**

9. Prezintă semnificația titlului, în relație cu textul poeziei date. **4p.**

10. Motivează apartenența poeziei date la curentul romantic, prin prezentarea a două trăsături existente în text. **4p.**

II (10p.) Scrie un text de tip argumentativ, de 15-20 de rânduri, în care să-ți exprimi opinia despre următoarea afirmație: *„Nu ieste alta mai frumoasă și mai de folos în toată viața omului zăbavă decât cetitul cărților"* (Miron Costin, ***De neamul moldovenilor***).

Atenție! În elaborarea textului de tip argumentativ, trebuie:

- să ai conținutul și structura adecvate argumentării: formularea ipotezei/ a propriei opinii față de afirmația dată; enunțarea și dezvoltarea convingătoare a două argumente (pro și/ sau contra) adecvate ipotezei, formularea unei concluzii adecvate; **6p.**
- să respecți construcția discursului de tip argumentativ: organizarea ideilor în scris, utilizarea mijloacelor lingvistice adecvate acestuia; **2p.**
- să respecți normele de exprimare corectă, de ortografie și de punctuație. **2p.**

III (40p.) Scrie un eseu, de 2-4 pagini, în care să prezinți evoluția relațiilor dintre două personaje implicate în conflictul dramatic, dintr-o dramă studiată.

În elaborarea eseului, vei avea în vedere următoarele repere:

- prezentarea a patru elemente ale textului dramatic, semnificative pentru realizarea personajelor alese (de exemplu: *temă*, *subiect dramatic*, *conflict dramatic*, *intrigă*, *relații temporale și spațiale*, *act*, *scenă/ tablou*, *replică*, *indicații scenice*, *mijloace/ procedee de caracterizare*, *limbaj* etc.), prin referire la drama studiată;
- evidențierea relațiilor inițiale dintre cele două personaje, din perspectiva statutului lor social și psihologic;
- comentarea a două scene semnificative pentru evoluția relațiilor dintre personajele alese;
- relevarea trăsăturilor celor două personaje, prin raportare la evoluția conflictului;
- exprimarea unei opinii argumentate asupra relațiilor dintre cele două personaje, din perspectiva finalului conflictului.

Notă! Ordinea integrării reperelor în cuprinsul lucrării este la alegere.

Pentru **conținutul** eseului, vei primi 20p. (câte 4p. pentru fiecare cerință/ reper); pentru **redactarea** eseului, vei primi 20p. (organizarea ideilor în scris – 4p.; utilizarea limbii literare – 4p.; abilități de analiză și de argumentare – 4p.; ortografia – 3p.; punctuația – 3p.; așezarea în pagină, lizibilitatea – 2p.).

În vederea acordării punctajului pentru redactare, eseul trebuie să aibă minimum 2 pagini.

Scanned with OKEN Scanner

TESTUL 2

(sesiunea specială – martie 2006)

• Toate subiectele sunt obligatorii. Se acordă 10 puncte din oficiu.
• Timpul efectiv de lucru este de trei ore.

I. (40p.) Scrie, pe foaia de examen, răspunsul la fiecare dintre următoarele cerințe, cu privire la textul de mai jos:

O, mamă, dulce mamă, din negură de vremi
Pe freamătul de frunze la tine tu mă chemi;
Deasupra criptei negre a sfântului mormânt
Se scutură salcâmii de toamnă şi de vânt,
Se bat încet din ramuri, îngână glasul tău...
Mereu se vor tot bate, tu vei dormi mereu.

Când voi muri, iubito, la creştet să nu-mi plângi;
Din teiul sfânt şi dulce o ramură să frângi
La capul meu cu grijă tu ramura să-ngropi,
Asupra ei să cadă a ochilor tăi stropi;
Simți-o-voi odată umbrind mormântul meu...
Mereu va creşte umbra-i, eu voi dormi mereu.

Iar dacă împreună va fi ca să murim,
Să nu ne ducă-n triste zidiri de ţintirim,
Mormântul să ni-l sape la margine de râu,
Ne pună-n încăperea aceluiaşi sicriu;
De-a pururea aproape vei fi de sânul meu...
Mereu va plânge apa, noi vom dormi mereu.

(Mihai Eminescu, ***O, mamă***)

1. Menționează câte două sinonime potrivite pentru sensul din text al fiecăruia dintre următoarele cuvinte: *freamăt*, *a plânge*. **4p.**
2. Alcătuiește două enunțuri potrivite pentru a ilustra polisemia adjectivului *dulce*. **4p.**
3. Rescrie următorul text, corectând greșelile, indiferent de natura lor: **4p.**

Poezia care am citit-o s-au păstrat în două manuscrise din anii 1880 şi este înrudită tematic în special mai ales cu „Mai am un singur dor”.

4. Transcrie două structuri lexicale care desemnează elemente specifice ale imaginarului poetic romantic. **4p.**
5. Menționează două motive literare, prin care se concretizează tema naturii în poezia dată. **4p.**
6. Precizează două mijloace lingvistice de realizare a subiectivității în formula de adresare „*O, mamă, dulce mamă*”. **4p.**
7. Explică valoarea expresivă a repetării adverbului *mereu*, în textul poetic. **4p.**
8. Motivează structurarea textului în trei secvențe poetice, prin raportare la relația *tu – eu – noi*. **4p.**

Scanned with OKEN Scanner

9. Comentează prima strofă, în 8-10 rânduri, prin evidențierea relației dintre ideea poetică și mijloacele artistice. **4p.**

10. Argumentează apartenența poeziei date la curentul romantic, prin prezentarea a două trăsături existente în text. **4p.**

II. (10p.) Exprimă-ți opinia, într-un text de tip argumentativ, de 15-20 de rânduri, despre următoarea afirmație: *„Toate hotărârile importante trebuie să le iei singur, din adâncul individualității tale."* (Titu Maiorescu).

Atenție! În elaborarea textului de tip argumentativ, trebuie:

- să formulezi propria opinie despre afirmația dată și două argumente adecvate (pro și/ sau contra); **5p.**
- să utilizezi structura (emiterea ipotezei/ formularea propriei opinii, enunțarea și dezvoltarea argumentelor, concluzia) și mijloacele lingvistice specifice discursului de tip argumentativ; **2p.**
- să respecți normele de exprimare corectă, de ortografie și de punctuație, într-un registru stilistic adecvat cerinței. **3p.**

III. (40p.) Scrie un eseu, de 2-4 pagini, în care să prezinți condiția țăranului, prin referire la un personaj dintr-un roman studiat, aparținând unui autor canonic.

În elaborarea eseului, vei avea în vedere următoarele repere:

- evidențierea relației dintre instanțele comunicării narative (autor, narator, personaje), în romanul ales;
- prezentarea a patru elemente de construcție a subiectului și a discursului narativ, prin care se evidențiază trăsături ale personajului ales (de exemplu: *acțiune*, *conflict*, *relații temporale și spațiale*, *momentele subiectului*, *secvență narativă*, *incipit*, *final* etc.);
- relevarea statutului social și psihologic al personajului ales, prin referire la atitudinea acestuia față de pământ, de familie și de comunitate;
- comentarea a două scene/ secvențe narative, semnificative pentru evoluția personajului ales;
- exprimarea unei opinii argumentate, cu privire la destinul personajului ales.

Notă! Ordinea integrării reperelor în cuprinsul lucrării este la alegere.

Pentru **conținutul** eseului, vei primi 20p. (câte 4p. pentru fiecare cerință/ reper); pentru **redactarea** eseului, vei primi 20p. (organizarea ideilor în scris – 4p.; utilizarea limbii literare – 4p.; abilități de analiză și de argumentare – 4p.; ortografia – 3p.; punctuația – 3p.; așezarea în pagină, lizibilitatea – 2p.).

În vederea acordării punctajului pentru redactare, eseul trebuie să aibă minimum 2 pagini.

TESTUL 3

(sesiunea specială – iunie 2006)

- Toate subiectele sunt obligatorii. Se acordă 10 puncte din oficiu.
- Timpul efectiv de lucru este de trei ore.

I. (40p.) Scrie, pe foaia de examen, răspunsul la fiecare dintre următoarele cerințe, cu privire la textul următor:

Scanned with OKEN Scanner

Clara undă argintoasă reflectează alba lună,
Lacul limpede se mişcă, nalta trestie răsună;
Abia vântul şerpuieşte printre crengi de salcii verzi,
Răsfoirea lor e tristă şi în şoapta lor te pierzi
Adâncit în visul dulce al reflexelor de lună.

Noaptea clară într-un basmu de magie schimbă balta,
Oh, ce aur curge-n trestii ce cad una peste alta;
Peste tot plăceri nespuse bat din aripile lor,
Tainic cântă-n ulmul falnic singuraticul cinflor;*
El doineşte, şi în ochii-mi se răsfrânge, clară, balta.

(Tudor Arghezi, ***Clara noapte***)

**cinflor* (reg.) – grangur, pasăre cântătoare migratoare

1. Menţionează câte un sinonim pentru sensul din text al fiecăruia dintre următoarele cuvinte: *reflex*, *magie*, *tainic*, *falnic*. **4p.**

2. Alcătuieşte câte un enunţ în care cuvintele *verde* şi *undă* să aibă sens conotativ. **4p.**

3. Rescrie următorul enunţ, corectând greşelile, indiferent de natura lor: **4p.**
În actuala situaţie conjuncturală, patroni se tem ca propria lor gestiune să nu fie iarăşi din nou controlată.

4. Menţionează valoarea expresivă a adverbului *abia* din versul: „*Abia vântul şerpuieşte printre crengi de salcii verzi*”. **4p.**

5. Transcrie un vers care ilustrează armonia terestru-cosmic în tabloul nocturn. **4p.**

6. Menţionează două motive literare, prin care se concretizează tema naturii în poezia dată. **4p.**

7. Explică semnificaţia unei figuri de stil existente în versul „*El doineşte, şi în ochii-mi se răsfrânge, clară, balta*”. **4p.**

8. Comentează prima strofă, în 6-10 rânduri, prin evidenţierea relaţiei dintre ideea poetică şi mijloacele artistice. **4p.**

9. Prezintă semnificaţia titlului, în relaţie cu textul poeziei date. **4p.**

10. Motivează, prin evidenţierea a două trăsături existente în text, prezenţa descrierii în poezie. **4p.**

II. (10p.) Scrie un text de tip argumentativ, de 15-20 de rânduri, în care să-ţi exprimi opinia despre următoarea afirmaţie: „*Cărţile citite numai o dată sunt ca acei cunoscuţi cărora nu le întorci vizita*” (Nicolae Iorga, ***Cugetări***).

Atenţie! În elaborarea textului de tip argumentativ, trebuie:

- să ai conţinutul şi structura adecvate argumentării: formularea ipotezei/ a propriei opinii faţă de afirmaţia dată; enunţarea şi dezvoltarea convingătoare a două argumente (pro şi/ sau contra) adecvate ipotezei, formularea unei concluzii adecvate; **6p.**
- să respecţi construcţia discursului de tip argumentativ: organizarea ideilor în scris, utilizarea mijloacelor lingvistice adecvate acestuia; **2p.**
- să respecţi normele de exprimare corectă, de ortografie şi de punctuaţie. **2p.**

Scanned with OKEN Scanner

III. (40p.) Scrie un eseu, de 2-4 pagini, în care să prezinți evoluția unui cuplu de personaje care ilustrează tema iubirii, într-un roman studiat.

În elaborarea eseului, vei avea în vedere următoarele repere:

• prezentarea a patru dintre caracteristicile textului narativ, semnificative pentru realizarea personajelor alese (de exemplu: *formula estetică*, *temă*, *motiv literar*, *perspectivă narativă*, *acțiune*, *conflict*, *relații temporale și spațiale*, *momentele subiectului*, *discurs narativ*, *incipit*, *final* etc.), prin referire la romanul studiat;

• relevarea trăsăturilor fiecăruia dintre cele două personaje, evidențiate în constituirea cuplului;

• comentarea a două etape/ secvențe narative, semnificative pentru evoluția cuplului;

• exemplificarea, prin secvențe narative sau prin citate comentate, a două modalități/ procedee de caracterizare a personajelor alese;

• exprimarea unei opinii argumentate despre atitudinea față de iubire a fiecăruia dintre personaje, din perspectiva deznodământului.

Notă! Ordinea integrării reperelor în cuprinsul lucrării este la alegere.

Pentru **conținutul** eseului, vei primi 20p. (câte 4p. pentru fiecare cerință/ reper); pentru **redactarea** eseului, vei primi 20p. (organizarea ideilor în scris – 4p.; utilizarea limbii literare – 4p.; abilități de analiză și de argumentare – 4p.; ortografia – 3p.; punctuația – 3p.; așezarea în pagină, lizibilitatea – 2p.).

În vederea acordării punctajului pentru redactare, eseul trebuie să aibă minimum 2 pagini.

TESTUL 4

(sesiunea iunie-iulie 2006)

• Toate subiectele sunt obligatorii. Se acordă 10 puncte din oficiu.
• Timpul efectiv de lucru este de trei ore.

I. (40p.) Scrie, pe foaia de examen, răspunsul la fiecare dintre următoarele cerințe, cu privire la textul de mai jos:

Printre copacii morți de vremi,
Pe stratul frunzelor căzute,
Peste cărările pierdute,
M-ai tot chemat și mă tot chemi.
Dar azi, când dorul mă usucă,
Sunt osândit numai să plâng,
Nu pot la piept să te mai strâng...
Fiind iubire-ai fost nălucă.

(Tudor Arghezi, ***Iubitei mele***)

1. Menționează câte un sinonim pentru sensul din text al fiecăruia dintre următoarele cuvinte: *copaci*, *morți*. **4p.**

2. Alcătuiește două enunțuri pentru a ilustra polisemia cuvântului *(a) usca*. **4p.**

3. Rescrie următorul enunț, corectând greșelile, indiferent de natura lor: *Poezia argheziană citată, deșii are decât opt versuri, exprimă cu mare artă regretul față de pierderea ființei iubite*. **4p.**

Scanned with OKEN Scanner

4. Menționează valoarea expresivă a repetării adverbului *tot* în versul: „*M-ai tot chemat și mă tot chemi*". 4p.

5. Precizează două mărci lexico-gramaticale prin care se evidențiază eul liric, în textul dat. 4p.

6. Menționează două teme/ motive literare prezente în poezie. 4p.

7. Precizează un rol al conjuncției coordonatoare adversative *dar*, în structurarea textului poetic. 4p.

8. Comentează versul: „*Fiind iubire-ai fost nalucă*". 4p.

9. Explică semnificația titlului, în relație cu textul poeziei date. 4p.

10. Ilustrează una dintre caracteristicile limbajului poetic (*expresivitate*, *ambiguitate*, *sugestie*), prezente în textul dat. 4p.

II. (10p.) Scrie un text de tip argumentativ, de 15-20 de rânduri, în care să-ți exprimi opinia despre următoarea afirmație: „*Un om nu trebuie să încerce decât ce poate face*". (I.L. Caragiale)

Atenție! În elaborarea textului de tip argumentativ, trebuie:

- să ai conținutul și structura adecvate argumentării: formularea ipotezei/ a propriei opinii față de afirmația dată; enunțarea și dezvoltarea convingătoare a două argumente (pro și/ sau contra) adecvate ipotezei, formularea unei concluzii adecvate; 6p.
- să respecți construcția discursului de tip argumentativ: organizarea ideilor în scris, utilizarea mijloacelor lingvistice adecvate; 2p.
- să respecți normele de exprimare corectă, de ortografie și de punctuație. 2p.

III. (40p.) Scrie un eseu, de 2-4 pagini, în care să prezinți condiția intelectualului în societate, prin referire la un roman studiat, aparținând unui autor canonic (Liviu Rebreanu, Camil Petrescu sau Marin Preda).

În elaborarea eseului, vei avea în vedere următoarele repere:

- evidențierea formulei estetice folosite de autor în construirea textului literar și a personajului;
- prezentarea a patru elemente de construcție a subiectului și a discursului narativ, prin care se evidențiază trăsături ale personajului ales (de exemplu: *acțiune*, *conflict*, *relații temporale și spațiale*, *momente ale subiectului*, *secvență narativă*, *incipit*, *final* etc.);
- exemplificarea, prin secvențe narative sau prin citate comentate, a două modalități/ procedee de caracterizare a personajului ales;
- comentarea a două secvențe narative/ situații semnificative pentru evoluția personajului ales;
- exprimarea unei opinii argumentate, cu privire la destinul personajului ales.

Notă! Ordinea integrării reperelor în cuprinsul lucrării este la alegere.

Pentru **conținutul** eseului, vei primi 20p. (câte 4p. pentru fiecare cerință/ reper); pentru **redactarea** eseului, vei primi 20p. (organizarea ideilor în scris – 4p.; utilizarea limbii literare – 4p.; abilități de analiză și de argumentare – 4p.; ortografia – 3p.; punctuația – 3p.; așezarea în pagină, lizibilitatea – 2p.).

În vederea acordării punctajului pentru redactare, eseul trebuie să aibă minimum 2 pagini.

Scanned with OKEN Scanner

CONCEPTE OPERAȚIONALE

act, acțiune, aliterație, antiteză, artă poetică, autor, basm cult, câmp semantic, cititor, comedie, comic, comparație, compoziție, conflict, construcția subiectului (expozițiune, conflict, intrigă, punct culminant, deznodământ), curent literar, dramaturgie, dramă, elemente ale situației de comunicare (emițător, receptor, mesaj, cod, canal, context)/ funcțiile comunicării, enumerație, episod, epitet, eul liric, exclamație retorică, fantastic, ficțiune, final, imagine artistică, incipit, indicații scenice, interogație retorică, laitmotiv, lirism obiectiv/ subiectiv, metaforă, modalități de caracterizare a personajului literar, modernism, moduri de expunere (narațiune, descriere, dialog, monolog), motiv literar, narator (tipuri), neomodernism, nuvelă (tipuri), oximoron, paralelism sintactic, personaj literar (tipuri), perspectivă narativă, poezie (tipuri), postmodernism, povestire, proză, realism, repetiție, refren, relații temporale și spațiale, rimă, ritm, romantism, roman (tipuri), secvență narativă, secvență poetică, scenă, sens denotativ/ sensuri conotative, simetrie, simbol, simbolism, sincronism, sinestezie, stil direct/ indirect/ indirect liber, stil funcțional, tablou, temă, text literar/ nonliterar, titlu, tradiționalism, tragic, vorbire directă, vorbire indirectă

act – subdiviziune formală, autonomă a unei piese de teatru, delimitată de o ridicare și o lăsare de cortină; în construcția unei opere dramatice, actele reflectă, în general, momentele subiectului (expozițiune, intrigă, desfășurarea acțiunii, punct culminant, deznodământ).

Teatrul grecesc nu cunoștea împărțirea în acte, în accepția actuală a termenului, diviziune care apare mai târziu, în literatura latină, din necesitatea de a fragmenta spectacolul, deoarece exista tendința de a lungi dimensiunile textul și de a complica intriga. În clasicismul francez, textul dramatic este împărțit în acte, iar acestea în subdiviziuni mai mici, numite scene. Teatrul modern relativizează din nou împărțirea în acte sau se dispensează de acestea.

acțiune – totalitatea evenimentelor, a faptelor și întâmplărilor semnificative, prezentate în succesiunea lor într-o operă literară (epică sau dramatică), determinate de relațiile care se stabilesc între personaje.

Din punctul de vedere al timpului, acțiunea poate fi continuă (cronologică) și discontinuă (retrospectivă). Din punctul de vedere al spațiului, acțiunea poate fi lineară (urmărește evoluția unui personaj) sau în planuri paralele.

aliterația – repetarea unui sunet sau a unui grup de sunete, de obicei din rădăcina cuvintelor, cu efect eufonic, imitativ sau expresiv; în sens larg, se referă la repetiția atât a sunetelor inițiale, cât și a celor din interiorul cuvintelor, ceea ce face ca asonanța și rima să fie considerate specii ale aliterației. Exemplu: *Vâjâind ca vijelia și ca plesnetul de ploaie* (Mihai Eminescu).

Scanned with OKEN Scanner

antiteza – figură de stil care constă în alăturarea a doi termeni (personaje, situații, fenomene, idei etc.), de obicei, punându-se reciproc în lumină, urmărindu-se să se reliefeze mai pregnant opoziția dintre aceștia. Exemplu: *Vreme trece, vreme vine,/ Toate-s vechi și nouă toate* (Mihai Eminescu).

artă poetică (ars poetica) – operă literară în versuri în care autorul își exprimă crezul liric/ propriile convingeri despre arta literară și despre aspectele esențiale ale acesteia.

Autorul își exprimă în mod direct concepția despre poezie (principiile de creație: elemente de laborator poetic, surse de inspirație, teme, modalități de creație și de expresie; rolul social al poeziei) și despre rolul poetului (relația poet – creație/ inspirație; raportul poetului cu lumea sau cu divinitatea; rolul său social).

Spre deosebire de *poetică* (un text teoretic în proză), *arta poetică* este o operă literară în versuri, un *program (manifest) literar* realizat cu mijloace poetice. Prima utilizare a termenilor, în lumea antică, este datorată teoreticianului Aristotel, în lucrarea ***Poetica***, respectiv lui Horațiu, primul poet care a reflectat asupra propriei arte într-o operă literară, ***Epistola către Pisoni***, numită și ***Arta poetică (ars poetica)***. Acest tip de reflecție nu a încetat niciodată și a marcat, prin diferitele aspecte relevate, evoluția concepției despre poezie în literatura universală.

Spre deosebire de ***Arta poetică*** a lui Boileau, în care sunt expuse principiile clasicismului (respectarea regulilor, a rațiunii și a clarității stilului), ***Arta poetică*** a lui Verlaine redă principiile simbolismului (anularea vechilor rigori formale, pledoaria pentru muzica interioară și vagul sentimentelor).

La nivel ideatic, artele poetice se axează asupra a doi termeni: poezia și poetul. În funcție de termenul care deține rolul determinant, ne aflăm în fața unei arte poetice clasice (cum este poezia?) sau moderne (care este rolul poetului?).

Relația dintre divinitate – poet – operă constituie un factor de diferențiere între poezia românească de secol XIX și poezia modernă, a secolului XX. Dacă pentru un poet ca Octavian Goga, actul de creație poetică era mediat de divinitate, iar harul poetic/ inspirația era de origine divină pentru Alexandru Macedonski, artele poetice moderne reflectă ideea filozofică a morții lui Dumnezeu, proclamată de Nietsche. Pentru Tudor Arghezi poezia înseamnă „cuvinte potrivite" de un artizan al cuvântului, care contopește „slova de foc" (inspirația) și „slova făurită" (meșteșugul). Lucian Blaga plasează *eul creator* în centrul universului ale cărui mistere le protejează prin transfigurare artistică, iar creația poetică este o cale de cunoaștere.

autor – (vezi instanțele comunicării în textul narativ)

basm cult – narațiune de întindere medie, în care personajele, cele mai multe fabuloase (zmei, zâne etc.) sunt purtătoare ale unor valori simbolice. Caracteristic literaturii populare, basmul a intrat în atenția cititorului european „cult" abia la începutul sceolului al XIX-lea, prin culegerea fraților Wilhelm și Jacob Grimm, ***Basme pentru copii și familie***, apărută în anul 1812, în Germania. Estetica romantică a timpului a impus concepte precum *scriitor național*, *tezaur național*, *caracter popular al artei*, *limbă populară*, oferind astfel suportul teoretic pentru motivarea culegerii basmelor populare. S-a creat astfel o adevărată emulație în rândul cărturarilor europeni, a cărei justificare o găsim, în țările române, de exemplu, în cuvintele lui Alecu Russo, din volumul ***Cugetări***, apărut în anul 1855: *Dacă este ca neamul român să aibă și el o limbă și o literatură, spiritul public va părăsi căile perdanților și se va îndrepta la izvorul adevărat: la tradițiile și obiceiurile pământului, unde stau ascunse încă și formele, și stilul; și de aș fi poet, aș culege mitologia română,*

Scanned with OKEN Scanner

care-i frumoasă ca şi acea latină sau greacă; de aş fi istoric aş străbate prin toate bordeiele, să descopăr o amintire sau o rugină de armă; de aş fi gramatic, aş călători pe toate malurile româneşti şi aş culege limba.

Un prim volum de ***Poveşti culese şi corese*** a apărut la Timişoare, în anul 1860, sub îngrijirea lui E. B. Stănescu-Arădanul şi va fi urmat de colecţiile lui I.C. Fundescu (1867), Petre Ispirescu (1872), N.D. Popescu (1875), I. Hinţescu (1879) etc. Acestea, dar cu siguranţă şi traducerile unor creaţii originale străine, precum poveştile francezului Charles Perrault (1628-1703) ori ale danezului Hans Christian Andersen (1805-1875) au determinat scriitorii români, începând cu a doua jumătate a secolului al XIX-lea, să abordeze şi ei noul gen. Este vorba de mari creatori ai momentului, Vasile Alecsandri, Alexandru Odobescu, Mihai Eminescu, Ion Creangă, Ioan Slavici, I.L. Caragiale sau Barbu Delavrancea, dar şi de alţii, mai puţin ştiuţi astăzi, precum Elena Sevastos şi Ion Pop-Reteganul.

Probabil cea mai importantă caracteristică a basmelor populare este stereotipia. Ea permite identificarea şi clasificarea acestora în funcţie de un număr de tipuri existente universal şi care, deşi relativ numeroase, sunt totuşi limitate. Cercetări esenţiale în această direcţie sunt ale finlandezului Anti Aarne[1], care a realizat întâia clasificare tematică, publicând şi un catalog tipologic al situaţiilor comune din basmele de pretutindeni, ale rusului V.I. Propp[2] şi ale românului Lazăr Şăineanu[3].

Toţi aceşti specialişti, deşi pe căi diferite, ajung la aceeaşi concluzie, şi anume că în basmul popular *funcţiile*[4] personajelor sunt fundamentale şi constante, chiar dacă personajele ca atare sunt variabile. De aici decurg mai multe caracteristici: funcţiile constituie elementele fixe, stabile ale basmului, independent de cine şi în ce mod le îndeplineşte, numărul lor este limitat, iar succesiunea, mereu aceeaşi. De asemenea, funcţiile decurg una din alta sub imperiul necesităţii logice, dar şi artistice şi, important, nici o funcţie nu exclude o alta.

Asemenea constatări i-au permis lui Propp să clasifice personajele basmelor populare, prin raportare la *erou*, în *răufăcători* (al căror rol este de a tulbura liniştea familiei, de a provoca o nenorocire, de a dăuna eroului etc.), *donatoril furnizori* (personaje întâlnite întâmplător de erou, care îi dăruie acestuia un obiect miraculos ce va contribui la depăşirea unui impas) şi *ajutoare* (personaje care se pun la dispoziţia eroului, însoţindu-l în drumul său). Pornind de la această premisă, schema pe care se construieşte basmul popular se dovedeşte a fi relativ simplă: eroul pleacă la drum pentru a îndeplini o „muncă", se confruntă cu răufăcătorii şi reuşeşte până la urmă în ceea ce îşi propune să realizeze, având alături ajutoarele şi/ sau donatorii. Contribuţia povestitorului popular constă astfel în combinarea diverselor tipuri, este adevărat, în funcţie de scopul urmărit, de creativitate, de talent etc. De aceea numărul răufăcătorilor, al donatorilor şi al ajutoarelor trebuie pus în directă legătură

---

[1] Anti Aarne (1867-1925). Cartea sa, ***The Types of the folk-tale***, a apărut în anul 1910, fiind urmată, în 1928 şi 1961, de alte două ediţii, mult amplificate datorită muncii lui Stith Thompson. De aceea catalogul astfel îmbogăţit va primi numele Aarne-Thompson.

[2] Vladimir Iakovlevici Propp (1895-1970), folclorist, profesor la Univeritatea din Leningrad. Este autorul unor lucrări fundamentale în domeniul folclorului, între care ***Morfologia basmului*** (1928) şi ***Rădăcinile istorice ale basmului fantastic*** (1946).

[3] ***Basmele române*** (1895), scrierea capitală a lui Lazăr Şăineanu (1859-1944), a fost premiată de Academia Română în anul 1894, la iniţiativa lui Bogdan Petriceicu Hasdeu.

[4] *funcţie* – o faptă săvârşită de un personaj şi bine definită din punct de vedere al semnificaţiei sale pentru desfăşurarea acţiunii. Iată câteva exemple de funcţii, în accepţia lui V.I. Propp: unul dintre membrii familiei pleacă de acasă, o interdicţie este comunicată eroului, interdicţia este călcată, răufăcătorul iscodeşte şi obţine informaţii asupra eroului, răufăcătorul încearcă să-şi înşele victima pentru a pune stăpânire pe ea sau pe averea ei, victima se lasă înşelată, ajutându-şi fără să vrea duşmanul etc.

Scanned with OKEN Scanner

cu extensia acțiunii: el va crește așadar, dacă povestitorul va dori să construiască o acțiune complicată, și va fi mai mic în cazul în care acțiunea se va dori a fi mai simplă.

Ca structură, basmul cult, deși este o creație originală, nu se îndepărtează esențial de modelul schițat mai sus. Vom întâlni și în acest caz o *situație inițială* urmată de o parte pregătitoare, de punctul de înnodare al intrigii, de apariția donatorilor și/ sau a ajutoarelor, de acțiunea propriu-zisă și deznodământ. Tocmai de aceea, diferențele trebuie căutate cu precădere în modul specific în care fiecare scriitor reușește să prelucreze inedit un material în mare măsură preexistent.

calități generale și particulare ale stilului – *claritatea* rezultă din întrebuințarea unor cuvinte ușor de înțeles și din evitarea celor echivoce sau puțin cunoscute; *proprietatea* presupune alegerea construcțiilor sintactice și a cuvintelor celor mai potrivite pentru exprimarea ideilor; *precizia* rezultă din expunerea directă a ideilor, fără divagații sau exprimări colaterale; *puritatea* constă în utilizarea cuvintelor și a expresiilor/ locuțiunilor consacrate de uzul general al limbii și în evitarea exceselor neologice (sau arhaice, sau regionale etc.); *corectitudinea* implică respectarea strictă a regulilor gramaticale în exprimare; *concizia* se obține prin exprimarea directă a ideilor; *simplitatea* rezultă din întrebuințarea unor structuri sintactice obișnuite, cu o largă circulație în limbă, dar care nu dăunează profunzimii ideilor; *naturalețe* se obține printr-o exprimare firească, lipsită de afectare; *finețea* presupune exprimarea subtilă a ideilor, care obligă cititorul la efortul descifrării sensurilor aluzive; *oralitatea* implică folosirea adecvată a unor mijloace de expresie proprii limbii vorbite; *eufonia* rezultă din folosirea cuvintelor în așa fel încât să placă auzului, dar și din evitarea cacofoniilor, a sunetelor neplăcute.

câmp semantic – metodă de analiză a lexicului unei limbi urmărind descrierea unor arii lexicale concrete (de exemplu: părți ale corpului omenesc, corpuri cerești, flora, fauna etc.). Într-o operă literară, câmpul semantic pune în evidență, prin ariile semantice dominante ale unui text, semnificațiile globale, ideea centrală a textului. Identificarea termenilor unui câmp semantic dintr-o anumită poezie poate deveni o cheie de interpretare a textului. De exemplu, în poezia ***Lacustră*** de George Bacovia, câmpul semantic al ploii include termenii următori: *lacustră*, *(scânduri) ude*, *val*, *podul*, *mal*, care asociați cu sentimentul izolării creează sugestia „sfârșitului continuu" și a unui univers amenințat de descompunere prin agresiunea apei.

cititor – (vezi instanțele comunicării în textul narativ)

comedia – specie a genului dramatic care provoacă râsul prin satirizarea moravurilor, a tipurilor umane, prin înlănțuirea unor situații neprevăzute.

Originea *comediei* se află în serbările închinate zeului Dionysos care se terminau printr-o procesiune veselă, numită *komas*, în timpul căreia se cânta și se dansa. Din cântecele vesele ale corului și din dialogul dintre *corifeu* (conducătorul corului) și cor, a luat naștere, în sec. al V-lea î. Hr. *comedia*, specie a genului dramatic, având un pronunțat caracter satiric, politic, uneori bufon, și o acțiune foarte simplă. „Părintele" *comediei* este considerat Aristofan, autorul unor piese ca ***Lysistrata***, ***Broaștele***, ***Norii***. Îi vor urma Menandru, creatorul *comediei de caracter*, și Philemon. Comedia latină, mai puțin originală, împrumută de la cea grecească o serie de teme și tipuri. Cel mai valoros autor este Plaut (***Amfitrion***, ***Aulularia***, ***Soldatul fanfaron*** etc.). Va urma o lungă perioadă de „hibernare", specia reînviind în Italia secolului al XVI-lea prin *commedia dell' arte*, o formă a *comediei* influențată de teatrul popular dialectal, în care, după o temă dată, actorii improvizau o întreagă piesă cu

Scanned with OKEN Scanner

intrigă complicată. Personaje convenționale (Pantalone, Arlechino, Colombina, Pulcinela) întruchipau tipuri umane ca bătrânul îndrăgostit, servitorul isteț, fata naivă, prostănacul etc. Venețianul Carlo Goldoni (1707-1793) va reînvia, în Italia, vechea *comedie* bazată pe texte scrise. Piesele sale cele mai cunoscute, ***Mincinosul***, ***Hangița***, ***Slugă la doi stăpâni*** satirizează parvenitismul, meschinăria, prostia. În Spania scriu autori precum Cervantes, Lope de Vega și Calderon de la Barca. În Anglia este celebru William Shakespeare, autorul unor piese ca ***Nevestele vesele din Windsor***, ***Visul unor nopți de vară***, ***Comedia erorilor***, ***Cum vă place*** etc. În Franța, Molière scrie ***Don Juan***, ***Avarul***, ***Tartuffe***, ***Bolnavul închipuit***, ***Burghezul gentilom***. În literatura română *comedia* apare la începutul sec. al XIX-lea, dar primul autor de valoare a fost Vasile Alecsandri. Câteva dintre *comediile* sale (***Chirița în provincie***, ***Chirița în Iași***) se reprezintă și astăzi. Cel mai important autor rămâne I.L. Caragiale, ale cărui piese rămân modele ale genului. În sec. al XX-lea, mai cunoscuți sunt Tudor Mușatescu (***Titanic Vals***, ***...Escu***), Victor Ion Popa (***Take, Ianke și Cadîr***), Mihail Sebastian (***Jocul de-a vacanța***, ***Ultima oră***), George Ciprian (***Omul cu Mârțoaga***, ***Capul de rățoi***) și Teodor Mazilu (***Mobilă și durere***). Există mai multe tipuri de *comedie*; cele mai importante sunt *comedia de moravuri*, *de caractere* și *de intrigă*. *Comedia de moravuri* surprinde modul de viață, moravurile unei epoci, cea *de caractere* se concentrează asupra unui personaj ce reprezintă un anume tip uman, iar *comedia de intrigă* prezintă înlănțuirea unor situații comice.

comic – o categorie estetică având ca efect râsul, declanșat de contrastul/ nepotrivirea dintre aparență și esență, pretenții și realitate, așteptări și rezultate, automatism și natural, dintre ceea ce este și ceea ce vrea să pară (crede că este) un personaj. Contrastul comic este inofensiv și este receptat într-un registru larg de atitudini: bunăvoință, amuzament, înduioșare, dispreț. Comicul implică existența unui conflict comic (contrastul), a unor situații și personaje comice.

Tipuri de comic (forme de realizare a efectului comic în dramaturgie) sunt: comicul de situație, comicul de caractere, comicul de moravuri, comicul de limbaj, comicul de nume.

comparația – procedeu artistic care constă în alăturarea a doi termeni (obiecte, persoane, idei, fenomene, acțiuni etc.) cu însușiri comune, urmărindu-se evidențierea anumitor caracteristici ale primului termen (de comparat), prin intermediul celui de-al doilea (cu care se compară). Relația de asemănare este pusă în evidență prin folosirea unor grupuri de cuvinte sau a unor cuvinte, cum ar fi: *ca*, *precum*, *asemenea*, *la fel ca* etc.

Structura unei comparații: termenul de comparat, cuvântul comparativ: *ca*, *precum*, termenul cu care se compară; de exemplu (George Coșbuc): *frumoasă* (termenul de comparat) *ca* (cuvântul comparativ) *un gând răzleț* (termenul cu care se compară).

compoziție – construcția operei literare din punct de vedere formal; organizarea părților operei literare într-un tot unitar conform unor principii ordonatoare, precum: unitatea, contrastul, gradația. Compoziția exterioară este construcția arhitectonică a operei literare, împărțirea pe *acte*, *scene*, *capitole*, *versuri*, *strofe*, *cânturi* etc. Compoziția interioară (de conținut) asigură interdependența dintre conținut și formă; se referă la construirea subiectului, cu dispunerea succesivă sau simultană a întâmplărilor în operele epice și dramatice și la dispunerea ideilor și stărilor poetice în lirică, prin relații de opoziție și simetrie sau elemente de recurență. În procesul de creație, compoziția este parțial rezultatul unei elaborări conștiente, intenționale a autorului și parțial rodul intuiției artistice.

Scanned with OKEN Scanner

conflictul – elementul esențial care determină acțiunea într-o creație epică sau dramatică; confruntare/ opoziție între două sau mai multe personaje, atitudini, concepții sau sentimente.

• conflictul exterior – între două personaje, între individ și societate, între individ și destin; ciocnirea de interese între personaje, având mentalități, tendințe diferite

• conflictul interior – între diverse stări, sentimente, idei, gânduri, tendințe contradictorii ale aceluiași personaj (de exemplu: între datorie și pasiune, între rațiune și sentiment).

construcția subiectului – (expozițiune, intrigă, desfășurarea acțiunii, punct culminant, deznodământ)

expozițiune – primul moment al subiectului, în care sunt prezentate cititorului premisele necesare înțelegerii acțiunii: spațiul, timpul și unele personaje.

intrigă – 1. moment al subiectului unei opere literare epice sau dramatice; motivul care declanșează conflictul. 2. structura narativă a unei opere literare; formată din mai multe episoade/ scene, intriga organizează evenimentele care formează structura operei.

desfășurarea acțiunii – succesiunea evenimentelor care marchează evoluția conflictului

punct culminant – momentul de maximă intensitate a tensiunii/ a acțiunii.

deznodământ – ultimul moment al subiectului unei opere literare epice sau dramatice, care urmează după punctul culminant, aducând, de obicei, soluționarea conflictului care a declanșat acțiunea, iar soarta personajelor este fixată.

curent literar – mișcare literară dintr-o anumită perioadă social-istorică, reunind scriitori care împărtășesc principii estetice similare, se raportează într-o manieră comună la o anumită tradiție literară (la începuturile lor, au caracter polemic față de tradiție), concordă în preferințele pentru anumite genuri și specii literare și utilizează în opera lor modalități artistice similare. Principiile estetice ale unui curent sunt cristalizate, de obicei, într-un manifest literar, dar există și curente reprezentate de mai multe manifeste.

Curentele nu există în stare pură, între ele apărând interferențe, iar opera unui mare scriitor nu poate fi subsumată în totalitate unui singur curent. Marii scriitori depășesc limitele unui curent sau ilustrează mai multe curente literare, dar își creează opera într-o epocă sau în alta; clasificarea lor se face din motive didactice, însă fără a putea surprinde originalitatea operei sau interferențele specifice.

„Nu există în realitate un fenomen artistic pur, clasic ori romantic. [...] *Clasicism – Romantism sunt două tipuri ideale, inexistente practic în stare genuină, reperabile numai la analiza în retortă.*" (G. Călinescu, ***Clasicism, romantism și baroc*** în vol. ***Impresii asupra literaturii spaniole***)

dramaturgie – 1. Totalitatea operelor dramatice din cadrul unei literaturi naționale (de exemplu: dramaturgia națională), al operei unei scriitor (de exemplu: dramaturgia lui I.L. Caragiale), din cadrul unui curent literar (de exemplu: dramaturgia romantică) sau al unei epoci (de exemplu: dramaturgia interbelică). 2. Lucrări teoretice despre textul dramatic și spectacolul teatral (de exemplu: ***Dramaturgia de la Hamburg*** de Lessing).

Operele dramatice sunt opere literare *destinate reprezentării scenice* (și nu lecturii). De aceea, opera dramatică impune anumite limite privind amploarea în timp și spațiu a acțiunii reprezentate. Ideile și sentimentele autorului sunt transmise indirect, prin intermediul acțiunii și al personajelor; intervenția directă a autorului se reduce la didascalii.

Scanned with OKEN Scanner

Operele/ textele dramatice se realizează în plan textual prin: *dialog* (*schimb de replici*), *monolog dramatic* (uneori şi *aparté*), iar în plan metatextual, prin *indicaţiile scenice*.

Textul dramatic are caracter *ficţional*.

Textul dramatic este organizat în *acte* (subdiviziuni formale într-o piesă de teatru, cuprinzând mai multe scene), *scene* (subdiviziuni ale unui act, delimitate, în general, de o schimbare în gruparea personajelor), *tablouri*, *replici*.

Sunt prezente *indicaţiile scenice/ indicaţiile de regie/ didascaliile* (sugestiile autorului privitoare la jocul actorilor sau la decor, pentru transpunerea textului în spectacol). Naratorul este absent.

Acţiunea se dezvoltă în jurul *conflictului dramatic* (prezenţa unor puternice forţe opuse, aflate într-o relaţie ostilă; existenţa unui obstacol între aceste forţe determină prin ciocnirea lor naşterea unei crize, apariţia unui dezechilibru care trebuie rezolvat; efectul crizei este tensiunea interioară/ aşteptarea, încordarea, care declanşează un lanţ de evenimente, orientat în mod necesar spre o soluţie/ o rezolvare). *Situaţia dramatică* presupune posibilitatea unei rezolvări. Când aceasta nu există, *dramaticul* se transformă în tragic, care este legat de fatalitate.

Cele mai importante specii dramatice sunt: comedia, tragedia şi drama.

În *spectacolul teatral*, conţinutul de idei şi sensul operei sunt evidenţiate prin jocul unor actori, care întruchipează personajele pe o scenă, în faţa spectatorilor. Între spectatori şi scriitor (dramaturgul) apare o convenţie, spectatorul admiţând ideea că pe scenă apar adevăraţii eroi, iar comunicarea este mediată de regizor, actori şi ceilalţi implicaţi în montarea scenică a textului dramatic. Spectacolul teatral este sincretic, prin combinarea simultană a mai multor aspecte: gestica şi rostirea actorilor, decorul, costumele, lumina, muzica, mişcarea (dansul).

dramă – specie a genului dramatic, caracterizată prin deznodământ grav. Deşi originea *dramei* este foarte veche (în teatrul antic este consemnată *drama satirică*, înţelegându-se prin aceasta o dramă cu satiri, al cărei rol era să destindă publicul după reprezentarea unei trilogii tragice, iar în Evul Mediu se cultiva *drama liturgică*, ivită din ceremoniile creştine şi conţinând un amestec de supranatural şi întâmplări cotidiene), abia din secolul al XVIII-lea se poate vorbi despre *drama* modernă care înlocuieşte definitiv *tragedia*. Tratarea unilaterală a conflictului din teatrul clasic, numai în tragic sau în comic, dispare, din dorinţa de a prezenta cât mai veridic viaţa reală. Astfel, în *dramă*, conflictul, deşi foarte puternic, nu mai duce neapărat, ca în *tragedie*, la moartea personajelor principale. Există mai multe forme ale *dramei*: *drama domestică* (apărută în Anglia epocii elisabetane), cu subiecte inspirate din viaţa clasei de mijloc; *drama burgheză*, situată între *tragedie* şi *comedie*, lipsită de canoanele rigide ale teatrului antic, având tendinţe moralizatoare; *drama romantică*, forma cu dezvoltarea cea mai puternică, în care subiectele de inspiraţie antică, preferate de clasici, sunt înlocuite cu altele, luate fie din istoria naţională, fie din contemporaneitate. Cele mai valoroase *drame romantice* au fost create în prima jumătate a secolului al XIX-lea, în Franţa, de Victor Hugo (***Hernani***, ***Cromwell***, ***Ruy-Blas***) şi în Germania, de Johann Wolfgang Goethe (***Egmont***, ***Götz von Berlichingen***) şi de Friedrich Schiller (***Hoţii***, ***Wilhelm Tell***, ***Don Carlos***). În secolul al XX-lea *drama* a devenit forma de expresie cea mai frecvent folosită în dramaturgie. În literatura română *drama* a fost ilustrată de scriitori ca Bogdan Petriceicu Hasdeu (***Răzvan şi Vidra***), Vasile Alecsandri (***Despot-Vodă***, ***Fântâna Blanduziei***), I.L. Caragiale (***Năpasta***), Alexandru Davila (***Vlaicu-Vodă***), Barbu Delavrancea (***Apus de soare***, ***Viforul***, ***Luceafărul***), Camil Petrescu (***Jocul ielelor***, ***Suflete tari***, ***Danton***), Lucian Blaga (***Meşterul Manole***), George Mihail Zamfirescu (***Domnişoara Nastasia***).

Scanned with OKEN Scanner

elemente ale situației de comunicare – (emițător, receptor, mesaj, cod, canal, context)

emițătorul – cel care transmite un mesaj către *receptor*, destinatarul acelui mesaj. *Mesajul* reprezintă o unitate între conținut și formă de expresie. El constă în gânduri, sentimente, idei desprinse din realitate sau rod al imaginației emițătorului, care pentru a ajunge la receptor, sunt codificate, adică transformate în semnale verbale sau/ și nonverbale, organizate într-un *cod*. Receptorul trebuie să facă operația inversă, decodarea, pentru a înțelege mesajul. Codul trebuie să fie cunoscut celor doi participanți la procesul de comunicare. Pentru a ajunge de la emițător la receptor, mesajul este transmis pe un *canal* (mediu).

cod – sistem convențional de semne prin care se produce comunicarea între emițător și receptor. Limbile naturale sunt coduri verbale. Alte coduri sunt muzica, stenografia, alfabetul Morse, codul Braille, simbolurile științifice, semnele rutiere etc. Alte coduri mai pot gesturile, sunetele etc.

canal – mediul, mijlocul prin care sunt transmise semnalele unui *cod*: aerul, prin care circulă vocea în comunicarea orală; scrisoarea, telegrama etc., în comunicarea scrisă; telefonia fixă și mobilă, poșta electronică, în comunicarea la distanță etc. Un mesaj își poate schimba forma în funcție de canalul prin care este transmis. De exemplu, mesajul sonor (transmis pe cale orală) poate fi transformat în mesaj grafic (transmis prin intermediul scrisului).

context – ansamblu de informații cunoscut atât de emițător cât și de receptor și care ajută la înțelegerea mesajului de către cel din urmă. În absența contextului, mesajul poate deveni ambiguu ori obscur. În ***Negustor lipscan***, de exemplu, extrasă din context, descrierea trenului ca fiind niște *căsuțe pe roate* [care] *se îmbucă pe șine de fier*, [trase de] *o mașină, care fluieră și pufnește de-a mirare; și* [care] *umblă singură cu foc.*, poate părea adresată unor copii. De fapt, suntem în Moldova jumătății secolului al XIX-lea, iar negustorul, om umblat prin lume, încearcă să se facă astfel înțeles de către niște oameni maturi, dar care nu se îndepărtaseră niciodată de satul în care se născuseră și nici nu auziseră măcar de asemenea *ticăloșie nemțească*.

Comunicarea interpersonală presupune doi participanți (emițătorul și receptorul) și se realizează prin combinarea celor trei forme de comunicare: **comunicare verbală** – care se realizează prin cuvinte grupate în structuri lingvistice purtătoare de sens (enunțuri); **comunicare nonverbală** – care se realizează cu ajutorul mimicii și gesturilor; **comunicare paraverbală** – care se realizează prin sunete, combinații de sunete, exclamații etc., ale căror semnificații se pot deduce din context. Uneori, comunicării verbale i se asociază elemente nonverbale și paraverbale, într-o combinație care este numită *comunicare mixtă*. În scris, tonul, gesturile, mimica sunt sugerate și prin semnele de punctuație.

Funcțiile comunicării

Funcția *emotivă (expresivă)* a comunicării constă în evidențierea stărilor afective sau a reacțiilor sufletești ale emițătorului la contactul cu o anumită realitate.

Funcția *conativă (persuasivă/ retorică)* se referă la efectul de convingere pe care mesajul trebuie să-l aibă asupra destinatarului, de la care se intenționează să se obțină un anumit tip de răspuns (verbal, comportamental).

Funcția *poetică* este centrată asupra formei mesajului, și nu asupra conținutului comunicării. Spre deosebire de limbajul științific, pentru care contează cu precădere conținutul mesajului, limbajul poetic pune accentul pe expresie.

Funcția *referențială* este axată pe:

- referentul mesajului (obiectul comunicării: despre ce element al realității se vorbește);
- contextul (situația) în care are loc transmiterea mesajului.

Scanned with OKEN Scanner

Funcția *metalingvistică* se manifestă când apare necesitatea de a se atrage atenția asupra codului utilizat în cadrul comunicării.

Funcția *fatică* are în vedere stabilirea și menținerea contactului între emițător și receptor, controlul bunei funcționări a canalului.

elemente de recurență – (motiv poetic, laitmotiv)

motiv poetic – unitate minimală care contribuie la conturarea temei într-un text. În literatura romantică, de exemplu, se întâlnesc motive precum *fortuna labilis*, *viața e vis*, *titanul*, *geniul*, *damnatul*, *oglinda*, *floarea albastră* etc. În poezia simbolistă, motive frecvente sunt *muzica*, *orașul*, *nevrozele*, *erotismul*, *parfumurile*.

laitmotiv – o sintagmă, o frază, o idee care se repetă în opera literară, mai ales în creațiile lirice (*Sunt singur* – ***Plumb***, ***Lacustră***; *alb..., negru* – ***Decor*** de George Bacovia; *Veniți, privighetoarea cântă și liliacul e-nflorit* – ***Noapte de mai*** de Alexandru Macedonski), dar și în proză (*Gândeai c-am murit, neică?* – nuvela ***În vreme de război*** de I.L. Caragiale).

enumerația – înșiruirea mai multor termeni din același câmp semantic sau referitori la aceeași temă, care duce la amplificarea ideii exprimate. Exemplu: *Priviți, măreațe umbre, Mihai, Ștefan, Corvine*... (Andrei Mureșanu).

episod – inițial semnifica o acțiune secundară dintr-o creație epică sau dramatică, legată de acțiunea principală, dar având o anumită independență față de aceasta; divagație; sensul actual se referă la un eveniment din lanțul evenimențial al acțiunii operei literare, parte a unei acțiuni dintr-o operă literară epică, având ca rol să susțină ansamblul și unitatea acesteia. De exemplu, episodul tăierii salcâmului în romanul ***Morometii*** de Marin Preda.

epitet – *„Partea de vorbire sau de frază care determină, în lucrările sau acțiunile exprimate, printr-un substantiv sau verb, însușirile lor estetice, adică acelea care pun în lumină felul cum le vede sau cum le simte scriitorul și care au un răsunet în sensibilitatea și fantezia cititorului”* (Tudor Vianu). Epitetul redă însușiri neobișnuite ale obiectelor, fenomenelor etc. Epitetele pot fi sinestezice, metaforice, sincretice, complexe, apreciative, antitetice, morale, evocative, ornante. Frumusețea epitetelor este dată de asocierea deosebită, inedită a cuvintelor. Exemplu: *Ochii tăi mari caută-n frunza cea rară* (Mihai Eminescu).

eul liric – individualitate creatoare, care nu trebuie confundată cu persoana reală/ biografică a creatorului (*eul empiric*), instanță pur și simplu neidentificabilă, prin intermediul căreia se face auzită „vocea” poetului. Poetul francez Arthur Rimbaud afirma în acest sens că *eu e altul*, separând clar subiectul creator de cel empiric, deși cel de al doilea este, în fond, izvorul celui dintâi. „Măștile” eului liric diferă în funcție de curentul literar căruia i se asociază. De exemplu, ipostazele caracteristice ale eului romantic sunt *titanul* (*demonul, îngerul răzvrătit/ „căzut”*), *geniul*, *tribunul*, poezia simbolistă aduce în prim-plan *inadaptatul*. Lirica modernă, dar mai ales cea de avangardă, poate și din dorința de a descuraja prejudecata frecventă în rândul cititorilor, aceea de a identifica eul liric cu persoana reală a creatoului, a încercat o destructurare a limbajului poetic, prin cultivarea cu precădere a experimentului lingvistic, în dorința de a elimina orice marcă prin care poezia putea fi personalizată.

Scanned with OKEN Scanner

exclamația retorică – enunț prin care se exprimă subiectivitatea afectivă, cu ajutorul unei intonații specifice, a cuvintelor exclamative, de obicei, într-un discurs care nu se adresează direct unui interlocutor; conferă solemnitate. Exemplu: *Lumina ce largă e! / Albastrul ce crud!* (Lucian Blaga).

fantasticul – categorie estetică definită de P.C. Castex drept *o intruziune brutală a misterului în cadrul vieții reale*, iar de Roger Caillois, *o încălcare a ordinii recunoscute, o rupere aproape insuportabilă de lumea reală. Cele trei momente ale oricărei scrieri fantastice sunt: ruperea, ordinea și revenirea la ordine*.

Literatura fantastică este un tip modern de literatură narativă, caracterizat prin mister, suspans, incertitudine. Deși fantasticul în sens larg este prezent nu numai în artă, ci și în multe alte manifestări ale spiritualității omenești din cele mai vechi timpuri, literatura fantastică este recunoscută ca o specie literară aparte abia din secolul al XIX-lea.

Proza fantastică se caracterizează prin apariția subită a unui element misterios, inexplicabil, care perturbă ordinea firească a realității. Această intruziune a unei „alte realități" enigmatice în lumea obișnuită stârneste neliniștea sau spaima personajelor, care se străduiesc să înțeleagă ce se întâmplă de fapt, să găsească o justificare a evenimentelor insolite în care sunt angrenate. De regulă nici o explicație nu se dovedește până la urmă pe deplin satisfăcătoare. Prin echivocul și prin incertitudinea pe care le întreține, fantasticul modern are caracter *deschis*, problematizant.

ficțiune – rezultatul unui proces imaginativ care presupune utilizarea unor elemente de realitate pentru crearea unei alte lumi, care nu se suprapune cu realitatea, ci o concurează.

final – este dependent de tipul și dimensiunea textului. Cele mai cunoscute tipuri de *final* sunt: *epilogul*, ca în cazul romanului ***Ciocoii vechi și noi*** de Nicolae Filimon; *morala* (numită uneori și *învățătură*), în cazul fabulei; *poanta* unei anecdote; *concluzia*, în cazul unei demonstrații (de orice tip); *formulele de încheiere*, stereotipe, ale basmului. Tot stereotipe sunt și *finalurile* diverselor tipuri de texte funcționale (cerere, proces-verbal, scrisoare etc.). *Finalul* mai poate fi reprezentat și de ultimele rânduri (paragraf, frază, replică) ale unui text narativ sau dramatic, de ultima strofă sau de ultimul vers, a unui text liric. El poate fi *închis* sau, în cazul când nu există o rezolvare explicită a conflictului, *deschis*, ca în nuvela ***Două loturi*** a lui I.L. Caragiale, de exemplu.

imagine artistică – 1. forma concretă a unei idei artistice; reflectare artistică a realității prin cuvinte în literatură, prin linii și culori în pictură, prin sunete în muzică etc. Imaginea artistică este un produs al imaginației creatoare și reprezintă o reflectare subiectivă a realității, o transfigurare artistică, determinată de viziunea scriitorului despre lume. După natura elementelor senzoriale, imaginile artistice au fost clasificate în: vizuale, auditive, olfactive, tactile, gustative, chinestezice și sinestezice (de exemplu: *Flori albastre tremur ude în văzduhul violet – **Călin – file din poveste*** de Mihai Eminescu). 2. Noțiune generică pentru toți tropii și figurile de stil.

incipit – începutul unei opere literare care poate să exprime/ să sugereze, în mod concis, semnificația întregului text. De exemplu, *incipit*-ul nuvelei ***Moara cu noroc*** a lui Ioan Slavici, *Omul să fie mulțumit cu sărăcia sa, că dacă e vorba, nu bogăția, ci liniștea colibei tale te face fericit* pune textul sub „zodia" eticului, prin sfatul de natură morală

Scanned with OKEN Scanner

conținut de cuvintele bătrânei. *Incipit*-ul poate varia de la autor la autor sau în funcție de tipul de text. El poate fi brusc (*ex abrupto*), ca în nuvela ***Două loturi*** de I.L. Caragiale: – *Asta e culmea!... culmea!... strigă d. Lefter, ștergându-și fruntea de sudoare, pe când madam Popescu, consoarta sa, caută fără preget în toate părțile... Nu e și nu e!...*; se poate realiza sub forma unui *prolog*, ca în romanul ***Ciocoii vechi și noi*** al lui Nicolae Filimon: *Nimic nu este mai periculos pentru un stat ce voiește a se realiza, decât a da frâiele guvernului în mâinile parveniților din concepțiune a fi slugi și educați într-un mod cum să poată scoate lapte din piatră cu orice preț!...*; poate fi, de asemenea, pus în relație cu finalul, ca în romanul ***Ion*** al lui Liviu Rebreanu: *Din șoseaua care vine de la Cârlibaba, întovărășind Someșul când în dreapta, când în stânga până la Cluj și chiar mai departe, se desprinde un drum alb mai sus de Armadia, trece peste podul bătrân de lemn, acoperit cu șindrilă mucegăită, spintecă satul Jidovița și aleargă spre Bistrița, unde se pierde în cealaltă șosea națională care coboară din Bucovina ăprin trecătoarea Bârgăului.* [...] *Drumul trece prin Jidovița, pe podul de lemn acoperit, de peste Someș, și se pierde în șoseaua cea mare și fără început...*; poate fi reprezentat de *formulele inițiale* ale basmului; poate fi, de asemenea, reprezentat de formulele convenționale ale unor texte funcționale (cerere, proces-verbal, scrisoare etc.).

indicații scenice – totalitatea informațiilor oferite de autor (despre timpul și locul acțiunii, despre decoruri etc.) regizorului sau actorilor pentru reprezentarea operei dramatice. Ele se adresează în egală măsură și cititorului, cu atât mai mult cu cât, în fond, atât regizorul cât și actorii sunt și ei tot niște cititori. Uneori însă, ca în teatrul lui Camil Petrescu, ele pot conține comentarii ample despre personaje sau evenimente, astfel încât, deși se află într-un text dramatic, ele atribuie scriitorului un statut asemănător cu acela al autorului omniscient din romanul tradițional. Ca urmare, se produce o modificare a raporturilor consacrate dintre autor și personaje și se creează o diferențiere între textul citit (și cititor) și cel reprezentat pe scenă (și spectator).

instanțele comunicării în textul narativ – (autor, narator, personaj, cititor)

• *autorul* este persoana care concepe și scrie opera literară. Cu excepția *memoriilor*, a *jurnalelor* și a *scrisorilor*, care pot fi considerate texte de graniță, în general nonficționale, autorul nu apare direct în opera sa, ci prin intermediul naratorului, căruia îi conferă „misiunea" de a relata faptele universului ficțional creat de el.

• *naratorul* își asumă o anumită postură față de evenimentele narate, fiind un mediator între autor și cititor. Prin narator se înțelege în general *eul lucrării*, care nu trebuie confundat cu imaginea implicită a artistului. Trei sunt ipostazele sale frecvente:

1. *personajul-narator* presupune relatarea la persoana întâi și o perspectivă subiectivă asupra evenimentelor narate, căci el face parte din lumea fictivă pe care o expune. *Narator-personaj* este, de exemplu, Allen, din ***Maitreyi*** de Mircea Eliade, sau Ștefan Gheorghidiu, din romanul ***Ultima noapte de dragoste, întâia noapte de război*** de Camil Petrescu.

2. *naratorul martor* presupune atât relatare la persoana întâi, și deci relativă implicare în evenimentele narate, cât și la persoana a treia, în acest din urmă caz naratorul fiind însă absent din întâmplările prezentate. În povestirile din volumul ***Hanu Ancuței*** de Mihail Sadoveanu, în ***Negustor lipscan*** de exemplu, în care dominantă este povestirea în ramă, linia care desparte cele două lumi, a „realității" povestirii și a existenței povestitorului este mai dificil de trasat. Trebuie remarcat aici că alternanța persoanei a treia singular, care indică o prezență exterioară a povestitorului, cu persoana întâi plural (*noi*), care plasează povestitorul în lumea personajelor și, implicit, în universul fictiv al textului, creează o mai puternică impresie de realitate. De aici decurge și una dintre capcanele în care poate cădea

Scanned with OKEN Scanner

cititorul „începător", confuzia dintre ficțiunea operei literare și realitatea „vieții" narate în text.

3. *naratorul omniscient* este cel care cunoaște și gândurile personajelor, și intențiile acestora, despre care narează la persoana a III-a, ca în romanul lui Nicolae Filimon, ***Ciocoii vechi și noi***, sau în ***Enigma Otiliei*** de G. Călinescu. Este o viziune „dindărăt", în care naratorul, așa cum afirma Camil Petrescu în ***Noua structură și opera lui Marcel Proust***, știe totul despre personaj: *Casele par pentru el fără acoperișuri, distanțele nu există, despărtarea în vreme de asemeni nu. În timp ce pune să-ți vorbească un personaj, el îți spune în același alineat unde se găsesc și cele personaje, ce fac, ce gândesc exact, ce plănuiesc.*

• *personajul* (tipuri) este un semn literar; participă la acțiunea unei opere literare. *Personajele* se pot clasifica în funcție de *curentul literar*, de *viziunea artistică*, de *perspectiva narativă* etc. *Eroul sublim*, din tragedia sau epopeea antică, se caracterizează prin acțiune și supradimensionare calitativă. Însușirile lui sfidează măsura obișnuită, iar singura răsplată pe care o așteaptă este celebritatea: *Să cad cu mărire*, își dorește Ahile (***Iliada***). *Clasicismul* a impus *caracterele*, personaje având o trăsătură dominantă: avarul, ipocritul, fanfaronul etc. Personajele clasice nu înfățișează „oameni", ci *tipuri* ideale, eterne, încât uneori numele lor au devenit sinonime cu o trăsătură umană: un Harpagon sau un Hagi Tudose (un zgârcit), un Don Juan (un curtezan), un Don Quijotte (un visător incurabil) etc. *Romantismul* aduce în prim-plan perechi antitetice în care se combină adesea categoriile morale (bine – rău) și cele estetice (frumos – urât): Ieronim și marchizul Castelmare (Mihai Eminescu, ***Cezara***), Alexandru Lăpușneanu și doamna Ruxandra (Constantin Negruzzi, ***Alexandru Lăpușneanul***) etc. *Realismul* este interesat tot de personajele tipice, dar, spre deosebire de cele clasice, acestea își pot găsi corespondent în viața reală. Moș Costache din ***Enigma Otiliei***, de exemplu, este avar, dar comportamentul său, spre deosebire de al lui Hagi Tudose, este compatibil cu existența cotidiană. Alte criterii de clasificare pot fi eticul: *pozitive* (Spancioc, Stroici – ***Alexandru Lăpușneanul***) și *negative* (Alexandru Lăpușneanu, Moțoc – ***Alexandru Lăpușneanul***); raportul cu realitatea: *istorice* (Ștefan cel Mare – ***Frații Jderi***), *legendare* (Aprodul Purice – ***O samă de cuvinte***), *fabuloase* (spânul – ***Povestea lui Harap-Alb***) etc.; amploarea caracterizării și profunzimea investigării psihologice: *plate/ unilaterale* (Spancioc) și *rotunde/ complexe* (Alexandru Lăpușneanu); rolul jucat: *protagonist* (Dinu Păturică) și *antagonist* (Gheorghe) etc. În operele literare de mare întindere (roman, creații dramatice), personajele se pot clasifica și în funcție de locul ocupat în economia textului: *principale*, *secundare* și *episodice*. Evident, unul și același personaj poate fi caracterizat în funcție de mai multe criterii. De exemplu, Alexandru Lăpușneanu, *protagonistul* nuvelei lui Constantin Negruzzi, este un personaj *romantic*, *negativ*, *rotund / complex*, *istoric*. În proza modernă a secolului al XX-lea, noțiuni precum *caracter*, *sublim*, *tip*, opoziția *pozitiv – negativ* devin mai puțin relevante, încât clasificări de felul celor de mai sus se dovedesc în mare măsură inoperante.

• *cititorul* se află la celălalt capăt al lanțului comunicării, fiind cel care receptează și interpretează mesajul transmis de autor prin intermediul naratorului, în funcție de propriul său cod de referințe și de propria sa capacitatea de înțelegere.

interogație retorică – figură de stil care constă din adresarea unei întrebări sau a unei serii de întrebări la care nu se așteaptă răspuns, ci pentru a transmite o opinie deja formulată. Exemplu: *Voi sunteți urmașii Romei?* (Mihai Eminescu).

lirism subiectiv – lirica „eului", tipul de discurs liric prin excelență subiectiv, personal, rostit cel mai adesea la persoana I (de exemplu: *Eu nu strivesc corola de minuni a lumii* – Lucian Blaga). Este discursul de tip confesiv, specific poeziei începuturilor și

Scanned with OKEN Scanner

poeziei romantice. Tot lirică subiectivă pot fi considerate poeziile bacoviene care descriu un tablou de natură, iar peisajul devine o stare sufletească (de exemplu: *Amurg de toamnă violet*). În poezia modernă, utilizarea persoanei I nu este doar semnul unui eu individual, ci poate avea și semnificația unui eu tipic, purtător al unor idei sau frământări general-umane, cum este cazul ***Psalmilor*** arghezieni.

lirism obiectiv – tipul de discurs liric în care subiectivitatea eului este disimulată, iar autorul comunică cu cititorul prin intermediul unor măști sau roluri lirice.

Poezia lirică obiectivă este numită și *lirica rolurilor* (Tudor Vianu: *„expresia lirică nu este autocomunicare"*). G. Călinescu folosește sintagma *poezie lirică obiectivă* referindu-se la George Coșbuc, *„poetul țărănimii"*, care își însușește concepția și forma de trăire subiectivă a unei categorii sociale, exprimându-se în poezie în numele acesteia. Tudor Vianu vorbește despre o *lirică a măștilor*, în care autocomunicarea (subiectivă) se face alegoric sub chipul unei alte psihologii (ca în ***Luceafărul*** sau ***Călin – file din poveste*** de Mihai Eminescu) sau al unei măști (ca în fabule, unde personajele sunt măști lirice ale satirei), ceea ce ar susține apropierea poeziei de genul dramatic, aceste texte fiind monologate și reprezentabile.

Lirica modernă este o *„lirică obiectivată"*.

metafora – procedeu artistic prin care se trece de la sensul propriu al cuvântului sau al unei expresii, la un alt sens, figurat, pe care cuvântul sau expresia îl dobândește numai prin analogie, prin comparație. în comparația inițială, care stă la baza metaforei, termenul cu sens impropriu, figurat, îl susbtituie pe cel cu sens propriu, de unde rezultă că într-o expresie morfologică există un înțeles ușor de intuit și altul mai greu de intuit, sugerat. Exemplu: *Părea că printre nouri s-a fost deschis o poartă/ Prin care trece albă, regina nopții moartă*. (M. Eminescu)

modalități de caracterizare a personajului literar – sunt dependente de câteva criterii între care mai importante sunt *curentul literar* și *genul literar* în care poate fi încadrat textul, *viziunea artistică*, *perspectiva narativă*. *Modalitățile de caracterizare* sunt *directe*: de către autor, de către alte personaje și autocaracterizarea/ monologul interior, și *indirecte*: prin acțiune/ comportament, limbaj, nume, mediul social/ natural în care evoluează personajul etc.

• Caracterizarea de către autor este specifică operelor literare narative de tip clasic și presupune prezentarea directă a trăsăturilor fizice și morale ale personajului. În viziunea acestui tip de autori, o persoană/ un personaj este modelat/ă o dată pentru totdeauna, evoluția ulterioară fiind puțin probabilă.

• Caractertizarea de către alte personaje presupune tot o perspectivă narativă dinafară asupra persoanei vizate, care nu permite cititorului un punct de vedere alternativ.

• Autocaracterizarea/ monologul interior este un procedeu utilizat cu precădere în literatura modernă, în proza narativă ca și în textul dramatic. Ea a fost folosită însă și în proza realistă a secolului al XIX-lea, în ***Ciocoii vechi și noi***, de exemplu, dar numai sporadic.

• Caracterizarea prin acțiune este prezentă atât în creațiile dramatice, în care dominația autorului asupra personajului este mai puțin evidentă, cât și în cele narative, unde folosirea cu precădere a procedeului creează impresia de dramatizare a acțiunii, ca în nuvela ***Alexandru Lăpușneanul*** de Constantin Negruzzi.

• Caracterizarea personajului prin limbaj reprezintă unul dintre cele mai subtile, dar și mai productive procedee, căci este o modalitate comună universului ficțional al operei literare, dar și al realității cotidiene. Se întâlnește în creațiile de tip clasic, dar și în cele mo-

Scanned with OKEN Scanner

derne. A fost utilizată deopotrivă de Caragiale, atât în proză cât şi în dramaturgie, dar şi de Camil Petrescu în ***Ultima noapte de dragoste, întâia noapte de război*** în vorbele unui Predescu oarecare, – *Domnule, românii e deştepţi... Ţi-o spun eu...*

• În mod obişnuit, numele persoanelor pot comunica informaţii cel mult despre părinţii care le-au ales pentru odraslele lor, dar în creaţia literară, de tip clasic, mai cu seamă, ele capătă o relevanţă aparte. În proza modernă, la Camil Petrescu, de exemplu, numele îşi pierde mult din prestigiu, fiind chiar abandonat uneori, tocmai pentru a evita stabilirea unei false relaţii între acesta şi personalitatea personajului. Vor fi folosite astfel iniţiale, doamna T, D, G, sau, în cazul soţiei lui Ştefan Gheorghidiu, neutrul Ela, întrebuinţat şi el doar o singură dată în cuprinsul romanului. În teatrul lui Alecsandri, dar mai cu seamă în creaţia lui Caragiale, onomastica are însă un rol dominant. Se pot identifica cel puţin trei modalităţi prin care autorul îşi caracterizează astfel personajul:

a. stabilirea unei corespondenţe între nume şi o trăsătură a personajului – Caţavencu, Brânzovenescu, Lefterescu, Lefter Popescu, Dandanache ş.a.;

b. alăturarea contrariilor, numele subliniind, în mod ironic, o trăsătură cu semn opus – Agamemnon Dandanache, Porţia Popescu, Telemac Răzăchescu ş.a. (Să remarcăm totuşi că în cele mai multe cazuri numele cel „greu" apare diminutivat: Agamemnon – Agamiţă, Porţia – Ţâca, Telemac – Mache);

c. ortografia, cu siguranţă cel mai rafinat dintre toate. Dacă primele două erau „statice", căci aveau drept scop doar să confirme un statut anterior al personajului, cel de-al treilea subliniază schimbarea, evoluţia sau, mai rar, involuţia: o Atenaisa Perjoiu devine prin căsătorie madame Athenaïsa Gregoraschko, prefectul unui judeţ nu poate semna decât Raoul Gregoraschko, Smaranda Piscupescu se transformă şi ea în madame Esméralde Piscupesco, Aristiţa şi Sevastiţa devin Areti şi Sevasti, un ziarist semnează Bob Schmeker ş. a. Lefter Popescu din ***Două loturi*** îşi iscăleşte demisia Eleutheriu Poppescu, subliniind şi prin nume victoria împotriva condiţiei de individ anonim, pe care o trăise până atunci, deoarece tocmai „câştigase" *loturile* cele mari. Va redeveni Lefter, după doar *zece minute*, căci Fortuna îi jucase o sinistră farsă.

• Mediul social contribuie şi el la caracterizarea personajelor. Este celebru *incipit*-ul romanului ***Enigma Otiliei*** de G. Călinescu, în care descrierea străzii, iar apoi a exteriorului şi a interiorului casei are rolul de a fixa odată pentru totdeauna caracterul locatarilor: *Într-o seară de la începutul lui iulie 1909, cu puţin înainte de orele zece, un tânăr de vreo optsprezece ani, îmbrăcat în uniformă de licean, intra în strada Antim, venind dinspre strada Sfinţii Apostoli...*

modernism – 1. În sens larg, modernismul reprezintă o tendinţă de înnoire în arta şi literatura secolului al XX-lea, caracterizată prin negarea tradiţiei şi prin impunerea unor noi principii de creaţie. În felul acesta modernismul include curentele artistice novatoare, precum: simbolismul, expresionismul, dadaismul sau suprarealismul.

2. În literatura română, Eugen Lovinescu este cel care teoretizează modernismul ca doctrină estetică, dar şi ca manifestare practică. Prin intermediul revistei şi al cenaclului ***Sburătorul***, Eugen Lovinescu pune bazele modernismului. Revista a apărut la Bucureşti între 1919-1922 şi 1926-1927. Cenaclul a avut o existenţă mult mai îndelungată, din 1919 până în 1947. Obiectivele grupării erau promovarea tinerilor scriitori şi imprimarea unei tendinţe moderniste în evoluţia literaturii române. Principalele lucrări de doctrină ale lui Lovinescu sunt: ***Istoria civilizaţiei române moderne*** (1924-1925) şi ***Istoria literaturii române contemporane*** (1926-1929).

Scanned with OKEN Scanner

În esență, modernismul lui Lovinescu pornește de la ideea că există *un spirit al veacului (saeculum)*, care determină, în ansamblu, sincronizarea culturilor europene. Astfel, civilizațiile mai puțin dezvoltate suferă influența celor avansate. In lucrarea ***Istoria civilizației române moderne***, Eugen Lovinescu susține *teoria imitației*, preluată de la psihologul și sociologul francez Gabriel Tarde. Potrivit acestei teorii, popoarele evoluate exercită o influență benefică asupra celor mai puțin dezvoltate. Influența se realizează în două trepte : mai întâi, se adoptă prin imitație, forme ale civilizației superioare, apoi se stimulează crearea unui fond propriu. Strâns legat de teoria imitației e *principiul sincronismului*, care ar însemna acceptarea schimbului de valori între culturi, acceptarea elementelor care conferă noutate și modernitate fenomenului literar. Astfel, pentru sincronizarea literaturii române cu *spiritul veacului*, Eugen Lovinescu considera drept necesare câteva mutații de ordin tematic și estetic, cum ar fi: trecerea de la o literatură cu tematică preponderent rurală la o literatură de inspirație urbană; cultivarea prozei obiective; evoluția poeziei de la epic la liric; intelectualizarea prozei și a poeziei ; dezvoltarea romanului analitic, fluxul întâmplărilor din romanul tradițional fiind înlocuit cu fluxul conștiinței în romanul de analiză psihologică. Tot în această perioadă se dezvoltă jurnalul, eseul romanesc, colajul de scrisori sau documente, accentul fiind pus pe ideea de autenticitate, de trăire autentică, pe relatarea subiectivă la persoana I.

Printre scriitorii promovați de Eugen Lovinescu în cadrul cenaclului și al revistei ***Sburătorul*** se numără: Ion Barbu, Hortensia Papadat-Bengescu, Camil Petrescu, Anton Holban ș.a.

moduri de expunere – (narațiune, descriere, dialog, monolog)

narațiune – mod de expunere literară specific genului epic, prin care se relatează fapte și întâmplări, în succesiune temporală. Narațiunea poate fi identificată într-un text literar pe baza următoarelor caracteristici: existența naratorului care povestește la persoana I sau a III-a, existența acțiunii (totalitatea faptelor și evenimentelor narate), încadrarea acțiunii într-un anumit timp și spațiu, prezența personajelor implicate în acțiune, temporalitatea (succesiunea în timp a întâmplărilor narate), exprimarea indirectă a atitudinii autorului.

Relatare sau prezentare a evenimentelor; esențiale în construcția narațiunilor sunt relațiile temporale (succesiunea evenimentelor în timp) și cele cauzale (înlănțuirea evenimentelor potrivit relației cauză-efect). Narațiunile verbale au **narator**/ „povestitor" – cel care narează și *naratar* – cel căruia i se adresează naratorul. Prezența lor poate fi mai puternic sau mai slab conturată.

descriere – mod de expunere literară constând din prezentarea plastică a unor obiecte, peisaje sau personaje prin intermediul limbajului. Spre deosebire de narațiune, care constă în succesiune și temporalitate, descrierea este statică și redă spațialitatea. Descrierea trăsăturilor fizice și morale ale unui personaj se numește *portret*. Descrierea unui loc se numește *peisaj*, iar a unei acțiuni, fenomen sau eveniment se numește *tablou*.

dialog – mod de expunere literară care constă într-o secvență de replici, o convorbire între două personaje; dialogul redă diferite interacțiuni între personaje și este o modalitate de caracterizare a personajelor.

monolog – mod de expunere literară, prin care un personaj, vorbind singur, își exprimă direct gândurile și sentimentele sau narează un eveniment. În lirică, se utilizează frecvent monologul liric. Monologul dramatic are două forme: solilocviul/ aparte-ul (enunțul este centrat asupra emițătorului și nu este adresat unui interlocutor) și monologul propriu-zis/ tirada (destinat unui alt personaj și având mărcile adresării). Monologul narativ poate fi monolog adresat (destinat unui alt personaj și având mărcile adresării) sau monolog interior

Scanned with OKEN Scanner

(redă gândurile vorbitorului, neadresate altui personaj). Monologul este o modalitate de caracterizare a personajelor.

narator (tipuri) – (vezi instanțele comunicării în textul narativ)

neomodernism – orientare manifestată în literatura română în anii '60-'70 ai secolului al XX-lea, după un deceniu dominat de proletcultism; coincide cu o perioadă de relativă liberalizare culturală, când aspecte ale modernismului interbelic sunt transpuse în condiții și forme diferite. Poezia neomodernistă devine o expresie metaforică a trăirilor profunde ale ființei, dar îmbracă forme diferite: intelectualismul; reinterpretarea miturilor; reflecția filozofică, abordarea marilor teme ale liricii; redefinirea poeticului;. Limbajul cunoaște o nouă etapă de înnoire profundă, devenind pentru unii poeți nu un mijloc, ci un scop în sine, cum este lupta cu verbul (necuvintele) a poetului Nichita Stănescu. Uneori limbajul poetic impresionează prin subtilitatea metaforei și insolitul imaginilor artistice, alteori ambiguitatea limbajului este împinsă până la aparența de nonsens, de absurd, de răsturnare a firescului; este cultivat atât limbajul prozaic, ironia, spiritul ludic, cât și ermetismul expresiei. Reprezentanți ai neomodernismului: Nichita Stănescu, Marin Sorescu, Ioan Alexandru, Ana Blandiana ș.a.

nuvelă (tipuri) – specie a genului epic în proză, de dimensiune medie, având o construcție riguroasă, un singur fir narativ și personaje relativ puține, care gravitează în jurul unui personaj central. În general, perspectiva narativă este obiectivă. Se poate raporta mai cu seamă la *povestire* de care se diferențiază prin faptul că în aceasta din urmă se acordă o mai mare importanță naratorului și actului narării. *Nuvela* permite și o clasificare din perspectiva mai multor criterii, cum ar fi curentul literar: renascentistă (Giovanni Boccaccio – ***Decameronul***), realistă (Ioan Slavici – ***Popa Tanda***), naturalistă (I.L. Caragiale – ***În vreme de război***) etc.; tematică: istorică (Constantin Negruzzi – ***Alexandru Lăpușneanul***), psihologică (Ioan Slavici – ***Moara cu noroc***), fantastică/ filozofică (Mihai Eminescu – ***Sărmanul Dionis***) etc.

oximoronul – figură de stil ce constă în asocierea, în aceeași sintagmă, a unor noțiuni logic incompatibile (care se exclud), dar care creează prin contrast o imagine deosebit de expresivă. Exemple: *farmec dureros*, *dureros de dulce* (Mihai Eminescu), *Flori de mucigai* (Tudor Arghezi).

paralelismul sintactic – procedeu compozițional, cu efect de intensificare, constând din reluarea mai multor cuvinte în aceeași ordine sau din construcția simetrică a două sau mai multe propoziții, versuri sau strofe; identitatea structurii sintactice din două sau mai multe enunțuri apropiate din text, astfel încât asemănarea lor să fie perceptibilă. Exemplu: *Și dacă ramuri bat în geam/* [...] *Și dacă stele bat în lac*... (Mihai Eminescu).

personaj literar (tipuri) – (vezi instanțele comunicării în textul narativ)

perspectivă narativă (punct de vedere/ focalizare/ viziune) – poziția din care se produce enunțarea (cine și din ce unghi „privește", ce interpretare dă faptelor etc.). Ea se află într-o relație de interdependență cu tipul *naratorului* și cu felul *narațiunii*, presupunând trei tipuri de raportare la *personaj*: *viziune „dindărăt"*, în care naratorul știe totul despre personajul său; *viziune „împreună cu"*, unde naratorul știe tot atât cât personajul, încât el nu poate da explicații cititorului decât dacă i le oferă personajul însuși; *viziune „din afară"*,

Scanned with OKEN Scanner

în care naratorul este doar martor, știe mai puțin decât personajul. Primul tip este caracteristic prozei secolului al XIX-lea, celelalte două sunt cultivate cu precădere în proza modernă. În textele de mai mare întindere, *nuvele*, *romane*, mai cu seamă, dar și în *povestire*, perspectiva se poate modifica de la o *secvență* la alta, alternând *punctul de vedere* al *naratorului* cu acela al *personajului*. În proza modernă identificarea „vocii" naratorului devine o operație tot mai dificilă, din cauză că acesta își pierde privilegiul de a fi singurul cunoscător al întâmplărilor narate. „Vocile" naratorului și ale personajelor se suprapun adesea într-o partitură polifonică, narațiunea se fragmentează, iar firul narativ devine imprevizibil, căci timpul nu mai are curgerea cronologică obligatorie din proza narativă de tip canonic.

poezie (tipuri) – (din gr. *poiesis – creație*) operă cu anumite caracteristici formale, care sugerează sentimente, emoții, idei, prin ritm, armonie și imagine. Specificul poeziei este dat de relația care se stabilește între formă (versuri, muzicalitate, caracteristicile limbajului poetic: expresivitate, ambiguitate, sugestie) și conținut (expresia emoțională a sentimentelor; expresia unei alte logici, logica poetică).

Termenul de poezie a cunoscut formulări variate în evoluția sa, de la conceptul de *mimesis* (imitație a realului), teoretizat în ***Poetica*** lui Aristotel, în antichitate, apoi la clasicismul francez, dominat de respectarea unor reguli formale și de conținut, de respectarea modelelor antichității; romantismul impune ca principii de creație sentimentul, pasiunea, fantezia; în lirica modernă, simbolismul se opune retorismului romantic și impersonalității reci a parnasienilor, impune stările de vag și clarobscur, asociază poezia muzicii, accentuând stările nedefinite ale eului și muzica interioară a versului; în secolul XX se continuă procesul de înnoire poetică: poezia pură (formă a extazului mistic), poezia ermetică (încifrarea mesajului), poezia obiectuală (lipsită de sens), poezia postmodernistă (ludicul, metatextul, banalizarea expresiei și a problematicii) etc.

Poezia se clasifică în lirică și epică. Poezia lirică este prin excelență subiectivă, personală și absolutizează rolul vocii lirice. Poezia epică are un subiect narativ, cu elemente lirice, cultivată în fabulă, baladă, poem eroic, epopee.

postmodernism – mișcare, orientare în cultura universală, manifestată în a doua jumătate a secolului al XX-lea, conștientizată și accentuată în anii '80, deși termenul de postmodernism a fost utilizat din deceniul al IV-lea. Postmodernismul se definește prin raportare la modernism, atât ca o continuare a acestuia, cât și în opoziție față de anumite tendințe moderniste. În timp ce modernismul rupe cu tradiția, postmodernismul înglobează experiența estetică anterioară, o recuperează creator și ironic, ludic, parodic. În timp ce scriitorii moderniști erau preocupați de producerea textului, de actul de creație, adică de autoreferențialitate, postmoderniștii redau autorului și operei importanța pierdută, se deschid din nou spre lume, spre real, redobândind obiectivitatea (de exemplu, biografismul, poezia cotidianului etc.). Operele postmoderne, cu caracter hibrid, se adresează minorității cunoscătorilor, dar atrag și publicul larg cu ajutorul unei strategii a seducției, a jocului și a impurității, adică a amestecului de genuri, specii, coduri. O caracteristică a postmodernismului este intertextualitatea, integrarea diverselor citate în textul propriu, conștiința critică dublând astfel spontaneitatea creației. Autoironia, parodia, pastișa caracterizează adesea textul postmodernist, care încorporează realul sub formă fragmentată și comentată. Poezia cultivă limbajul curent, prozaic și se inspiră din lumea citadină contemporană. Proza scurtă, îmbinarea imaginarului și a realității obiective, sinteza între exprimarea directă și artificiu, proliferarea literaturii S.F., a romanului neogotic și de groază.

Scanned with OKEN Scanner

Reprezentanți ai postmodernismului (în întreaga lor operă sau în secțiuni ale ei) în literatura universală: Jorge-Luis Borges, Raymond Queneau, Vladimir Nabokov, Julio Cortázar, Italo Calvino, Gabriel Garciá Márquez, John Fowles, Mario Vargas Llosa, John Barth, Milan Kundera etc.; în literatura română: Mircea Cărtărescu, Ioan Groşan, Ştefan Agopian, Florin Iaru, Traian T. Coşovei, Alexandru Muşina, Caius Dobrescu, Simona Popescu, Gheorghe Crăciun, Matei Vişniec etc.

povestire – specie epică, situându-se ca dimensiuni şi amploare a subiectului între schiță și roman. Este o narațiune subiectivizată (relatare din unghiul povestitorului, implicat ca martor sau doar ca mesager al întâmplării), care se limitează la relatarea unui singur fapt epic; interesul nu se centrează în jurul personajului, ci al situației, de unde caracterul etic, exemplar al povestirii. Povestirea se diferențiază de nuvelă prin importanța acordată narratorului și actului narării, accentul pus pe întâmplări și situații, mai puțin pe personaje.

Povestirea se situează într-un plan al trecutului, principala sa caracteristică fiind evocarea.

Relația narator-receptor este mai strânsă decât în cazul nuvelei şi presupune: *oralitate* (aparența de dialog între narator-receptor; folosirea persoanei I), *ceremonial* (dialogul presupune un sistem de convenții: apariția povestitorului, pretextul care declanşează povestirea, formulele de adresare etc.), *atmosferă* (naratorul „regizează" o anumită tensiune, un suspans pe tot parcursul povestirii, pentru a capta atenția și interesul cititorului/ ascultătorului).

Povestirea în ramă reprezintă o formă de încadrare a uneia sau mai multor narațiuni de sine stătătoare fie în prezentarea unei situații de comunicare, fie într-o altă narațiune. Prin procedeul inserției, se include o povestire în interiorul alteia; se utilizează formule specifice. *Povestirea în povestire* presupune ca un personaj al narațiunii principale să întrerupă firul acțiunii printr-o istorisire proprie, preluând, în raport cu acesta, rolul de narator.

proză – spre deosebire de poezie, în proză, exprimarea ideilor se face în forma obişnuită a vorbirii curente, un mod de expresie care care nu se supune regulilor prozodice sau categoriilor expresiei poetice. Fiind un procedeu mai apropiat comunicării ideilor, proza apare în antichitate ca o reacție împotriva poeziei; arta prozei se fundamentează în antichitatea elină, preceptele ei ținând de arta discursului. În secolul al XVI-lea, apare proza poetică, o formă intermediară între limbajul poeziei şi al prozei. În umanismul renascentist se afirmă proza independentă de orice element poetic; clasicismul susține separarea celor două categorii. Unele forme ale literaturii moderne reprezintă treceri peste granița dintre poezie şi proză, cum ar fi versul liber şi versul alb în poezie sau proza cu elemente poetice. Postmodernismul aduce o deliricizare a discursului poetic, limbajul prozaic. Anumite specii literare au ca formă de expresie exclusiv versul (epopeea, balada etc.), iar altele apar numai în proză (schița, nuvela, romanul etc.).

realism – curent literar apărut în primele decenii ale secolului al XIX-lea, care, prin reprezentarea veridică şi obiectivă a lumii, își propune să dea cititorului impresia că universul ficțional este o oglindă exactă a realității. Scriitorul realist este un Demiurg, creator şi stăpân absolut al destinului personajelor, el manifestându-se cu precădere ca *narator omniscient*. *„Scriitorul* (considera Gustave Flaubert) *trebuie să fie pentru opera sa ceea ce este Dumnezeu pentru creație: pretutindeni simțit, dar niciodată văzut*. Între cei mai cunoscuți scriitori realişti ai lumii sunt Stendhal (1783-1842), Balzac (1799-1850) şi Flaubert (1821-1880), în Franța, Dickens (1812-1890) şi Thackeray (1811-1863), în Anglia, Tolstoi (1828-1910) şi Dostoievski (1821-1881), în Rusia. În literatura română, în afara lui Nicolae

Scanned with OKEN Scanner

Filimon trebuie amintiți Ioan Slavici, I.L. Caragiale, Liviu Rebreanu, Hortensia Papadat-Bengescu și Marin Preda.

repetiție – figură de stil care constă în repetarea unui cuvânt sau a unui grup de cuvinte, pentru a întări o idee sau o impresie. Exemplu: *Care vine, vine, vine, calcă totul în picioare.* (Mihai Eminescu).

refren – cuvântul, versul sau versurile care se repetă la anumite intervale (ale discursului liric) spre a accentua o idee, o stare sau un anumit efect artistic. Exemplu: *De ce nu-mi vii, de ce nu-mi vii?* (Mihai Eminescu).

registre stilistice ale limbii

limbaj standard – variantă stilistică a limbii literare utilizată în condiții obișnuite de comunicare, fără mărci afective și presupunând folosirea cuvintelor cu sensul propriu, înlocuirea unor termeni regionali sau populari cu echivalentul lor din limba literară, evitarea determinărilor adjectivale sau adverbiale ca mărci ale expresivității, renunțarea la folosirea termenilor regionali, populari, arhaici, a jargonului și a argoului. Cu precădere, limbajul este recomandat a fi întrebuințat în școală, în situațiile oficiale de comunicare, în mass media. Între consecințele utilizării sale, se pot enumera pierderea expresivitatății comunicării și dispariția impresiei de spontaneitate, de implicare afectivă. Este, în fond, limbajul recomandat de lucrările normative – ***DEX***, ***DOOM***, ***Gramatica Academiei*** etc.

limbaj literar – aspectul cel mai îngrijit al limbii, legiferat prin norme având caracter general pentru întreaga comunitate lingvistică. El este consolidat prin formă scrisă, deși nu exclude și varianta vorbită. Limba literară presupune utilizarea sa conștientă, în opoziție cu variantele uzuale ale comunicării: regionale, populare, familiare, arhaice. Limba literară nu trebuie confundată cu limba operei literare care poate utiliza, în funcție de context, de vorbitor și de scopul comunicării orice tip de limbaj, așadar și standard, și colocvial, și popular, și regional, și arhaic, și elemente de argou sau de jargon.

limbaj colocvial/ familiar – conversație liberă între persoane înrudite (sau cu un statut social apropiat, sau între prieteni etc.); este predominant oral, cu nuanțe afective etc. Conferă o mai mare expresivitate a comunicării, prin impresia de spontaneitate, de naturalețe, de implicare afectivă pe care o produce. Adeseori conține o nuanță glumeață sau ironică. În scris, se întâlnește mai ales în corespondență și, mai rar, în textele de tip jurnalistic.

limbaj regional/ popular – predominant oral, se caracterizează prin existența unor forme fonetice, sensuri și construcții gramaticale având o circulație restrânsă la o anumită arie geografică. Folosirea cotidiană este neutră din punct de vedere stilistic, dar în textele literare poate contribui la crearea impresiei de autenticitate a vorbirii personajelor, la individualizarea acestora, la caracterizarea lor indirectă și, de asemenea, la evocare și la crearea culorii locale.

limbaj arhaic – se referă la forme fonetice, sensuri și construcții gramaticale care aparțin unei epoci depășite a evoluției limbii. Folosirea lor în epocă era neutră din punct de vedere stilistic, fiind echivalentă cu limbajul standard al timpului. Unele particularități arhaice s-au păstrat și regional, fiind astfel atât arhaisme, cât și regionalisme. Funcția expresivă a limbajului arhaic apare doar în momentul în care acesta este utilizat în texte literare aparținând unei perioade mai noi decât cea de când datează aceste forme sau în limbajul familiar/ colocvial, cu funcția de evocare, de creare a culorii locale sau pentru a conferi o nuanță glumeață comunicării.

Scanned with OKEN Scanner

argou – limbaj convențional, preponderent oral, care îndeplinește funcția unei exprimări codificate, folosit de grupuri sociale relativ închise (elevi, studenți, soldați, sportivi, dar și hoți, pușcăriași etc.) pentru a păstra secretul comunicării. Vocabularului argotic este extrem de mobil tocmai pentru a face decodificarea mai dificilă și utilizează cu precădere sensurile figurate ale cuvintelor, dar și termeni regionali, arhaici, tehnici sau preluați din alte limbi. *Cazierul* este numit *album*, *închisoarea*, *universitate* sau *academie*. *Găinarii* sau *borfașii* sunt hoții de lucruri mărunte; *ploscar* este cel ce fură din poșete; *șmenarii* lucrează în grup: un *carditor* îl păzește pe *șmenar* cât timp schimbă valuta, iar în final apare *Maradona*, un individ elegant care se prezintă drept polițist și confiscă banii *fraierului*; *boboc* este student în anul I, *boabă* este o restanță etc. Expresivitatea termenilor este totuși puțin resimțită interiorul argoului, dar crește atunci când aceștia încep să circule în limba comună.

jargon – limbaj specializat, cu o circulație restrânsă, specific anumitor persoane, grupuri sau categorii profesionale. *Jargon* poate fi considerat orice limbaj tehnic sau orice terminologie științifică (matematică, informatică etc.). *Jargonul* este adesea perceput ca o limbă deformată, predominant neologică, folosit mai cu seamă pentru a marca diferența dintre diversele categorii sau grupuri sociale. În literatură a fost utilizat mai cu seamă pentru caracterizarea indirectă a personajelor, ca parte componentă a comicului de limbaj.

relații de simetrie – concept legat de compoziția textului literar, *relația de simetrie* presupune reluarea în *final* a unui element al *incipit*-ului: de exemplu, prologului îi corespunde un epilog, ca în ***Ciocoii vechi și noi*** de Nicolae Filimon; o afirmație de început își primește „răspunsul" în final, ca în ***Morometii*** de Marin Preda: *În Câmpia Dunării, cu câțiva ani înaintea celui de-al doilea război mondial, se pare că timpul avea cu oamenii nesfârșită răbdare; viața se scurgea aici fără conflicte mari.* [...] *Trei ani mai târziu izbucnea al doilea război mondial. Timpul nu mai avea răbdare. Simetria* se întâlnește în toate tipurile de texte: narative, descriptive, lircie, epice, dramatice. În *rondel*, de exemplu, ea este un element de compoziție obligatoriu, căci, poezie cu *formă fixă*, *rondelul* este alcătuit din treisprezece versuri (două *catrene* și o *cvinarie*), primul/ primele două, care sintetizează motivul liric, fiind reluat/ e, ca refren, la mijlocul poeziei și apoi în final: *Mai sunt încă roze – mai sunt, / Și tot parfumate și ele / Așa cum au fost și acele / Când ceru-l credeam pe pământ. // Pe-atunci eram falnic avânt... / Priveam, dintre oameni, spre stele; – / Mai sunt încă roze – mai sunt, / Și tot parfumate și ele. // Zadarnic al vieței cuvânt / A stins bucuriile mele, / Mereu când zâmbesc uit, și cânt, / În ciuda cercărilor grele / Mai sunt încă roze, – mai sunt.* (Alexandru Macedonski – ***Rondelul rozelor de august***). În *glosă*, de asemenea poezie cu *formă fixă*, strofa inițială este reluată în ordinea inversă a versurilor, în final: *Vreme trece, vreme vine,/ Toate-s vechi și nouă toate:/ Ce e rău și ce e bine/ Tu te-ntreabă și socoate;/ Nu spera și nu ai teamă,/ Nu spera și nu ai teamă;/ Ce e val ca valui trece;/ De te-ndeamnă, de te cheamă,/ Tu rămâi la toate rece.//* [...]*Tu rămâi la toate rec,./ De te-ndeamnă, de te cheamă;/ Ce e val ca valul trece,/ Nu spera și nu ai teamă;/ Tu te-ntreabă și socoate/ Ce e rău și ce e bine;/ Toate-s vechi și nouă toate:/ Vreme trece, vreme vine./* (***Glossa*** de Mihai Eminescu) etc. Indiferent de modul particular în care se realizează *relația de simetrie*, aceasta trebuie raportată la semnificația de ansamblu a textului literar.

relații de opoziție – se manifestă la nivel lexico-semantic (al câmpurilor și al relațiilor semantice), morfosintactic (prin elemente de relație și structuri specifice: *dar*, *iar*, *însă* etc.) și stilistic, prin anumite figuri de stil (*antiteză*, *oximoron*) etc.

Scanned with OKEN Scanner

relații temporale și spațiale – 1. Elemente de construcție a discursului narativ; acțiunea unei opere literare (epice sau dramatice) este plasată într-un anumit timp și spațiu, care influențează evoluția conflictului și a personajelor.

În cadrul narativ, narațiunea prezintă derularea în *timp* a acțiunii, iar descrierea, așezarea în *spațiu*.

Un text narativ prezintă un *spațiu imaginar*, indiferent dacă el este sau se vrea „realist". Spațiul permite un itinerar; deplasarea personajelor se asociază cu întâlnirea aventurii. O călătorie poate servi ca declanșator al acțiunii. Funcțiile spațiului sunt: a. decor al acțiunii (poate fi supus observației personajelor); b. semnificație simbolică a spațiului (stabilirea unei corespondențe simbolice între un personaj și un peisaj); c. permite intrigii să evolueze (separarea, întâlnirea personajelor).

Timpul narativ – în textele narative sunt două temporalități: a. aceea a universului reprezentat (o derulare, o cronologie a faptelor similară cu aceea a realității, având un început, un mijoc și un final); b. aceea a discursului pe care-l reprezintă (limbajul are diferite timpuri verbale cu nuanțe aspectuale importante pentru a înfățișa evenimentel edin diferite perspective). De aceea poate exista un decalaj între timpul derulării faptelor (timpul ficțiunii sau timpul trăit de personaje) și timpul discursului narativ, al povestirii, al paginilor cărții.

2. Mărcile spațio-temporale constituie *sistemul deictic* ce ancorează enunțul în situația de comunicare și organizează informația în funcție de poziția subiectului locutor (vorbitorul): adverbe deictice de timp (*acum*, *atunci*, *ieri*, *azi*, *mâine* etc.), adverbe deictice de loc (*aici*, *acolo*, *dincolo* etc.), verbele de mișcare (*a veni*, *a se duce*, *a pleca* etc.), timpul verbal.

rimă – identitatea acustică a silabelor de la sfârșitul a două sau mai multe versuri, începând cu ultima vocală accentuată. Când rima este imperfectă, ea poartă numele de *asonanță* (se potrivesc ultimele vocale ale versurilor și, aproximativ, consoanele). Considerată, în literatură cultă, drept o *licență poetică,* în poezia populară, asonanța este des întâlnită. Clasificare: rimă împerecheată, încrucișată, îmbrățișată, monorimă, rimă variată.

ritm – succesiunea regulată a unor silabe accentuate, neaccentuate și a pauzelor dintr-un vers. Ritmuri binare: *trohaic*, *iambic*; ritmuri ternare: *dactilic*, *anapestic* și *amfibrahic.*

romantism – orientare ideologică, artistică și literară manifestată în prima jumătate a secolului al XIX-lea în spațiul european, caracterizată prin: afirmarea individualității, a originalității și a spontaneității, primatul sentimentului și al fanteziei creatoare, expansiunea eului individual, evadarea din realitate în fantezie, vis sau reverie, respingerea regulilor impuse de clasicism, fascinația misterului și a excepționalului. Alături de aceste caracteristici ale esteticii romantice, în literatură se observă interesul pentru mituri, simboluri, culoare locală (folclor, trecut isoric, natură), spații exotice, amestecul genurilor, speciilor și al stilurilor, preferința pentru situații și personaje excepționale, antiteza, diversificarea resurselor limbii literare (valoarea stilistică a limbajului popular sau arhaic etc.), cultivarea cu predilecție a unor specii lirice: meditația, elegia, romanța; specii dramatice: drama; specii epice: legenda, balada, poemul, nuvela (istorică, fantastică), romanul (istoric, de aventuri, frescă).

Reprezentanți: în literatura universală – Novalis, Heinrich Heine, E.T.A. Hoffman, Byron, Shelley, John Keates, Victor Hugo, Alphonse de Lamartine, Alfred de Vigny, Alfred de Musset, Giacomo Leopardi, Aleksandr Mihail Puşkin, Lermontov; în literatura română – Mihai Eminescu, Costache Negruzzi, Grigore Alexandrescu.

Scanned with OKEN Scanner

roman (tipuri) – specie epică de mare întindere, cu o intrigă în general complicată și o cu acțiune care se poate desfășura pe mai multe planuri grupate în jurul unui nucleu, punând în mișcare, de asemenea, un număr mare de personaje. Deși structuri epice ample au existat încă din antichitate (Longos – ***Daphnis și Chloe***, Petronius – ***Satyricon***), continuând în Evul Mediu și Renaștere până în Epoca Luminilor (*romanele cavalerești* ale lui Chrétien de Troyes, *romanele psihologice* ale Doamnei de la Fayette, ale lui Marivaux și ale Abatelui Prévost, *romanele picarești/ de aventuri* ale lui Cervantes, Lesage etc.) începuturile *romanului* trebuie plasate în Anglia secolului al XVII-lea, mai cu seamă în scrierile lui Daniel Defoe, Samuel Richardson și Henry Fielding. Creatorul *romanului* modern poate fi considerat Balzac. În ciclul ***Comedia umană***, el a aspirat spre cuprinderea totalității atât din punct de vedere al modalităților narative, cât și al conținutului, propunându-și ca în descrierea societății timpului său *să concureze starea civilă*. Spre același ideal vor aspira și alți romancieri *realiști* precum englezii Charles Dickens sau William Thackeray. *Naturalismul*, prin Émile Zola sau Thomas Hardy, va aduce în prim-plan descrierea reacțiilor psihologice primare, instinctuale, subsonștientul. *Romanul modern* prin Marcel Proust, James Joyce și Virginia Woolf renunță la investigația socială și studiul tipologiilor în favoarea jocului memoriei asociative și a fluxului conștiinței, ceea ce va duce la pulverizarea cronologiei și la o aparentă destructurare a formei. De fapt, în secolul al XX-lea, romanul a fost probabil specia narativă cea mai mobilă, permițând o multitudine de clasificări. Se poate vorbi de *romanul-parabolă* (Franz Kafka), *romanul-eseu* (Thomas Mann, Vintilă Horia, Nicolae Breban), *romanul existențialist* (Albert Camus, Marin Preda), *noul roman francez* (Nathalie Sarraute, Alain Robbe-Grillet), *realismul magic de tip sud-american* (García Márquez, Ștefan Bănulescu) etc. Alte criterii de clasificare mai pot fi *situarea în timp a acțiunii*: istoric, contemporan, de anticipație; *cadrul social/ geografic*: urban, rural; *forma de organizare*: epistolar, jurnal, cronică; *perspectiva narativă*: la persoana I, la persoana a III-a; subiectiv; obiectiv. În aprecierea unui roman pot funcționa simultan mai multe criterii: de exemplu ***Ion*** de Liviu Rebreanu este un roman realist, social, rural, obiectiv, contemporan, scris la persoana a III-a; ***Ciocoii vechi și noi*** de Nicolae Filimon este un roman realist, social, urban, subiectiv, scris la persoana a III-a; ***Patul lui Procust*** de Camil Petrescu este un roman urban, subiectiv, scris la persoana I, epistolar și cu elemente de jurnal, contemporan etc.

secvență narativă – moment/ parte a unui text narativ care conține o singură acțiune, realizată de unul sau mai multe personaje. Schița conține o singură secvență narativă, în timp ce povestirea și nuvela conțin mai multe secvențe, integrate însă într-un fir epic unic. În roman, datorită construcției sale complexe și a existenței mai multor planuri narative, se poate întâmpla ca unele personaje, în funcție de tipul lor (mai ales cele secundare și episodice, dar și cele principale) să lipsească din anumite secvențe și să reapară ulterior. Între *secvențele narative* pot fi intrecalate caracterizări de personaje, descrieri, comentarii etc. Succesiunea secvențelor nu trebuie să respecte neapărat ordinea reală a evenimentelor, dar modificarea ordinii are întotdeauna o semnificație. Naratorul poate omite, cu bună știință, anumite secvențe, ele fiind înlocuite de comentarii personale ori ale personajelor, complicând și amplificând, în același timp, perspectiva narativă. În ***Moara cu noroc***, de exemplu, scena dintre Ana și Lică, de la han, din duminica Paștelui, se întrerupe în momentul în care femeia îi cere bărbatului să-i îndeplinească o rugăminte: *...tu trebuie să-mi făgăduiești însă un lucru*, spune ea, iar Lică promite fără ezitare: *Oricare ar fi acela, ți-l fac, zise el, întinzând mâna, ca s-o apuce*. Momentul este extrem de important în economia textului, căci marchează o dublă cădere: a soției credincioase, care fusese până atunci Ana, determinată de slăbiciunea soțului (*Ghiță nu este decât o muiere îmbrăcată în haine*

Scanned with OKEN Scanner

roman (tipuri) – specie epică de mare întindere, cu o intrigă în general complicată și o cu acțiune care se poate desfășura pe mai multe planuri grupate în jurul unui nucleu, punând în mișcare, de asemenea, un număr mare de personaje. Deși structuri epice ample au existat încă din antichitate (Longos – ***Daphnis și Chloe***, Petronius – ***Satyricon***), continuând în Evul Mediu și Renaștere până în Epoca Luminilor (*romanele cavalerești* ale lui Chrétien de Troyes, *romanele psihologice* ale Doamnei de la Fayette, ale lui Marivaux și ale Abatelui Prévost, *romanele picarești/ de aventuri* ale lui Cervantes, Lesage etc.) începuturile *romanului* trebuie plasate în Anglia secolului al XVII-lea, mai cu seamă în scrierile lui Daniel Defoe, Samuel Richardson și Henry Fielding. Creatorul *romanului* modern poate fi considerat Balzac. În ciclul ***Comedia umană***, el a aspirat spre cuprinderea totalității atât din punct de vedere al modalităților narative, cât și al conținutului, propunându-și ca în descrierea societății timpului său *să concureze starea civilă*. Spre același ideal vor aspira și alți romancieri *realiști* precum englezii Charles Dickens sau William Thackeray. *Naturalismul*, prin Émile Zola sau Thomas Hardy, va aduce în prim-plan descrierea reacțiilor psihologice primare, instinctuale, subsonștientul. *Romanul modern* prin Marcel Proust, James Joyce și Virginia Woolf renunță la investigația socială și studiul tipologiilor în favoarea jocului memoriei asociative și a fluxului conștiinței, ceea ce va duce la pulverizarea cronologiei și la o aparentă destructurare a formei. De fapt, în secolul al XX-lea, romanul a fost probabil specia narativă cea mai mobilă, permițând o multitudine de clasificări. Se poate vorbi de *romanul-parabolă* (Franz Kafka), *romanul-eseu* (Thomas Mann, Vintilă Horia, Nicolae Breban), *romanul existențialist* (Albert Camus, Marin Preda), *noul roman francez* (Nathalie Sarraute, Alain Robbe-Grillet), *realismul magic de tip sud-american* (García Márquez, Ștefan Bănulescu) etc. Alte criterii de clasificare mai pot fi *situarea în timp a acțiunii*: istoric, contemporan, de anticipație; *cadrul social/ geografic*: urban, rural; *forma de organizare*: epistolar, jurnal, cronică; *perspectiva narativă*: la persoana I, la persoana a III-a; subiectiv; obiectiv. În aprecierea unui roman pot funcționa simultan mai multe criterii: de exemplu ***Ion*** de Liviu Rebreanu este un roman realist, social, rural, obiectiv, contemporan, scris la persoana a III-a; ***Ciocoii vechi și noi*** de Nicolae Filimon este un roman realist, social, urban, subiectiv, scris la persoana a III-a; ***Patul lui Procust*** de Camil Petrescu este un roman urban, subiectiv, scris la persoana I, epistolar și cu elemente de jurnal, contemporan etc.

secvență narativă – moment/ parte a unui text narativ care conține o singură acțiune, realizată de unul sau mai multe personaje. Schița conține o singură secvență narativă, în timp ce povestirea și nuvela conțin mai multe secvențe, integrate însă într-un fir epic unic. În roman, datorită construcției sale complexe și a existenței mai multor planuri narative, se poate întâmpla ca unele personaje, în funcție de tipul lor (mai ales cele secundare și episodice, dar și cele principale) să lipsească din anumite secvențe și să reapară ulterior. Între *secvențele narative* pot fi intrecalate caracterizări de personaje, descrieri, comentarii etc. Succesiunea secvențelor nu trebuie să respecte neapărat ordinea reală a evenimentelor, dar modificarea ordinii are întotdeauna o semnificație. Naratorul poate omite, cu bună știință, anumite secvențe, ele fiind înlocuite de comentarii personale ori ale personajelor, complicând și amplificând, în același timp, perspectiva narativă. În ***Moara cu noroc***, de exemplu, scena dintre Ana și Lică, de la han, din duminica Paștelui, se întrerupe în momentul în care femeia îi cere bărbatului să-i îndeplinească o rugăminte: *...tu trebuie să-mi făgăduiești însă un lucru*, spune ea, iar Lică promite fără ezitare: *Oricare ar fi acela, ți-l fac, zise el, întinzând mâna, ca s-o apuce*. Momentul este extrem de important în economia textului, căci marchează o dublă cădere: a soției credincioase, care fusese până atunci Ana, determinată de slăbiciunea soțului (*Ghiță nu este decât o muiere îmbrăcată în haine*

Scanned with OKEN Scanner

bărbăteşti, ba chiar mai rău decât aşa, spune ea cu dispreţ.) şi a lui Lică, învins de patima pentru soţia cârciumarului. Semnificativ este faptul că naraţiunea, care urmărise până atunci în mod strict derularea evenimentelor şi se desfăşurase într-un ritm mai degrabă lent, prin acumulări treptate, este perturbată prin această *elipsă*, secvenţa imediat următoare fiind plasată câteva ceasuri mai târziu (*Era în murgul serii.*). În acest mod, naratorul evită descrierea directă a eşecului personajelor, căci despre un eşec este vorba în fond şi nu despre o scenă amoroasă, obligând cititorul să reconstituie din frânturi, scurte replici, câteva intervenţii personale, descrieri rapide, fragmenete de monolog interior, întreg zbuciumul sufletesc al celor doi. Iar din acest moment secvenţele se vor înlănţui rapid către deznodământul tragic al destinului tuturor personajelor importante, Ana, Ghiţă şi Lică. În oricare dintre situaţiile descrise, legătura dintre secvenţe, coeziunea textului se realizează prin câteva modalităţi între care folosirea unor conectori (conjuncţii coordonatoare: *dar*, *iar*, *şi* etc.), locuţiuni adverbiale (*de altfel*, *de aceea* etc.), a complementelor circumstanţiale de timp şi a adverbelor relative (*a doua zi*, *după un timp*, *îndată*, *când* etc.) ori pur şi simplu cu ajutorul topicii.

secvenţă poetică – unitate din componenţa unei opere poetice sau a unui tablou al acesteia, ansamblu de imagini artistice care se succedă într-o anumită ordine şi formează un tot unitar. De exemplu, în ***Luceafărul***, secvenţa primei întâlniri dintre luceafăr şi fata de împărat sau a dialogului dintre luceafăr şi Demiurg.

scenă – 1. Podium înălţat într-o sală, pe care se montează decorurile şi unde se reprezintă un spectacol teatral. 2. Subdiviziune a unui act dintr-o piesă de teatru, care necesită o configuraţie determinată a personajelor; o schimbare de scenă implică o schimbare în co-prezenţa personajelor sau modificarea locului sau a timpului acţiunii; scena este o unitate de construcţie a piesei, caracterizată prin unitatea şi tensiunea acţiunii. 3. Prin extensie, diviziune a acţiunii, scurtă etapă în desfăşurarea unei opere literare (epică sau dramatică), în care are loc o singură întâmplare, într-un cadru neschimbat.

sens denotativ/ sensuri conotative

sens denotativ – sau comun, obişnuit, non-subiectiv şi unic al unui cuvânt. Substantivul *vulpe* se referă, de exemplu, la „mamiferul carnivor sălbatic, de mărimea unui câine, cu blana roşcată, cu coada lungă şi stufoasă", iar substantivul *roşu* desemnează „una dintre culorile fundamentale ale spectului luminii, situată la marginea acestuia dinspre lungimile de undă mari".

sensuri conotative – sau sensuri suplimentare, figurate şi multiple, adeseori subiective şi variabile, rezultate din context, ale unui cuvânt, şi care se adaugă denotaţiei. În sens conotativ, *vulpea* reprezintă viclenie, şiretenie, prefăcătorie, iar *roşu* poate însemna comunist, om de stânga; în sec. al XIX-lea, era şi porecla membrilor aripii radicale a partidului liberal, dată de adversarii politici.

simbol – „o imagine analogică ori convenţională menită să sensibilizeze o idee abstractă, care se repetă, adesea, sistematic şi ţinteşte direct la transmiterea mesajului" (Gh. N. Dragomirescu); semn concret care reprezintă un alt obiect, persoană, idee, abstracţiune etc.

simbolism – curent literar modernist, apărut ca o reacţie împotriva poeziei retorice a romanticilor şi a impersonalităţii reci a parnasienilor.

Scanned with OKEN Scanner

Jean Moréas publică, la 18 septembrie 1886, în suplimentul literar al ziarului ***Le Figaro***, o scrisoare intitulată ***Le Symbolisme,*** devenită manifestul literar al noii mişcări şi în care propune numele curentului simbolist. Ulterior întemeiază împreună cu Gustave Kahn revista ***Le Symboliste***. Numele propus de Moréas se va impune în faţa celeilalte denumiri a orientării moderniste, lansate de gruparea lui Paul Verlaine, „decadenţii", şi revista ***Le Décadent*** (1886).

Poezia simbolistă este exclusiv o poezie a sensibilităţii pure. Poetul simbolist nu este interesat nici de poezia naturii în sine, nici de poezia socială, nici de poezia de idei.

Obiectul poeziei simboliste îl constituie stările sufleteşti nelămurite, confuze, care, neputând fi formulate clar, sunt transmise pe calea sugestiei.

Sugestia este folosită drept cale de exprimare a corespondenţelor/ a legăturilor ascunse dintre lucruri, prin cultivarea senzaţiilor coloristice, muzicale, olfactive, uneori în imagini complexe (sinestezii).

Mallarmé: „*A numi un obiect înseamnă a suprima trei sferturi din plăcerea pe care ţi-o dă un poem, plăcere care constă, în bucuria de a ghici încetul cu încetul; să sugerezi, iată visul nostru.*"

Cultivarea *simbolului* are de asemenea o importanţă majoră în cadrul acestui curent. Utilizat în poezia anterioară (de pildă, la romantici) pentru a exprima, a lămuri, a materializa o idee sau un sentiment (simbolul explicit), la simbolişti, funcţia simbolului rămâne este de a sugera (simbol implicit).

Înclinaţia către stări sufleteşti nedefinite, predispoziţia pentru reverie, visare, reprezintă o altă trăsătură a poeziei simboliste.

Un element definitoriu al poeziei simboliste îl reprezintă căutarea muzicalităţii exterioare, obţinută nu numai prin ritmuri şi rime perfecte, ci mai ales prin repetiţia obsedantă a unor cuvinte, a anumitor vocale sau a refrenului.

Pentru crearea sugestiei, simboliştii folosesc adesori *versul liber* care exprimă nestingherit de rigorile prozodiei mişcările intime ale sentimentului poetic (muzica interioară); Paul Verlaine: „*Muzica înainte de toate.*"

Simboliştii au predilecţie pentru anumite *teme şi motive*: iubirea, nevroza, târgul provincial ca element al izolării, natura ca loc al corespondenţelor etc.

Reprezentanţii de seamă ai curentului simbolist în Franţa sunt: precursorul Charles Baudelaire, autorul poeziei ***Corespondenţe***, considerată o adevărată artă poetică pentru simbolismul francez, Arthur Rimbaud, Paul Verlaine (cu a sa ***Art poètique***), Stephane Mallarmé.

Simbolismul s-a manifestat în literatura română aproape sincronic cu simbolismul european, avându-l ca teoreticican pe Alexandru Macedonski, conducător al cercului revistei ***Literatorul***. Iniţial respins de reprezentanţii Junimii, de scriitorii de la ***Contemporanul***, ca şi de orientările tradiţionaliste (sămănătorismul şi poporanismul), simbolismul românesc s-a impus prin poeţi reprezentativi după anul 1900: Dimitrie Anghel, Ştefan Petică, Ion Minulescu şi George Bacovia.

sincronism – teorie dezvoltată de E. Lovinescu în ***Istoria civilizaţiei române moderne*** (1924-1925) şi în ***Istoria literaturii române contemporane*** (1926-1929), conform căreia civilizaţia şi cultura se propagă de la superior la inferior. În epoca modernă, circulaţia informaţiilor favorizează interdependenţa şi sincronizarea culturilor europene, creând *un spirit al veacului (saeculum)*. Influenţa se realizează în două trepte: mai întâi, se adoptă prin imitaţie, forme ale civilizaţiei superioare, apoi se stimulează crearea unui fond propriu.

Principiul sincronismului înseamnă acceptarea schimbului de valori între culturi, acceptarea elementelor care conferă noutate şi modernitate fenomenului literar. Conform teoriei sincronismului (elaborată prin adaptarea *teoriei imitaţiei*, a sociologului francez Gabriel

Scanned with OKEN Scanner

Tarde), pentru sincronizarea literaturii române cu *spiritul veacului*, E. Lovinescu considera drept necesare unele mutații de ordin tematic și estetic, care să scoată literatura română din tradiționalismul sămănătorist și gândirist și să se înscrie în modernitate: trecerea de la o literatură cu tematică preponderent rurală la o literatură de inspirație urbană; cultivarea prozei obiective; evoluția poeziei de la epic la liric; intelectualizarea prozei și a poeziei; dezvoltarea romanului analitic, fluxul întâmplărilor din romanul tradițional fiind înlocuit cu fluxul conștiinței în romanul de analiză psihologică, cultivarea autenticității.

sinestezie – asocierea unor senzații de natură diferită, transpuse literar prin îmbinarea de imagini vizuale, auditive, olfactive, tactile sau gustative. Exemplu: *Flori albastre tremur ude în văzduhul tămâiet* (Mihai Eminescu).

stil direct/ indirect/ indirect liber

stil direct (vorbire directă) – modalitate de redare integrală (fără modificări) a spuselor cuiva/ a replicilor/ a celor enunțate de cineva, prin folosirea persoanei I și a II-a; vorbirea directă este adesea precedată de două puncte și marcată/ introdusă prin linie de dialog sau ghilimele.

stil indirect (vorbire indirectă) – modalitate de transpunere a spuselor cuiva/ a replicilor, cu modificări determinate de trecerea de la persoana I la persoana a III-a și de subordonarea sintactică prin conjuncție față de verbe de declarație. Atitudinea naratorului față de informația redată poate fi cunoscută prin utilizarea anumitor verbe de declarație sau adverbe modale.

stil indirect liber (vorbire indirectă liberă) – modalitate de redare a spuselor cuiva de către narator, fără a le face dependente de verbe de declarație, fără a folosi conjuncții subordonatoare specifice stilului indirect, dar și fără mărcile reproducerii discursului (linie de dialog sau ghilimele) proprii stilului direct; interferența vorbirii directe cu vorbirea indirectă; integrarea în limbajul naratorului a limbajului personajelor, care facilitează transpunerea proceselor psihice care nu sunt verbalizate de personaj. Monologul interior, mod de expunere, recurge uneori la vorbirea indirectă liberă, ca modalitate de redare a vorbirii, dar nu se confundă cu ea.

stiluri funcționale – lingvistul I. Coteanu le definește ca „varietăți ale limbii comune diferențiate prin funcția pe care o au ca mijloace de comunicare în sfere determinate de activitate". Se acceptă, în general, existența a trei stiluri: *beletristic* (*artistic*), *științific* și *juridic-administrativ*, cărora li se adaugă încă două, *publicistic* și *colocvial* (*familiar*), neacceptate de totalitatea specialiștilor, deoarece ar conține trăsături posibil de încadrat în celelalte limbaje. Clasificarea propusă de I. Coteanu se bazează pe opoziția *artistic* – *nonartistic* și stabilește, în mare, următoarele caracteristici: *stilul artistic* – limbaj preponderent conotativ, unicitate, caracter individual, sensuri multiple și variabile ale aceluiași cuvânt, în funcție de context, bogăție lexicală; *stilurile nonartistice* – limbaj denotativ, utilizarea unor formule și construcții stereotipe, fixe, concentrare lexicală, sensuri unice ale cuvintelor, independente de context.

tablou – 1. Subdiviziune a unui text dramatic în întregul său (dacă nu este împărțit în acte) sau a unui act (tablou fiind echivalentul scenei); unități mai întinse și mai vagi care aparțin dramaturgiei moderne și între care pot să intervină pauze temporale. 2. În lirică sau epică, imagine semnificativă pentru o grupare de elemente, descriere a unui peisaj.

Scanned with OKEN Scanner

temă – un aspect general din realitate prezentat de autor în mod subiectiv în opera literară. (de ex.: dragostea, copilăria, natura, războiul, satul etc.); ideea centrală, conținutul abstract al unui text literar.

text literar/ nonliterar – Distingerea *textului literar* de *textul nonliterar* se realizează în funcție de cele patru categorii fundamentale ale literaturii/ condiții ale „literarității" (cf. Heinrich F. Plett): mimesis-ul, expresivitatea, receptivitatea și retorica. Textul literar presupune apelul la *ficțiune* și la *viziunea* autorului *asupra lumii (weltanschauung)* (imagine sau reprezentare a lumii în plan artistic sau filozofic, mod de a vedea sau de a concepe lucrurile, percepere prin spirit).

titlu – cuvânt sau text pus în fruntea unei lucrări, indicând rezumativ sau sugestiv cuprinsul acesteia. El se poate referi la conținutul operei: la numele personajelor (***Ion*** de Liviu Rebreanu, ***Matrey*i** de Mircea Eliade, ***Povestea lui Harap-Alb*** de Ion Creangă, ***Frații Jderi*** de Mihail Sadoveanu), la tipul protagonistului (***Ciocoii vechi și noi*** de Nicolae Filimon, ***Iepurele, ogarul și copoiul*** de Grigore Alexandrescu), la o situație (***O scrisoare pierdută*** de I.L. Caragiale), la un anumit spațiu sau la un anumit timp (***Aci sosi pe vremuri*** de Ion Pillat, ***Pe lângă plopii fără soț...*** de Mihai Eminescu); la specie (***Pasteluri*** de Vasile Alecsandri, ***Amintiri din copilărie*** de Ion Creangă, ***Momente și schițe*** de I.L.Caragiale). Poate fi simbolic (***Patul lui Procust*** de Camil Petrescu, ***Iona*** și ***A treia țeapă*** de Marin Sorescu), provocator (***Enigma Otiliei*** de G. Călinescu), parodic (***Proștii sub clar de lună*** și ***Somnoroasa aventură*** de Teodor Mazilu, ***Boul și vițeii*** de Ion Băieșu), absurd (***Cântăreața cheală*** de Eugen Ionescu) etc.

tradiționalism – mișcare literară manifestată în literatura română interbelică, a cărei ideologie se cristalizează în jurul revistei ***Gândirea***. Atitudinea tradiționalistă este mai veche în cultura noastră, iar ideologia cristalizată în perioada interbelică preia elemente din orientările sămănătoristă și poporanistă. Tradiționalismul se constituie în opoziție cu modernismul lovinescian.

Revista ***Gândirea*** apare la Cluj, în 1921, sub direcția lui Cezar Petrescu și D.I. Cucu, se mută la București în 1922, sub conducerea lui Nichifor Crainic și își încetează activitatea în 1944.

Revista are printre colaboratori nume de prestigiu: Lucian Blaga, Tudor Arghezi, Adrian Maniu, Ion Pillat, Vasile Voiculescu, Cezar Petrescu, Tudor Vianu, Gib Mihăiescu, Mateiu Caragiale, cuprinzând fenomenul literar în toate aspectele ei: poezie, proză, teatru, cronici.

În primul număr al revistei, Cezar Petrescu afirmă, în linie tradițională, că revista își propune să apere „românismul", adică ceea ce e specific „sufletului național", în fața „spiritului internaționalist". Din sămănătorism, veche orientare tradiționalistă, ideologii gândiriști preiau ideea că istoria și folclorul sunt domeniile relevante ale specificului unui popor, la care adaugă componenta spirituală a sufletului țărănesc: „*conștiința religioasă ortodoxă*".

După primii 10 ani, în care publicația este deschisă spre formule cultivate în literatură europeană (simbolism, expresionism), se orientează spre absolutizarea autohtonismului, ortodoxismului și primitivismului rural. Nichifor Crainic publică în perioada 1924-1929 articole doctrinare, principalul text de doctrină fiind ***Sensul tradiției*** (1929), iar literatura supusă analizei critice este privită din această perspectivă deformatoare. Consecința tezei formulate este refuzul oricărei alte orientări literare sau culturale care nu exprima specificul

Scanned with OKEN Scanner

național și ortodoxismul (ideea de religiozitate). Majoritatea colaboratorilor revistei nu aderă la doctrina promovată.

Gândirismul insistă asupra specificului religios, spre deosebire de orientarea tradiționalistă a lui Nicolae Iorga, care pune accentul pe specificul național al culturii române.

Poezia publicată în paginile revistei a surprins particularitățile sufletului național prin valorificarea miturilor autohtone, a credințelor străvechi (Lucian Blaga, Adrian Maniu, Ion Pillat, Vasile Voiculescu) sau a elogiat elementarul, teluricul, vigoarea existenței rurale (Aron Cotruș).

tragic – categorie estetică care presupune un conflict puternic între un personaj cu o personalitate de excepție, purtătoare a unei valori general-umane, și forțe adverse, care îi provoacă suferința și distrugerea. Finalul conflictului tragic constă în înfrângerea și moartea eroului, dar triumful valorilor purtate/ simbolizate de acesta. Eroul tragic se caracterizează prin unitate și consecvență, prin măreția caracterului, iar înfrângerea lui nu apare ca o pedeapsă meritată. Cititorii sau spectatorii unei opere care încorporează tragicul resimt milă, groază sau admirație, ceea ce îi purifică, eliberându-i de aceste sentimente (*catharsis*). Există un tragic obiectiv, când suferințele eroului se datorează unor forțe exterioare și un tragic subiectiv, când suferințele sunt provocate de caracterul personajului.

În antichitate, tragicul provine din conflictul dintre erou și destin, iar în clasicismul francez, din conflictul dintre datorie și pasiune, rațiune și sentiment (Corneille, Racine). Epoca modernă investighează noi surse ale tragicului: confruntarea dintre mersul istoriei și o puternică personalitate care încearcă să i se opună, lupta dintre instinct și aspirația spre puritate (în piesele lui E. O'Neill); în literatura contemporană, tragicul poate proveni din absurd sau ridicol (E. Ionescu, F. Dürrenmatt), pierzând astfel dimensiunea eroică din vechiul concept de tragic.

vorbire directă, vorbire indirectă – (vezi stil direct/ indirect)

Scanned with OKEN Scanner

Scanned with OKEN Scanner

SUBIECTE PROPUSE

TESTUL 1

I. (40p.) Citeşte cu atenţie textul următor:

SCENA 3
La direcţie
MITICĂ şi SUBDIRECTORUL

MITICĂ (bate încet la uşă, iar când i se spune să intre, deschide timid şi îngândurat, închide apoi uşa capitonată care desparte birourile şi aşteaptă neliniştit să-şi ridice subdirectorul, care scrie, ochii de pe hârtii).

SUBDIRECTORUL (după ce i-a lungit chinul, ca orice şef care se respectă, ridică ochii, cu o mutră acră, surprinsă): *A, bine ai venit, domnule...* (un „domnule" apăsat) *Mitică Popescu.exprimarea nemulţumirii*

MITICĂ (speriat de severitatea lui, apelează vag): *Domnule director!*

SUBDIRECTORUL (dur, zgrunţuros): *Nici un domnule director!...* (Îl priveşte cu ochi mici şi autoritari.)

MITICĂ (încercând dezolat să se explice): *Să vedeţi, domnule director...*

SUBDIRECTORUL (tăindu-i scurt vorba, cu un ton sec de sergent major): *Ce vrei să văd? Ei,* (ironic) *domnule Mitică Popescu, eu de ce nu întârzii? Văzutu-m-ai dumneata, de un an şi două luni, de când am venit de la Arad, să întârzii vreodată?* (Pune coatele pe masă.) *Ştii dumneata la ce oră am venit eu azi la birou?*

MITICĂ (apelează din nou, nefericit): *Domnule director!...*

SUBDIRECTORUL (strigând): *Ce domnule director?!...* (Şi stăruie să aibă răspuns.) *La ce oră am fost eu aici?*

MITICĂ (recunoaşte stânjenit): *Dumneavoastră aţi fost cel dintâi...*

SUBDIRECTORUL (fioros): *Nu cel dintâi, domnule. La şapte am venit...* (Îndesat.) *Nici servitorii nu veniseră... Şi dumneata îmi vii la zece?...* (Joacă degetele întrebător, ca un flautist.) *Eu cum fac de sunt cel dintâi aici? Nu sunt şi eu om, eu de ce nu întârzii? De ce eu adică să viu la şapte şi dumneata la zece?... Ai?* (Şi acum atacul devine precis.) *La curse de ce nu întârzii?* (Mitică încearcă, speriat, să protesteze, dar subdirectorul şi mai înfuriat îi strigă.) *Taci din gură!* (Ca şi când ar fi aflat el de mult nelegiuirea.) *N-am auzit eu că mergi la curse? Funcţionari ca dumneata nu ne trebuie!... Curse... trăsură... şi pe urmă vii şi ceri acont aici...* (Se ridică în picioare bătând cu pumnul în masă.) *S-a sfârşit!* (Dă cu ochii de ghetele de lac ale lui Mitică.) *Ce sunt ghetele alea?* (Acru.) *Mori dacă n-ai ghete de lac?... Ia uită-te la mine...* (Ridică pe birou un picior cu o gheată peticită.) *Coşcogeamite subdirectorul...* (Iar îl priveşte cu bărbuţa înţepenită.) *Eu respect banul, domnule. Dumneata umbli toată ziua cu femeile...*

MITICĂ (speriat de o acuzaţie atât de gravă): *Domnule director!*

SUBDIRECTORUL (bătrân, cărpănos, acru, dar formidabil de indignat şi convins, s-a ridicat iar în picioare şi-l priveşte cu privirea): *Cu mine de ce nu umblă femeile, domnule?*

MITICĂ (face un cap cât o baniţă căci, evident, nu pricepe de ce femeile nu umblă cu domnul subdirector).

SUBDIRECTORUL (reia scurt, înghiţind saliva): *Eşti concediat, domnule Mitică Popescu...* (Reia cu un ton mai sus.) *Cu începere de mâine eşti concediat.*

MITICĂ (palid, abătut): *Domnule director, mă nenorociţi...*

SUBDIRECTORUL (tăios şi dezolat parcă): *Atunci de ce întârzii, domnule? De ce nu-ţi vezi de slujbă?*

MITICĂ (respirând greu): *Iertaţi-mă!*

SUBDIRECTORUL (cu un ton amărât): *Cum să te iert, domnule? Cum să te iert? Că nu e întâia oară!*

MITICĂ (prăpădit, abia răsuflând): *Nu mai fac.*

SUBDIRECTORUL (Se încruntă şi mai rău, tace, se uită în hârtii şi pe urmă, după un timp, apăsat): *Ieşi!...* (L-a iertat.)

MITICĂ (fericit că a scăpat): *Vă mulţumesc.* (Trece dincolo.)

(Camil Petrescu, ***Mitică Popescu***)

Redactează, pe baza textului de mai sus, răspunsuri pentru fiecare dintre următoarele cerinţe:

1. Precizează rolul punctelor de suspensie din textul următor: *Funcţionari ca dumneata nu ne trebuie!... Curse... trăsură... şi pe urmă vii şi ceri acont aici...* **4p.**

2. Scrie patru expresii/ locuţiuni care să conţină cuvântul *gură*. **4p.**

3. Alcătuieşte două enunţuri pentru a ilustra polisemia cuvântului *lac*. **4p.**

4. Argumentează că fragmentul de mai sus este extras dintr-un text aparţinând genului dramatic, apelând la două dintre conceptele operaţionale specifice genului. În redactare, utilizează structura şi conectorii potriviţi acestui tip de text. **4p.**

5. Transcrie două dintre notaţiile autorului care conţin informaţii despre tonul rostirii replicilor. **4p.**

6. Indică tema discuţiei dintre Mitică Popescu şi subdirector. **4p.**

7. Numeşte două trăsături ale lui Mitică Popescu, aşa cum rezultă din textul dat. **4p.**

8. Motivează-ţi acordul/ dezacordul pentru una dintre aceste trăsături, într-un text de 4-5 rânduri. **4p.**

9. Explică motivul repetiţiei sintagmei *Eşti concediat* (*Eşti concediat, domnule Mitică Popescu... Cu începere de mâine eşti concediat.*), în replica subdirectorului. **4p.**

10. Scrie o caracterizare de 10 – 15 rânduri a subdirectorului, utilizând informaţiile din text. **4p.**

II. (10p.) Scrie un text de tip argumentativ, de 15-20 de rânduri, având ca punct de plecare afirmaţia: *Când drumurile sunt înflorite, nu întrebaţi unde duc.* (Anatole France)

În elaborarea argumentării, trebuie:

- să enunţi două argumente pro sau contra, adecvate afirmaţiei; **2p.**
- să utilizezi structura, precum şi conectorii potriviţi acestui tip de discurs; **5p.**
- să respecţi normele de exprimare corectă, de ortografie şi de punctuaţie, într-un registru stilistic adecvat cerinţei. **3p.**

III. (40p.) Realizează un eseu, de două-patru pagini, în care să evidenţiezi particularităţile de concepţie şi de expresie, prin care se manifestă sensibilitatea simbolistă în poezia ***Note de primăvară*** de G. Bacovia:

Scanned with OKEN Scanner

Verde crud, verde crud...
Mugur alb, şi roz şi pur,
Vis de–albastru şi de-azur,
Te mai văd, te mai aud !

Oh, punctează cu–al tău foc,
Soare, soare...
Corpul ce întreg mă doare,
Sub al vremurilor joc.

Dintr–un fluier de răchită,
Primăvară,
O copilă poposită la fântână
Te îngână
Pe câmpia clară...

Verde crud, verde crud...
Mugur alb, şi roz şi pur,
Te mai văd, te mai aud,
Vis de–albastru şi de-azur.

Atenţie! – În elaborarea eseului, vei avea în vedere următoarele aspecte:
• menţionarea a două teme şi motive simboliste, prezente în poezie;
• prezentarea particularităţilor lirismului bacovian, identificate în textul dat;
• evidenţierea elementelor de compoziţie, din text;
• comentarea a câte unei particularităţi pentru fiecare dintre nivelurile textului poetic: fonetic, morfosintactic, lexico-semantic şi stilistic;
• relevarea caracteristicilor limbajului poetic bacovian.

Notă! Ordinea integrării reperelor în cuprinsul lucrării este la alegere. Pentru **conţinutul** eseului, vei primi **20p.** (câte 4p. pentru fiecare cerinţă/ reper); pentru **redactarea** eseului, vei primi **20p.** (organizarea ideilor în scris – 4p.; utilizarea limbii literare – 4p.; abilităţi de analiză şi de argumentare – 4p.; ortografia – 3p.; punctuaţia – 3p.; aşezarea în pagină, lizibilitatea – 2p.).

În vederea acordării punctajului pentru redactare, eseul trebuie să aibă minimum două pagini. Din oficiu: **10p.**

TESTUL 2

I. (40p.) Citeşte cu atenţie textul următor:

ACTUL I

Gară mică în provincie. Biroul şefului de gară, care este în acelaşi timp „birou de mişcare", „telegraf", „casă de bilete". În peretele din fund o fereastră dublă, iar mai la dreapta o uşă cu geam. Şi uşa, şi fereastra dau înspre peron. [...] La ridicarea cortinei nu e nimeni în scenă. Telefonul sună, aparatul telegrafic bate, amândouă fără răspuns, cine ştie de când. Uşa dinspre peron, larg deschisă. O locomotivă manevrează undeva pe o linie secundară. O voce se aude strigând: *Fereşte linia! Fereşte linia!* Un ţignal ascuţit, ca un nechezat de mânz, zgomot de tampoane etc. Între timp telegraful şi telefonul sună mereu.

SCENA I
ŞEFUL, UN ŢĂRAN

Intră Şeful, cu chipiul pe cap, un fanion în mână. Merge spre aparatul telegrafic. Se uită la banda de hârtie, o rupe şi pe urmă apasă pe mânerul aparatului telegrafic, care amuţeşte. Se îndreaptă spre telefonul din perete, întoarce de câteva ori manivela, ridică receptorul.

Scanned with OKEN Scanner

ŞEFUL: *Alo, alo...* (Nu răspunde nimeni probabil. De afară se aude un nou şuierat de locomotivă. Şeful merge spre uşă şi, din prag, strigă, cu mâna pâlnie la gură, peste linie.) *Ichim! Ichim! Să fii cu ochii în patru când o trece acceleratul. Vezi de raţe şi de gâşte. Să nu-mi calce vreuna, că te pui s-o mănânci... Ş-o plăteşti.* (Îşi scoate chipiul şi-l pune în cuier. Merge spre masa telegrafului şi ia loc acolo, citind încă odată banda ruptă adineauri din aparat. Pe uşă intră un ţăran.)

ŢĂRANUL: *Dacă nu vă e cu supărare...*

ŞEFUL (sever): *Ce pofteşti dumneata?*

ŢĂRANUL: *Un belet pentru...*

ŞEFUL: *Treci la casa de bilete.*

ŢĂRANUL: *Păi io ziceam că...*

ŞEFUL: *Treci la casa de bilete, n-auzi?* (Se ridică de pe scaun şi vine spre uşă.) *Aici intrarea e oprită. Scrie şi pe uşă*: (închide uşa) *„Intrarea particularilor oprită." Strict oprită.* (Ţăranul a rămas afară pe peron, în faţa uşii ce i s-a închis în nas, şi o clipă rămâne acolo, ca şi când ar silabisi avizul. Pe urmă trece spre stânga, spre faţa ferestrei şi dispare. Şeful a revenit la birou. Abia s-a aşezat, că se şi aud ciocănituri în fereastra din stânga. Şeful ridică oblonul ghişeului; apare capul ţăranului.)

ŞEFUL: *Ce pofteşti dumneata?*

ŢĂRANUL: *Să-mi daţi un belet pentru...*

ŞEFUL (scurt): *Mai târziu.* (Vrea să tragă în jos ferestruica.)

ŢĂRANUL: *Nu-i aicea casa de belete?*

ŞEFUL: *Aicea e. Dar nu e deschis.*

ŢĂRANUL: *Păi parcă ziceaţi...*

ŞEFUL: *N-auzi, omule, că nu s-a deschis?!*

ŢĂRANUL: *Şi când se deschide?*

ŞEFUL: *Scrie afară.* (Trage ferestruica pe jumătate, pe urmă citeşte un bilet lipit pe geamul ghişeului:) *„Casa de bilete se deschide jumătate de oră înainte de sosirea trenului."*

ŢĂRANUL (introducându-şi capul pe ferestruică): *Şi trenul când soseşte?*

ŞEFUL: *Scrie afară.* (Trage definitive oblonul ghişeului. Se aşează iar la birou.)

(Mihail Sebastian, ***Steaua fără nume***)

Redactează, pe baza textului de mai sus, răspunsuri pentru fiecare dintre următoarele cerinţe:

1. Scrie patru sinonime pentru sensul din text al expresiei *a fi cu ochii în patru*. **4p.**

2. Alcătuieşte două enunţuri pentru a ilustra polisemia cuvântului *masă*. **4p.**

3. Rescrie următorul text, corectând toate abaterile de la normele limbii române: *Şeful îndată ce a intrat în birou nu ştiu ce i s-a părut privind pe fereastră dar l-a strigat pe Ichim încât să-i spună să fie atent la trecerea acceleratului.* **4p.**

4. Ilustrează în 5-10 rânduri, folosind ca suport textul de mai sus, una dintre următoarele calităţi generale sau particulare ale stilului: claritate, proprietate, precizie, concizie, corectitudine, cursivitate, oralitate. **4p.**

5. Argumentează că fragmentul de mai sus este extras dintr-un text aparţinând genului dramatic, apelând la două dintre conceptele operaţionale specifice genului; în redactare, utilizează structura şi conectorii potriviţi acestui tip de text. **4p.**

6. Selectează din lista următoare doi dintre tehnicienii de teatru implicaţi în montarea scenei de mai sus şi indică-le contribuţia prin transcrierea câte unui fragment de text: responsabil cu recuzita (recuzitor), tehnician de lumini, tehnician de sunet, scenograf. **4p.**

Scanned with OKEN Scanner

7. Transcrie două dintre notațiile autorului care conțin informații despre tonul rostirii replicilor. **4p.**

8. Indică tema discuției dintre ȘEF și ȚĂRAN. **4p.**

9. Numește două trăsături ale ȘEFULUI, care pot fi identificate în textul dat. **4p.**

10. Scrie o caracterizare de 10-15 rânduri a ȘEFULUI, utilizând informațiile din text. **4p.**

II. (10p.) Scrie un text de tip argumentativ, de 15-20 de rânduri, în care să-ți exprimi opinia despre afirmația scriitorului Augustin Buzura: *Fiecare rând trebuie scris în așa fel încât să n-ai ce-ți reproșa fiindcă, atunci când va veni vremea judecăților, nimeni nu va ține seama nici de contexte, nici de momentul istoric în care ai scris, ci numai și numai de cantitatea de adevăr și frumos. Nici un scriitor nu poate fi iertat pentru concesiile făcute prostului gust, ignoranței, lașității, primitivismului, filosofiilor digestive, falselor conjuncturi.*

În elaborarea argumentării, trebuie:

- să enunți două argumente pro sau contra, adecvate afirmației; **2p.**
- să utilizezi structura, precum și conectorii potriviți acestui tip de discurs; **5p.**
- să respecți normele de exprimare corectă, de ortografie și de punctuație, într-un registru stilistic adecvat cerinței. **3p.**

III. (40p.) Redactează un eseu, de două-cinci pagini, despre simbolismul românesc.

Atenție! – În elaborarea eseului, vei avea în vedere următoarele repere:

- prezentarea unui scurt istoric al curentului simbolist și numirea a cel puțin patru poeți, români sau străini, pe care îi consideri reprezentativi;
- indicarea a patru dintre trăsăturile caracteristice ale curentului;
- ilustrarea a două dintre aceste trăsături prin creații ale poeților simboliști;
- prezentarea a două teme / motive caracteristice poeziei simboliste;
- integrarea în cuprinsul textului a patru dintre conceptele, pe care le consideri adecvate esteticii simboliste, din lista următoare: *antiteză*, *eu liric*, *exclamație retorică*, *laitmotiv*, *modernism*, *refren*, *secvență poetică*, *sinestezie*. Subliniază cele patru concepte.

Notă! Ordinea integrării reperelor în cuprinsul lucrării este la alegere. Pentru **conținutul** eseului, vei primi **20p.** (câte 4p. pentru fiecare cerință/ reper); pentru **redactarea** eseului, vei primi **20p.** (organizarea ideilor în scris – 4p.; utilizarea limbii literare – 4p.; abilități de analiză și de argumentare – 4p.; ortografia – 3p.; punctuația – 3p.; așezarea în pagină, lizibilitatea – 2p.).

În vederea acordării punctajului pentru redactare, eseul trebuie să aibă minimum două pagini. Din oficiu: **10p.**

TESTUL 3

I. (40p.) Citește cu atenție textul următor:

De câte ori, iubito, de noi mi-aduc aminte,
Oceanul cel de gheață mi-apare înainte:
Pe bolta aurie o stea nu se arată,
Departe doară luna cea galbenă – o pată;
Iar peste mii de sloiuri de valuri repezite

Scanned with OKEN Scanner

O pasăre plutește cu aripi ostenite,
Pe când a ei pereche nainte s-a tot dus
C-un pâlc întreg de paseri, pierzându-se-n apus.
Aruncă pe-a ei urmă priviri suferitoare,
Nici rău nu-i pare-acuma, nici bine nu... ea moare,
Visându-se-ntr-o clipă cu anii înapoi.

.....

Suntem tot mai departe deolaltă amândoi,
Din ce în ce mai singur mă-ntunec și îngheț,
Când tu te pierzi în zarea eternei dimineți.

(Mihai Eminescu, ***De câte ori, iubito...***)

Redactează, pe baza textului de mai sus, răspunsuri pentru fiecare dintre următoarele cerințe:

1. Integrează într-un enunț adecvat expresia *de gheață*. **4p.**

2. Alcătuiește două enunțuri potrivite pentru a ilustra polisemia *aripă*. **4p.**

3. Rescrie următorul text, corectând toate abaterile de la normele limbii române: *Mijloacele de informare mass-media au relatat cu promtitudine despre scurta alocuțiune care a rostit-o directorul Editurii manuscriptum cu prilejul prezentării noului volum de poezii eminesciene.* **4p.**

4. Ilustrează în 5-10 rânduri, folosind ca suport textul de mai sus, una dintre următoarele calități ale stilului: *proprietate*, *corectitudine*, *variație stilistică*, *eufonie*, *cursivitate*.

5. Indică tema poeziei. **4p.**

6. Transcrie patru termeni/ structuri care, în text, aparțin câmpului semantic al *iubirii pierdute*. **4p.**

7. Exprimă-ți opinia despre motivul pentru care amintirea iubitei evocă îndrăgostitului imaginea *Oceanul*[ui] *cel de gheață*. **4p.**

8. Explică rolul ultimelor trei versuri, în ansamblul poeziei. **4p.**

9. Identifică în text una dintre următoarele figuri de stil și explică-i semnificația: *enumerație*, *repetiție*, *paralelism sintactic*, *refren*, *simetrie*, *antiteză*, *epitet*, *comparație*, *metaforă*, *aliterație*. **4p.**

10. Argumentează, în 10-15 rânduri, că poezia ***De câte ori, iubito...*** este o creație de factură romantică. **4p.**

II. (10p.)

A. Redactează un text de 5-8 rânduri în care să integrezi patru dintre următoarele cuvinte, indiferent de forma folosită: *a izvorî*, *floare*, *vânt*, *râu*, *lac*, *carte*, *dumbravă*, *stea*. Subliniază cele patru cuvinte. **8p.**

B. Argumentează apartenența textului redactat de tine la un anumit stil. **2p.**

III. (40p.) Redactează un eseu, de două-patru pagini, în care să prezinți comparativ specificul artei narative în *povestire* și în *nuvelă*.

Atenție! – În elaborarea eseului, vei avea în vedere următoarele repere:

- enumerarea a patru trăsături pe care le consideri reprezentative, ale fiecăreia dintre specii;
- realizarea unei clasificări compoziționale/ tematice în cadrul celor două specii;
- ilustrarea informațiilor cu exemple din texte studiate;

Scanned with OKEN Scanner

• integrarea în cuprinsul textului a patru dintre conceptele, pe care le consideri adecvate temei dezvoltate, din lista următoare: *construcția subiectului*, *elemente ale situației de comunicare*, *episod*, *figură de stil*, *indicații scenice*, *metaforă*, *perspectivă narativă*, *secvență narativă*, *tradiționalism*, *tablou*. Subliniază cele patru concepte.

Notă! Ordinea integrării reperelor în cuprinsul lucrării este la alegere. Pentru **conținutul** eseului, vei primi **20p.** (8p. pentru primul reper și câte 4p. pentru celelalte repere); pentru **redactarea** eseului, vei primi **20p.** (organizarea ideilor în scris – 4p.; utilizarea limbii literare – 4p.; abilități de analiză și de argumentare – 4p.; ortografia – 3p.; punctuația – 3p.; așezarea în pagină, lizibilitatea – 2p.).

În vederea acordării punctajului pentru redactare, eseul trebuie să aibă minimum două pagini. Din oficiu: **10p.**

TESTUL 4

I. (40p.) Citește cu atenție textul următor:

Era o dungă albă pe atunci
răvășită în pieziș
dinspre arbori spre trotuare.
Noi treceam alunecând
pașii noștri atingând
clipele rătăcitoare.

O, erai un om frumos,
și subțire, foarte palid!...
Printre ochii tăi curgea
un mănunchi de aripi albe,
parcă cineva pe sus
cu o coasă retezase
din spinarea lui Isus
aripe melodioase...

Tu treceai mânjit pe aripi
și cu pene și cu fulgi
Unde ești tu cel de-atuncea
unde fugi?

(Nichita Stănescu, ***Părându-mi rău de adolescență***)

Redactează, pe baza textului de mai sus, răspunsuri pentru fiecare dintre următoarele cerințe:

1. Menționează câte un sinonim contextual pentru fiecare dintre cuvintele: *dungă*, *răvășit*, *mănunchi*, *de-atuncea*. **4p.**

2. Scrie patru expresii/ locuțiuni care să conțină verbul *a trece*. **4p.**

3. Rescrie, conform normelor limbii române actuale, următorul text: **4p.**
La cursurile de paraşutizm nu s-au înscris nici unul din adolescenţi.

Scanned with OKEN Scanner

4. Explică rolul stilistic al trecerii de la timpul imperfect al verbelor, predominant în poezie, la timpul prezent, în ultimul vers. 4p.

5. Transcrie, din poezia citată, doi termeni din câmpul semantic al cuvântului *zbor*. 4p.

6. Menționează două teme sau motive literare, prezente în poezie. 4p.

7. Precizează două caracteristici ale limbajului poetic, prezente în textul dat. 4p.

8. Transcrie, din text, o interogație retorică și un epitet. 4p.

9. Comentează prima strofă, în maximum 10 rânduri, prin evidențierea relației dintre ideea poetică și mijloacele artistice. 4p.

10. Prezintă semnificația titlului poeziei. 4p.

II. (10p.) Te numești Ștefan/ Ștefania Codrescu, ești elev/ elevă în ultimul an de liceu în orașul Constanța, ai împlinit optsprezece ani și ai fost invitat(ă) să publici în revista liceului tău un articol cu titlul „*Rămas bun, Adolescență*".

Redactează o scrisoare de 15-20 de rânduri, adresată fostului tău coleg de bancă, Mihai Ionescu, elev la un liceu din Focșani, pentru a-l consulta cu privire la ideile pe care intenționezi să le dezvolți în articol. Data redactării scrisorii este 11.01.2007.

Atenție! În scrisoare, trebuie:

- să utilizezi convențiile specifice stilului epistolar; 3p.
- să ai conținutul și structura adecvate acestui tip de compunere; 4p.
- să respecți, într-un registru stilistic adecvat cerinței, normele de exprimare corectă, de ortografie și de punctuație. 3p.

III. (40p.) Realizează un eseu, de două-patru pagini, în care să prezinți condiția femeii în societate, așa cum apare într-un roman studiat.

Atenție! – În elaborarea eseului, vei avea în vedere următoarele aspecte:

- evidențierea statutului inițial și a tipului uman reprezentat de personajul feminin ales;
- relevarea trăsăturilor personajului, evidențiate în raport cu tema, cu aspectele societății reflectate în roman sau cu conflictul romanului;
- prezentarea relațiilor personajului cu familia și comunitatea, prin comentarea a două secvențe/ scene semnificative;
- ilustrarea a două modalități/ procedee de caracterizare a personajului, prin scene semnificative sau prin citate comentate;
- stabilirea unei relații între începutul și sfârșitul romanului, din perspectiva destinului/ a evoluției personajului.

Notă! Ordinea integrării reperelor în cuprinsul lucrării este la alegere. Pentru **conținutul** eseului, vei primi **20p.** (câte 4p. pentru fiecare cerință/ reper); pentru **redactarea** eseului, vei primi **20p.** (organizarea ideilor în scris – 4p.; utilizarea limbii literare – 4p.; abilități de analiză și de argumentare – 4p.; ortografia – 3p.; punctuația – 3p.; așezarea în pagină, lizibilitatea – 2p.).

În vederea acordării punctajului pentru redactare, eseul trebuie să aibă minimum două pagini. Din oficiu: **10p.**

Scanned with OKEN Scanner

TESTUL 5

I. (40p.) Citeşte cu atenţie textul următor:

De-abia plecaseşi. Te-am rugat să pleci.
Te urmăream de-a lungul molatecii poteci,
Pân-ai pierit, la capăt, prin trifoi.
Nu te-ai uitat o clipă înapoi!

Ţi-aş fi făcut un semn, după plecare,
Dar ce-i un semn de umbră-n depărtare?
Voiam să pleci, voiam şi să rămâi.
Ai ascultat de gândul cel dintâi.
Nu te oprise gândul fără glas.
De ce-ai plecat? De ce-ai mai fi rămas?

(Tudor Arghezi, ***De-abia plecaseşi***)

Redactează, pe baza textului de mai sus, răspunsuri pentru fiecare dintre următoarele cerinţe:

1. Scrie câte un antonim potrivit pentru sensul din text al cuvintelor: *cel dintâi*, *după*, *capăt*, *ai pierit*. **4p.**
2. Alcătuieşte două enunţuri pentru a ilustra polisemia substantivului *semn*. **4p.**
3. Rescrie următorul text, corectând greşelile, indiferent de natura lor: *Ca şi cititor cu oarecare experienţă în cea ce priveşte lirica arghezianã, trebuie să recunosc totuşi că De-abia plecaseşi m-a surprins prin simplitatea şi emoţia sinceră care o transmit versurile.* **4p.**
4. Menţionează rolul stilistic al utilizării a verbelor la modul indicativ, timpul imperfect (*urmăream*), perfect compus (*am rugat, ai pierit, nu te-ai uitat*) şi mai mult ca perfect (*plecaseşi*), şi la modul conjunctiv, timpul prezent (*să pleci*), în prima strofă. **4p.**
5. Ilustrează una dintre următoarele calităţi ale stilului, cu ajutorul textului dat: *variaţie stilistică*, *cursivitate*, *eufonie*. **4p.**
6. Transcrie din text un vers care sugerează impresia de nehotărâre. **4p.**
7. Precizează tema poeziei. **4p.**
8. Explică, în 3-5 rânduri, semnificaţia versurilor: *Ai ascultat de gândul cel dintâi./ Nu te oprise gândul fără glas.* **4p.**
9. Prezintă semnificaţia titlului, în legătură cu textul poeziei citate. **4p.**
10. Comentează, în maximum 10 rânduri, finalul poeziei, prin evidenţierea relaţiei dintre ideea poetică şi mijloacele artistice. **4p.**

II. (10p.) Redactează în 10-15 rânduri, o descriere în stil ştiinţific a vegetaţiei din zona de deal. În text, vei integra (indiferent de ordine şi de forma lor în context) următoarele cuvinte: *potecă*, *trifoi*, *a urmări*, *înapoi*.

Atenţie! În descriere, trebuie:

- să utilizezi caracteristicile stilului ştiinţific; **3p.**
- să ai conţinutul potrivit descrierii, integrând adecvat cuvintele date; **4p.**
- să respecţi normele de exprimare corectă, de ortografie şi de punctuaţie. **3p.**

Scanned with OKEN Scanner

III. (40p.) Realizează un eseu, de două-patru pagini, în care să prezinți transformarea, determinată de patima banului, a unui personaj dintr-un text de proză narativă studiat (nuvelă sau roman).

Atenție! – În elaborarea eseului, vei avea în vedere următoarele aspecte:

- evidențierea statutului inițial și a tipului uman reprezentat de personajul ales;
- relevarea trăsăturilor personajului, evidențiate în raport cu tema sau cu conflictul textului narativ ales;
- ilustrarea a două modalități/ procedee de caracterizare a personajului ales, prin secvențe potrivite sau prin citate comentate;
- prezentarea relațiilor dintre personajul ales și alte două personaje semnificative pentru tema eseului;
- relevarea semnificației deznodământului pentru destinul personajului.

Notă! Ordinea integrării reperelor în cuprinsul lucrării este la alegere. Pentru **conținutul** eseului, vei primi **20p.** (câte 4p. pentru fiecare cerință/ reper); pentru **redactarea** eseului, vei primi **20p.** (organizarea ideilor în scris – 4p.; utilizarea limbii literare – 4p.; abilități de analiză și de argumentare – 4p.; ortografia – 3p.; punctuația – 3p.; așezarea în pagină, lizibilitatea – 2p.).

În vederea acordării punctajului pentru redactare, eseul trebuie să aibă minimum două pagini. Din oficiu: **10p.**

TESTUL 6

I. (40p.) Citește cu atenție textul următor:

Răsăritul e-atât de bogat în poveşti şi-n lumină
că-n orele ce se ridică
rămânem prea jos totdeauna când vrem să-l slăvim.
Apusul de-asemeni îl ştim. Acolo e orga popoarelor
ce-o ascultăm uneori, vag adusă prin nori.
De-o mie de ani aceasta e lauda pe care-o rostim.
Nordul serveşte văilor noastre furtunile rodnice.
Printre punctele – nume de vânturi purtând – cardinale,
el singurul iscă şi din morminte aurore sublime
şi boreale lumini de-nviere.
Sudul e-amarul prea cald, elementul care prieşte
iubirii şi care de-aceea
ne va ucide-ntr-o zi
atât pe mine cât şi pe tine.

(Lucian Blaga, *Apoteoză*)

Redactează, pe baza textului de mai sus, răspunsuri pentru fiecare dintre următoarele cerințe:

1. Transcrie un cuvânt derivat și un cuvânt compus din poezia citată. **4p.**
2. Scrie două enunțuri, prin care să demonstrezi polisemantismul cuvântului *lumină*. **4p.**
3. Rescrie corect enunțul următor și explică motivul pentru care neologismul subliniat este greșit întrebuințat: *Purtarea lui condescendentă a determinat-o să nu-i mai răspundă niciodată la salut.* **4p.**

Scanned with OKEN Scanner

4. Precizează valoarea stilistică a verbului la gerunziu *purtând*, în versul: *Printre punctele – nume de vânturi purtând – cardinale.* **4p.**

5. Precizează două mărci lexico-gramaticale prin care se evidențiază eul liric. **4p.**

6. Transcrie câte un vers care exprimă o caracteristică a nordului, respectiv, a sudului. **4p.**

7. Motivează scrierea, la început de vers, cu inițială majusculă și cu minusculă. **4p.**

8. Explică semnificația unui epitet și a unei metafore, din poezia citată. **4p.**

9. Comentează primele cinci versuri, în maximum 10 rânduri, prin evidențierea relației dintre ideea poetică și mijloacele artistice folosite. **4p.**

10. Prezintă semnificația titlului, în relație cu textul poeziei citate. **4p.**

II. (10p.) Scrie un text de tip argumentativ, de 15-20 de rânduri, în care să-ți exprimi opinia despre următoarea afirmație: *Caracterul unei unei școli bune e ca elevul să învețe în ea mai mult decât i se predă, mai mult decât știe însuși profesorul.* (Mihai Eminescu)

Atenție! În elaborarea textului de tip argumentativ, trebuie:

• să ai conținutul și structura adecvate argumentării: formularea ipotezei/ a propriei opinii față de afirmația dată; enunțarea și dezvoltarea convingătoare a două argumente (pro și/ sau contra) adecvate ipotezei, formularea unei concluzii adecvate; **6p.**

• să respecți construcția discursului de tip argumentativ: organizarea ideilor în scris, utilizarea mijloacelor lingvistice adecvate acestuia; **2p.**

• să respecți normele de exprimare corectă, de ortografie și de punctuație. **2p.**

III. (40p.) Scrie un eseu, de două-patru pagini, în care să prezinți caracteristicile unui roman de Marin Preda.

Atenție! – În elaborarea eseului, vei avea în vedere următoarele repere:

• prezentarea temei romanului;

• evidențierea caracterului obiectiv sau subiectiv, demonstrat prin două argumente;

• prezentarea mediului (rural/ citadin) în care se petrece acțiunea;

• reflectarea epocii în roman;

• evidențierea modalităților de caracterizare a personajului principal, exemplificate prin patru situații din roman.

Notă! Ordinea integrării reperelor în cuprinsul lucrării este la alegere. Pentru **conținutul** eseului tău, vei primi **20p.** (câte 4p. pentru fiecare cerință/ reper); pentru **redactarea** eseului, vei primi **20p.**

Punctele pentru redactare le vei primi numai dacă eseul tău se încadrează în minimum două pagini. Din oficiu – **10p.**

TESTUL 7

I. (40p.) Citește cu atenție textul următor:

Stă castelul singuratic, oglindindu-se în lacuri,
Iar în fundul apei clare doarme umbra lui de veacuri;
Se înalță în tăcere dintre rarișteа de brazi,
Dând atâta întuneric rotitorului talaz.
Prin ferestrele arcate, după geamuri, tremur numa
Lungi perdelè încrețite, care scânteie ca bruma.

Scanned with OKEN Scanner

Luna tremură pe codri, se aprinde, se măreşte,
Muchi de stâncă, vârf de arbor, ea pe ceruri zugrăveşte,
Iar stejarii par o strajă de giganţi ce-o înconjoară,
Răsăritul ei păzindu-l ca pe-o tainică comoară.

Numai lebedele albe, când plutesc încet din trestii,
Domnitoare peste ape, oaspeţi liniştei acestei,
Cu aripele întinse se mai scutură şi-o taie,
Când în cercuri tremurânde, când în brazde de văpaie.
Papura se mişcă-n freamăt de al undelor curteier,
Iar în iarba înflorită, somnoros suspin-un greier...
E atâta vară-n aer, e atât de dulce zvonul...

(Mihai Eminescu, ***Scrisoarea IV***)

Răspunde la fiecare dintre următoarele cerinţe, realizând înţelegerea textului de mai sus:

1. Scrie câte un sinonim potrivit pentru fiecare dintre sensurile verbului *a tremura* din versurile ...*tremur numa* / *Lungi perdele încreţite* şi *Luna tremură pe codri.* **4p.**
2. Alcătuieşte două enunţuri potrivite pentru a ilustra polisemia verbului *a zugrăvi.* **4p.**
3. Rescrie corect enunţul următor şi explică motivul pentru care neologismul subliniat este greşit întrebuinţat: *Atelierul lucrativ de reparaţii auto s-a dovedit nerentabil.* **4p.**
4. Indică versul care evidenţiază în mod explicit prezenţa eului liric. **4p.**
5. Menţionează două teme/ motive literare, prezente în poezie. **4p.**
6. Transcrie patru cuvinte/ structuri lexicale care desemnează elemente specifice ale imaginarului poetic romantic. **4p.**
7. Explică semnificaţia comparaţiei *stejarii par o strajă de giganţi*, ţinând seama de contextul din care a fost extrasă. **4p.**
8. Identifică patru termeni care, în text, aparţin câmpului semantic al cuvântului *a dormi.* **4p.**
9. Precizează două trăsături ale descrierii, care se regăsesc în textul dat. **4p.**
10. Exprimă-ţi opinia despre rolul versului final, *E atâta vară-n aer, e atât de dulce zvonul...*, în ansamblul textului poetic. **4p.**

II. (10p.) Citeşte cu atenţie textul de mai jos:

Fost-au acest Ştefan Vodă om nu mare de stat, mânios şi de grab a vărsa sânge nevinovat; de multe ori la ospeţe omora fără judeţ. Amintrelea era om întreg la fire, neleneş şi lucrul său îl ştia a-l acoperi; şi unde nu gândeai acolo îl aflai. La lucruri de războaie meşter, unde era nevoe însuşi se vâra, ca văzându-l ai săi să nu îndărăpteze; şi pentru aceea rar războiu de nu biruia; şi unde-l biruia alţii, nu pierdea nădejdea, că ştiindu-se căzut jos se rădica deasupra biruitorilor.

(Grigore Ureche – ***Letopiseţul Ţării Moldovei***)

Transcrie textul de mai sus în limbaj uzual, ţinând seama de normele limbii literare actuale. În transcriere, vei avea în vedere:

- substituirea cuvintelor/ a expresiilor arhaice, precum şi a construcţiilor gramaticale învechite; **4p.**
- respectarea principiului fidelităţii faţă de textul original; **4p.**
- folosirea normelor de ortografie, de punctuaţie şi de exprimare corectă. **2p.**

Scanned with OKEN Scanner

III. (40p.) Alege un personaj masculin, care face parte dintr-un cuplu de personaje într-o comedie de I.L. Caragiale. Într-un eseu de două-patru pagini, argumentează că acesta aparține galeriei personajelor comice.

Atenție! – În redactarea eseului, vei avea în vedere următoarele repere:

- încadrarea personajului într-o tipologie comică, prezentând trăsăturile acesteia;
- stabilirea modalităților/ a procedeelor de caracterizare a personajului pentru care ai optat;
- ilustrarea, printr-o scenă/ o situație semnificativă, a cel puțin două dintre modalitățile/ procedeele de caracterizare enunțate;
- sublinierea particularităților comicului (de situație, de caracter, de moravuri, de limbaj), folosite de autor în portretizarea acestui personaj comic;
- argumentarea faptului că personajul ales alcătuiește un cuplu comic împreună cu un alt personaj din comedie.

Notă! Ordinea integrării reperelor în cuprinsul lucrării este la alegere. Pentru **conținutul** eseului tău, vei primi **20p.** (câte 4p. pentru fiecare cerință/ reper); pentru **redactarea** eseului, vei primi **20p.**

În vederea acordării punctajului pentru redactare, eseul trebuie să aibă minimum două pagini. Din oficiu – **10p.**

TESTUL 8

I. (40p.) Citește cu atenție textul următor:

Cu strai de broască-n păr răsai din papură,
o undă
vrea să te cuprindă și nisipuri prind să fiarbă.
Ca dintr-o nevăzută amforă rotundă
îți verși mlădie trupul gol în iarbă.

Și vâna de la tâmplă îmi zvâcnește
ca gușa unei leneșe șopârle
ce se prăjește-n soare,
mișcarea ta mi-adie murmur de izvoare.

Ca pânea caldă eu te-aș frânge,
mișcarea ta mi-azvârle clipe dulci în sânge.

Nisipuri prind să fiarbă.

Vară,
soare,
iarbă!

(Lucian Blaga, ***Pan către nimfă****)

* *Pan* – zeu grec pastoral, care proteja turmele și păstorii. Locuia mai ales în păduri, iar una dintre plăcerile sale era să pândească nimfele (divinități ale izvoarelor, zâne ale apelor).

Scanned with OKEN Scanner

III. (40p.) Alege un personaj masculin, care face parte dintr-un cuplu de personaje într-o comedie de I.L. Caragiale. Într-un eseu de două-patru pagini, argumentează că acesta aparține galeriei personajelor comice.

Atenție! – În redactarea eseului, vei avea în vedere următoarele repere:

- încadrarea personajului într-o tipologie comică, prezentând trăsăturile acesteia;
- stabilirea modalităților/ a procedeelor de caracterizare a personajului pentru care ai optat;
- ilustrarea, printr-o scenă/ o situație semnificativă, a cel puțin două dintre modalitățile/ procedeele de caracterizare enunțate;
- sublinierea particularităților comicului (de situație, de caracter, de moravuri, de limbaj), folosite de autor în portretizarea acestui personaj comic;
- argumentarea faptului că personajul ales alcătuiește un cuplu comic împreună cu un alt personaj din comedie.

Notă! Ordinea integrării reperelor în cuprinsul lucrării este la alegere. Pentru **conținutul** eseului tău, vei primi **20p.** (câte 4p. pentru fiecare cerință/ reper); pentru **redactarea** eseului, vei primi **20p.**

În vederea acordării punctajului pentru redactare, eseul trebuie să aibă minimum două pagini. Din oficiu – **10p.**

TESTUL 8

I. (40p.) Citește cu atenție textul următor:

Cu strai de broască-n păr răsai din papură,
o undă
vrea să te cuprindă și nisipuri prind să fiarbă.
Ca dintr-o nevăzută amforă rotundă
îți verși mlădie trupul gol în iarbă.

Și vâna de la tâmplă îmi zvâcnește
ca gușa unei leneșe șopârle
ce se prăjește-n soare,
mișcarea ta mi-adie murmur de izvoare.

Ca pânea caldă eu te-aș frânge,
mișcarea ta mi-azvârle clipe dulci în sânge.

Nisipuri prind să fiarbă.

Vară,
soare,
iarbă!

(Lucian Blaga, ***Pan către nimfă****)

* *Pan* – zeu grec pastoral, care proteja turmele și păstorii. Locuia mai ales în păduri, iar una dintre plăcerile sale era să pândească nimfele (divinități ale izvoarelor, zâne ale apelor).

Scanned with OKEN Scanner

Redactează, pe baza textului de mai sus, răspunsuri pentru fiecare dintre următoarele cerințe:

1. Scrie câte un sinonim pentru sensul din text al cuvintelor *undă*, *răsai*, *prind*, *se prăjește*. **4p.**

2. Indică patru expresii/ locuțiuni care să conțină cuvântul *sânge*. **4p.**

3. Rescrie următorul text, corectând erorile, indiferent de natura lor: *Candidații, după o primă lectură a poeziei Pan către nimfă, li s-au părut accesibil textul dar apoi au constatat că există și unele dificultăți de interpretare.* **4p.**

4. Transcrie, din poezia citată, două cuvinte din câmpul semantic al *apei*. **4p.**

5. Enunță două argumente cu ajutorul cărora ai putea demonstra că poezia ***Pan către nimfă*** aparține direcției moderniste. **4p.**

6. Menționează tema poeziei. **4p.**

7. Numește și descrie tipul de versificație existent în această poezie. **4p.**

8. Prezintă semnificația comparației din a doua secvență poetică. **4p.**

9. Explică, în 3-5 rânduri, sensul versului: *...mișcarea ta mi-adie murmur de izvoare.* **4p.**

10. Comentează prima secvență a poeziei, în maximum 10 rânduri, prin evidențierea relației dintre idee și mijloacele artistice. **4p.**

II. (10p.) Te numești Emil/ Emilia Petrescu, locuiești în Sibiu și ai absolvit liceul acum câteva zile. Redactează, pe o pagină distinctă a foii de examen, o scrisoare de 15-20 de rânduri, adresată fostului tău diriginte din gimnaziu, profesorul Marin Diaconu, în care să descrii festivitatea organizată cu prilejul încheierii cursurilor. În scrisoare, vei integra adecvat (indiferent de ordine și de forma lor în context) cuvintele *soare*, *clipe*, *murmur*, *a cuprinde* și următoarele semne ortografice și de punctuație: *ghilimele* („..."), *puncte de suspensie* (...), *apostrof* (') și *cratimă* (-). Data redactării scrisorii este 18.06.2007.

Notă! Este obligatorie respectarea numelor și a datei.

Atenție! În scrisoare, trebuie:

- să utilizezi convențiile specifice stilului epistolar; **2p.**
- să ai conținutul și structura adecvate acestui tip de compunere; **5p.**
- să respecți, într-un registru stilistic adecvat cerinței, normele de exprimare corectă, de ortografie și de punctuație. **3p.**

III. (40p.) Scrie un eseu, de două-patru pagini, în care să prezinți trăsăturile textului dramatic, apelând la exemple dintr-o comedie și o dramă studiate.

În elaborarea eseului, vei avea în vedere prezentarea comparativă a următoarelor repere:

- compoziția textului dramatic (acte, scene, tablou, replică; indicații scenice; notațiile autorului);
- construcția subiectului textului dramatic (conflict dramatic, intrigă);
- modalități specifice de caracterizare a personajului dramatic;
- particularități ale construcției dialogului și monologului dramatic (registre stilistice în vorbirea personajelor; oralitatea în dialogul dramatic);
- exprimarea unui punct de vedere argumentat, prin referire la textele alese, în legătură cu asemănările și deosebirile dintre speciile dramatice.

Notă! Ordinea integrării reperelor în cuprinsul lucrării este la alegere. Pentru **conținutul** eseului, vei primi **20p.** (câte 4p. pentru fiecare cerință/ reper); pentru **redactarea** eseului, vei primi **20p.** (organizarea ideilor în scris – 4p.; utilizarea limbii literare – 4p.; abilități de

Scanned with OKEN Scanner

analiză și de argumentare – 4p.; ortografia – 3p.; punctuația – 3p.; așezarea în pagină, lizibilitatea – 2p.).

În vederea acordării punctajului pentru redactare, eseul trebuie să aibă minimum două pagini. Din oficiu: **10p.**

TESTUL 9

I. (40p.) Citește cu atenție textul următor:

Recunoaștem că o literatură nu există prin individualități răzlețe, ci printr-o organizare armonică; nu se valorifică atât prin calitate, cât și prin diferențiere. Prezența unui geniu solitar nu dovedește nimic, orignalitatea unei literaturi stă în acele note specifice care, deosebindu-se de alții, ne constituie o fizionomie proprie. A scrie într-o limbă poate fi un accident; a avea talent poate fi numai o întâmplare personală; pentru a se integra într-o cultură, talentul trebuie să fie reprezentativ. Confirmând acest principiu este neîndoios totuși că literatura română nu-și afirmă existența numai prin talente incontestabile, ci prin însușiri specifice și comune. Virtualitățile artistice ale rasei sunt evidente în poezia noastră populară, superioară poeziei populare franceze; cifrele realizărilor literaturii culte nu se justapun, ci se adună. Eminescu, Coșbuc, Creangă și Caragiale nu sunt numai talente remarcabile, ci și puncte din frontiera hărței noastre sufletești. Atitudinea fatalistă a poporului român față de viață ne situează în Orient; ne diferențiază, în orice caz, de Apus. Latentă în poezia populară, ea e ridicată de Eminescu pe cea mai înaltă treaptă de realizare artistică. Sentimentalitatea caracterizată prin duioșie *e specifică locului; n-o găsim în nici o literatură apuseană și nici n-o putem confunda cu* mila *slavă. Humorul românesc este iarăși specific; o pagină din Creangă nu-și are echivalentul în niciuna din literaturile universale. Suntem originali nu numai prin fond, ci și prin expresie; tânăra noastră limbă e plastică și plină de resurse.* [...]

Literatura română nu se prezintă deci ca o suprapunere de individualități, ci ca o sumă, ca o totalitate organică și armonică de însușiri etnice, virtuale în producțiunea populară și realizate în literatura cultă prin artiști de un talent incontestabil. Între cei patru pilaștri (Eminescu, Creangă, Coșbuc, Caragiale) ai expresiei artistice a sufletului românesc se întinde rețeaua unei întregi literaturi reprezentative. (Câteva nume de scriitori mai recenți: Hogaș, Goga, Sadoveanu, Rebreanu, Gârleanu, Brătescu-Voinești etc.). Departe de a păși în pragul Europei cu mâinile goale, pășim nu numai cu posibilitățile unui suflet original, și ca fond și ca formă, solidare între ele, dar diferențiate în cromatica literaturii universale.

(E. Lovinescu – ***Există o literatură română?***,
în *Sburătorul literar*, 1922, nr. 41)

Redactează, pe baza textului de mai sus, răspunsuri pentru fiecare dintre următoarele cerințe:

1. (a) Transcrie, din primul alineat, două cuvinte a căror formă prezintă abateri de la limba literară actuală. (b) Precizează forma corectă. **4p.**

2. Arată ce relație semantică se stabilește, în contextul dat, între sintagmele *individualități răzlețe* și *organizare armonică* și între verbele *nu se justapun* și *se adună*. **4p.**

Scanned with OKEN Scanner

3. Alege, din primele patru fraze ale textului, patru substantive care concretizează ideea de *individualități răzlețe.* **4p.**

4. Transcrie, din aceleași fraze, două cuvinte sau sintagmele care explicitează *organizarea armonică.* **4p.**

5. Arată ce timp al verbelor este folosit cu preponderență în text și explică rolul acestuia în contextul dat. **4p.**

6. Precizează ipoteza și concluzia argumentării din textul dat. Explică în ce măsură se suprapun și/ sau se deosebesc cele două părți ale argumentării. **4p.**

7. Indică două argumente pe care le aduce autorul în sprijinul ipotezei sale. **4p.**

8. În text apar două tipuri de exemple: referirile la notele specifice ale literaturii române și referirile la autori reprezentativi ai literaturii române. (a) Precizează notele specifice pe care le identifică autorul și (b) explică rolul pe care-l au exemplele în argumentarea dată. **4p.**

9. Selectează din text cel puțin două folosiri la persoana I plural ale verbului și explică rolul acestei persoane în argumentare. **4p.**

10. Exprimă, prin propriile cuvinte, ideea centrală a textului dat. **4p.**

II. (10p.) Argumentează pro sau contra următoarea ipoteză: *Lectura este cel mai plăcut mod de a cunoaşte lumea şi pe tine însuți / însăți.* Formulează doar două argumente pro sau contra, pe care le poți întări prin exemple. Argumentarea ta va cuprinde maximum 15 rânduri.

Atenție! În textul tău, trebuie:

- să respecți structura argumentării; **3p.**
- să formulezi două argumente pro sau contra ipotezei și să oferi exemple pentru fiecare dintre ele; **4p.**
- să respecți normele de exprimare corectă, de ortografie și de punctuație. **3p.**

III. (40p.) Scrie un eseu, de două-patru pagini, în care să prezinți relația dintre ideile poetice și mijloacele artistice în următorul ***Psalm*** de Tudor Arghezi:

Ruga mea e fără cuvinte,
Şi cântul, Doamne, mi-e fără glas.
Nu-ți cer nimic. Nimic ți-aduc aminte.
Din veşnicia ta nu sunt măcar un ceas.

Nici rugăciunea, poate, nu mi-e rugăciune,
Nici omul meu nu-i poate omenesc.
Ard către tine-ncet, ca un tăciune,
Te caut mut, te-nchipui, te gândesc.

Ochiul mi-e viu, puterea mi-e întreagă
Şi te scrutez prin albul tău veştmânt
Pentru ca mintea mea să poată să-nțeleagă
Nengenunchiată firii de pământ.

Săgeata nopții zilnic vârfu-şi rupe
Şi zilnic se-ntregeşte cu metal.
Sufletul meu, deschis ca şapte cupe,
Aşteaptă o ivire din cristal,
Pe un ştergar cu brâie de lumină.

Spune tu, Noapte, martor de zmarald,
În care-anume floare şi tulpină
Dospeşte sucul fructului Său cald?

Gătită masa pentru cină,
Rămâne pusă de la prânz.
Sunt, Doamne, prejmuit ca o grădină,
În care paşte-un mânz.

Atenție! – în elaborarea eseului, vei avea în vedere următoarele repere:

- prezentarea temei poeziei;
- indicarea atitudinii exprimate despre credință, cu exemplificări din text;
- precizarea și explicarea cuvintelor-cheie ale poeziei;

Scanned with OKEN Scanner

• analiza mijloacelor de expresie prezente în text;
• interpretarea semnificației poeziei și raportarea acesteia la titlul textului.

Notă! Ordinea integrării reperelor în cuprinsul lucrării este la alegere. Pentru **conținutul** eseului, vei primi **20p.** (câte 4p. pentru fiecare cerință/ reper); pentru **redactarea** eseului, vei primi **20p.** (organizarea ideilor în scris – 4p.; utilizarea limbii literare – 4p.; abilități de analiză și de argumentare – 4p.; ortografia – 3p.; punctuația – 3p.; așezarea în pagină, lizibilitatea – 2p.).

În vederea acordării punctajului pentru redactare, eseul trebuie să aibă minimum două pagini. Din oficiu: **10p.**

TESTUL 10

I. (40p.) Citește cu atenție textul următor:

Uitatul pe fereastră a devenit un tic,
Toată lumea se uită pe fereastră.
Citește, spală, iubește, moare
Și din când în când dă fuga
Și se uită pe fereastră.

Ce vreți să vedeți?
După cine priviți?
Luați-vă gândul, cine a fost de venit a venit,
Cine a fost de plecat a plecat,
Cine a fost de trecut prin dreptul vostru a trecut.

Lasați perdelele,
Trageți obloanele
Și mai luați-vă o dată tensiunea.

După ce a văzut totul – ploi, războaie,
Soare, cârțite, evenimente
Repetate mereu aidoma,
Omenirea nu cred că mai dorește serios
Să mai vadă ceva.
Totuși uite-o lipită de ferestre,
În ochi cu un gol.

(Marin Sorescu – ***Atavism***)

atavism, s.n. – însușire (fizică sau psihică) moștenită de la strămoși îndepărtați.
tic, s.n. – repetare involuntară a unor gesture, tresăriri ale unor mușchi ai feței etc.

Scanned with OKEN Scanner

Redactează, pe baza textului de mai sus, răspunsuri pentru fiecare dintre următoarele cerințe:

1. Identifica tema/ motivului poetic din prima strofă. **4p.**

2. Extrage din prima strofă a textului versurile care surprind ocupațiile lumii/ umanității, condiția existenței oamenilor. Numește procedeul artistic folosit. **4p.**

3. Oferă o explicație pentru gestul de a privi pe fereastră, integrat în alte acțiuni ale ființei umane prezente în prima strofă a poeziei. Indică două sinonime/ construcții sinonimice pentru structura *a se uita pe fereastră.* **4p.**

4. Explică de ce crezi că uitatul pe fereastră este considerat de către poet un tic. **4p.**

5. Stabilește o relația între ticul uitatului pe fereastră și titlul poeziei. **4p.**

6. Ce caracteristici ale lumii moderne sunt conturate în versurile: *cine a fost de venit a venit,/ Cine a fost de plecat a plecat,/ Cine a fost de trecut prin dreptul vostru a trecut.* **4p.**

7. Explică, prin trimiteri la strofa a patra, de ce poetul cere cititorului să tragă perdelele și să-și mai ia o dată tensiunea. **4p.**

8. Ce semnificația acorzi enumerației *ploi, războaie,/ Soare, cârțite evenimente*? **4p.**

9. Explică semnificația ultimelor două versuri ale poeziei. Ai în vedere și prezența cu rol concesiv a adverbului *totuși.* **4p.**

10. Recitește textul poeziei și exprimă în trei – cinci enunțuri impresia/opinia despre text având în vedere una sau mai multe dintre următoarele caracteristici: prozaismul textului (surprinderea aspectelor banale ale existenței într-un limbaj comun, aparent inexpresiv); prezența simbolurilor (uitatul pe fereastră poate fi văzut ca un un simbol al unei umanități care visează la ceva); caracterul reflexiv al textului (exprimarea unor reflecții generale despre condiția umană într-o formă aparent balnală, „neserioasă"). **4p.**

II. (10p.) Realizează un C.V. al unuia dintre autorii canonici studiați în liceu. Acceptă convenția că tu ești respectivul autor.

Atenție! În realizarea C.V-ului. vei avea în vedere:

- respectarea convențiilor specifice C.V-ului; **4p.**
- un conținut corespunzător, adecvat convențiilor acestui tip de text; **3p.**
- respectarea normelor de punctuație, ortografie și de exprimare. **3p.**

III. (40p.) Redactează un eseu cu tema *Lumea comediilor lui Caragiale – personaje și tipuri.*

Atenție! În realizarea eseului tău vei avea în vedere:

- surprinderea particularităților tematice ale comediilor lui Caragiale (cu referire la cel puțin un text);
- prezentarea construcției subiectului dramatic;
- referirea la cel puțin două personaje și urmărirea lor în textul ales; valorificarea afirmației critice;
- evidențiera modalităților de caracterizare a personajelor alese: limbajul, registre stilistice ale acestuia etc.
- exprimarea unui punct de vedere argumentat despre realizarea personajelor în comedia studiată, pornind de la următoarea afirmație critică: *Într-o parte însemnată a ei, opera comică a lui Caragiale ne apare ca un vast studiu asupra vanității* [...].

Notă! Se recomandă ca eseul să se încadreze în două-patru pagini. Ordinea integrării reperelor în cuprinsul lucrării este la alegere. Pentru **conținutul** eseului, vei primi **20p.** (câte 4p. pentru fiecare cerință/ reper); pentru **redactarea** eseului, vei primi **20p.** (organizarea

Scanned with OKEN Scanner

ideilor în scris – 4p.; utilizarea limbii literare – 4p.; abilități de analiză și de argumentare – 4p.; ortografia – 3p.; punctuația – 3p.; așezarea în pagină, lizibilitatea – 2p.).

În vederea acordării punctajului pentru redactare, eseul trebuie să aibă minimum două pagini. Din oficiu: **10p.**

TESTUL 11

I. (40p.) Citește cu atenție textul următor:

Am șovăit atât în fața acestui caiet pentru că n-am izbutit să aflu încă ziua precisă când am întâlnit-o pe Maitreyi. În însemnările mele din acel an n-am găsit nimic. Numele ei apare acolo mai târziu, după ce am ieșit din sanatoriu și a trebuit să mă mut în casa inginerului Narenda Sen, în cartierul Bhowanipore. Dar aceasta s-a întâmplat în 1929, iar eu întâlnisem pe Maitreyi cu cel puțin zece luni mai înainte. Și dacă sufăr oarecum începând această povestire, e tocmai pentru că nu știu cum să evoc figura ei de-atunci și nu pot retrăi aievea mirarea mea, nesiguranța și turburarea celor dintâi întâlniri.

Îmi amintesc foarte vag că, văzând-o o dată în mașină, așteptând în fața lui Oxford Book Stationary – în timp ce eu și tatăl ei, inginerul, alegeam cărți pentru vacanțele de Crăciun – am avut o ciudată tresărire, urmată de un foarte surprinzător dispreț. Mi se părea urâtă – cu ochii ei prea mari și prea negri, cu buzele cărnoase și răsfrânte, cu sânii puternici, de fecioară bengaleză crescută prea plin, ca un fruct trecut în copt. Când i-am fost prezentat și și-a adus palmele la frunte, să mă salute, i-am văzut deodată brațul întreg gol - și m-a lovit culoarea pielii: mată, brună, de un brun nemaiîntâlnit până atunci, s-ar fi spus de lut și de ceară. Pe atunci locuiam încă în Welleslez Streer, la Ripon Manios, și vecinul meu de cameră era Harold Carr, impiegat la „Army and Navy Stores", a cărui tovărășie o cultivam pentru că avea o sumă de familii prietene în Calcutta, unde îmi petreceam și eu serile, și cu ale căror fete ieșeam săptămânal la dancing-uri. Acestui Harold încercai să-i descriu – mai mult pentru lămurirea mea decât a lui – brațul gol al Maitreyei și straniul acelui galben întunecat atât de tulburător, atât de puțin feminin, de parcă ar fi fost mai mult al unei zeițe sau al unei cadre, decât al unei indiene. [...]

Harold se bărbierea în oglinda cu picior de pe măsuța lui. Văd și acum scena: ceștile cu ceai, pijamaua lui mauve mânjită cu cremă de ghete (a bătut sângeros pe boy pentru întâmplarea aceasta, deși o murdărise chiar el, când se întorsese într-o noapte beat de la balul Y.M.C.A.), niște gologani de nichel pe patul desfăcut și eu încercând zadarnic să-mi desfund pipa cu un sul de hârtie pe care-l răsuceam până ce se subția ca un chibrit.

– Nu zău, Allan, cum de-ți poate plăcea ție o bengaleză? Sunt dezgustătoare. M-am născut aici, în India și le cunosc mai bine decât tine. Sunt murdare, crede-mă. Și apoi nu e nimic de făcut, nici dragoste. Fata aceea n-are să-ți întindă niciodată mâna.

Ascultam toate acestea cu o nespusă desfătare, deși Harold nu înțelesese nimic din cele ce îi spusesem eu și credea că dacă vorbesc de brațul unei fete mă și gândesc la dragoste. Dar e ciudat cât de mult îmi place să aud vorbindu-se de rău de cei pe care-i iubesc, sau de care mă simt aproape, sau care îmi sunt prieteni. Când iubesc cu adevărat pe cineva, îmi place să ascult lumea bârfindu-l; asta îmi verifică oarecum anumite procese obscure ale conștiinței mele – pe care nu le pricep și de care nu-mi place să-mi aduc aminte. S-ar spune că paralel cu pasiunea sau interesul meu sincer față de cineva crește și o pasiune vrăjmașă, care cere suprimarea, alterarea, detronarea celei dintâi. Nu știu. Dar suprinzându-mă plăcut impresionat de critica idioată pe care Harold – prost și fanatic ca

Scanned with OKEN Scanner

orice eurasian – o făcea femeilor bengaleze, mi-am dat îndată seama că ceva mai adânc leagă încă amintirea Maitreyiei de gândurile şi dorurile mele. Lucrul acesta m-a amuzat şi m-a turburat totdeodată.

(Mircea Eliade, ***Maitreyi***)

Redactează, pe baza textului de mai sus, răspunsuri pentru fiecare dintre următoarele cerințe:

1. Transcrie, din primul paragraf, două cuvinte din aria semantică a *incertitudinii*. **4p.**

2. Extrage din text doi indici temporali/ spațiali ai desfășurării acțiunii. Identifică modul de expunere prezent în fragment. **4p.**

3. Identifică două particularități narative în alcătuirea fragmentului. **4p.**

4. Precizează împrejurările în care naratorul o cunoaşte pe Maitreyi. **4p.**

5. Extrage două fragmente din text în care este descrisă Maitreyi. Numeşte tipul de portret realizat. **4p.**

6. Precizează două trăsături ale lui Harold. **4p.**

7. Rezumă opinia lui Harold cu privire la femeile bengaleze. **4p.**

8. Extrage textul care surprinde reacția personajul narator la comentariile pe care le face Harold cu privire la femeile indiene. **4p.**

9. Exprimă-ți opinia cu privire la conturarea unui conflict/a unor conflicte în fragmentul dat. Precizează cauza/ cauzele. **4p.**

10. Oferă o explicație, în trei-cinci rânduri, pentru incertitudinilor trăite de Allan cu privire la Maitreyi. **4p.**

II. (20 p.) Scrie un text de tip argumentativ, de 15-20 de rânduri, având ca punct de plecare afirmația: *Nu poți găsi poezie nicăieri când nu o porți în tine.* (Joseph Joubert)

În elaborarea argumentării, trebuie:

- să enunți două argumente pro sau contra, adecvate afirmației; **4p.**
- să utilizezi structura, precum şi conectorii potriviți acestui tip de discurs; **10p.**
- să respecți normele de exprimare corectă, de ortografie şi de punctuație, într-un registru stilistic adecvat cerinței. **6p.**

III. (30p.) Redactează un eseu cu tema *Ipostaze în lirica de dragoste eminesciană.*

Atenție! În redactarea eseului ve avea în vedere:

- prezentarea celor mai frecvente teme şi motive eminesciene;
- surprinderea a două ipostaze ale erosului, cu referire la două texte, şi a viziunii romantice;
- evidențierea particularităților compoziționale ale textelor alese;
- discutarea limbajului poetic eminescian.

Notă! Se recomandă ca eseul să se încadreze în două-patru pagini. Ordinea integrării reperelor în cuprinsul lucrării este la alegere. Pentru **conținutul** eseului, vei primi **16p.** (câte 4p. pentru fiecare cerință/ reper); pentru **redactarea** eseului, vei primi **14p.** (organizarea ideilor în scris – 3p.; utilizarea limbii literare – 3p.; abilități de analiză şi de argumentare – 3p.; ortografia – 2p.; punctuația – 2p.; aşezarea în pagină, lizibilitatea – 1p.).

În vederea acordării punctajului pentru redactare, eseul trebuie să aibă minimum două pagini. Din oficiu: **10p.**

Scanned with OKEN Scanner

TESTUL 12

I. (40p.) Citeşte cu atenţie textul următor:

[...] *Cum să încep? Să-l iau pe departe... zic:*

– Frate Popescule, ciudate sunt şi programele şi regulamentele şcolilor noastre: prea se dă o egală importanţă tuturor obiectelor de studiu şi asta e dăunător mersului, adică, vreau să zic, progresului; căci, în definitiv, ce vrea să facă şcoala din tinerele generaţiuni, care vin şi caută, mă-nţelegi, o cultură sistematică, pentru a deveni cetăţeni utili, fiecare în ramura sa de activitate socială?

Profesorul se uită la mine aiurit, fără să înţeleagă. Eu urmez:

– Bunăoară, am văzut absurdităţi în şcolile noastre; am văzut copii cu excelente aptitudini la studii, condamnaţi a sta un an repetenţi, fiindcă n-au avut notă suficientă la muzică sau la gimnastică. Înţelegi bine că un an de întârziere, pentru inaptitudine la muzică sau la gimnastică!... Dar asta, trebuie să convii şi dumneata, e tot aşa de absurd ca şi când ai împiedica pe un tânăr dispus să înveţe dreptul, să piarză un an, fiindcă nu e tare la Morală... Ce are a face Morala cu cariera de avocat, pe care vrea tânărul s-o îmbrăţişeze?...

(I.L. Caragiale, ***Bacalaureat***)

Redactează, pe baza textului de mai sus, răspunsuri pentru fiecare dintre următoarele cerinţe:

1. Alcătuieşte două enunţuri pentru a ilustra omonimia cuvântului *ca*. **4p.**

2. Alege, din listă, registrul stilistic dominant din „discursul" personajului-narator, *savant*, *patetic*, *solemn*, *sobru*, *pedant*, *extravagant* şi exprimă-ţi opinia despre adecvarea mesajului la context. **4p.**

3. Transcrie, din text, un enunţ construit pe principiul retoric al *simetriei antitetice*. **4p.**

4. Explică rolul repetiţiei din următorul fragment: *copii* [...], *condamnaţi a sta un an repetenţi, fiindcă n-au avut notă suficientă la muzică sau la gimnastică. Înţelegi bine că un an de întârziere, pentru inaptitudine la muzică sau la gimnastică!...*, în cadrul „discursului" citat. **4p.**

5. Transcrie, din text, două clişee ale *limbii de lemn*. **4p.**

6. Transcrie două structuri prin care se realizează funcţia sintactică fatică a comunicării (emiţătorul menţine controlul atenţiei receptorului). **4p.**

7. Explică rolul verbelor *dicendi* (de declaraţie): *zic* şi *urmez*, în text. **4p.**

8. Menţionează patru modalităţi de realizare a comicului de limbaj în fragmentul citat. **4p.**

9. Exprimă-ţi motivat opinia în legătură cu valabilitatea/ absurditatea afirmaţiei: *Ce are a face Morala cu cariera de avocat, pe care vrea tânărul s-o îmbrăţişeze?...* **4p.**

10. Relevă rolul notaţiei *Profesorul se uită la mine aiurit, fără să înţeleagă*, în cadrul situaţiei de comunicare. **4p.**

II. (10p.) Alcătuieşte, în 15-25 de rânduri, un eseu argumentativ, în care să-ţi expui opinia privitoare la moralitatea trecerii unui examen de către un candidat în urma intervenţiei familiei pe lângă profesor.

Atenţie! – Eseul trebuie:

• să pornească de la exprimarea unui punct de vedere clar faţă de problema prezentată, reluat şi întărit în final; **2p.**

Scanned with OKEN Scanner

• să conțină dezvoltarea a două argumente (idei și exemple), în favoarea punctului de vedere afirmat; **4p.**

• să respecte logica expunerii, un limbaj adecvat și normele de exprimare corectă, de ortografie, de punctuație. **4p.**

III. (**40p.**) Realizează un eseu, de două-trei pagini, în care să evidențiezi particularitățile de concepție și de expresie, prin care se manifestă sensibilitatea romantică în ***Scrisoarea I*** de Mihai Eminescu, pornind de la fragmentul următor:

Între ziduri, printre arbori ce se scutură de floare,
Cum revarsă luna plină liniștita ei splendoare!
Și din noaptea amintirii mii de doruri ea ne scoate;
Amorțită li-i durerea, le simțim ca-n vis pe toate,
Căci în propria-ne lume ea deschide poarta-ntrării
Și ridică mii de umbre după stinsul lumânării...
Mii pustiuri scânteiază sub lumina ta fecioară,
Și câți codri-ascund în umbră strălucire de izvoară!
Peste câte mii de valuri stăpânirea ta străbate,
Când plutești pe mișcătoarea mărilor singurătate,
Și pe toți ce-n astă lume sunt supuși puterii sorții
Deopotrivă-i stăpânește raza ta și geniul morții!

(Mihai Eminescu, ***Scrisoarea I***)

Atenție! – În elaborarea eseului, vei avea în vedere următoarele aspecte:

• menționarea a două teme/ motive romantice, prezente în poezie;

• prezentarea particularităților lirismului eminescian, identificate în textul dat;

• evidențierea elementelor de compoziție, din text;

• comentarea a câte unei particularități pentru fiecare dintre nivelurile textului poetic: fonetic, morfosintactic, lexico-semantic și stilistic;

• relevarea caracteristicilor versificației din textul citat.

Notă! Ordinea integrării reperelor în cuprinsul lucrării este la alegere. Pentru **conținutul** eseului, vei primi **20p.** (câte 4p. pentru fiecare cerință/ reper); pentru **redactarea** eseului, vei primi **20p.** (organizarea ideilor în scris – 4p.; utilizarea limbii literare – 4p.; abilități de analiză și de argumentare – 4p.; ortografia – 3p.; punctuația – 3p.; așezarea în pagină, lizibilitatea – 2p.).

În vederea acordării punctajului pentru redactare, eseul trebuie să aibă minimum două pagini. Din oficiu: **10p**.

TESTUL 13

I. (**40p.**) Citește cu atenție textul următor:

C-un zâmbet îndrăznet privesc în mine
și inima
mi-o prind în mână. Tremurând
îmi strâng comoara la ureche și ascult.

Scanned with OKEN Scanner

Îmi pare,
că ţin în mâni o scoică,
în care
prelung şi neînţeles
răsună zvonul unei mări necunoscute.

O, voi ajunge, voi ajunge
vreodat' pe malul
acelei mări, pe care azi
o simt,
dar nu o văd?

(Lucian Blaga, ***Scoica***)

Redactează, pe baza textului de mai sus, răspunsuri pentru fiecare dintre următoarele cerinţe:

1. Scrie câte un sinonim contextual pentru fiecare dintre următoarele cuvinte: *neînţeles*, *vreodată*, *mal*, *a vedea*. **4p.**

2. Alcătuieşte două enunţuri cu câte o expresie/ locuţiune care să conţină cuvântul *inimă*. **4p.**

3. Rescrie următorul text, corectând greşelile, indiferent de natura lor: *Mi-ar pare rău ca scurta alocuţiune să aibe afecte opuse asupra publicului.* **4p.**

4. Transcrie, din poezia citată, două cuvinte din câmpul semantic al *mării*. **4p.**

5. Precizează două mărci lexico-gramaticale prin care se evidenţiază eul liric. **4p.**

6. Menţionează două teme sau motive literare, prezente în poezie. **4p.**

7. Transcrie, din text, un epitet şi o repetiţie. **4p.**

8. Explică semnificaţia interogaţiei retorice din secvenţa poetică finală. **4p.**

9. Comentează strofa a doua, în maximum 10 rânduri, prin evidenţierea relaţiei dintre ideea poetică şi mijloacele artistice folosite. **4p.**

10. Prezintă semnificaţia titlului, în relaţie cu textul poeziei citate. **4p.**

II. (10p.) Te numeşti Mihai/ Mihaela Vasilescu şi te afli în vacanţă, la mare, în staţiunea Costineşti, împreună cu un grup de colegi. Redactează o scrisoare de 15-20 de rânduri, în care să îi povesteşti prietenului tău, Adrian, o întâmplare din timpul unui concert de acolo. În scrisoare, vei integra (indiferent de ordine şi de forma lor în context) următoarele cuvinte: *a tremura*, *a asculta*, *zvon*, *mare*, *îndrăzneţ*, *a ajunge*. Data redactării scrisorii este 14. 08. 2006.

Atenţie! În scrisoare, trebuie:

- să utilizezi convenţiile specifice stilului epistolar; **2p.**
- să ai conţinutul şi structura adecvate, integrând cuvintele date; **5p.**
- să respecţi, într-un registru stilistic adecvat cerinţei, normele de exprimare corectă, de ortografie şi de punctuaţie. **3p.**

III. (40p.) Scrie un eseu, de două-trei pagini, în care să evidenţiezi particularităţi de realizare a unui personaj dintr-o povestire studiată, cu integrarea argumentată a conceptelor operaţionale specifice.

Atenţie! – În elaborarea eseului, vei avea în vedere următoarele aspecte:

- prezentarea particularităţilor povestirii studiate, prin referire la două elemente selectate din următoarea listă: *perspectivă narativă*, *discurs narativ*, *planuri narative*, *planuri temporale/ timpul povestirii – timpul povestit*, *stil*, *moduri de expunere*;

Scanned with OKEN Scanner

• evidențierea statutului social și psihologic al personajului ales, în relație cu tema povestirii;

• relevarea trăsăturilor personajului ales, evidențiate în două momente ale evoluției conflictului din povestire;

• exemplificarea, pe baza unor secvențe narative sau a unor citate comentate, a patru modalități/ procedee de caracterizare a personajului din povestirea studiată;

• exprimarea unui punct de vedere argumentat, prin referire la povestirea studiată, în legătură cu afirmația lui Liviu Rebreanu: *O povestire interesează prin darul povestitorului de a înfățișa întâmplări variate în culori vii, indiferent de firul povestirii care se înnoadă și se deznoadă după trebuință.*

Notă! Ordinea integrării reperelor în cuprinsul lucrării este la alegere. Pentru **conținutul** eseului, vei primi **20p.** (câte 4p. pentru fiecare cerință/ reper); pentru **redactarea** eseului, vei primi **20p.** (organizarea ideilor în scris – 4p.; utilizarea limbii literare – 4p.; abilități de analiză și de argumentare – 4p.; ortografia – 3p.; punctuația – 3p.; așezarea în pagină, lizibilitatea – 2p.).

În vederea acordării punctajului pentru redactare, eseul trebuie să aibă minimum două pagini. Din oficiu: **10p.**

TESTUL 14

I. (40p.) Citește cu atenție textul următor:

Zice că odată, acu vreo sută și nu știu câți ani, a dat poruncă Dardarot, împăratul iadului, să s-adune dinainte-i diavolii, de la mare pân-la mic: unul să nu fie lipsă, că-i scurtează coada și-i lungește urechile! Și, dacă s-au adunat ei cu toții, împăratul s-a tras de țăcălie scrâșnind strașnic, a tușit de i-a pârâit jețul, a holbat ochii la ei și le-a zbierat așa:

– Afurisiților! care dintre voi nu e zevzec, să-i treacă pe sub nas toate și el să nu bage nimic la cap, trebuie să fi luat seama, ca și mine, că toți oamenii sosiți de pe la dânșii aici la noi, nu se plâng decât numa și numa de soțiile lor; toată vina pentru pierzarea lor o aruncă în spinarea nevestelor; pe care-l întrebi de ce a ajuns aici: „femeia" și iar „femeia". Măi, am zis eu în gândul meu, adevărat să fie asta?... Pe spusele oamenilor, firește, mare temei nu putem pune, fiindcă-i știm ce iubitori de adevăr sunt. Dar iarăși nu-mi vine să las așa lucru ciudat fără de aproape cercetare; căci politica împărăției noastre cere ca să știm tot, fără greșeală, nici îndoială... Mai întâi, era era să vă poruncesc a supune la cazne fioroase pe toate femeile, doar de-om putea afla de la dânsele un crâmpei de adevăr; dar, pe urmă, m-am gândit că nici așa n-ajungem la mare ispravă; le cunoștem și pe dumnealor cât de-ndărătnice și de-ncăpățânate sunt... Așadar și prin urmare, după multă chibzuință, am hotărât să trimit pe mititelul, pe Aghiuță... Ce? n-a venit Aghiuță?... Unde-i Aghiuță?

Mititelul sta pitit printre diavolii mărunței de la urmă și, pe când cuvânta Dardarot, el, trăgând cu urechea, își cântărea coada-n mâni. Cum și-a auzit numele, a lăsat coada și a țipat:

– Aici sunt, întunecimea ta!

Scanned with OKEN Scanner

– Apoi, daca eşti aicea, ce nu te-arăţi mai la vedere? Vino-ncoace, proclete! Te dai coadei, ai? Simţişi c-am să te pun la treabă şi te piteşti, să nu-ţi văd mutra, să nu-mi aduc aminte de tine, mititelul taichii!

Şi când s-a apropiat Aghiuţă de tron, l-a-nhăţat Dardarot de urechi şi scutură-l, de-i trosnea junghietura – de dragoste multă ce avea pentru el, fiindcă era mititelul mucalit şi când se plictisea împăratul de treburile-mpărăţiei, pe el îl chema, să-i spuie lafuri şi să-i facă giumbuşlucuri.

– Ascultă-mă, Aghiuţă puiule... Dumneata numaidecât ai să iei din comoara-mpărătească suta de mii de galbeni aduşi alaltăieri de zgârcitul pe care-l îngropară cu talerul pârliţii de mahalagii, că-ncepuse să le miroasă – zi o sută de mii. Apoi, o să te-mpieliţezi din cap pânâ-n călcâie în chip de om muritor şi să te duci pe pământ, în ce loc ţi s-o părea mai potrivit. Acolo – ascultă bine, astâmpără-te cu codiţa! – să te căsătoreşti şi să trăieşti cu nevasta zece ani. Pe urmă să te faci că mori; să-ţi laşi acolo trupul şi să te-ntorci să-mi dai socoteală una câte una de toate pân câte ai trecut ca om însurat...

(I.L. Caragiale, ***Kir Ianulea***)

laf, lafuri, s.n. (de obicei la plural) – palavră, palavre

Redactează, pe baza textului de mai sus, răspunsuri pentru fiecare dintre următoarele cerinţe:

1. Precizează din ce parte a textului a fost extras fragmentul de mai sus. **4p.**

2. Enunţă tema cuvântării lui Dardarot. **4p.**

3. Indică două argumente prin care să poţi demonstra una dintre următoarele afirmaţii: **4p.**

a. cuvântarea lui Dardarot este construită în registru parodic;

b. cuvântarea lui Dardarot este construită în registru grav.

4. Descrie, apelând şi la exemple din text, gestica/ mimica lui Dardarot precum şi variaţiile de ton ale vocii, aşa cum ţi le imaginezi după lectura cuvântării sale. **4p.**

5. Indică două particularităţi ale exprimării orale, ce pot fi identificate în cuvântarea lui Dardarot. **4p.**

6. Explică motivul pentru care este trimis pe pământ Aghiuţă. **4p.**

7. Selectează fragmente însumând maximum 10 cuvinte, potrivite pentru a ilustra registrul familiar al limbii. **4p.**

8. Selectează, din lista următoare, două calităţi ale stilului care consideri că sunt potrivite pentru textul de mai sus: *claritate*, *proprietate*, *precizie*, *concizie*, *corectitudine*. **4p.**

9. Extrage din text un fragment de maximum 20 de cuvinte, potrivit pentru a ilustra una dintre calităţile stitlului, pentru care ai optat. **4p.**

10. Rescrie textul următor, înlocuind patru dintre cuvinte cu sinonime potrivite contextului: *Acolo – ascultă bine, astâmpără-te cu codiţa! – să te căsătoreşti şi să trăieşti cu nevasta zece ani. Pe urmă să te faci că mori; să-ţi laşi acolo trupul şi să te-ntorci să-mi dai socoteală una câte una de toate pân câte ai trecut ca om însurat...* **4p.**

II. (10p.) Rezumă textul de mai sus în maximum zece rânduri.

Scanned with OKEN Scanner

III. (**40p.**) Scrie un eseu care să analizezi poezia lui Nichita Stănescu, reprodusă mai jos.

Noi ştim că unu ori unu fac unu,
dar un inorog ori o pară
nu ştim cât face.
Ştim că cinci fără patru fac unu,
dar un nor fără o corabie
nu ştim cât face.
Ştim, noi ştim că opt
împărţit la opt fac unu,
dar un munte împărţit la o capră
nu ştim cât face.
Ştim că unu plus unu fac doi,
dar eu şi cu tine
nu ştim, vai, nu ştim cât facem.

Ah, dar o plapumă
înmulţită cu un iepure
face o roşcovană, desigur,
o varză împărţită la un steag
face un porc,
un cal fără un tramvai
face un înger,
o conopidă plus un ou,
face un astragal...*

Numai tu şi cu mine
înmulţiţi şi împărţiţi
adunaţi şi scăzuţi
rămânem aceiaşi...

Pieri din mintea mea!
Revino-mi în inimă!

(Nichita Stănescu, ***Altă matematică***)

* *astragal*, s.n. – 1. osul călcâiului; 2. plantă numită în popor *unghia-găii*; 3. element decorativ care separă fusul coloanei de capitel.

Atenţie! – În elaborarea eseului, vei avea în vedere următoarele repere:

- precizarea temei poeziei şi argumentarea afirmaţiei;
- ilustrarea următoarelor elemente de compoziţie şi de ordin structural: *titlu*, *incipit*, *relaţii de opoziţie/ de simetrie*;
- evidenţierea trăsăturilor limbajului poetic sub aspectul particularităţilor stilistice;
- integrarea, în cuprinsul eseului, a patru dintre următoarele concepte operaţionale pe care le consideri adecvate în analiza poeziei: *câmp semantic*, *eu liric*, *final*, *imagine artistică*, *lirism obiectiv*, *lirism subiectiv*, *motiv*, *neomodernism*, *secvenţă poetică*. Subliniază cele patru concepte.
- exprimarea propriei opinii despre valoarea artistică a poeziei.

Notă! Se recomandă ca eseul să se încadreze în două-patru pagini. Ordinea integrării reperelor în cuprinsul lucrării este la alegere. Pentru **conţinutul** eseului, vei primi **20p.** (câte 4p. pentru fiecare cerinţă/ reper); pentru **redactarea** eseului, vei primi **20p.** (organizarea ideilor în scris – 4p.; utilizarea limbii literare – 4p.; abilităţi de analiză şi de argumentare – 4p.; ortografia – 3p.; punctuaţia – 3p.; aşezarea în pagină, lizibilitatea – 2p.).

În vederea acordării punctajului pentru redactare, eseul trebuie să aibă minimum două pagini. Din oficiu: **10p.**

Scanned with OKEN Scanner

TESTUL 15

I. (40p.) Citește cu atenție textul următor:

La Polul Nord, la Polul Sud, sub stele veșnic adormite,
În lung și-n larg, în sus și-n jos, se-ntind câmpii nemărginite,
Câmpii de gheață, ce adorm pe așternutul mării ud,
Cu munți înalți, cu văi adânci, la Polul Nord, la Polul Sud.

Când dintre munții solitari îngălbenește luna plină,
Vărsând pe albul dezolat o cadaverică lumină,
Se văd ieșind ai mării urși, cu ochi de foc, cu pașii rari,
Când dintre văile adânci, când dintre munții solitari.

Și dorm adânc, și dorm mereu nemărginirile polare,
Iar din prăpăstiile-adânci se-aude-o stranie vibrare,
Și urșii albi, înduioșați, într-un oftat adânc și greu,
Se-ntind pe labe de sidef și dorm adânc, și dorm mereu.

(Iuliu Cezar Săvescu, ***La Polul Nord***)

Redactează, pe baza textului de mai sus, răspunsuri pentru fiecare dintre următoarele cerințe:

1. Transcrie patru cuvinte/ structuri care să completeze următorul câmp lexical: *Polul Nord, Polul Sud.* **4p.**

2. Scrie patru expresii/ locuțiuni care să conțină verbul *a vedea.* **4p.**

3. Explică diferențele de sens ce ar rezulta în cazul absenței ultimei virgule din primul vers. **4p.**

4. Selectează, din lista următoare, două dintre calitățile generale și particulare ale stilului (*claritate, proprietate, precizie, concizie, corectitudine*; *variație stilistică, cursivitate, eufonie, oralitate*) pe care le poți depista și în poezia lui Iuliu Cezar Săvescu. **4p.**

5. Indică tema poeziei. **4p.**

6. Numește curentul literar în care ar putea fi încadrată poezia ***La Polul Nord***. **4p.**

7. Argumentează-ți opțiunea exprimată la exercițiul 6, într-un text de cel mult zece rânduri. **4p.**

8. Transcrie o metaforă, respectiv, o inversiune. **4p.**

9. Precizează tipul de lirism prin care poate fi caracterizată această poezie. **4p.**

10. Descrie, în cinci-zece rânduri, impresia pe care ți-a produs-o lectura acestei poezii. **4p.**

II. (10p.) Redactează un text în stil științific, de zece-cincisprezece rânduri, în care să integrezi cinci dintre următoarele cuvinte/ structuri: *modalități ale narării, eul liric, laitmotiv, elipsă, secvență poetică, anacolut, pauză descriptivă, aliterație, sens conotativ, sens denotativ, pleonasm, tautologie, stil, polisemie, neologism, sinestezie.* Subliniază cele cinci cuvinte/ structuri.

Atenție! În text, trebuie:

- să respecți caracteristicile stilului științific; **3p.**
- să ai conținutul adecvat cerinței, cu integrarea cuvintelor date; **4p.**
- să respecți normele de exprimare, de ortografie și de punctuație. **3p.**

Scanned with OKEN Scanner

III. (**40p.**) Scrie un eseu, de două-patru pagini, în care să argumentezi apartenența unui roman studiat, la curentul literar *realism*.

Atenție! – În elaborarea eseului, vei avea în vedere următoarele repere:

- descrierea, succintă, a curentului literar *realism*;
- evidențierea perspectivei narative/ viziunii în textul ales;
- prezentarea construcției subiectului și a discursului narativ;
- prezentarea tipurilor de personaje existente în text;
- integrarea adecvată, în conținutul eseului, a patru concepte operaționale, selectate din următoarea listă: *secvență narativă*, *episod*, *conflict*, *personaje tipice*, *caractere*, *incipit*, *final*, *ficțiune*, *roman (tipuri)*, *narator (tipuri)*. Subliniază cele patru concepte.

Notă! Ordinea integrării reperelor în cuprinsul lucrării este la alegere. Pentru **conținutul** eseului, vei primi **20p.** (câte 4p. pentru fiecare cerință/ reper); pentru **redactarea** eseului, vei primi **20p.** (organizarea ideilor în scris – 4p.; utilizarea limbii literare – 4p.; abilități de analiză și de argumentare – 4p.; ortografia – 3p.; punctuația – 3p.; așezarea în pagină, lizibilitatea – 2p.).

În vederea acordării punctajului pentru redactare, eseul trebuie să aibă minimum două pagini. Din oficiu: **10p.**

TESTUL 16

I. (**40p.**) Citește cu atenție textul următor:

Nu îi fie de deochi,
Ce frumoasă-i fără ochi!
Tivul pleoapelor se coase-n
Ferfenițe de mătase.
De când s-a uitat în stele
I s-a prins bezna de ele.
Dintr-un lunecuș cu pana
I s-a-ncondeiat sprinceana.
E tot pana care scrie
Fluturii din păpădie.
A luat gura ei tipar
Parcă de la nenufar:
Ce i-a spus visul ascuns,
De-a șoptit și i-a răspuns?
Nu ș'cu cine seamănă
Că îi pare geamănă:
O să mă silesc să caut
A ghici pe nai și flaut.
Între perine și pături
Mâna-i stă pe-aci, pe-alături.

Pune-i degetare
Câte-o sărutare.

Umblă-ncet, ia-i mâna-ncet,
Mută-i-o încet,
Să nu se deștepte...
Și-n cuprinsul pălmii drepte,
De zântâi de marte,
Pune-i mărțișor o carte.

(Tudor Arghezi, ***Frageda***)

nenufar, s.m. – nufăr

Redactează, pe baza textului de mai sus, răspunsuri pentru fiecare dintre următoarele cerințe:

1. Transcrie patru termeni care pot fi asociați câmpului semantic al cuvântului-titlu. **4p.**
2. Scrie patru enunțuri în care verbele *a încondeia*, respectiv, *a semăna* să fie omonime. **4p.**

Scanned with OKEN Scanner

3. Explică diferența de sens produsă în cazul în care primele versuri ar fi modificate astfel: *Nu îi fie de deochi, Că frumoasă-i fără ochi!* **4p.**

4. Selectează un fragment de maximum cinci cuvinte, potrivit pentru a exemplifica oralitatea stilului și motivează-ți alegerea într-un text de cel mult șase rânduri. **4p.**

5. Exprimă-ți opinia despre semnificația repetiției adverbului *încet*, în versurile *Umblă-ncet, ia-i mâna-ncet,/ Mută-i-o încet.* **4p.**

6. Indică tema poeziei. **4p.**

7. Precizează tipul de lirism prin care poate fi caracterizată această poezie. **4p.**

8. Explică, în trei-cinci rânduri, semnificația versurilor: *Pune-i degetare/ Câte-o sărutare.* **4p.**

9. Ilustrează, într-un text de cel mult cinci rânduri, conceptul operațional *eu liric*, prin referiri la ***Frageda***. **4p.**

10. Descrie, în cinci-zece rânduri, impresia pe care ți-a produs-o lectura acestei poezii. **4p.**

II. (10p.) Redactează un text în stil administrativ, de zece – cincisprezece rânduri, în care să integrezi cinci dintre următoarele cuvinte/ structuri, respectând totodată convențiile acestui tip de scriere: *director*, *subsemnatul*, *permis*, *proces-verbal*, *a domicilia*, *a solicita*, *cititor*, *a participa*, *ocazie*, *stradă*, *a ruga*, *a încheia*, *bibliotecă*, *ședință*. Subliniază cele cinci cuvinte.

III. (40p.) Scrie un eseu în care să argumentezi apartenența la specia *dramă* a unui text studiat la clasă.

Atenție! – În elaborarea eseului, vei avea în vedere următoarele repere:

- precizarea a patru caracteristici ale speciei literare *dramă*;
- evidențierea construcției subiectului în *drama* studiată;
- prezentarea compoziției textului dramatic ales spre exemplificare;
- prezentarea modalităților specifice de caracterizare a personajelor în textul ales;
- integrarea adecvată, în conținutul eseului, a patru concepte operaționale, selectate din următoarea listă: *act*, *episod*, *scenă*, *replică*, *indicații scenice*, *conflicte dramatice*, *intrigă*, *monolog*, *vorbire indirectă*, *figură de stil*, *dramaturgie*, *comedie*. Subliniază cele patru concepte.

Notă! Se recomandă ca eseul să se încadreze în două-patru pagini. Ordinea integrării reperelor în cuprinsul lucrării este la alegere. Pentru **conținutul** eseului, vei primi **20p.** (câte 4p. pentru fiecare cerință/ reper); pentru **redactarea** eseului, vei primi **20p.** (organizarea ideilor în scris – 4p.; utilizarea limbii literare – 4p.; abilități de analiză și de argumentare – 4p.; ortografia – 3p.; punctuația – 3p.; așezarea în pagină, lizibilitatea – 2p.).

În vederea acordării punctajului pentru redactare, eseul trebuie să aibă minimum două pagini. Din oficiu: **10p.**

TESTUL 17

I. (40p.) Citește cu atenție textul următor:

– Se-nțelege. Asta-i o poveste pe care aș putea să v-o spun, dacă m-ascultați...

– Cum să n-ascultăm, cucoane Ioniță? mai ales o poveste din vremea lui Mihai Vodă Sturza!

Scanned with OKEN Scanner

– Şi mai ales din vremea tinereţilor mele... răspunse răzeşul, serios. Pe vremea aceea, tot în acesta loc ne aflam, în preajma focurilor şi a carălor cu must, cu alţi oameni care acuma-s oale şi ulcele; şi-n jurul nostru umbla Ancuţa cealaltă, mama aceştia, care şi ea s-a dus într-o lume mai puţin veselă. În vremea aceea stam eu năcăjit foarte, într-o zi, în uşa hanului, cu oala în mâna stângă şi cu frâul iepei în dreapta... Şi Ancuţa cealaltă şedea ca şi asta, tot în locul acela, răzămată de uşorul uşii, şi asculta ce spuneam eu... Ce voi fi spus atunci nu ştiu, – au fost vorbe care au zburat ca şi frunzele de toamnă...

Comisul Ioniţă zâmbi fără veselie, în mustaţa-i tuşinată şi aspră, pe când noi toţi cei de faţă, gospodari şi cărăuşi din Ţara-de-Sus, ne aşezam în juru-i pe butuci şi pe protapurile carălor, cu bărbiile înălţate şi cu ochi rotunzi. Ancuţa cea tânără sta în prag, răzămată de uşor; ş-o bătea soarele de toamnă pieziş, aurindu-i jumătate de obraz. În vale, aproape, sticlea Moldova printre zăvoaie şi departe se prevedeau munţii, – talazuri de cremene subt pâcle albastre.

Calul cel slab al răzeşului, din coasta hanului, simţind tăcere în preajmă, necheză deodată subţire şi rânji înspre noi ca un demon. Ancuţa îşi întoarse ochii sprâncenaţi spre el, înfricoşată şi uimită.

– Aha! vorbi Comisul; iaca aşa râncheza şi râdea şi iapa cea bătrână... Acu ea, cine ştie, poate-i ochi ori dinte de lup, – dar râsul ei tot trăieşte şi se sparie de el altă Ancuţă.

(Mihail Sadoveanu, ***Hanu Ancuţei. Iapa lui Vodă***)

Redactează, pe baza textului de mai sus, răspunsuri pentru fiecare dintre următoarele cerinţe:

1. Scrie două expresii/locuţiuni care să conţină cuvântul *frâu*. **4p.**

2. Transcrie din textul de mai sus patru forme populare/regionale, fără să precizezi felul lor. **4p.**

3. Transcrie următorul enunţ, corectând eventualele greşeli (de orice natură): *Însuşi colega mea are decât doisprezece manuale, în loc de patrusprezece.* **4p.**

4. Indică două expresii/locuţiuni din textul lui Sadoveanu care au sensul de *a muri*. **4p.**

5. Identifică naratorii din fragmentul citat, precizând rangul şi/sau ocupaţia lor. **4p.**

6. Transcrie pasajul care exprimă atenţia cu care ascultătorii se pregăteau să-l asculte pe narator. **4p.**

7. Comentează modul cum se manifestă în textul dat raportul dintre emiţător şi receptori în situaţia de comunicare pe care o reprezintă povestirea. **4p.**

8. Precizează relaţia, specifică povestirii (ca specie literară), dintre narator şi evenimentele relatate. **4p.**

9. Notează o metaforă din cadrul descrierii de natură din text. **4p.**

10. Explică, în maximum zece rânduri, cum apare în text raportul dintre trecut şi prezent. **4p.**

II. (10p.) Scrie un text de tip argumentativ, de 15-20 de rânduri, în care să-ţi exprimi opinia despre următoarea afirmaţie:

Literatura se naşte şi din viaţă. Drumul de la viaţă la literatură oferă deseori mai bune explicaţii pentru înţelegerea unei opere decât toate consideraţiile savante ori prea întortocheate. (Liviu Rebreanu)

Atenţie! În elaborarea textului de tip argumentativ, trebuie:

• să ai conţinutul şi structura adecvate argumentării: formularea ipotezei/ a propriei opinii faţă de afirmaţia dată; enunţarea şi dezvoltarea convingătoare a două argumente (pro şi/ sau contra) adecvate ipotezei, formularea unei concluzii adecvate; **6p.**

Scanned with OKEN Scanner

• să respecți construcția discursului de tip argumentativ: organizarea ideilor în scris, utilizarea mijloacelor lingvistice adecvate acestuia; **2p.**

• să respecți normele de exprimare corectă, de ortografie și de punctuație. **2p.**

III. (**40p.**) Scrie un eseu în care să prezinți cum se manifestă principalele trăsături ale romantismului într-o poezie pașoptistă studiată.

Atenție! – În elaborarea eseului, vei avea în vedere:

• caracterizarea romantismului prin cel puțin patru trăsături;

• indicarea temei poeziei alese din perspectiva romantismului și a ***Introducției*** la *Dacia literară*;

• explicarea atitudinii eului liric față de tema poeziei;

• precizarea și exemplificarea (prin citate sau prin referire la secvențe lirice) a două motive romantice;

• identificarea a două caracteristici romantice ale discursului liric (procedee artistice / figuri de stil) din poezia pașoptistă studiată.

Notă! Se recomandă ca eseul să se încadreze în două-patru pagini. Ordinea integrării reperelor în cuprinsul lucrării este la alegere. Pentru **conținutul** eseului tău, vei primi **20p.** (câte 4 puncte pentru fiecare cerință/ reper); pentru **redactarea** eseului, vei primi **20p.**

Punctele pentru redactare le vei primi numai dacă eseul tău se încadrează în minimum două pagini. Din oficiu: **10p.**

TESTUL 18

I. (**40p.**) Citește cu atenție textul următor:

Provințialul îmblă încotoșmănat într-o grozavă șubă de urs; poartă arnăut în coada droșcii înarmat cu un ciubuc încălăfat și lulea ferecată cu argint; șuba de urs, arnăutul și ciubucul sunt cele trei neapărate elemente a boierului ținutaș; fără ele nu se vede nicăieri. Figura lui e lesne de cunoscut; cele mai adese este gros și gras, are față înflorită, favoriți stufoși și musteți răsucite, dar pre lângă aceste firești podoabe natura, ca o miloasă mumă, a răspândit asupră-i și un nu știu ce *care vorbește mai tare ochilor ispitiți decât orice altă; un* nu știu ce *care face a fi destul să-l vezi ca să-l cunoști, și să gâcești din ce ținut sosește, sau din ce bortă iese; un* nu știu ce, *în sfârșit, care te face să râzi cum îl zărești.*

C. Negruzzi – ***Scrisoarea IX*** (***Fiziologia provințialului***)

boier ținutaș – de provincie, de rang inferior

Redactează, pe baza textului de mai sus, răspunsuri pentru fiecare dintre următoarele cerințe:

1. Transcrie, din text, două regionalisme și două arhaisme. **4p.**

2. Rescrie, în limba română contemporană, următorul fragment: *Figura lui e lesne de cunoscut; cele mai adese este gros și gras, are față înflorită, favoriți stufoși și musteți răsucite, dar pre lângă aceste firești podoabe* [...]. **4p.**

3. Găsește câte un sinonim contextual pentru fiecare dintre adjectivele cu rol de epitet: (*ochilor*) *ispitiți* și *neapărate* (*elemente*). **4p.**

4. Integrează, în enunțuri potrivite, următoarele cuvinte: *să-i, i-a, iii!, i-i foame.* **4p.**

Scanned with OKEN Scanner

5. Explică rolul repetării structurii *un nu ştiu ce*, în text. **4p.**

6. Selectează, din text, două structuri care constituie mărci lingvistice de realizare a ironiei. **4p.**

7. Transcrie, din text, două „elemente" prin care se poate recunoaşte *boierul ţinutaş*. **4p.**

8. Transcrie, din text, patru fragmente care conţin detalii ale portretului fizic al provincialului, prezentat în fragmentul citat. **4p.**

9. Ilustrează conceptul operaţional *comic*, prin dezvoltarea a două trăsături existente în fragmentul citat. **4p.**

10. Motivează perenitatea „fiziologiei"/ a „caracterului" din text. **4p.**

II. (10p.) Te numeşti Mihai/ Mihaela Gheorghiu şi locuieşti la Iaşi. Pentru câteva zile, te afli în vizită la bunici, în comuna Marineşti. Redactează o scrisoare de 10-15 rânduri, adresată prietenului tău, Adrian, în care să descrii, în mod ironic, portretul unui provincial. Data redactării scrisorii este 29. 12. 2006.

Atenţie! – În scrisoare, trebuie:

- să utilizezi convenţiile specifice stilului epistolar; **4p.**
- să ai conţinutul adecvat acestui tip de compunere; **3p.**
- să respecţi normele de exprimare corectă, de ortografie şi de punctuaţie. **3p.**

III. (40p.) Realizează un eseu în care să prezinţi comparativ opiniile referitoare la conceptul de *imitaţie*, susţinute de Titu Maiorescu şi, respectiv, de E. Lovinescu, în etape culturale diferite.

Atenţie! – În elaborarea eseului, vei avea în vedere următoarele aspecte:

- prezentarea contextului cultural şi literar care a generat apariţia teoriei maioresciene, precum şi a celei lovinesciene;
- prezentarea studiilor aparţinând lui Titu Maiorescu şi, respectiv, lui E. Lovinescu, care dezvoltă acest concept;
- enunţarea teoriei *formelor fără fond*, respectiv, a teoriei *sincronismului;*
- evidenţierea valorii şi/ sau a limitelor celor două teorii;
- relevarea efectelor acestor teorii asupra literaturii epocilor corespunzătoare.

Notă! Se recomandă ca eseul să se încadreze în două-patru pagini. Ordinea integrării reperelor în cuprinsul lucrării este la alegere. Pentru **conţinutul** eseului, vei primi **20p.** (câte 4p. pentru fiecare cerinţă/ reper); pentru **redactarea** eseului, vei primi **20p.** (organizarea ideilor în scris – 4p.; utilizarea limbii literare – 4p.; abilităţi de analiză şi de argumentare – 4p.; ortografia – 3p.; punctuaţia – 3p.; aşezarea în pagină, lizibilitatea – 2p.).

În vederea acordării punctajului pentru redactare, eseul trebuie să aibă minimum două pagini. Din oficiu: **10p.**

TESTUL 19

I. (40p.) Citeşte cu atenţie textul următor:

Sunt ani la mijloc şi-ncă mulţi vor trece
Din ceasul sfânt în care ne-ntâlnirăm,
Dar tot mereu gândesc cum ne iubirăm,
Minune cu ochi mari şi mână rece.

Scanned with OKEN Scanner

O, vino iar! Cuvinte dulci inspiră-mi,
Privirea ta asupra mea se plece,
Sub raza ei mă lasă a petrece,
Şi cânturi nouă smulge tu din liră-mi.
Tu nici nu ştii a ta apropiere
Cum inima-mi de-adânc o linişteşte,
Ca răsărirea stelei în tăcere;

Iar când te văd zâmbind copilăreşte,
Se stinge-atunci o viaţă de durere,
Privirea-mi arde, sufletul îmi creşte.

(Mihai Eminescu, ***Sunt ani la mijloc...***)

Răspunde la fiecare dintre următoarele cerinţe, realizând înţelegerea textului de mai sus:

1. Arată motivul pentru care poetul îşi exprimă, în debutul textului, regretul şi nostalgia. **4p.**

2. Găseşte semnificaţia celor două elemente portretistice din prima strofă: *ochi mari şi mână rece*. **4p.**

3. Explică, în context, înţelesul sintagmei *sunt ani la mijloc*, care dă şi titlul poeziei. **4p.**

4. Arată elementul comun, care dă o unitate de sens, identificabil în versurile: *Cuvinte dulci inspiră-mi* şi *cânturi nouă smulge tu din liră-mi*. **4p.**

5. Explică, prin referire la strofa a treia, ce ar reprezenta pentru poet regăsirea/ reîntâlnirea fiinţei iubite. **4p.**

6. Comentează semnificaţia ultimului vers: *Privirea-mi arde, sufletul îmi creşte*. **4p.**

7. Precizează ritmul şi măsura poeziei. **4p.**

8. Demonstrează că poezia este un sonet. **4p.**

9. Identifică două teme ale textului. **4p.**

10. Încadrează poezia într-un curent literar. **4p.**

II. (10p.) Argumentează, într-un text de 13-15 rânduri, dacă respingi sau aderi la următoarea opinie a poetului şi filozofului Lucian Blaga exprimată în discursul de recepţie la Academia Română: *A trăi la oraş înseamnă a trăi în cadru fragmentar şi în limitele impuse la fiecare pas de rânduielile civilizaţiei. A trăi la sat înseamnă a trăi în zarişte cosmică şi în conştiinţa unui destin emanat din veşnicie*.

Argumentaţia ta trebuie să pornească de la o premisă, apoi să aducă minimum două argumente întărite prin exemple şi să se încheie cu o concluzie.

III. (40p.) Realizează un eseu în care să prezinţi trăsăturile romanului modern, aparţinând perioadei de până la al doilea război mondial, prin referire la o operă literară studiată (de Camil Petrescu sau Hortensia Papadat-Bengescu).

Atenţie! În elaborarea eseului vei avea în vedere următoarele repere:

- prezentarea caracteristicilor romanului modern;
- relevarea construcţiei discursului narativ (elemente/ tehnici de compoziţie) în romanul modern studiat;
- evidenţierea construcţiei subiectului în romanul modern (acţiunea, conflictul, relaţiile temporale şi spaţiale);
- ilustrarea mijloacelor/ a procedeelor de caracterizare a personajelor, prin referire la text (scene, secvenţe narative semnificative);

Scanned with OKEN Scanner

• integrarea adecvată, în conținutul eseului, a patru concepte operaționale, din următoarea listă: *obiectiv/ subiectiv, perspectivă narativă, incipit, final, narațiune la persoana I, autenticitate.*

Notă! Se recomandă ca eseul să se încadreze în două-patru pagini. Ordinea integrării reperelor în cuprinsul lucrării este la alegere. Pentru **conținutul** eseului se vor acorda **20p.** (câte 4p. pentru fiecare cerință/ reper); pentru **redactarea** eseului se vor acorda **20p.**

Punctele pentru redactare vor fi acordate numai dacă eseul se încadrează în limita minimă de spațiu precizată. Din oficiu: **10p.**

TESTUL 20

I. (40p.) Citește cu atenție textul următor:

VETA: *Dar tu, Ziţo, la ce-ai venit?* (Lucrează înainte.)

ZIŢA: *Stai să-ţi spui... Dar nu mă-ntrebi, ţaţo, să-ţi povestesc ce am păţit cu mitocanul! Săvezi, e halima... Auzi, mizerabilul! să-ndrăznească să-mi ţie drumul ca să-mi facă un atac... Stai, ţaţo, să-ţi spui şi să te cruceşti, nu altceva. Mai adineaori şedeam acasă. Tuşica, cum ştii c-a făcut-o Dumnezeu, se culcă o dată cu găinile. Eram ambetată absolut.* Dramele Parisului, *câte au ieşit până acuma, le-am citit de trei ori. Ce să fac? n-aveam ce citi. Zic: hai să mă duc la ţaţa, dacă nu s-o fi culcat, să mai stăm de vorbă. Scoţ ivărul de la salon şi plec. Când să trec pe maidan, mă pomenesc cu mitocanul, cu pricopsitul de Ţircădău, că-mi taie drumul. „Bonsoar-bonsoar", şi ştii aşa deodată, sanfasò: „Hei cocoană – zice – mai bine ţi-e acuma văduvă?" – „Pardon, domnule – zic – n-am de-a face cu dumneata, şi mai întâi când e la o adică, nu sunt văduvă, sunt liberă, trăiesc cum îmi place, cine ce are cu mine! acu mi-e timpul: june sunt, de nimini nu depand, şi când oi vrea, îmi găseşte nenea Dumitrache bărbat mai de onoare ca dumneata". – „Mi că te-i căi!" Zic: „Pardon, domnule, nu-ţi permit să te-ntinzi mai mult la un aşa afront; mă-nţelegi?" Zice...*

VETA (întrerupând-o scurt): *Ziţo... ce e când ţi se bate tâmpla a dreaptă?*

ZIŢA: *Îţi vine o bucurie.*

VETA: *Mie, bucurie?... nu crez.*

ZIŢA: *Da de ce nu?*

VETA: *Dar când ţi se bate a stângă?*

ZIŢA: *Te-mpaci cu o persoană cu care eşti certată.*

VETA (ridicând capul cu mult interes): *Da?* (Dând din umeri.) *Cu cine să mă-mpac?... nu sunt certată cu nimeni.*

ZIŢA: *Aşa... zic mitocanului... ţaţo, că era trăsnit... Am auzit că de la o vreme-ncoace într-o băutură o duce. Uf! ţăţico, maşer, bine că m-a scăpat Dumnezeu de traiul cu pastramagiul! Să trăiesc eu cu un mitocan! Nu era de mine; eu sunt o persoană delicată; bine că m-am văzut liberă!... Aşa – să nu-mi uit vorba – zic mitocanului: „Nu-ţi permit, domnule, să te naintezi la un aşa afront!" Da el: „Gândeşti – zice- că o să te măriţi, cocoană?" – „Asta mă-mportă pe mine, cine ce treabă are!" – „Să te măriţi, ai? cât o trăi Ghiţă Ţircădău, ori să te-nhăitezi cu vreunul? Săracul! Dar să ştiu de bine că merg cu el de gât până la Dumnezeu, tot n-ai dumneata parte de un aşa ceva; încai dacă m-ai lăsat pe mine, să te duci la mânăstire, că aşa te lăudai la trebunar!..." – „Mitocane, pastramagiule! la poliţiune! vardist! nene Dumitrache!..." Am avut, ţaţo, parte că a sărit nenea Dumitrache*

Scanned with OKEN Scanner

și cu Nae ipistatul! Aminteri, mitocanul scosese șicul de la baston pentru ca să mă sinucidă... Ei! Ce zici dumneata, țățico, de nasul care și l-a luat mitocanul?

(I.L. Caragiale, ***O noapte furtunoasă***)

Răspunde la fiecare dintre următoarele cerințe, realizând înțelegerea textului de mai sus:

1. Identifică două cuvinte care denotă că Zița folosește un limbaj periferic. **4p.**
2. Explică diferența dintre sensul propriu și sensul figurat al cuvântului *pastramagiu*. **4p.**
3. Precizează sensul din context al cuvântului *sanfasò*, formă stâlcită a expresiei franceze „sans façon". **4p.**
4. Explică semnificația din text a cuvântului *halima*, arătând totodată diferența semantică dintre *halima* și *Halima*. **4p.**
5. Explică erorile din următorul fragment: *...mitocanul scosese șicul de la baston pentru ca să mă sinucidă.* **4p.**
6. Precizează sensul din text al cuvântului *ambetată* și explică de ce acesta este un barbarism. **4p.**
7. Identifică două elemente de jargon în limbajul Ziței. **4p.**
8. Explică rolul ghilimelelor, care apar frecvent în fragmentul selectat. **4p.**
9. Precizează denumirea purtată în genul dramatic de textul aflat între paranteze, arătând totodată rolul său. **4p.**
10. Realizează o scurtă caracterizare a Ziței, bazată pe trăsăturile limbajului din fragmentul citat. **4p.**

II. (10p.) Scrie un text de tip argumentativ, de 15-20 de rânduri, în care să-ți exprimi opinia despre următoarea afirmație: *Lipsa de cultură adevărată e egală cu lipsa de moralitate.* (Mihai Eminescu)

Atenție! În elaborarea textului de tip argumentativ, trebuie:

- să ai conținutul și structura adecvate argumentării: formularea ipotezei/ a propriei opinii față de afirmația dată; enunțarea și dezvoltarea convingătoare a două argumente (pro și/ sau contra) adecvate ipotezei, formularea unei concluzii adecvate; **6p.**
- să respecți construcția discursului de tip argumentativ: organizarea ideilor în scris, utilizarea mijloacelor lingvistice adecvate acestuia; **2p.**
- să respecți normele de exprimare corectă, de ortografie și de punctuație. **2p.**

III. (40p.) Scrie un eseu în care să demonstrezi că poezia ***Luceafărul*** de Mihai Eminescu reprezintă o sinteză a liricii eminesciene.

Atenție! – În redactarea eseului, vei avea în vedere următoarele repere:

- prezentarea aspirației către iubire (fata de împărat și Luceafărul);
- evidențierea semnificației visului ca har compensatoriu al ființei umane;
- relevarea obsesiei absolutului;
- prezentarea fascinației cosmice și a mirajului nemărginirii;
- reliefarea soartei geniului.

Notă! Se recomandă ca eseul să se încadreze în două-patru pagini. Ordinea integrării reperelor în cuprinsul lucrării este la alegere. Pentru **conținutul** eseului tău, vei primi **20p.** (câte 4p. pentru fiecare cerință/ reper); pentru **redactarea** eseului, vei primi **20p.**

Punctele pentru redactare le vei primi numai dacă eseul tău se încadrează în minimum două pagini. Din oficiu: **10p.**

Scanned with OKEN Scanner

TESTUL 21

I. (40p.) Citește cu atenție textul următor:

Amicul meu Pingeală – numim astfel amicul meu p-un domn ce l-am văzut de două ori –, amicul meu Pingeală dorea să se însoare.

Amicul meu Pingeală dorea să se însoare cu o domnișoară de familie bună.

Amicul meu Pingeală, ca să ajungă la acest rezultat, suplinea avantajele fisice prin avantaje sunătoare.

Îi prezintară o junǎ persoană, crescută după regulele educațiunii moderne.

Juna persoană, ca tacticiană consomată, începu prin a face o recunoaștere a locului.

– Creieri: zero... Urâciune: ideală... Avere: trei mii galbeni venit. Cetatea merită să fie asediată.

Această concluziune fusese urmată de o privire grațioasă care făcu să tresară din creștet până-n tălpi pe amicul meu Pingeală.

– Ea mă va iubi, murmură el. Ce fericit voi fi!

– Ce idee!... murmură ea. Ce lux voi ține, cum o să-l învârtesc pe degete!

După o lună, torțele imeneului se aprindea pentru amicul meu Pingeală și soția sa.*

(***Catastihul amorului,*** fragment din cap. XI, *Asediul și luarea amicului meu Pingeală*)

* *imeneu* (himeneu), s.com. – (provenit de la substantivul propriu *Himeneu*) zeul căsătoriei în mitologia greacă; conducător al cortegiilor nupțiale, reprezentat ca un tânăr frumos, împodobit cu ghirlande de flori și purtând o torță în mână.

Redactează, pe baza textului de mai sus, răspunsuri pentru fiecare dintre următoarele cerințe:

1. Transcrie, din alineatele al treilea și al patrulea, patru cuvinte a căror formă prezintă abateri de la limba literară actuală. **4p.**

2. Precizează sensul contextual al cuvântului subliniat în sintagma *tacticiană consomată*, alegând dintre următoarele variante: 1. consumată; 2. desăvârșită, perfectă; 3. cu experiență, pricepută, experimentată. **4p.**

3. Indică un sinonim pentru cuvântul subliniat în sintagma *avantaje sunătoare* și alcătuiește o propoziție cu un omonim al termenului subliniat. **4p.**

4. Transcrie două verbe la perfect simplu din text și precizează ce tip de acțiuni sunt numite cu ajutorul acestui timp verbal. **4p.**

5. Indică, pentru fiecare dintre cele două personaje, *amicul Pingeală* și *juma persoană*, câte o trăsătură de caracter pe care o consideri reprezentativă. **4p.**

6. Precizează, dintre momentele subiectului, punctul culminant și deznodământul textului reprodus. **4p.**

7. Cele două personaje (*amicul Pingeală* și *juna persoană)* sunt portretizate schematic. Indică două perechi de trăsături opuse ale acestora. **4p.**

8. Menționează figura de stil din pasajul *Cetatea merită să fie asediată* și explică sensul acesteia în context. **4p.**

9. Comentează efectul pe care îl are în text reproducerea gândurilor celor două personaje (ultimele două replici înainte de alineatul final). **4p.**

Scanned with OKEN Scanner

10. Rezumă, în maximum 10 rânduri, textul dat. **4p.**

II. (10p.) Imaginează-ți următoarea situație: Te numești Mihaela/ Mihai Ionescu și vrei să dai un anunț la *Mica publicitate* prin care să-ți afirmi dorința de a coresponda prin e-mail cu un băiat/ o fată de vârsta ta pe o anumită temă care te pasionează. Anunțul va cuprinde maximum 20 de cuvinte.

Atenție! În anunțul redactat, trebuie:

- să utilizezi structura și convențiile specifice tipului de text; **3p.**
- să ai conținutul adecvat cerinței; **4p.**
- să respecți normele de exprimare corectă, de ortografie și de punctuație. **3p.**

III. (40p.) Scrie un eseu de tip sinteză despre lirica tradiționalistă din perioada interbelică.

Atenție! – în elaborarea eseului, vei avea în vedere următoarele repere:

- prezentarea succintă a contextului în care se cristalizează doctrina estetică tradiționalistă, a relațiilor dintre modernism și tradiționalism;
- menționarea unor scriitori reprezentativi ai esteticii tradiționaliste;
- prezentarea a cinci trăsături specifice liricii tradiționaliste;
- ilustrarea unor trăsături specifice liricii tradiționaliste printr-un text studiat.

Notă! Se recomandă ca eseul să se încadreze în două-patru pagini. Ordinea integrării reperelor în cuprinsul lucrării este la alegere. Pentru **conținutul** eseului, vei primi **20p.** (câte 5p. pentru fiecare cerință/ reper); pentru **redactarea** eseului, vei primi **20p.** (organizarea ideilor în scris – 4p.; utilizarea limbii literare – 4p.; abilități de analiză și de argumentare – 4p.; ortografia – 3p.; punctuația – 3p.; așezarea în pagină, lizibilitatea – 2p.).

În vederea acordării punctajului pentru redactare, eseul trebuie să aibă minimum două pagini. Din oficiu: **10p.**

TESTUL 22

I. (40p.) Citește cu atenție textul următor:

Departe sunt de tine și singur lângă foc,
Petrec în minte viața-mi lipsită de noroc.
Optzeci de ani îmi pare în lume c-am trăit,
Că sunt bătrân ca iarna, că tu vei fi murit.
Aducerile-aminte pe suflet cad în picuri,
Redeșteptând în față-mi trecutele nimicuri;
Cu degetele-i vântul lovește în fereşti,
Și toarce-n gându-mi firul duioaselor poveşti,
Ș-atuncea dinainte-mi prin ceață parcă treci,
Cu ochii mari în lacrimi, cu mâni subțiri și reci;
Cu brațele-amândouă de gâtul meu te-anini
Și parc-ai vrea a-mi spune ceva... apoi suspini...
Eu strâg la piept averea-mi de-amor și frumusețI,
În sărutări unim noi sărmanele vieți...
O! glasul amintirii rămâie pururi mut,

Scanned with OKEN Scanner

Să uit pe veci norocul ce-o clipă l-am avut,
Să uit cum dup-o clipă din braţele-mi te-ai smult...
Voi fi bătrân şi singur, vei fi murit de mult!

(Mihai Eminescu, ***Departe sunt de tine...***)

Răspunde la fiecare dintre următoarele cerinţe, realizând înţelegerea textului de mai sus:

1. Stabileşte patru particularităţi de compoziţie şi de ordin structural în poezia citată. **4p.**

2. Transcrie două elemente ale cadrului exterior, generatoare de melancolie. **4p.**

3. Precizează doi poli ai unei antiteze romantice, existente în textul poetic. **4p.**

4. Menţionează patru motive poetice, de largă circulaţie în creaţia eminesciană, ce se regăsesc şi în poezia *Departe sunt de tine...* **4p.**

5. Comentează semnificaţia sintagmei poetice *trecutele nimicuri.* **4p.**

6. Transcrie metafora definitorie pentru reprezentarea chipului iubitei în sufletul îndrăgostitului. **4p.**

7. Motivează folosirea repetată în text a adverbului de mod *parcă.* **4p.**

8. Precizează rolul stilistic al modului verbal din exclamaţia retorică *O! Glasul amintirii rămâie pururi mut.* **4p.**

9. Motivează semnificaţia adverbului *departe* din titlul poeziei eminesciene. **4p.**

10. Transcrie patru sintagme poetice prin care se exprimă ideea de *amintire.* **4p.**

II. (10p.) Citeşte cu atenţie textul de mai jos:

Folosirea unei conjuncţii pe lângă o altă conjuncţie sau locuţiune conjuncţională sau pe lângă un alt element, care are acelaşi sens şi acelaşi rol într-un enunţ, constituie un pleonasm. Cauza acestui tip de greşeală o constituie dorinţa de a accentua o anumită idee, de opoziţie, de asociere, de concluzie etc., între elementele unui enunţ. De cele mai multe ori, pleonasmul este rezultatul alăturării unor elemente conjuncţionale sinonime: dar, însă; deci, în concluzie; deci, vasăzică; deci, care va să zică. *Se înregistrează însă şi situaţii în care pleonasmul apare ca urmare a îmbinării conjuncţiei cu elemente neconjuncţionale, precum în construcţiile:* dar, în schimb; şi, inclusiv.

(Isabela Nedelcu, ***Greşeli în utilizarea conjuncţiei***, în revista ***Limba şi literatura română***, nr. 2/ 2004)

Imaginează-ţi următoarea situaţie: Te numeşti Alin/ Alina Teodorescu, eşti elev/ elevă în clasa a XII-a şi locuieşti în oraşul Brăila. Redactează o scrisoare de 10-15 rînduri, adresată fostului tău coleg de bancă, Mihai, transferat în oraşul Galaţi, în care să-ţi argumentezi un punct de vedere despre afirmaţiile/ ideile pe care le conţine textul citat. Data redactării scrisorii este 23.04.2007.

Atenţie! – În scrisoare, trebuie:

- să respecţi convenţiile specifice stilului epistolar; **3p.**
- să ai conţinutul şi structura adecvate cerinţei; **4p.**
- să foloseşti normele de ortografie, de punctuaţie şi de exprimare corectă. **3p.**

III. (40p.) Scrie un eseu, de două-patru pagini, în care să analizezi opera literară *Departe sunt de tine...*, de Mihai Eminescu.

Atenţie! – În redactarea eseului, vei avea în vedere următoarele repere:

- integrarea textului poetic în ansamblul operei eminesciene, prin relevarea datelor esenţiale ale acesteia;
- comentarea elementelor de compoziţie în textul poetic (titlu, incipit, motive poetice, secvenţe poetice);

Scanned with OKEN Scanner

• sublinierea elementelor de comunicare în textul poetic (raportul autor-eu liric, ipostazele eului liric, mărci lexico-gramaticale ale prezenței eului liric etc.);
• analiza a două dintre nivelurilor textului poetic (fonetic, morfosintactic, lexico-semantic și stilistic);
• exprimarea argumentată a unui punct de vedere cu privire la semnificațiile textului dat.

Notă! Ordinea integrării reperelor în cuprinsul lucrării este la alegere. Pentru **conținutul** eseului tău, vei primi **20p.** (câte 4p. pentru fiecare cerință/ reper); pentru **redactarea** eseului, vei primi **20p.**

În vederea acordării punctajului pentru redactare, eseul trebuie să aibă minimum două pagini. Din oficiu: **10p.**

TESTUL 23

I. (40p.) Citește cu atenție textul următor:

La lacul cel de munte, sub ninșii colți alpini,
Pe-o bancă de mesteacăn, solemn și elegant,
Ax redingotei negre, țilindrului gigant
(Funebră turlă sumbră printre molifți și pini),

Ședea acum un secol Poetul. Sau tăcut,
Cu mâinile la spate, cu coamele pe umăr,
Se preumbla prin codri, cătând solemn un număr
De trestii pentru orga cu fluierul acut.

Descoperit-am lacul între păduri. C-un tic
Mărunt tic-tac din vestă ceasornicul măsoară,
Tăcerea greieroasă ce valea împresoară,
Ce-ar fi dădut extaze lui Richter și lui Tieck**.*

În cap îmi crește, turlă, țilindrul cel gigant,
Cu mâinile la spate vâr fața-n redingotă,
Din ape ies sirene și o undină gotă,
Iar eu mă pierd în codri solemn și elegant.

(G. Călinescu, *Neoromantică*)

* Johann Paul Friedrich Richter (1763-1825) – scriitor romantic german
** Ludwig Tieck (1773-1853) – romancier și estetician german romantic

țilindru, țilindre s.n. – cilindru, joben
undină/ ondină, ondine s.f. – personaj din basmele și legendele germane sau scandinave, închipuit ca o fată frumoasă, care trăiește în apă
got, goți s.m. – persoană aparținând unui neam germanic, originar din Scandinavia, care prin secolul al II-lea a început să migreze spre sud

Scanned with OKEN Scanner

Răspunde la fiecare dintre următoarele cerințe, realizând înțelegerea textului de mai sus:

1. Scrie câte un sinonim contextual pentru fiecare dintre următoarele neologisme: *solemn*, *gigant*, *sumbru*, *extaz*. **4p.**

2. Alcătuiește două enunțuri pentru a ilustra omonimia cuvântului *bancă*. **4p.**

3. Scrie patru expresii/ locuțiuni care să conțină cuvântul *față*. **4p.**

4. Precizează rolul utilizării verbelor la timpul imperfect, în primele două strofe, spre deosebire de predominarea verbelor la prezent, în ultimele două strofe. **4p.**

5. Transcrie un vers care conține o descriere caracteristică pentru imaginarul romantic. **4p.**

6. Menționează două motive romantice, prezente în poezie. **4p.**

7. Precizează două mărci lexico-gramaticale, prin care se evidențiază eul liric în versul *Iar eu mă pierd în codri solemn și elegant*. **4p.**

8. Explică semnificațiile a două figuri de stil utilizate în portretul Poetului. **4p.**

9. Comentează a treia strofă, în maximum 10 rânduri, prin evidențierea relației dintre ideea poetică și mijloacele artistice. **4p.**

10. Prezintă semnificația titlului, în relație cu textul poeziei citate. **4p.**

II. (10p.) Te numești Marian/ Mariana Georgescu, ai absolvit *Liceul Teoretic „Mircea Eliade"*, din Câmpina, și locuiești pe strada Nicolae Bălcescu, la numărul 18. Redactează, pe o pagină distinctă a foii de examen, o cerere adresată direcțiunii Școlii Populare de Artă din Ploiești, prin care soliciți înscrierea la cursurile de pictură, pentru a te perfecționa în tehnicile artei moderne. Data redactării cererii este 12. 03. 2007.

Notă! Este obligatorie respectarea numelor și a datei.

Atenție! – În cerere, trebuie:

- să utilizezi convențiile specifice acestui tip de compunere; **4p.**
- să ai conținutul și structura adecvate; **3p.**
- să respecți normele de exprimare corectă, de ortografie și de punctuație. **3p.**

III. (40p.) Scrie un eseu, de două-patru pagini, în care să evidențiezi particularități de realizare a unui *personaj dintr-un roman de tip subiectiv* studiat, cu integrarea argumentată a conceptelor operaționale specifice.

Atenție! – În elaborarea eseului, vei avea în vedere următoarele repere:

- prezentarea particularităților romanului de tip subiectiv studiat, prin referire la două elemente selectate din următoarea listă: *modernism/ realism*, *perspectivă narativă*, *discurs narativ*, *planuri narative*, *planuri temporale*, *narațiune la persoana I*, *stil*, *autenticitate*;
- evidențierea statutului/ a determinării sociale și psihologice a personajului ales, în relație cu tema/ cu temele romanului;
- relevarea trăsăturilor și/ sau a atitudinilor personajului ales, evidențiate în două momente ale evoluției conflictului/ conflictelor din roman;
- exemplificarea, pe baza unor secvențe narative sau a unor citate comentate, a patru modalități/ procedee de caracterizare a personajului din romanul de tip subiectiv studiat;
- prezentarea evoluției raporturilor dintre personajul ales și un alt personaj al romanului, prin referire la textul studiat (de exemplu: *secvențe narative*, *incipit*, *final*).

Notă! Ordinea integrării reperelor în cuprinsul lucrării este la alegere. Pentru **conținutul** eseului, vei primi **20p.** (câte 4p. pentru fiecare cerință/ reper); pentru **redactarea** eseului, vei primi **20p.** (organizarea ideilor în scris – 4p.; utilizarea limbii literare – 4p.; abilități de

Scanned with OKEN Scanner

analiză și de argumentare – 4p.; ortografia – 3p.; punctuația – 3p.; așezarea în pagină, lizibilitatea – 2p..

În vederea acordării punctajului pentru redactare, eseul trebuie să aibă minimum 2 pagini. Din oficiu: **10p.**

TESTUL 24

I. (40p) Citește cu atenție textul următor:

Plouă, plouă,
Plouă cât poate să plouă,
Cu ploaia ce cade, m-apasă
Durerea cea veche, cea nouă...
Afară e trist ca și-n casă, –
Plouă, plouă.

Plouă, plouă... –
Plouă cât poate să plouă...
Zadarnic vor cântece clare
Ca florile umezi de rouă
Cei vecinic scutiți de-ntristare... –
Plouă, plouă.

Plouă, plouă...
Plouă cât poate să plouă...
Ființa mea și simțirea
Sufăr și plâng amândouă...
Viața-și urmează-îndârjirea...
Plouă, plouă.

Plouă, plouă,
Plouă cât poate să plouă...
Rapănă-n geamuri ca-n tobe...
Spintecă inima-n două
Cântecul ploaiei de cobe... –
Plouă, plouă... –

(Al. Macedonski, ***Cântecul ploaiei***)

Răspunde la fiecare dintre următoarele cerințe, realizând înțelegerea textului de mai sus:

1. Menționează câte un sinonim contextual pentru fiecare dintre cuvintele: *durere*, *zadarnic*, *întristare*, *simțire*. **4p.**

2. Scrie două expresii/ locuțiuni care să conțină verbul *a ploua*. **4p.**

3. Rescrie următorul text, corectând greșelile, indiferent de natura lor: *V-ar place amândorura o plimbare la munte, în ciuda a averselor de ploaie care se anunță.* **4p.**

4. Menționează o valoare expresivă a repetării, în poezie, a formei verbale *plouă*. **4p.**

5. Precizează două mărci lexico-gramaticale prin care se evidențiază eul liric. **4p.**

Scanned with OKEN Scanner

6. Menționează două teme sau motive literare prezente în poezie. **4p.**

7. Precizează două trăsături ale *poeziei simboliste*, care se regăsesc în textul dat. **4p.**

8. Transcrie, din text, un epitet și o personificare. **4p.**

9. Comentează prima strofă, în maximum 10 rânduri, prin evidențierea relației dintre ideea poetică și mijloacele artistice. **4p.**

10. Prezintă semnificația titlului, în relație cu textul poeziei citate. **4p.**

II. (10p.) Te numești Alin/ Alina Diaconu și locuiești în orașul Focșani. Redactează, pe o pagină distinctă a foii de examen, o scrisoare de 15-20 de rânduri, adresată unui fost coleg, Mircea, în care să-i prezinți impresiile tale dintr-o călătorie. Data redactării scrisorii este 25.07.2006.

Notă! Este obligatorie respectarea numelor și a datei.

Atenție! – În scrisoare, trebuie:

- să utilizezi convențiile specifice stilului epistolar; **3p.**
- să ai conținutul și structura adecvate acestui tip de compunere; **4p.**
- să respecți, într-un registru stilistic adecvat cerinței, normele de exprimare corectă, de ortografie și de punctuație. **3p.**

III. (40p.) Scrie un eseu, de două-patru pagini, în care să prezinți evoluția relațiilor dintre două personaje implicate în conflict, într-o nuvelă psihologică studiată.

În elaborarea eseului, vei avea în vedere următoarele repere:

- prezentarea a patru elemente de structură a textului narativ, semnificative pentru construcția/ realizarea personajelor alese (de exemplu: *formula estetică*, *temă*, *motiv literar*, *perspectivă narativă*, *acțiune*, *conflict*, *relații temporale și spațiale*, *momentele subiectului*, *discurs narativ*, *mijloace/ procedee de caracterizare*, *limbaj* etc.), prin referire la nuvela psihologică studiată;
- evidențierea relațiilor inițiale dintre cele două personaje, din perspectiva statutului lor social și psihologic;
- comentarea a două scene/ secvențe narative semnificative pentru evoluția relațiilor dintre personajele alese;
- relevarea trăsăturilor celor două personaje, prin raportare la evoluția conflictului;
- exprimarea unei opinii argumentate asupra relațiilor dintre personaje, din perspectiva deznodământului.

Notă! Ordinea integrării reperelor în cuprinsul lucrării este la alegere. Pentru **conținutul** eseului, vei primi 20p. (câte 4p. pentru fiecare cerință/ reper); pentru **redactarea** eseului, vei primi 20p. (organizarea ideilor în scris – 4p.; utilizarea limbii literare – 4p.; abilități de analiză și de argumentare – 4p.; ortografia – 3p.; punctuația – 3p.; așezarea în pagină, lizibilitatea – 2p.).

În vederea acordării punctajului pentru redactare, eseul trebuie să aibă minimum două pagini. Din oficiu: **10p.**

Scanned with OKEN Scanner

TESTUL 25

I. (40p) Citeşte cu atenţie textul următor:

Castelul tău de gheaţă l-am cunoscut, Gândire:
Sub tristele-i arcade mult timp am rătăcit
De noi răsfrângeri dornic, dar nici o oglindire
În stinsele cristale ce-ascunzi, nu mi-ai vorbit;
Am părăsit în urmă grandoarea ta polară
Şi-am mers, şi-am mers spre caldul pământ de miazăzi,
Şi sub un pâlc de arbori stufoşi, în fapt de seară,
Cărarea mea, surprinsă de umbră, se opri.

Sub acel pâlc de arbori sălbateci, în amurg
Mi-ai apărut – sub chipuri necunoscute mie,
Cum nu erai, acolo, în frigurosul burg,
Tu, muzică a formei în zbor, Euritmie!

Sub înfloriţii arbori, sub ochiul meu uimit,
Te-am resorbit în sunet, în linie, culoare,
Te-am revărsat în lucruri, cum în eternul mit
Se revărsa divinul în luturi pieritoare.
O, cum întregul suflet, al meu, ar fi voit
Cu cercul undei tale prelungi să se dilate,
Să spintece văzduhul şi – larg şi înmiit –
Să simtă că vibrează în lumi nenumărate...

Şi-n acest fapt de seară, uitându-mă spre Nord,
În ceasul când penumbra la orizon descreşte,
Iar seara întârzie un somnolent acord,
Mi s-a părut că domul de gheaţă se topeşte.

(Ion Barbu, ***Umanizare***)

Răspunde la fiecare dintre următoarele cerinţe, realizând înţelegerea textului de mai sus:

1. Transcrie termenii principalei antiteze pe care este structurat discursul liric. **4p.**
2. Menţionează patru motive poetice existente în textul citat, ce se vor regăsi şi în alte creaţii ale lui Ion Barbu, din ciclul parnasian. **4p.**
3. Explică semnificaţia versului *Castelul tău de gheaţă l-am cunoscut, Gândire*. **4p.**
4. Precizează patru mărci lexico-gramaticale ale prezenţei eului liric în textul citat. **4p.**
5. Transcrie, din ultima strofă, un epitet personificator situat într-o inversiune. **4p.**
6. Comentează fragmentul *cum în eternul mit/ Se revărsa divinul în lucruri pieritoare*. **4p.**
7. Motivează scrierea cu majusculă a substantivelor: *Gândire*, *Euritmie*. **4p.**
8. Menţionează câte un sinonim potrivit pentru cuvintele: *burg*, *dom*. **4p.**
9. Transcrie cuvântul derivat din ultima strofă a poeziei. **4p.**
10. Motivează folosirea după primul vers a semnului de punctuaţie două puncte. **4p.**

Scanned with OKEN Scanner

II. (10p.) Citeşte cu atenţie textul de mai jos:

Să vezi cum s-a întâmplat cu Baruţu (n.n.: fiul lui T. Arghezi), *pe chestia asta a romanului, de a luat nota trei. Profesorul l-a întrebat: care e deosebirea dintre nuvelă şi roman? Şi Baruţu a răspuns cam aşa: romanul este o nuvelă mai lungă, iar nuvela e un roman mai scurt. Se putea mai lămurit? Totuşi a luat nota trei. Mi se pare că la mijloce un cerc vicios: înainte de a şti ce este un roman, ar trebui să ştim* ce nu este *un roman. E o simplă formulă ca oricare alta, de care mintile didactice nu se pot debarasa.*

(Dan Petraşincu, ***Întâlnire potrivită cu Tudor Arghezi***, *Viaţa*, 31 mai 1942)

Imaginează-ţi următoarea situaţie: Te numeşti Adrian/ Adriana Panduru, eşti elev/ elevă în clasa a XII-a şi locuieşti în oraşul Bistriţa. Redactează o scrisoare de 10-15 rînduri, adresată verişoarei tale, Monica, din oraşul Sinaia, în care să-i argumentezi părerea ta despre afirmaţiile/ ideile pe care le conţine textul citat. Data redactării scrisorii este 18.05.2007.

Atenţie! – În scrisoare, trebuie:

- să respecţi convenţiile specifice stilului epistolar; **3p.**
- să ai conţinutul şi structura adecvate cerinţei; **4p.**
- să foloseşti normele de ortografie, de punctuaţie şi de exprimare corectă. **3p.**

III. (40p.) Scrie un eseu, de două-patru pagini, în care să analizezi poezia *Umanizare*, de Ion Barbu.

Atenţie! – În redactarea eseului, vei avea în vedere următoarele repere:

- exprimarea unei judecăţi de valoare asupra temei poeziei şi a universului liric;
- comentarea elementelor de compoziţie în textul poetic (titlu, incipit, motive poetice, secvenţe poetice);
- sublinierea elementelor de comunicare în textul poetic (raportul autor – eu liric, ipostazele eului liric, mărci lexico-gramaticale ale prezenţei eului liric etc.);
- analiza a două dintre nivelurilor textului poetic (fonetic, morfosintactic, lexico-semantic şi stilistic);
- exprimarea argumentată a unui punct de vedere cu privire la semnificaţiile textului dat.

Notă! Ordinea integrării reperelor în cuprinsul lucrării este la alegere. Pentru **conţinutul** eseului tău, vei primi **20p.** (câte 4p. pentru fiecare cerinţă/ reper); pentru **redactarea** eseului, vei primi **20p.**

În vederea acordării punctajului pentru redactare, eseul trebuie să aibă minimum două pagini. Din oficiu: **10p.**

Scanned with OKEN Scanner

REZOLVĂRI. BAREME DE CORECTARE ŞI DE NOTARE

Subiecte date în 2006

TESTUL 1
(simulare – marie 2006)

Notă! Se acordă acelaşi punctaj pentru răspunsurile redactate în spiritul soluţiilor din barem.

I (40p.)

1. Transcrierea cuvintelor, de exemplu: *rămâne* – cu sens denotativ, *îngălbenit* – cu sens conotativ etc. (2p.+2p.) **4p.**

2. Menţionarea corectă a unui sinonim (de exemplu: *anost*, *banal*, *searbăd* etc.) şi a unui antonim (de exemplu: *variat*, *divers* etc.) pentru cuvântul *monoton* (1p.+1p.); alcătuirea corectă a celor două enunţuri (1p.+1p.). **4p.**

3. Corectarea enunţului: *Poetului, copleşit de iubirea pe care o consideră fără speranţă, îi rămâne doar (nu-i rămâne decât) să se resemneze, devenind conştient de efemeritatea aspiraţiilor sale.* (1p.+1p.+1p.+1p.) **4p.**

4. Verbele la perfect compus sugerează efemeritatea condiţiei umane, plasarea trăirilor în trecut etc.; verbele la prezent sau la viitor sugerează eternitatea naturii, a luceafărului ca element al cosmicului etc.): **4p.**

• prezentarea logică, argumentată, a rolului stilistic al utilizării timpurilor verbale precizate; respectarea normelor de exprimare corectă, de ortografie şi de punctuaţie – 4p.;

• prezentarea parţială a rolului stilistic al utilizării unuia dintre timpurile verbale precizate; abateri minore de la normele de exprimare corectă, de ortografie şi/ sau de punctuaţie – 2p.;

• simpla menţionare a unui aspect corespunzător cerinţei; unele abateri de la normele de exprimare corectă, de ortografie şi/ sau de punctuaţie – 1p.

5. Mărci lexico-gramaticale – de exemplu: verb la persoana I singular (*m-am ales*), pronume reflexive şi pronume personale la persoana I singular (*m-*) şi la persoana a II-a singular (*te-*, *-ţi*), adjective posesive (*mea*) etc. (2p.+2p.) **4p.**

6. De exemplu: *„Dând orizon nemărginit/ Singurătăţii mării"*, *„Şi se aprinde pe-orizon/ Pustiu de mări şi stepe"* etc. (2p.+2p.) **4p.**

7. Explicarea semnificaţiei unei figuri de stil corect identificate în versurile date – de exemplu: metafora *„negura uitării"* sugerează analogia dintre o însuşire omenească (*„uitare"*) şi un fenomen al naturii (*„negura"*), ambele având ca element comun de semnificaţie întunericul, lipsa formei; metafora, ce presupune o comparaţie subînţeleasă (*uitarea ca o negură*), valorifică sensul figurat al cuvintelor asociate etc.: **4p.**

Scanned with OKEN Scanner

• explicația logică, argumentată, a semnificației unei figuri de stil corect identificate în versurile date; respectarea normelor de exprimare corectă, de ortografie și de punctuație – 4p.;

• explicația parțială a semnificației unei figuri de stil corect identificate în versurile date; abateri minore de la normele de exprimare corectă, de ortografie și/ sau de punctuație – 2p.;

• identificarea corectă a figurii de stil, fără încercare de explicare a semnificației – 1p.

8. Comentarea versurilor, prin evidențierea relației dintre idee și mijloacele artistice (de exemplu: cele trei strofe susțin meditația asupra iubirii pierdute/ asupra imposibilității atingerii idealului, respectiv, asupra efemerității sentimentelor și a condiției umane, în antiteză cu eternitatea naturii; antiteza între categoria aproapelui – a departelui; limbajul metaforic; personificarea, epitetul; versificația etc.): **4p.**

• comentarea versurilor, prin sublinierea relației dintre fondul de idei și mijloacele artistice; respectarea normelor de exprimare corectă, de ortografie și de punctuație; încadrarea în limita de spațiu precizată – 4p.;

• comentarea versurilor doar prin prezentarea selectivă a mijloacelor artistice sau a fondului de idei, fără sublinierea relației dintre ele; abateri minore de la normele de exprimare corectă, de ortografie și/ sau de punctuație – 2p.;

• încercarea de comentare, fără valorificarea convingătoare a textului poetic; unele abateri de la normele de exprimare corectă, de ortografie și/ sau de punctuație – 1p.

9. Prezentarea semnificației titlului (de exemplu: titlul sugerează nostalgia, reveria; prefigurează caracterul meditativ și tonul elegiac al discursului liric; structura poetică cu dublu epitet este reluată în incipitul textului poetic; repetarea substantivului „*un farmec*" la începutul și la sfârșitul discursului poetic, dar cu alți determinanți, sugerează meditația asupra iubirii pierdute/ asupra aspirației spre ideal și starea de visare etc.): **4p.**

• prezentarea logică, argumentată, a semnificației titlului, în relație cu textul poeziei; respectarea normelor de exprimare corectă, de ortografie și de punctuație – 4p.;

• prezentarea parțial argumentată a semnificației titlului, cu trimiteri insuficiente la textul poeziei; abateri minore de la normele de exprimare corectă, de ortografie și/ sau de punctuație – 2p.;

• încercarea de explicare a semnificației titlului, fără trimiteri la textul poeziei; unele abateri de la normele de exprimare corectă, de ortografie și/ sau de punctuație – 1p.

10. Motivarea apartenenței poeziei la curentul romantic, prin prezentarea a două trăsături existente în textul dat (de exemplu: melancolia, singurătatea, visarea/ reveria, contemplația, primatul sentimentului, retorismul discursului liric; poezia este construită pe antiteza dintre trecut/ amintirea iubirii și prezent/ singurătate etc.): **4p.**

• motivarea apartenenței poeziei la curentul romantic, prin prezentarea a două trăsături existente în textul dat; utilizarea mijloacelor lingvistice adecvate exprimării unei aprecieri, ca și a unor structuri, conectori sau tehnici argumentative – 4p.;

• motivarea apartenenței poeziei la curentul romantic, prin prezentarea unei trăsături existente în textul dat; utilizarea unor mijloace lingvistice adecvate exprimării unei aprecieri – 2p.;

• simpla menționare a 1-2 trăsături ale romantismului, fără încercare de motivare; absența mijloacelor lingvistice adecvate exprimării unei aprecieri – 1p.

Scanned with OKEN Scanner

II. (10 p.)

Se vor puncta următoarele elemente:

1. Conținutul și structura argumentării: **6p.**

• formularea clară a ipotezei/ a propriei opinii față de afirmația dată – 1p.;

• enunțarea a două argumente (pro și/ sau contra) viabile, pertinente, adecvate ipotezei (1p.+1p.) și dezvoltarea lor convingătoare, prin exemplificări sau prin explicații clare (1p.+1p.);

• formularea unei concluzii adecvate – 1p.

2. Construcția discursului de tip argumentativ: **2p.**

• organizarea ideilor în scris (coerența și coeziunea textului; text clar organizat, cu echilibru între cele trei componente: ipoteză –argumente – concluzie; construcția paragrafelor subliniază ideile) – 1p.;

• utilizarea mijloacelor lingvistice adecvate discursului de tip argumentativ (de exemplu, verbe de opinie: *a crede*, *a considera*, *a presupune* etc.; adverbe/ locuțiuni adverbiale de mod folosite ca indici ai subiectivității evaluative: *probabil*, *posibil*, *desigur*, *fără îndoială*, *cu siguranță* etc.; conjuncții/ locuțiuni conjuncționale cu rol argumentativ, utilizate pentru exprimarea raporturilor de tip cauzal, consecutiv, final, conclusiv etc.: *deoarece*, *din cauză că*, *încât*, *ca să*, *așadar* etc.; conectori argumentativi: *în primul rând*, *în plus*, *de fapt*, *oricum*, *în ceea ce privește*, *prin urmare*, *în realitate* etc.) – 1p.

3. Corectitudinea limbii utilizate (punctele se acordă numai dacă răspunsul se încadrează în limita minimă de spațiu precizată): **2p.**

• corectitudinea exprimării – 1p. (0p. pentru două sau mai multe greșeli de lexic sau de sintaxă);

• ortografia și punctuația – 1p. (0p. pentru două sau mai multe greșeli).

III. (40p.)

A. Conținut – 20p.

1. Prezentarea a patru elemente ale textului dramatic, semnificative pentru realizarea personajelor alese (de exemplu: *temă*, *subiect dramatic*, *conflict dramatic*, *intrigă*, *relații temporale și spațiale*, *act*, *scenă/ tablou*, *replică*, *indicații scenice*, *mijloace/ procedee de caracterizare*, *limbaj* etc.), prin referire la drama studiată: **4p.**

• prezentarea argumentată a patru elemente ale textului dramatic, semnificative pentru realizarea personajelor alese, prin referire la *drama* studiată – 4p.;

• prezentarea argumentată a două-trei elemente ale textului dramatic, semnificative pentru realizarea personajelor alese, prin referire la *drama* studiată – 2p.;

• simpla menționare a unor elemente ale textului dramatic, semnificative pentru realizarea personajelor alese, fără explicații ; tendința de simplă povestire – 1p.

2. Evidențierea relațiilor inițiale dintre cele două personaje, din perspectiva statutului lor social și psihologic: **4p.**

• evidențierea argumentată a relațiilor inițiale dintre cele două personaje, din perspectiva statutului lor social și psihologic – 4p.;

• evidențierea relațiilor inițiale dintre cele două personaje, din perspectiva statutului lor social sau psihologic – 2p.;

• menționarea unor elemente corespunzătoare cerinței, fără explicații – 1p.

3. Comentarea a două scene, din drama studiată, semnificative pentru evoluția relaiilor dintre personajele alese: **4p.**

• comentarea a două scene semnificative pentru evoluția relațiilor dintre personajele alese – 4p.;

Scanned with OKEN Scanner

• comentarea unei scene semnificative pentru evoluția relațiilor dintre personajele alese – 2p.;

• tendința de simplă povestire, fără relevarea semnificației scenelor în evoluția relaiilor – 1p.

4. Relevarea trăsăturilor celor două personaje, prin raportare la evoluția conflictului: **4p.**

• relevarea argumentată a trăsăturilor celor două personaje, prin raportare la evoluția conflictului – (2p+2p.) 4p.;

• relevarea parțial argumentată a unor trăsături ale celor două personaje, prin raportare la evoluția conflictului – (1p+1p.) 2p.;

• menționarea unor aspecte corespunzătoare cerinței – 1p.

5. Exprimarea unei opinii argumentate asupra relațiilor dintre cele două personaje, din perspectiva finalului conflictului: **4p.**

• exprimarea unei opinii argumentate asupra relațiilor dintre cele două personaje, din perspectiva finalului conflictului; utilizarea mijloacelor lingvistice adecvate exprimării unei aprecieri, ca și a unor structuri, conectori sau tehnici argumentative – 4p.;

• exprimarea unei opinii asupra relațiilor dintre cele două personaje, din perspectiva finalului conflictului; încercare de argumentare; utilizarea unor mijloace lingvistice adecvate exprimării unei aprecieri – 2p.;

• simpla menționare a unei opinii asupra relațiilor dintre cele două personaje, fără încercare de argumentare; absența mijloacelor lingvistice adecvate exprimării unei aprecieri – 1p.

B. Redactare – **20p.** (punctele pentru redactare se acordă numai dacă răspunsul se încadrează în limita minimă de spațiu precizată)

6. Organizarea ideilor în scris: **4p.**

• text clar organizat, coerent, cu echilibru între cele trei componente (introducere, cuprins, încheiere); construcția paragrafelor subliniază ideile; succesiunea logică a ideilor – 4p.;

• părțile componente ale textului pot fi recunoscute, dar nu există un echilibru între ele; ideile sunt, în general, subliniate prin paragrafe – 2p.;

• plan vag de structurare a textului, în care părțile componente sunt marcate insuficient; trecerea de la o idee la alta nu este evidențiată în nici un fel – 1p.

7. Utilizarea limbii literare: **4p.**

• stil și vocabular adecvate conținutului eseului, claritatea enunțului, varietatea lexicului, sintaxa adecvată – 4p.;

• stil și vocabular parțial adecvate, cu ezitări în selectarea cuvintelor – 2p.;

• vocabular restrâns, monoton, repetiții de cuvinte, inadecvare semantică – 1p.

8. Abilitățile de analiză și de argumentare: **4p.**

• foarte bună relație idee-argument; ideile urmează o succesiune logică; argumentele sunt prezentate într-un mod persuasiv; abilitatea de a formula judecăți de valoare și de interpretare critică și personală – 4p.;

• încercări de a susține ideile prin argumente; elemente de interpretare, dar rezultat neconvingător – 2p.;

• afirmații rareori susținute de argumente; idei irelevante; schematism în prezentarea ideilor – 1p.

9. Ortografia (0-1 erori: 3p.; 2 erori: 2p.; 3 erori: 1p.). **3p.**

10. Punctuația (0-1 erori: 3p.; 2-3 erori: 2p.; 4-5 erori: 1p.). **3p.**

11. Așezarea corectă a textului în pagină (1p.), lizibilitatea (1p.). **2p.**

Notă! Se acordă **10p.** din oficiu. Nota se calculează prin împărțirea punctajului obținut la 10. Nu se acordă fracțiuni de punct.

Scanned with OKEN Scanner

TESTUL 2

(sesiunea specială – marie 2006)

Notă! Se acordă același punctaj pentru răspunsurile redactate în spiritul soluțiilor din barem.

I. (40p.)

1. Sinonime – de exemplu: *freamăt* – fremătare, foșnet, fâșâit etc., *a plânge* – a lăcrima, a (se) jeli, a boci etc. (2p.+2p.) **4p.**

2. Alcătuirea corectă a celor două enunțuri. (2p.+2p.) **4p.**

3. Corectarea enunțului: *Poezia pe care am citit-o s-a păstrat în două manuscrise din anul 1880 și este înrudită tematic în special / mai ales cu „Mai am un singur dor".* (1p.+1p.+1p.+1p.) **4p.**

4. De exemplu: „*Deasupra criptei negre a sfântului mormânt*", „*teiul sfânt și dulce*", „*triste zidiri de țintirim*" etc. (2p.+2p.) **4p.**

5. De exemplu: motivul salcâmului, al teiului, al râului etc. (2p.+2p.) **4p.**

6. De exemplu: valoarea afectivă a interjecției „*o*", substantivul în vocativ „*mamă*", antepunerea adjectivului „*dulce*" cu sens conotativ și cu rol de epitet, repetarea substantivului etc. (2p.+2p.) **4p.**

7. Explicarea valorii expresive a repetării adverbului „*mereu*", în textul poetic (de exemplu: repetarea adverbului la începutul și la sfârșitul versului final din fiecare strofă, cu rol conclusiv, în cadrul paralelismului sintactic; marcă a temporalității; insistența asupra veșniciei morții/ a „somnului"; opoziția între eternitatea naturii și efemeritatea condiției umane; sugestia bivalenței timpului obiectiv – subiectiv etc.): **4p.**

• explicația logică, argumentată, a valorii expresive a repetării adverbului „*mereu*", în textul poetic; respectarea normelor de exprimare corectă, de ortografie și de punctuație – 4p.;

• explicația valorii expresive a repetării adverbului „*mereu*", cu trimiteri insuficiente la contextul poetic; abateri minore de la normele de exprimare corectă, de ortografie și/ sau de punctuație – 2p.;

• încercarea de explicare a valorii expresive a repetării adverbului „*mereu*"; unele abateri de la normele de exprimare corectă, de ortografie și/ sau de punctuație – 1p.

8. Motivarea structurării textului în trei secvențe poetice, prin raportare la relația *tu – eu – noi*: **4 p.**

• explicația logică, argumentată, a structurării textului în trei secvențe poetice, prin raportare la relația *tu – eu – noi*; respectarea normelor de exprimare corectă, de ortografie și de punctuație – 4p.;

• explicația logică a structurării textului în trei secvențe poetice, cu încercare de argumentare prin raportare la relația *tu – eu – noi*; abateri minore de la normele de exprimare corectă, de ortografie și/ sau de punctuație – 2p.;

• încercarea de motivare a structurării textului, indiferent de argument; unele abateri de la normele de exprimare corectă, de ortografie și/ sau de punctuație – 1p.

9. Comentarea primei strofe, prin evidențierea relației dintre idee și mijloacele artistice (de exemplu: invocația retorică susține meditația poetică asupra morții, respectiv, asupra efemerității umane în antiteză cu eternitatea naturii; imagini artistice; epitetul, metafora, personificarea, paralelismul sintactic; versificația etc.): **4p.**

Scanned with OKEN Scanner

• comentarea versurilor primei strofe, prin sublinierea relației dintre fondul de idei și mijloacele artistice; respectarea normelor de exprimare corectă, de ortografie și de punctuație; încadrarea în limita de spațiu precizată – 4p.;

• comentarea versurilor doar prin prezentarea selectivă a mijloacelor artistice sau a fondului de idei, fără sublinierea relației dintre ele; ezitări în redactare; abateri minore de la normele de exprimare corectă, de ortografie și/ sau de punctuație – 2p.;

• încercare de comentare, fără valorificarea convingătoare a textului poetic; unele abateri de la normele de exprimare corectă, de ortografie și/ sau de punctuație – 1p.

10. Argumentarea apartenenței poeziei la curentul romantic, prin prezentarea a două trăsături existente în textul dat (de exemplu: atmosfera funebră, sentimentul naturii, reveria, melancolia, primatul sentimentului și al sensibilității, preferința pentru meditație și elegie, ca specii literare, retorismul discursului liric, limbajul metaforic, armonia versurilor, tonalitatea elegiacă etc.): **4p.**

• argumentarea apartenenței poeziei la curentul romantic, prin prezentarea a două trăsături existente în textul dat; utilizarea mijloacelor lingvistice adecvate exprimării unei aprecieri, ca și a unor structuri, conectori sau tehnici argumentative – 4p.;

• argumentarea apartenenței poeziei la curentul romantic, prin prezentarea unei trăsături existente în textul dat; utilizarea unor mijloace lingvistice adecvate exprimării unei aprecieri – 2p.;

• simpla menționare a 1-2 trăsături ale romantismului, fără încercare de argumentare prin referire la text; absența mijloacelor lingvistice adecvate exprimării unei aprecieri – 1p.

II. (10p.)

Se vor puncta următoarele elemente:

1. Conținutul argumentării: **5p.**

• formularea clară a propriei opinii față de afirmația dată – 1p.;

• enunțarea a două argumente (pro și/ sau contra), adecvate ipotezei, viabile, pertinente (1p.+1p.) și dezvoltarea lor convingătoare prin exemplificări sau prin explicații clare (1p.+1p.).

2. Construcția discursului de tip argumentativ: **2p.**

• structurarea ideilor în scris (text clar organizat, coerent, cu echilibru între cele trei componente: ipoteza – examinarea atentă a afirmației puse în discuție, pentru exprimarea propriei opinii; enunțarea și susținerea argumentelor, concluzia – întărirea ipotezei, prin reluarea sa în mod nuanțat; construcția paragrafelor subliniază ideile) – 1p.;

• utilizarea mijloacelor lingvistice adecvate exprimării unei aprecieri (de exemplu, verbe de opinie: *a crede*, *a considera*, *a presupune* etc.; adverbe/ locuțiuni adverbiale de mod folosite ca indici ai subiectivității evaluative: *probabil*, *posibil*, *desigur*, *fără îndoială*, *cu siguranță* etc.; conjuncții/ locuțiuni conjuncționale cu rol argumentativ, utilizate pentru exprimarea raporturilor de tip cauzal, consecutiv, final, conclusiv etc.: *deoarece*, *din cauză că*, *încât*, *ca să*, *așadar* etc.; conectori argumentativi: *în primul rând*, *în plus*, *de fapt*, *oricum*, *în ceea ce privește*, *prin urmare*, *în realitate* etc.) – 1p.

3. Corectitudinea limbii utilizate (punctele se acordă numai dacă răspunsul se încadrează în limita minimă de spațiu precizată): **3p.**

• registrul stilistic adecvat cerinței, claritatea – 1p.;

• corectitudinea exprimării – 1p. (0p. pentru două sau mai multe greșeli de lexic sau de sintaxă);

• ortografia și punctuația – 1p. (0p. pentru două sau mai multe greșeli).

Scanned with OKEN Scanner

III. (40p.)

A. Conținut – **20p.**

1. Evidențierea relației dintre instanțele comunicării narative (autor, narator, personaje), în romanul ales: **4p.**

• evidențierea relației dintre instanțele comunicării narative (autor, narator, personaje), în romanul ales – 4p.;

• evidențierea parțială a relației dintre instanțele comunicării narative, fără trimiteri la romanul ales – 2p.;

• simpla menționare a unor aspecte privitoare la cerință, fără trimiteri la romanul ales – 1p.

2. Prezentarea a patru elemente de construcție a subiectului și a discursului narativ, prin care se evidențiază trăsături ale personajului ales (de exemplu: *acțiune*, *conflict*, *relații temporale și spațiale*, *momentele subiectului*, *secvență narativă*, *incipit*, *final* etc.): **4p.**

• prezentarea corectă a celor patru elemente de construcție a subiectului și a discursului narativ, prin care se evidențiază trăsături ale personajului ales – 4p.;

• prezentarea a două-trei elemente de construcție a subiectului și a discursului narativ, prin care se evidențiază trăsături ale personajului ales – 2p.;

• menționarea unor elemente de construcție a subiectului și a discursului narativ, fără explicații; tendința de simplă povestire – 1p.

3. Relevarea statutului social și psihologic al personajului ales, prin referire la atitudinea acestuia față de pământ, de familie și de comunitate: **4p.**

• relevarea argumentată a statutului social și psihologic al personajului ales, prin referire la atitudinea acestuia față de pământ, de familie și de comunitate – 4p.;

• relevarea parțială a statutului social și psihologic al personajului ales, prin referire la atitudinea acestuia față de pământ, de familie sau de comunitate – 2p.;

• simpla menționare a unor aspecte privitoare la cerință – 1p.

4. Comentarea a două scene/ secvențe narative, semnificative pentru evoluția personajului ales: **4p.**

• comentarea a două scene/ secvențe narative, semnificative pentru evoluția personajului ales – 4p.;

• comentarea unei scene/ a unei secvențe narative, semnificative pentru evoluția personajului ales – 2p.;

• tendința de simplă povestire – 1p.

5. Exprimarea unei opinii argumentate în legătură cu destinul personajului ales: **4p.**

• exprimarea unei opinii argumentate despre destinul personajului ales, prin exemple sau prin explicații adecvate, pertinente; utilizarea mijloacelor lingvistice adecvate exprimării unei aprecieri, ca și a unor structuri, conectori sau tehnici argumentative – 4p.;

• exprimarea unei opinii despre destinul personajului ales; utilizarea unor mijloace lingvistice adecvate exprimării unei aprecieri – 2p.;

• simpla menționare a unui punct de vedere în legătură cu destinul personajului ales, fără încercare de argumentare; absența mijloacelor lingvistice adecvate exprimării unei aprecieri – 1p.

B. Redactare – **20p.** (punctele pentru redactare se acordă numai dacă răspunsul se încadrează în limita minimă de spațiu precizată)

6. Organizarea ideilor în scris: **4p.**

• text clar organizat, coerent, cu echilibru între cele trei componente (introducere, cuprins, încheiere); construcția paragrafelor subliniază ideile; succesiunea logică a ideilor – 4p.;

Scanned with OKEN Scanner

• părțile componente ale textului pot fi recunoscute, dar nu există un echilibru între ele; ideile sunt, în general, subliniate prin paragrafe – 2p.;

• plan vag de structurare a textului, în care părțile componente sunt marcate insuficient; trecerea de la o idee la alta nu este evidențiată în nici un fel – 1p.

7. Utilizarea limbii literare: **4p.**

• stil și vocabular adecvate conținutului eseului, claritatea enunțului, varietatea lexicului, sintaxa adecvată – 4p.;

• stil și vocabular parțial adecvate, cu ezitări în selectarea cuvintelor – 2p.;

• vocabular restrâns, monoton, repetiții de cuvinte, inadecvare semantică – 1p.

8. Abilitățile de analiză și de argumentare: **4p.**

• foarte bună relație idee-argument; ideile urmează o succesiune logică; argumentele sunt prezentate într-un mod persuasiv; abilitatea de a formula judecăți de valoare și de interpretare critică și personală – 4p.;

• încercări de a susține ideile prin argumente; elemente de interpretare, dar rezultat neconvingător – 2p.;

• afirmații rareori susținute de argumente; idei irelevante; schematism în prezentarea ideilor – 1p.

9. Ortografia (0-1 erori: 3p.; 2 erori: 2p.; 3 erori: 1p.). **3p.**

10. Punctuația (0-1 erori: 3p.; 2-3 erori: 2p.; 4-5 erori: 1p.). **3p.**

11. Așezarea corectă a textului în pagină (1p.), lizibilitatea (1p.). **2p.**

Notă! Se acordă **10p.** din oficiu. Nota se calculează prin împărțirea punctajului obținut la 10. Nu se acordă fracțiuni de punct.

TESTUL 3

(sesiunea specială – iunie 2006)

Notă! Se acordă același punctaj pentru răspunsurile redactate în spiritul soluțiilor din barem.

I. (40p.)

1. Sinonime – de exemplu: *reflex* – oglindire, reflectare, răsfrângere ...; *magie* – farmec, vrajă, încântare ...; *tainic* – misterios, ascuns, tăinuit ...; *falnic* – măreț, semeț, impunător etc. (1p.+1p.+1p.+1p.) **4p.**

2. Alcătuirea corectă a celor două enunțuri. (2p.+2p.) **4p.**

3. Corectarea enunțului: *În actuala <u>situație/ conjunctură</u>, <u>patronii</u> se tem ca <u>propria gestiune/ gestiunea lor</u> să nu fie <u>iarăși/ din nou</u> controlată.* (1p.+1p.+1p.+1p.) **4p.**

4. De exemplu: inversiunea, față de verb, a adverbului așezat la începutul versului evidențiază mișcarea lentă/ adierea imperceptibilă a vântului, care păstrează feeria nopții; ambiguitatea limbajului poetic este susținută de dublul sens pe care cuvântul îl poate avea în context (*lent*, *doar*) etc. **4p.**

5. De exemplu: „*Clara undă argintoasă reflectează alba lună*", „*Noaptea clară într-un basmu de magie schimbă balta*" etc. **4p.**

6. De exemplu: motivul lunii, al lacului, al nopții etc. (2p.+2p.) **4p.**

7. Explicarea semnificației unei figuri de stil corect identificate în versul dat (de exemplu: epitet, metaforă etc.): **4p.**

• explicație logică, argumentată, a semnificației unei figuri de stil corect identificate în versul dat; respectarea normelor de exprimare corectă, de ortografie și de punctuație – 4p.;

Scanned with OKEN Scanner

• explicație parțial argumentată a semnificației unei figuri de stil corect identificate în versul dat; abateri minore de la normele de exprimare corectă, de ortografie și/ sau de punctuație – 2p.;

- identificarea corectă a unei figuri de stil în versul dat, fără încercare de explicație – 1p.

8. Comentarea strofei, prin evidențierea relației dintre ideea poetică și mijloacele artistice (de exemplu: descrierea/ pastelul; tabloul nocturn al lacului sugerează magia nopții de vară în lumina lunii; limbajul metaforic și simbolic; personificarea, epitetul, metafora etc.): **4p.**

• comentarea argumentată a versurilor, prin sublinierea relației dintre fondul de idei și mijloacele artistice; respectarea normelor de exprimare corectă, de ortografie și de punctuație; încadrarea în limita de spațiu precizată – 4p.;

• comentarea versurilor doar prin prezentarea selectivă a mijloacelor artistice sau a fondului de idei, fără sublinierea relației dintre ele; abateri minore de la normele de exprimare corectă, de ortografie și/ sau de punctuație – 2p.;

• încercarea de comentare, fără valorificarea convingătoare a textului poetic; unele abateri de la normele de exprimare corectă, de ortografie și/ sau de punctuație – 1p.

9. Prezentarea semnificației titlului, în relație cu textul poeziei (de exemplu: titlul sugerează tema poeziei, descrierea naturii nocturne într-un pastel care transmite admirația poetului față de momentul magic al nopții; inversiunea sugerează lumina lunii și magia spațiului descris; sintagma din titlu este reluată în topică normală la începutul strofei a doua, în care se dezvoltă ideea nopții magice etc.): **4p.**

• prezentarea argumentată, nuanțată, a semnificației titlului, în relație cu textul poeziei; respectarea normelor de exprimare corectă, de ortografie și de punctuație – 4p.;

• prezentarea parțial argumentată a semnificației titlului, cu trimiteri insuficiente la textul poeziei; abateri minore de la normele de exprimare corectă, de ortografie și/ sau de punctuație – 2p.;

• încercarea de explicare a semnificației titlului, fără trimiteri la textul poeziei; unele abateri de la normele de exprimare corectă, de ortografie și/ sau de punctuație – 1p.

10. Motivarea prezenței descrierii în poezie, prin evidențierea a două trăsături existente în textul dat (de exemplu: imagini vizuale, auditive, de mișcare; suspendarea temporalității, prin întrebuințarea timpului prezent/ prezentul etern asociat cu ideea veșniciei naturii; frecvența substantivelor și a adjectivelor; folosirea enumerației, a epitetului, a personificării etc.): **4p.**

• motivarea prezenței descrierii în poezie, prin evidențierea a două trăsături existente în textul dat; utilizarea mijloacelor lingvistice adecvate exprimării unei aprecieri, ca și a unor structuri, conectori sau tehnici argumentative – 4p.;

• motivarea prezenței descrierii în poezie, prin evidențierea unei trăsături existente în textul dat; utilizarea unor mijloace lingvistice adecvate exprimării unei aprecieri – 2p.;

• simpla menționare a una-două trăsături ale descrierii, fără încercare de explicare prin referire la text; absența mijloacelor lingvistice adecvate exprimării unei aprecieri – 1p.

II. (10p.)

Se vor puncta următoarele elemente:

1. Conținutul și structura argumentării: **6p.**

• formularea clară a ipotezei/ a propriei opinii față de afirmația dată – 1p.;

• enunțarea a două argumente (pro și/ sau contra) viabile, pertinente, adecvate ipotezei (1p.+1p.) și dezvoltarea lor convingătoare, prin exemplificări sau prin explicații clare (1p.+1p.);

Scanned with OKEN Scanner

• formularea unei concluzii adecvate – 1p.

2. Construcția discursului de tip argumentativ: **2p.**

• structurarea ideilor în scris (text clar organizat, coerent, cu echilibru între cele trei componente: ipoteza – examinarea atentă a afirmației puse în discuție, pentru exprimarea propriei opinii; enunțarea și susținerea argumentelor, concluzia – întărirea ipotezei, prin reluarea sa în mod nuanțat; construcția paragrafelor subliniază ideile) – 1p.;

• utilizarea mijloacelor lingvistice adecvate exprimării unei aprecieri (de exemplu, verbe de opinie: *a crede*, *a considera*, *a presupune* etc.; adverbe/ locuțiuni adverbiale de mod folosite ca indici ai subiectivității evaluative: *probabil*, *posibil*, *desigur*, *fără îndoială*, *cu siguranță* etc.; conjuncții/ locuțiuni conjuncționale cu rol argumentativ, utilizate pentru exprimarea raporturilor de tip cauzal, consecutiv, final, conclusiv etc.: *deoarece*, *din cauză că*, *încât*, *ca să*, *așadar* etc.; conectori argumentativi: *în primul rând*, *în plus*, *de fapt*, *oricum*, *în ceea ce privește*, *prin urmare*, *în realitate* etc.) – 1p.

3. Corectitudinea limbii utilizate (punctele se acordă numai dacă răspunsul se încadrează în limita minimă de spațiu precizată): **2p.**

• corectitudinea exprimării – 1p. (0p. pentru două sau mai multe greșeli de lexic sau de sintaxă);

• ortografia și punctuația – 1p. (0p. pentru două sau mai multe greșeli).

III. (40p.)

A. Conținut – 20p.

1. Prezentarea a patru dintre caracteristicile textului narativ, semnificative pentru realizarea personajelor alese (de exemplu: *formula estetică*, *temă*, *motiv literar*, *perspectivă narativă*, *acțiune*, *conflict*, *relații temporale și spațiale*, *momentele subiectului*, *discurs narativ*, *incipit*, *final* etc.), prin referire la romanul studiat: **4p.**

• prezentarea argumentată, prin referire la romanul studiat, a patru dintre caracteristicile textului narativ, semnificative pentru realizarea personajelor alese – 4p.;

• prezentarea argumentată, prin referire la romanul studiat, a două-trei caracteristici ale textului narativ, semnificative pentru realizarea personajelor alese – 2p.;

• simpla menționare a unor caracteristici ale textului narativ, semnificative pentru realizarea personajelor alese, fără explicații; tendința de simplă povestire – 1p.

2. Relevarea trăsăturilor fiecăruia dintre cele două personaje, evidențiate în constituirea cuplului: **4p.**

• relevarea argumentată a trăsăturilor fiecăruia dintre cele două personaje, evidențiate în constituirea cuplului – (2p.+2p.) 4p.;

• evidențierea parțial argumentată a trăsăturilor celor două personaje, cu unele referiri la constituirea cuplului – (2p.+1p.) 2p.;

• menționarea unor aspecte corespunzătoare cerinței – 1p.

3. Comentarea două etape/ secvențe narative, semnificative pentru evoluția cuplului: **4p.**

• comentarea argumentată a două etape/ secvențe narative, semnificative pentru evoluția cuplului – 4p.;

• comentarea parțial argumentată a una-două etape/ secvențe narative, semnificative pentru evoluția cuplului – 2p.;

• tendința de simplă povestire, fără relevarea semnificației secvențelor narative în constituirea cuplului – 1 p.

4. Exemplificarea, prin secvențe narative sau prin citate comentate, a două modalități/ procedee de caracterizare a personajelor alese: **4p.**

• exemplificarea, prin secvențe narative sau prin citate comentate, a două modalități/ procedee de caracterizare a personajelor alese – 4p.;

Scanned with OKEN Scanner

• exemplificarea, prin secvențe narative sau prin citate comentate, a două modalități/ procedee de caracterizare a unuia dintre personajele alese – 2p.;

• menționarea unor modalități/ procedee de caracterizare a personajului dramatic, fără explicații sau exemple din roman – 1p.

5. Exprimarea unei opinii argumentate despre atitudinea față de iubire a fiecăruia dintre personaje, din perspectiva deznodământului: **4p.**

• exprimarea unei opinii argumentate despre atitudinea față de iubire a fiecăruia dintre personaje, din perspectiva deznodământului; utilizarea mijloacelor lingvistice adecvate exprimării unei aprecieri, ca și a unor structuri, conectori sau tehnici argumentative – 4p.;

• exprimarea unei opinii despre atitudinea față de iubire a fiecăruia dintre personaje, din perspectiva deznodământului; încercare de argumentare; utilizarea unor mijloace lingvistice adecvate exprimării unei aprecieri – 2p.;

• simpla menționare a unei opinii despre atitudinea față de iubire a personajelor, fără încercare de argumentare; absența mijloacelor lingvistice adecvate exprimării unei aprecieri – 1p.

B. Redactare – 20p. (punctele pentru redactare se acordă numai dacă răspunsul se încadrează în limita minimă de spațiu precizată)

6. Organizarea ideilor în scris: **4p.**

• text clar organizat, coerent, cu echilibru între cele trei componente (introducere, cuprins, încheiere); construcția paragrafelor subliniază ideile; succesiunea logică a ideilor – 4p.;

• părțile componente ale textului pot fi recunoscute, dar nu există un echilibru între ele; ideile sunt, în general, subliniate prin paragrafe – 2p.;

• plan vag de structurare a textului, în care părțile componente sunt marcate insuficient; trecerea de la o idee la alta nu este evidențiată în nici un fel – 1p.

7. Utilizarea limbii literare: **4p.**

• stil și vocabular adecvate conținutului eseului, claritatea enunțului, varietatea lexicului, sintaxa adecvată – 4p.;

• stil și vocabular parțial adecvate, cu ezitări în selectarea cuvintelor – 2p.;

• vocabular restrâns, monoton, repetiții de cuvinte, inadecvare semantică – 1p.

8. Abilitățile de analiză și de argumentare: **4p.**

• foarte bună relație idee-argument; ideile urmează o succesiune logică; argumentele sunt prezentate într-un mod persuasiv; abilitatea de a formula judecăți de valoare și de interpretare critică și personală – 4p.;

• încercări de a susține ideile prin argumente; elemente de interpretare, dar rezultat neconvingător – 2p.;

• afirmații rareori susținute de argumente; idei irelevante; schematism în prezentarea ideilor – 1p.

9. Ortografia (0-1 erori: 3p.; 2 erori: 2p.; 3 erori: 1p.). **3p.**

10. Punctuația (0-1 erori: 3p.; 2-3 erori: 2p.; 4-5 erori: 1p.). **3p.**

11. Așezarea corectă a textului în pagină (1p.), lizibilitatea (1p.). **2p.**

Notă! Se acordă **10p.** din oficiu. Nota se calculează prin împărțirea punctajului obținut la 10. Nu se acordă fracțiuni de punct.

Scanned with OKEN Scanner

TESTUL 4

(sesiunea iunie – iunie 2006)

Notă! Se acordă același punctaj pentru răspunsurile redactate în spiritul soluțiilor din barem.

I. (40p.)

1. Sinonime – de exemplu: *copaci* – arbori, pomi; *morți* – uscați, veștezi, ofiliți etc. (2p.+2p.) **4p.**

2. Alcătuirea corectă a celor două enunțuri. (2p.+2p.) **4p.**

3. Corectarea enunțului: *Poezia argheziană citată, deși are doar/ numai (nu are decât) opt versuri, exprimă cu mare artă regretul față de pierderea ființei iubite.* (1p.+1p.+1p.+1p.) **4p.**

4. De exemplu: sugerează durata/ insistența/ repetarea chemării de iubire/ continuitatea sentimentului, revenirea etc. **4p.**

5. Mărci lexico-gramaticale: verbe la persoana I singular („*sunt*", „*să plâng*" etc.) și la persoana a II-a singular („*ai chemat*", „*chemi*"), pronume personale la persoana I și a II-a singular („*m-*", „*mă*", „*te*") etc. (2p.+2p.) **4p.**

6. De exemplu: iubirea, natura, dorul, toamna etc.(2p.+2p.) **4p.**

7. De exemplu: separă termenii unei relații de opoziție existente în poezie, ca element de compoziție; marchează structurarea textului în două secvențe poetice, prin raportare la relația trecut-prezent etc. **4p.**

8. Comentarea versului (de exemplu: meditația asupra iubirii pierdute; alternarea modurilor verbului „a fi" ; limbajul metaforic etc.): **4p.**

• comentarea argumentată a versului; respectarea normelor de exprimare corectă, de ortografie și de punctuație; încadrarea în limita de spațiu precizată – 4p.;

• încercare de comentare; abateri minore de la normele de exprimare corectă, de ortografie și/ sau de punctuație – 2p.;

• simpla menționare a unui aspect corespunzător cerinței, fără încercare de comentare – 1p.

9. Explicarea semnificației titlului (de exemplu: titlul sugerează monologul adresat, atitudinea meditativă și confesivă etc.): **4p.**

• explicația logică, argumentată, a semnificației titlului, în relație cu textul poeziei; respectarea normelor de exprimare corectă, de ortografie și de punctuație – 4p.;

• explicația logică a semnificației titlului, cu trimiteri insuficiente la textul poeziei; abateri minore de la normele de exprimare corectă, de ortografie și/ sau de punctuație – 2p.;

• încercarea de explicare a semnificației titlului; unele abateri de la normele de exprimare corectă, de ortografie și/ sau de punctuație – 1p.

10. Ilustrarea prezenței în text a uneia dintre caracteristicile limbajului poetic (expresivitate, ambiguitate, sugestie): **4p.**

• ilustrarea prezenței în text a uneia dintre caracteristicile limbajului poetic, prin exemple și explicații convingătoare; respectarea normelor de exprimare corectă, de ortografie și de punctuație – 4p.;

• ilustrarea prezenței în text a uneia dintre caracteristicile limbajului poetic, prin unele exemple sau explicații; abateri minore de la normele de exprimare corectă, de ortografie și/ sau de punctuație – 2p.;

• simpla menționare a unui aspect corespunzător cerinței, fără referire la textul poetic dat – 1p.

Scanned with OKEN Scanner

II. (10p.) Se vor puncta următoarele elemente:

1. Conținutul și structura argumentării: **6p.**

• formularea clară a ipotezei/ a propriei opinii față de afirmația dată – 1p.;

• enunțarea a două argumente (pro și/ sau contra) viabile, pertinente, adecvate ipotezei (1p.+1p.) și dezvoltarea lor convingătoare, prin exemplificări sau prin explicații clare (1p.+1p.);

• formularea unei concluzii adecvate – 1p.

2. Construcția discursului de tip argumentativ: **2p.**

• organizarea ideilor în scris (coerentă și coeziunea textului; text clar organizat, cu echilibru între cele trei componente: ipoteză –argumente – concluzie; construcția paragrafelor subliniază ideile) – 1p.;

• utilizarea mijloacelor lingvistice adecvate discursului de tip argumentativ (de exemplu, verbe de opinie: *a crede*, *a considera*, *a presupune* etc.; adverbe/ locuțiuni adverbiale de mod folosite ca indici ai subiectivității evaluative: *probabil*, *posibil*, *desigur*, *fără îndoială*, *cu siguranță* etc.; conjuncții/ locuțiuni conjuncționale cu rol argumentativ, utilizate pentru exprimarea raporturilor de tip cauzal, consecutiv, final, conclusiv etc.: *deoarece*, *din cauză că*, *încât*, *ca să*, *așadar* etc.; conectori argumentativi: *în primul rând*, *în plus*, *de fapt*, *oricum*, *în ceea ce privește*, *prin urmare*, *în realitate* etc.) – 1p.

3. Corectitudinea limbii utilizate (punctele se acordă numai dacă răspunsul se încadrează în limita minimă de spațiu precizată): **2p.**

• corectitudinea exprimării – 1p. (0p. pentru două sau mai multe greșeli de lexic sau de sintaxă);

• ortografia și punctuația – 1p. (0p. pentru două sau mai multe greșeli).

III. (40p.)

A. Conținut – 20p.

1. Evidențierea formulei estetice folosite de autor în construirea textului literar și a personajului: **4p.**

• evidențierea formulei estetice folosite de autor în construirea textului literar și a personajului – 4p.;

• evidențierea parțială a formulei estetice folosite de autor în construirea textului literar și a personajului – 2p.;

• simpla menționare a unor aspecte privitoare la cerința, fără trimiteri la romanul ales – 1p.

2. Prezentarea a patru elemente de construcție a subiectului și a discursului narativ, prin care se evidențiază trăsături ale personajului ales (de exemplu: *acțiune*, *conflict*, *relații temporale și spațiale*, *momente ale subiectului*, *secvență narativă*, *incipit*, *final* etc.): **4p.**

• prezentarea corectă a patru elemente de construcție a subiectului și a discursului narativ, prin care se evidențiază trăsături ale personajului ales – 4p.;

• prezentarea a două-trei elemente de construcție a subiectului și a discursului narativ, prin care se evidențiază trăsături ale personajului ales – 2p.;

• menționarea unor elemente de construcție a subiectului și a discursului narativ, fără explicații; tendința de simplă povestire – 1p.

3. Exemplificarea, prin secvențe narative sau prin citate comentate, a două modalități/ procedee de caracterizare a personajului ales: **4p.**

• exemplificarea, prin secvențe narative sau prin citate comentate, a două modalități/ procedee de caracterizare a personajului ales – 4p.;

• exemplificarea, prin secvențe narative sau prin citate comentate, a unei modalități/ a unui procedeu de caracterizare a personajului ales – 2p.;

• simpla menționare a unor aspecte privitoare la cerință – 1p.

Scanned with OKEN Scanner

4. Comentarea a două secvențe narative/ situații semnificative pentru evoluția personajului ales: **4p.**

• comentarea a două secvențe narative/ situații semnificative pentru evoluția personajului ales – 4p.;

• comentarea unei secvențe narative/ situații semnificative pentru evoluția personajului ales – 2p.;

• tendința de simplă povestire – 1p.

5. Exprimarea unei opinii argumentate în legatură cu destinul personajului ales: **4p.**

• exprimarea unei opinii argumentate despre destinul personajului ales, prin exemple sau prin explicații adecvate, pertinente; utilizarea mijloacelor lingvistice adecvate exprimării unei aprecieri, ca și a unor structuri, conectori sau tehnici argumentative – 4p.;

• exprimarea unei opinii despre destinul personajului ales; utilizarea unor mijloace lingvistice adecvate exprimării unei aprecieri – 2p.;

• simpla menționare a unui punct de vedere în legătură cu destinul personajului ales, fără încercare de argumentare; absența mijloacelor lingvistice adecvate exprimării unei aprecieri – 1p.

B. Redactare – **20p.** (Punctele pentru redactare se acordă numai dacă răspunsul se încadrează în limita minima de spațiu precizată.)

6. Organizarea ideilor în scris: **4p.**

• text clar organizat, coerent, cu echilibru între cele trei componente (introducere-cuprins-încheiere); construcția paragrafelor subliniază ideile; succesiunea logică a ideilor – 4p.;

• părțile componente ale textului pot fi recunoscute, dar nu există un echilibru între ele; ideile sunt, în general, subliniate prin paragrafe – 2p.;

• plan vag de structurare a textului, în care părțile componente sunt marcate insuficient; trecerea de la o idee la alta nu este evidențiată în nici un fel – 1p.

7. Utilizarea limbii literare: **4p.**

• stil și vocabular adecvate conținutului eseului, claritatea enunțului, varietatea lexicului, sintaxa adecvată – 4p.;

• stil și vocabular parțial adecvate, cu ezitări în selectarea cuvintelor – 2p.;

• vocabular restrâns, monoton, repetiții de cuvinte, inadecvare semantică – 1p.

8. Abilitățile de analiză și de argumentare: **4p.**

• foarte bună relație idee-argument; ideile urmează o succesiune logică; argumentele sunt prezentate într-un mod persuasiv; abilitatea de a formula judecăți de valoare și de interpretare critică și personală – 4p.;

• încercări de a susține ideile prin argumente; elemente de interpretare, dar rezultat neconvingător – 2p.;

• afirmații rareori susținute de argumente; idei irelevante; schematism în prezentarea ideilor –1p.

9. Ortografia (0-1 erori: 3p.; 2 erori: 2p.; 3 erori: 1p.). **3p.**

10. Punctuația (0-1 erori: 3p.; 2-3 erori: 2p.; 4-5 erori: 1p.). **3p.**

11. Așezarea corectă a textului în pagină (1p.), lizibilitatea (1p.). **2p.**

Notă! Se acordă **10p.** din oficiu. Nota se calculează prin împărțirea punctajului obținut la 10. Nu se acordă fracțiuni de punct.

Scanned with OKEN Scanner

Subiecte propuse

TESTUL 1

Notă! Se acordă același punctaj pentru răspunsurile redactate în spiritul soluțiilor din barem.

I. (40p.)

1. Rolul punctelor de suspensie – de exemplu: întreruperea șirului vorbirii, intonație caracteristică, uimire etc. **4p.**

2. Patru expresii/ locuțiuni – de exemplu: *a avea o gură cât o șură, a fi gură spartă, a căsca gura, a-și da (a-și lua) bucățica de la gură, a da din gură, de-ale gurii, a fi bun de gură, gură de aur, a-i lăsa gura apă* etc. (1p.+1p.+1p.+1p.) **4p.**

3. Alcătuirea corectă a celor două enunțuri. (2p.+2p.) **4p.**

4. De exemplu: redactat în scopul *punerii în scenă*; construirea sub forma unui schimb de *replici*; absența unui povestitor/ narator; existența *indicațiilor scenice*; împărțirea în *scene* și *acte* etc. Utilizarea structurii și a conectorilor potriviți acestui tip de text: emiterea ipotezei, motivarea ipotezei, concluzia; verbe de opinie: *a crede, a considera, a presupune* etc.; adverbe/ locuțiuni adverbiale de mod folosite ca indici ai subiectivității evaluative: *probabil, posibil, desigur, fără îndoială, cu siguranță* etc.; conjuncții/ locuțiuni conjuncționale cu rol argumentativ, folosite mai ales pentru exprimarea raporturilor de tip cauzal, consecutiv, final, conclusiv etc.: *deoarece, din cauză că, încât, ca să, așadar* etc. **4p.**

• argumentare corectă, structură a textului și conectori adecvați, respectarea normelor de exprimare corectă, de ortografie și de punctuație – 4p.;

• argumentare aproximativă, ezitări în ceea ce privește structura textului și utilizarea conectorilor; abateri minore de la normele de exprimare corectă, de ortografie și/ sau de punctuație – 2p.;

• simpla menționare a unui aspect corespunzător cerinței; ezitări în redactare; abateri minore de la normele de exprimare corectă, de ortografie și/ sau de punctuație – 1p.

5. Transcrierea celor două notații – de exemplu: *un „domnule" apăsat; dur, zgrunțuros; tăios și dezolat parcă; cu un ton amărât* etc. (2p.+2p.) **4p.**

6. De exemplu: exprimarea nemulțumirii subdirectorului pentru abaterile disciplinare ale subalternului său. **4p.**

7. De exemplu: este nepăsător față de îndatoririle sale de funcționar, îi place să se distreze, să fie elegant, să trăiască peste nivelul veniturilor sale, este lingușitor etc. (2p.+ +2p.) **4p.**

8. Motivarea acordului/ dezacordului: **4p.**

• explicație argumentată, corectă și coerentă, respectând normele de exprimare corectă, de ortografie și de punctuație – 4p.;

• explicație aproximativă, cu ezitări în argumentare și în redactare; abateri minore de la normele de exprimare corectă, de ortografie și/ sau de punctuație – 2p.;

• simpla enunțare a unei idei corespunzătoare cerinței; ezitări în redactare; unele abateri de la normele de exprimare corectă, de ortografie și/ sau de punctuație – 1p.

9. Explicarea motivului: **4p.**

Scanned with OKEN Scanner

• explicația argumentată, corectă și coerentă, respectând normele de exprimare corectă, de ortografie și de punctuație – 4p.;

• explicația aproximativă, cu ezitări în argumentare și în redactare; abateri minore de la normele de exprimare corectă, de ortografie și/ sau de punctuație – 2p.;

• simpla enunțare a unei idei corespunzătoare cerinței; ezitări în redactare; unele abateri de la normele de exprimare corectă, de ortografie și/ sau de punctuație – 1p.

10. Scrierea caracterizării: **4p.**

• caracterizare argumentată și coerentă; utilizarea adecvată a conceptelor operaționale specifice; respectarea normelor de exprimare corectă, de ortografie și de punctuație – 4p.;

• caracterizare aproximativă, cu ezitări în argumentare și în redactare; abateri minore de la normele de exprimare corectă, de ortografie și/ sau de punctuație – 2p.;

• simpla enunțare a unei idei corespunzătoare cerinței; ezitări în redactare; unele abateri de la normele de exprimare corectă, de ortografie și/ sau de punctuație – 1p.

II. (10p.)

1. Enunțarea celor două argumente: (1p.+1p.) **2p.**

2. Utilizarea structurii și a conectorilor potriviți: **5p.**

• structură: emiterea ipotezei, motivarea ipotezei, concluzia: 3p.

• conectori: verbe de opinie (*a crede*, *a considera*, *a presupune* etc.); adverbe/ locuțiuni adverbiale de mod folosite ca indici ai subiectivității evaluative (*probabil*, *posibil*, *desigur*, *fără îndoială*, *cu siguranță* etc.); conjuncții/ locuțiuni conjuncționale cu rol argumentativ, folosite mai ales pentru exprimarea raporturilor de tip cauzal, consecutiv, final, conclusiv etc. (*deoarece, din cauză că, încât, ca să, așadar* etc.): 2p.

3. Corectitudinea limbii utilizate (punctele se acordă numai dacă răspunsul se încadrează în limita minimă de spațiu precizată): **3p.**

• registrul stilistic adecvat cerinței, claritatea – 1p.;

• corectitudinea exprimării – 1p. (0p. pentru două sau mai multe greșeli de lexic sau de sintaxă);

• ortografia și punctuația – 1p. (0p. pentru două sau mai multe greșeli).

III. (40p.)

A. Conținut – 20p.

1. Menționarea a două teme și motive simboliste – de exemplu: nevroza, trecerea timpului, azurul, fluier de răchită etc.: (2p.+2p.) **4p.**

2. Prezentarea particularităților lirismului bacovian (de exemplu: specificul lirismului, modalități de exprimare a stării de nevroză, elemente de câmp semantic etc.): **4p.**

• prezentarea argumentată a particularităților lirismului bacovian, prin valorificarea textului – 4p.

• prezentarea parțială a particularităților lirismului bacovian, prin valorificarea textului – 2p.

• menționarea unor particularități ale lirismului bacovian, fără exemple și explicații – 1p.

3. Evidențierea elementelor de compoziție, din text (de exemplu: relații de simetrie, elemente de recurență – motiv poetic, laitmotiv, dispunerea ideilor în organizarea strofică etc.): **4p.**

• evidențierea argumentată a structurării imaginilor poetice, în text – 4p.

• prezentarea parțială a structurării imaginilor poetice, în text – 2p.

• menționarea unui aspect privitor la structurarea imaginilor poetice – 1p.

4. Comentarea a câte unei particularități pentru fiecare dintre nivelurile textului poetic: fonetic, morfosintactic, lexico-semantic și stilistic (de exemplu: la nivelul stilistic, specificul procedeelor artistice – paralelismul sintactic, refrenul, simbolul; expresivitatea nive-

Scanned with OKEN Scanner

lului fonetic al textului poetic, versificația; nivelul lexico-semantic – conotația termenilor din laitmotiv etc.): **4p.**

• comentarea argumentată a câte unei particularități pentru fiecare dintre nivelurile textului poetic – 4p.

• comentarea argumentată a câte unei particularități pentru două-trei dintre nivelurile textului poetic – 2p.

• menționarea unor particularități ale nivelurilor textului poetic, fără explicații – 1p.

5. Relevarea caracteristicilor limbajului poetic bacovian (de exemplu: ambiguitatea, expresivitatea, sugestia etc.): **4p.**

• prezentarea argumentată, cu exemple din poezie, a elementelor specifice limbajului poetic bacovian, sub diferite aspecte – 4p.

• prezentarea parțială, sub un singur aspect, a elementelor specifice limbajului poetic bacovian – 2p.

• simpla menționare a unor elemente specifice limbajului poetic, fără exemplificare sau explicații – 1p.

B. Redactare – **20p.** (punctele pentru redactare se acordă numai dacă răspunsul se încadrează în limita minimă de spațiu precizată)

6. Organizarea ideilor în scris: **4p.**

• text clar organizat, coerent, cu echilibru între cele trei componente (introducere, cuprins, încheiere); construcția paragrafelor subliniază ideile; succesiunea logică a ideilor – 4p.

• părțile componente ale textului pot fi recunoscute, dar nu există un echilibru între ele; ideile sunt, în general, subliniate prin paragrafe – 2p.

• plan vag de structurare a textului, în care părțile componente sunt marcate insuficient; trecerea de la o idee la alta nu este evidențiată în nici un fel – 1p.

7. Utilizarea limbii literare: **4p.**

• stil și vocabular adecvate conținutului eseului, claritatea enunțului, varietatea lexicului, sintaxa adecvată – 4p.

• stil și vocabular parțial adecvate, cu ezitări în selectarea cuvintelor – 2p.

• vocabular restrâns, monoton, repetiții de cuvinte, inadecvare semantică – 1p.

8. Abilitățile de analiză și de interpretare: **4p.**

• o foarte bună relație idee-argument; ideile urmează o succesiune logică; argumentele sunt prezentate într-un mod persuasiv; abilitatea de a formula judecăți de valoare și de interpretare critică și personală – 4p.

• încercări de a susține ideile prin argumente; elemente de interpretare, dar rezultat neconvingător – 2p.

• afirmații rareori susținute de argumente; idei irelevante; schematism în prezentarea ideilor – 1p.

9. Ortografia (0-1 erori: 3p.; 2 erori: 2p.; 3 erori: 1p.): **3p.**

10. Punctuația (0-1 erori: 3p.; 2-3 erori: 2p.; 4-5 erori: 1p.): **3p.**

11. Așezarea corectă a textului în pagină (1p.), lizibilitatea (1p.): **2p.**

Notă! Se acordă **10p.** din oficiu. Nota se calculează prin împărțirea punctajului obținut la 10.

Scanned with OKEN Scanner

TESTUL 2

Notă! Se acordă același punctaj pentru răspunsurile redactate în spiritul soluțiilor din barem.

I (40p.)

1. De exemplu: *atent*, *prudent*, *precaut*, *vigilent*, *prevăzător* etc. (1p.+1p.+1p.+1p.) **4p.**

2. Alcătuirea corectă a celor două enunțuri. (2p.+2p.) **4p.**

3. Corectarea abaterilor de la normele limbii române: *Șefului îndată ce a intrat în birou, nu știu ce i s-a părut privind pe fereastră, dar l-a strigat pe Ichim (ca) să-i spună să fie atent la trecerea acceleratului.* (1p.+1p.+1p.+1p.) **p.**

4. Selectarea și ilustrarea calității stilului: **p.**

• alegere corectă, explicație argumentată și coerentă, respectând normele de exprimare corectă, de ortografie și de punctuație – 4p.;

• alegere corectă, explicație aproximativă, cu ezitări în argumentare și în redactare; abateri minore de la normele de exprimare corectă, de ortografie și/ sau de punctuație – 2p.;

• alegere corectă, fără motivare – 1p.

5. De exemplu: redactat în scopul *punerii în scenă*; construirea sub forma unui schimb de *replici*; absența unui povestitor/ narator; existența *indicațiilor scenice*; împărțirea în *scene* și *acte* etc. Utilizarea structurii și a conectorilor potriviți acestui tip de text: emiterea ipotezei, motivarea ipotezei, concluzia; verbe de opinie: *a crede*, *a considera*, *a presupune* etc.; adverbe/ locuțiuni adverbiale de mod folosite ca indici ai subiectivității evaluative: *probabil*, *posibil*, *desigur*, *fără îndoială*, *cu siguranță* etc.; conjuncții/ locuțiuni conjuncționale cu rol argumentativ, folosite mai ales pentru exprimarea raporturilor de tip cauzal, consecutiv, final, conclusiv etc.: *deoarece*, *din cauză că*, *încât*, *ca să*, *așadar* etc. **p.**

• argumentare corectă, structură a textului și conectori adecvați, respectarea normelor de exprimare corectă, de ortografie și de punctuație – 4p.;

• argumentare aproximativă, ezitări în ceea ce privește structura textului și utilizarea conectorilor; abateri minore de la normele de exprimare corectă, de ortografie și/ sau de punctuație – 2p.;

• simpla menționare a unui aspect corespunzător cerinței; ezitări în redactare; abateri minore de la normele de exprimare corectă, de ortografie și/ sau de punctuație – 1p.

6. De exemplu: • tehnician de sunet – De afară se aude un nou șuierat de locomotivă; Un țignal ascuțit, ca un nechezat de mânz, zgomot de tampoane; • scenograf – Gară mică în provincie. Biroul șefului de gară, care este în același timp „birou de mișcare", „telegraf", „casă de bilete". În peretele din fund o fereastră dublă, iar mai la dreapta o ușă cu geam. Și ușa, și fereastra dau înspre peron. (1p.+1p.+1p.+1p.) **p.**

7. De exemplu: *Șeful merge spre ușă și, din prag, strigă, cu mâna pâlnie la gură...*; *sever*; *scurt*. (2p.+2p.) **p.**

8. Indicarea temei: **p.**

9. De exemplu: *nepăsător în ceea ce privește îndeplinirea obligațiilor funcției*, grijuliu în privința propriilor bunuri, arogant, nepoliticos etc. (2p.+2p.) **p.**

10. Scrierea caracterizării: **p.**

• caracterizare argumentată și coerentă; utilizarea adecvată a conceptelor operaționale specifice; respectarea normelelor de exprimare corectă, de ortografie și de punctuație – 4p.;

Scanned with OKEN Scanner

• caracterizare aproximativă, cu ezitări în argumentare şi în redactare; abateri minore de la normele de exprimare corectă, de ortografie şi/ sau de punctuaţie – 2p.;

• simpla enunţare a unei idei corespunzătoare cerinţei; ezitări în redactare; unele abaeri de la normele de exprimare corectă, de ortografie şi/ sau de punctuaţie – 1p.

II. (10p.)

1. Enunţarea celor două argumente: (1p.+1p.) **2p.**

2. Utilizarea structurii şi a conectorilor potriviţi: **5p.**

• structură: emiterea ipotezei, motivarea ipotezei, concluzia: 3p.

• conectori: verbe de opinie (*a crede*, *a considera*, *a presupune* etc.); adverbe/ locuţiuni adverbiale de mod folosite ca indici ai subiectivităţii evaluative (*probabil*, *posibil*, *desigur*, *fără îndoială*, *cu siguranţă* etc.); conjuncţii/ locuţiuni conjuncţionale cu rol argumentativ, folosite mai ales pentru exprimarea raporturilor de tip cauzal, consecutiv, final, conclusiv etc. (*deoarece*, *din cauză că*, *încât*, *ca să*, *aşadar* etc.): 2p.

3. Corectitudinea limbii utilizate (punctele se acordă numai dacă răspunsul se încadrează în limita minimă de spaţiu precizată): **3p.**

• registrul stilistic adecvat cerinţei, claritatea – 1p.;

• corectitudinea exprimării – 1p. (0p. pentru două sau mai multe greşeli de lexic sau de sintaxă);

• ortografia şi punctuaţia – 1p. (0p. pentru două sau mai multe greşeli).

III. (40p.)

A. Conţinut – **20p.**

1. Se consideră corect şi complet răspunsul care conţine cel puţin următoarele informaţii: curentul apare în Franţa, în ultimele decenii ale sec. al XIX-lea; în România pătrunde în anii '80 ai sec. al XIX-lea, datorită lui Alexandru Macedonski şi al revistei ***Literatorul***; cel mai important articol de doctrină al momentului: ***Poezia viitorului*** de Macedonski; precursor: Charles Baudelaire; poeţi: Paul Verlaine, Stéphane Mallarmeé, Arthur Rimbaud, W.B. Yeats, Alexandru Macedonski (parţial), Ştefan Petică, Dimitrie Anghel, Ion Minulescu, George Bacovia etc. (informaţii complete şi corecte – 4p.; informaţii parţiale, dar corecte – 2p.; informaţii parţiale corecte, dublate de erori, confuzii – 1p.) **4p.**

2. De exemplu: corespondeţele dintre parfumuri, culori şi sunete, sinestezia, utilizarea sugestiei, cultivarea stărilor sufleteşti neclare, muzicalitatea, dorinţa de evaziune etc.: (1p.+1p.+1p.+1p.) **4p.**

3. Ilustrarea trăsăturilor: (alegerea adecvată a exemplelor, în acord cu trăsăturile selecate, explicaţii logice – 4p.; exemplificări sumare – 2p.; încercare de exemplificare – 1p.) **4p.**

4. De exemplu: muzica, oraşul, nevrozele, erotismul, parfumurile etc. (identificarea temei/ motivului; alegerea potrivită a exemplelor; explicaţii logice, în acord cu exemplul ales – 4p.; identificarea temei/ motivului; exemple nu în totalitate relevante şi neînsoţite decât sporadic de explicaţii – 2p.; identificarea doar a temei/motivului, fără exemple, fără explicaţii – 1p.) **4p.**

5. Integrarea adecvartă a patru dintre următoarele concepte: *eu liric*, *laitmotiv*, *refren*, *secvenţă poetică*, *sinestezie*. (1p.+1p.+1p.+1p.) **4p.**

B. Redactare – **20p.**

6. Organizarea ideilor în scris: **4p.**

• text clar organizat, coerent, cu echilibru între cele trei componente (introducere, cuprins, încheiere); construcţia paragrafelor subliniază ideile; succesiunea logică a ideilor – 4p.

• părţile componente ale textului pot fi recunoscute, dar nu există un echilibru între ele; ideile sunt, în general, subliniate prin paragrafe – 2p.

Scanned with OKEN Scanner

• plan vag de structurare a textului, în care părțile componente sunt marcate insuficient; trecerea de la o idee la alta nu este evidențiată în nici un fel – 1p.

7. Utilizarea limbii literare: **4p.**

• stil și vocabular adecvate conținutului eseului, claritatea enunțului, varietatea lexicului, sintaxa adecvată – 4p.

• stil și vocabular parțial adecvate, cu ezitări în selectarea cuvintelor – 2p.

• vocabular restrâns, monoton, repetiții de cuvinte, inadecvare semantică – 1p.

8. Abilitățile de analiză și de argumentare: **4p.**

• foarte bună relație idee-argument; ideile urmează o succesiune logică; argumentele sunt prezentate într-un mod persuasiv; abilitatea de a formula judecăți de valoare și de interpretare critică și personală – 4p.

• încercări de a susține ideile prin argumente; elemente de interpretare, dar rezultat neconvingător – 2p.

• afirmații rareori susținute de argumente; idei irelevante; schematism în prezentarea ideilor – 1p.

9. Ortografia (0-1 erori: 3p.; 2 erori: 2p.; 3 erori: 1p.): **3p.**

10. Punctuația (0-1 erori: 3p.; 2-3 erori: 2p.; 4-5 erori: 1p.): **3p.**

11. Așezarea corectă a textului în pagină (1p.), lizibilitatea (1p.): **2p.**

Notă! Se acordă **10p.** din oficiu. Nota se calculează prin împărțirea punctajului obținut la 10.

TESTUL 3

Notă! Se acordă același punctaj pentru răspunsurile redactate în spiritul soluțiilor din barem.

I. (40p.)

1. Integrarea expresiei (2p.) cu folosirea sensului adecvat: *de gheață* = indiferent, rece, nepăsător etc.(2p.) **4p.**

2. Alcătuirea corectă a celor două enunțuri. (2p.+2p.) **4p.**

3. Corectarea enunțului: *Mijloacele (de informare) mass-media au relatat cu promtitudine despre alocuțiunea pe care a rostit-o directorul directorul Editurii Manuscriptum cu prilejul prezentării noului volum de poezii eminesciene.* (1p.+1p.+1p.+1p.) **4p.**

4. Selectarea și ilustrarea calității stilului: **4p.**

• alegere corectă, explicație argumentată și coerentă, respectând normele de exprimare corectă, de ortografie și de punctuație – 4p.;

• alegere corectă, explicație aproximativă, cu ezitări în argumentare și în redactare; abateri minore de la normele de exprimare corectă, de ortografie și/ sau de punctuație – 2p.;

• alegere corectă, fără motivare – 1p.

5. De exemplu: iubirea pierdută, timpul, amintirea etc. **4p.**

6. De exemplu: *mi-aduc aminte, oceanul cel de gheață, moare, mă-ntunerc, îngheț* etc. (1p.+1p.+1p.+1p.) **4p.**

7. Exprimarea opiniei: **4p.**

• explicația argumentată și coerentă, respectând normele de exprimare corectă, de ortografie și de punctuație – 4p.;

• explicația aproximativă, cu ezitări în argumentare și în redactare; abateri minore de la normele de exprimare corectă, de ortografie și/ sau de punctuație – 2p.;

Scanned with OKEN Scanner

• simpla menționare a unui aspect corespunzător cerinței; ezitări în redactare; abateri minore de la normele de exprimare corectă, de ortografie și/ sau de punctuație – 1p.

8. Explicația versurilor: **4p.**

• explicație logică, argumentată, în relație cu textul poeziei; respectarea normelor de exprimare corectă, de ortografie și de punctuație – 4p.;

• explicație logică, trimiteri insuficiente la textul poeziei; abateri minore de la normele de exprimare corectă, de ortografie și/ sau de punctuație – 2p.;

• încercarea de explicație; abateri de la normele de exprimare corectă, de ortografie și/ sau de punctuație – 1p.

9. Identificarea figurii de stil și explicarea semnificației: **4p.**

• alegere corectă, explicație argumentată și coerentă, respectând normele de exprimare corectă, de ortografie și de punctuație – 4p.;

• alegere corectă, explicație aproximativă, cu ezitări în redactare; abateri minore de la normele de exprimare corectă, de ortografie și/ sau de punctuație – 2p.;

• alegere corectă, fără explicație – 1p.

10. Argumentarea caracterului romantic: pot fi avute în vedere trăsături romantice precum visarea, melancolia, subiectivitatea, primatul sentimentului și al sensibilității, preferința pentru meditație, ca specie literară etc. **4p.**

• argumentare corectă, structură a textului și conectori adecvați, respectarea normelor de exprimare corectă, de ortografie și de punctuație – 4p.;

• argumentare aproximativă, ezitări în ceea ce privește structura textului și utilizarea conectorilor; abateri minore de la normele de exprimare corectă, de ortografie și/ sau de punctuație – 2p.;

• simpla menționare a unui aspect corespunzător cerinței; ezitări în redactare; abateri minore de la normele de exprimare corectă, de ortografie și/ sau de punctuație – 1p.

II. (10p.)

1. Redactarea textului (punctele se acordă numai pentru încadrarea în limita minimă de rânduri cerută): (conținut adecvat cerinței: în totalitate – 2p./ parțial – 1p.; folosirea unui registru stilistic potrivit: în totalitate – 2p./ parțial – 1p.) 4p. Integrarea adecvată a celor patru cuvinte: (1p.+1p.+1p.+1p.). **4p.**

2. Argumentarea: (argumentare corectă – 2p.; încercare de argumentare – 1p.) **2p.**

III. (40p.)

A. Conținut – 20p.

1. De exemplu:

povestire – importanță acordată naratorului și actului narării precum și situației epice în general, relație specială narator – receptor, oralitate, narațiune subiectivă, făcută din unghiul povestitorului implicat ca martor sau doar ca mesager al întâmplării narate, dimensiune medie, limitare la un singur fapt epic, posibilitatea construcției textului sub forma povestirii în ramă și a povestirii în povestire, existența unui timp al povestirii și a unui timp povestit etc.;

nuvelă – construcție epică riguroasă, un singur fir narativ, personaje relativ puține care gravitează în jurul unui erou central, tendință de obiectivare prin atenuarea/ eliminarea prezenței naratorului, posibilitatea unei clasificări tematice: istorică, psihologică, fantastică etc.: (1p.+1p.+1p.+1p.+1p.+1p.+1p.+1p.) **8p.**

2. De exemplu: povestire în ramă, SF, horror etc.; nuvelă istorică, fantastică, psihologică etc.: (clasificare corectă și completă: 4p.; clasificare corectă, dar incompletă: 2p.; încercare de clasificare: 1p) **4p.**

Scanned with OKEN Scanner

3. Ilustrarea informațiilor cu exemple din texte studiate: (prezentare adecvată, exemple suficiente și convingătoare: 4p.; prezentare adecvată, număr redus de exemple: 2p.; încercare de exemplificare: 1p.) **4p.**

4. Integrarea adecvartă a patru dintre următoarele concepte: *construcția subiectului* (*expozițiune*, *conflict*, *intrigă*, *punct culminant*, *deznodământ*), *elemente ale situației de comunicare* (*emițător*, *receptor*, *mesaj*, *cod*, *canal*, *context*), *episod*, *perspectivă narativă*, *secvență narativă*. (1p.+1p.+1p.+ +1p.) **4p.**

B. Redactare – 20p.

5. Organizarea ideilor în scris: **4p.**

• text clar organizat, coerent, cu echilibru între cele trei componente (introducere, cuprins, încheiere); construcția paragrafelor subliniază ideile; succesiunea logică a ideilor – 4p.

• părțile componente ale textului pot fi recunoscute, dar nu există un echilibru între ele; ideile sunt, în general, subliniate prin paragrafe – 2p.

• plan vag de structurare a textului, în care părțile componente sunt marcate insuficient; trecerea de la o idee la alta nu este evidențiată în nici un fel – 1p.

6. Utilizarea limbii literare: **4p.**

• stil și vocabular adecvate conținutului eseului, claritatea enunțului, varietatea lexicului, sintaxa adecvată – 4p.

• stil și vocabular parțial adecvate, cu ezitări în selectarea cuvintelor – 2p.

• vocabular restrâns, monoton, repetiții de cuvinte, inadecvare semantică – 1p.

7. Abilitățile de analiză și de argumentare: **4p.**

• foarte bună relație idee-argument; ideile urmează o succesiune logică; argumentele sunt prezentate într-un mod persuasiv; abilitatea de a formula judecăți de valoare și de interpretare critică și personală – 4p.

• încercări de a susține ideile prin argumente; elemente de interpretare, dar rezultat neconvingător – 2p.

• afirmații rareori susținute de argumente; idei irelevante; schematism în prezentarea ideilor – 1p.

8. Ortografia (0-1 erori: 3p.; 2 erori: 2p.; 3 erori: 1p.): **3p.**

9. Punctuația (0-1 erori: 3p.; 2-3 erori: 2p.; 4-5 erori: 1p.): **3p.**

10. Așezarea corectă a textului în pagină (1p.), lizibilitatea (1p.): **2p.**

Notă! Se acordă **10p.** din oficiu. Nota se calculează prin împărțirea punctajului obținut la 10.

TESTUL 4

Notă! Se acordă același punctaj pentru răspunsurile redactate în spiritul soluțiilor din barem.

I. (40p.)

1. Sinonime contextuale – de exemplu: *dungă* – fâșie, *răvășit* – răscolit, *mănunchi* – buchet, *de-atuncea* – de odinioară/ de demult etc. (1p.+1p.+1p.+1p.) **4p.**

2. Patru expresii/ locuțiuni care să conțină verbul *a trece* – de exemplu: *a trece cu vederea*, *a trece hopul*, *a trece (peste cineva)*, *a trece (peste cuvântul cuiva)*, *a trece cu buretele (peste ceva)*, *a trece la fapte* etc. (1p.+1p.+1p.+1p.) **4p.**

Scanned with OKEN Scanner

3. Corectarea enunțului: *La cursurile de parașutism nu s-a înscris niciunul dintre adolescenți.* (1p.+1p.+1p.+1p.) **4p.**

4. Explicarea rolului stilistic al trecerii de la imperfect la prezent (de exemplu: actualizarea amintirii; tonalitatea nostalgică a confesiunii etc.): **4p.**

• explicație logică, argumentată, a rolului stilistic al trecerii de la imperfect la prezent, în relație cu textul poeziei; respectarea normelor de exprimare corectă, de ortografie și de punctuație – 4p.;

• explicație logică, parțială, a rolului stilistic al folosirii fie a timpului imperfect, fie a timpului prezent; prezența unor abateri de la normele de exprimare corectă, de ortografie și/ sau de punctuație – 2p.;

• încercare de explicare, fără valorificarea convingătoare a textului poetic; abateri de la normele de exprimare corectă, de ortografie și/ sau de punctuație – 1p.

5. Transcrierea a doi termeni din câmpul semantic al cuvântului *zbor* (de exemplu: *aripi*, *fulgi*, *pene* etc.). (2 p.+2p.) **4p.**

6. Menționarea a două teme/ motive literare (de exemplu: teme – adolescența, timpul etc.; motive – zborul, dilatarea timpului subiectiv, amintirea etc.). (2p.+2p.) **4p.**

7. Precizarea a două caracteristici ale limbajului poetic (de exemplu: expresivitate, ambiguitate, sugestie; limbaj metaforic, încifrare poetică etc.). (2p.+2p.) **4p.**

8. Transcrierea unei interogații retorice (*Unde ești tu cel de-atuncea/ unde fugi?*) și a unui epitet (*clipele rătăcitoare*). (2p.+2p.) **4p.**

9. Comentarea versurilor, prin evidențierea relației dintre ideea poetică și mijloacele artistice (de exemplu: motivul luminii; evidențierea celor două planuri – obiectiv, al naturii și subiectiv, sugerat de pronumele *noi*; definirea poetică a propriei ipostaze de odinioară/ din adolescență; limbajul metaforic și simbolic; epitetele etc.): **4p.**

• comentarea argumentată a versurilor, prin sublinierea relației dintre fondul de idei și mijloacele artistice; respectarea normelor de exprimare corectă, de ortografie și de punctuație – 4p.;

• comentarea versurilor, prin prezentarea selectivă a mijloacelor artistice sau a fondului de idei, fără sublinierea relației dintre ele; ezitări în redactare; abateri minore de la normele de exprimare corectă, de ortografie și/ sau de punctuație – 2p.;

• încercare de comentare, fără valorificarea convingătoare a textului poetic; abateri de la normele de exprimare corectă, de ortografie și/ sau de punctuație – 1p.

10. Prezentarea semnificației titlului poeziei (de exemplu: titlul exprimă *nostalgia* după idealismul adolescenței, vârstă când totul părea posibil etc.): **4p.**

• explicație logică, argumentată, a semnificației titlului; respectarea normelor de exprimare corectă, de ortografie și de punctuație – 4p.;

• explicație logică, semnificației titlului; prezența unor abateri de la normele de exprimare corectă, de ortografie și/ sau de punctuație – 2p.;

• încercare de explicare; abateri de la normele de exprimare corectă, de ortografie și/ sau de punctuație – 1p.

II. (10p.)

Se vor puncta următoarele elemente:

1. Respectarea convențiilor specifice stilului epistolar: **3p.**

• data și locul redactării scrisorii, semnătura, numai dacă toate cele trei elemente apar în compunere – 1p.

• formula adecvată de adresare – 1p;.

• formula adecvată de încheiere – 1p.

Scanned with OKEN Scanner

2. Conținutul și structura textului: **4p.**

• conținutul adecvat cerinței (dezvoltarea temei prin idei personalizate, în succesiune logică – 3p.; schematism în dezvoltarea temei, divagații – 2p.; dezvoltarea temei date este secundară, insistența pe aspectele banale sau de circumstanță – 1p.);

• ordonarea conținutului scrisorii, conform celor trei părți ale oricărei compuneri – 1p.

3. Corectitudinea limbii utilizate: **3p.**

• registrul stilistic adecvat cerinței, claritatea, persuasiunea – 1p.

• corectitudinea exprimării – 1p. (0p. pentru două sau mai multe greșeli de lexic sau de sintaxă);

• ortografia și punctuația – 1p. (0p. pentru două sau mai multe greșeli).

III. (40p.)

A. Conținut – 20p.

1. Evidențierea statutului inițial și a tipului uman reprezentat de personajul feminin ales: **4p.**

• evidențierea argumentată a statutului inițial și a tipului uman reprezentat de personajul feminin ales – 4p.

• evidențierea argumentată a statutului inițial sau a tipului uman reprezentat de personajul feminin ales – 2p.

• simpla menționare a unor aspecte privitoare la cerință, fără explicații – 1p.

2. Relevarea trăsăturilor personajului, evidențiate în raport cu tema, cu aspectele societății reflectate în roman sau cu conflictul romanului: **4p.**

• prezentarea argumentată a trăsăturilor personajului, evidențiate în raport cu tema, cu aspectele societății reflectate în roman sau cu conflictul romanului – 4p.

• prezentarea argumentată a trăsăturilor personajului, prin referire la roman – 2p.

• simpla menționare a unor trăsături, fără explicații – 1p.

3. Prezentarea relațiilor personajului cu familia și comunitatea, prin comentarea a două secvențe semnificative: **4p.**

• prezentarea relațiilor personajului cu familia și comunitatea, comentând adecvat două scene/ secvențe semnificative din roman – 4p.

• prezentarea parțială a relațiilor (cu familia sau comunitatea), comentând adecvat doar o scenă/ secvență semnificativă din roman – 2p.

• simpla menționare a unor relații, fără a comenta secvențe semnificative – 1p.

4. Ilustrarea a două modalități/ procedee de caracterizare a personajului (de exemplu: elemente din biografia personajului, analiza psihologică, replici, comportament, relațiile cu alte personaje, tehnica detaliului etc.), prin scene semnificative sau prin citate comentate: **4p.**

• ilustrarea, prin secvențe potrivite sau prin citate comentate, a două modalități/ procedee de caracterizare a personajului – 4p.

• ilustrarea, prin secvențe potrivite sau prin citate comentate, a unei modalități/ unui procedeu de caracterizare a personajului – 2p.

• simpla menționare a unor modalități/ procedee de caracterizare, fără exemplificare – 1p.

5. Stabilirea unei relații între începutul și sfârșitul romanului, din perspectiva destinului/ evoluției personajului (de exemplu: modificarea/ păstrarea statutului personajului): **4p.**

• prezentarea argumentată a relației dintre începutul și sfârșitul romanului, din perspectiva destinului/ a evoluției personajului – 4p.

• prezentarea relației dintre sfârșitul romanului și destinul personajului – 2p.

• tendința de povestire a deznodământului, fără stabilirea unei relații cu începutul romanului – 1p.

Scanned with OKEN Scanner

B. Redactare – **20p.** (punctele pentru redactare se acordă numai dacă răspunsul se încadrează în limita minimă de spațiu precizată)

6. Organizarea ideilor în scris: **4p.**

• text clar organizat, coerent, cu echilibru între cele trei componente (introducere, cuprins, încheiere); construcția paragrafelor subliniază ideile; succesiunea logică a ideilor – 4p.

• părțile componente ale textului pot fi recunoscute, dar nu există un echilibru între ele; ideile sunt, în general, subliniate prin paragrafe – 2p.

• plan vag de structurare a textului, în care părțile componente sunt marcate insuficient; trecerea de la o idee la alta nu este evidențiată în nici un fel – 1p.

7. Utilizarea limbii literare: **4p.**

• stil și vocabular adecvate conținutului eseului, claritatea enunțului, varietatea lexicului, sintaxa adecvată – 4p.

• stil și vocabular parțial adecvate, cu ezitări în selectarea cuvintelor – 2p.

• vocabular restrâns, monoton, repetiții de cuvinte, inadecvare semantică – 1p.

8. Abilitățile de analiză și de argumentare: **4p.**

• foarte bună relație idee-argument; ideile urmează o succesiune logică; argumentele sunt prezentate într-un mod persuasiv; abilitatea de a formula judecăți de valoare și de interpretare critică și personală – 4p.

• încercări de a susține ideile prin argumente; elemente de interpretare, dar rezultat neconvingător – 2p.

• afirmații rareori susținute de argumente; idei irelevante; schematism în prezentarea ideilor – 1p.

9. Ortografia (0-1 erori: 3p.; 2 erori: 2p.; 3 erori: 1p.): **3p.**

10. Punctuația (0-1 erori: 3p.; 2-3 erori: 2p.; 4-5 erori: 1p.): **3p.**

11. Așezarea corectă a textului în pagină (1p.), lizibilitatea (1p.): **2p.**

Notă! Se acordă **10p.** din oficiu. Nota se calculează prin împărțirea punctajului obținut la 10.

TESTUL 5

Notă! Se acordă același punctaj pentru răspunsurile redactate în spiritul soluțiilor din barem.

I. (40p.)

1. De exemplu: *cel din urmă, înainte, început, ai apărut.* (1p.+1p.+1p.+1p.) **4p.**

2. Alcătuirea corectă a celor două enunțuri. (2p.+2p.) **4p.**

3. Corectarea enunțului: *Deși (cu toate că, chiar dacă, în ciuda faptului că etc.) sunt un cititor cu oarecare experiență în ceea ce privește lirica argheziană, trebuie să recunosc totuși că „De-abia plecaseși" m-a surprins prin simplitatea și emoția sinceră pe care o transmit versurile.* (1p.+1p.+1p.+1p.) **4p.**

4. De exemplu: mai mult ca perfectul exprimă o acțiune încheiată anterior alteia din trecut; imperfectul, o acțiune trecută și neterminată; perfectul compus, o acțiune încheiată în trecut; conjunctivul, dacă regentul este un verb la modul indicativ, exprimă o acțiune reală. Alternanța timpurilor contribuie la conturarea sensului discursului liric, care, în prima secvență poetică, descrie succesiunea trăirilor eului, subliniind regretul pentru faptul că iubita a dat ascultare cuvintelor sale și l-a părăsit. **4p.**

Scanned with OKEN Scanner

• explicație corectă și coerentă, respectând normele de exprimare, de ortografie și de punctuație – 4p.;

• explicație aproximativă, cu ezitări în argumentare și în redactare; abateri minore de la normele de exprimare corectă, de ortografie și/ sau de punctuație – 2p.;

• simpla menționare a unui aspect corespunzător cerinței; ezitări în redactare; abateri minore de la normele de exprimare corectă, de ortografie și/ sau de punctuație – 1p.

5. Ilustrarea uneia dintre cele trei calități ale stilului. **4p.**

6. Transcrie versului: *Voiam să pleci, voiam și să rămâi.* **4p.**

7. De exemplu: iubirea, nehotărârea, regretul etc. **4p.**

8. Explicarea versurilor (de exemplu: versurile confirmă tema poeziei; cuvântul-cheie este *gând*; *cel dintâi*, exprimat, îl contrazice pe cel de-al doilea, *fără glas*; se poate avea în vedere și alcătuirea formală a celor două versuri: fiecare este format din câte o propoziție enunțiativă neafectivă/ neexclamativă, care exprimă o stare prezentată ca fiind reală etc.): **4p.**

• explicație argumentată, coerentă, respectând normele de exprimare corectă, de ortografie și de punctuație – 4p.;

• explicație aproximativă, cu ezitări în argumentare și în redactare; abateri minore de la normele de exprimare corectă, de ortografie și/ sau de punctuație – 2p.;

• simpla menționare a unui aspect corespunzător cerinței; ezitări în redactare; abateri minore de la normele de exprimare corectă, de ortografie și/ sau de punctuație – 1p.

9. Prezentarea semnificației titlului, în relație cu textul poeziei (de exemplu: timpul mai mult ca perfect al verbului – care exprimă o acțiune încheiată anterior alteia din trecut – precedat de adverbul de timp (*de-*) *abia* sugerează regretul îndrăgostitului care se manifestă imediat după ce a făcut greșeala de a rosti un *gând* care, în fond, nu exprima adevăratele sale sentimente etc.): **4p.**

• explicație logică, argumentată, a semnificației titlului, în relație cu textul poeziei; respectarea normelor de exprimare corectă, de ortografie și de punctuație – 4p.;

• explicație logică a semnificației titlului, dar cu trimiteri insuficiente la textul poeziei; prezența unor abateri de la normele de exprimare corectă, de ortografie și/ sau de punctuație – 2p.;

• încercarea de explicare a semnificației titlului; abateri de la normele de exprimare corectă, de ortografie și/ sau de punctuație – 1p.

10. Comentarea finalului poeziei, prin evidențierea relației dintre ideea poetică și mijloacele artistice folosite (de exemplu: finalul deschis; cuvântul-cheie este adverbul *mai*, care poate fi pus în legătură cu versul *Voiam să pleci, voiam și să rămâi*, întărind rolul de concluzie a celor două interogații retorice: de ce-ai *mai* fi rămas, de vreme ce n-am dat glas gândului de a te fi rugat să rămâi? etc.). **4p.**

• comentare argumentată a versurilor, prin sublinierea relației dintre fondul de idei și mijloacele artistice; respectarea limitei de spațiu; respectarea normelor de exprimare corectă, de ortografie și de punctuație – 4p.;

• comentarea versurilor, prin prezentarea selectivă a mijloacelor artistice și/ sau a fondului de idei, fără sublinierea relației dintre ele; ezitări în redactare; abateri minore de la normele de exprimare corectă, de ortografie și/ sau de punctuație – 2p.;

• încercarea de comentare, fără valorificarea convingătoare a textului poetic; abateri de la normele de exprimare corectă, de ortografie și/ sau de punctuație – 1p.

Scanned with OKEN Scanner

II. (10p.)

Se vor puncta următoarele elemente:

1. Respectarea caracteristicilor stilului științific: **3p.**
   - obiectivitatea/ impersonalitatea descrierii – 1p.
   - utilizarea terminologiei specifice și a sensului denotativ al cuvintelor – 1p.
   - evitarea mărciloe subiectivității vorbitorului și a sensului figurat al cuvintelor – 1p.
2. Conținutul și structura textului: **4p.**
   - conținutul adecvat cerinței (în totalitate – 2p.; parțial – 1p.);
   - integrarea adecvată a cuvintelor date – 2p.
3. Corectitudinea limbii utilizate: **3p.**
   - corectitudinea exprimării – 1p. (0p. pentru două sau mai multe greșeli de lexic, de sintaxă sau de registru stilistic);
   - ortografia – 1p. (0p. pentru două sau mai multe greșeli);
   - punctuația – 1p. (0p. pentru două sau mai multe greșeli).

III. (40p.)

A. Conținut – 20p.

1. Evidențierea statutului inițial și a tipului uman reprezentat de personajul ales: **4p.**
   - evidențierea argumentată a statutului inițial și a tipului uman reprezentat de personajul ales – 4p.
   - evidențierea argumentată a statutului inițial sau a tipului uman reprezentat de personajul ales – 2p.
   - simpla menționare a unor aspecte privitoare la cerință, fără explicații – 1p.
2. Relevarea trăsăturilor personajului, evidențiate în raport cu tema sau cu conflictul textului narativ: **4p.**
   - prezentarea argumentată a trăsăturilor personajului, evidențiate în raport cu tema sau cu conflictul textului narativ – 4p.
   - prezentarea argumentată a trăsăturilor personajului, prin referire la textul narativ – 2p.
   - simpla menționare a unor trăsături, fără explicații – 1p.
3. Ilustrarea a două modalități/ procedee de caracterizare a personajului ales, prin secvențe potrivite sau prin citate comentate: **4p.**
   - ilustrarea a două modalități/ procedee de caracterizare a personajului, prin secvențe potrivite sau prin citate comentate – 4p.
   - ilustrarea unei modalități/ a unui procedeu de caracterizare a personajului, prin secvențe potrivite sau prin citate comentate – 2p.
   - menționarea unei modalități/ a unui procedeu de caracterizare a personajului, fără ilustrare – 1p.
4. Prezentarea relațiilor dintre personajul ales și alte două personaje: **4p.**
   - prezentarea argumentată, cu exemple din nuvelă, a relațiilor dintre personajul ales și alte două personaje – 4p.
   - prezentarea relațiilor dintre personajul ales și un alt personaj; explicații sporadice – 2p.
   - povestirea unor situații în care personajele se află în legătură – 1p.
5. Relevarea semnificației deznodământului pentru destinul personajului (de exemplu, dezumanizarea personajului atrage pedepsirea exemplară): **4p.**
   - relevarea argumentată a semnificației deznodământului pentru destinul personajului, cu evidențierea concepției autorului față de setea de înavuțire – 4p.
   - relevarea semnificației deznodământului pentru destinul personajului, fără trimiteri la concepția autorului față de setea de înavuțire – 2p.
   - povestirea deznodământului – 1p.

Scanned with OKEN Scanner

B. Redactare – **20p.** (punctele pentru redactare se acordă numai dacă răspunsul se încadrează în limita minimă de spațiu precizată)

6. Organizarea ideilor în scris: **4p.**

• text clar organizat, coerent, cu echilibru între cele trei componente (introducere, cuprins, încheiere); construcția paragrafelor subliniază ideile; succesiunea logică a ideilor – 4p.

• părțile componente ale textului pot fi recunoscute, dar nu există un echilibru între ele; ideile sunt, în general, subliniate prin paragrafe – 2p.

• plan vag de structurare a textului, în care părțile componente sunt marcate insuficient; trecerea de la o idee la alta nu este evidențiată în nici un fel – 1p.

7. Utilizarea limbii literare: **4p.**

• stil și vocabular adecvate conținutului eseului, claritatea enunțului, varietatea lexicului, sintaxa adecvată – 4p.

• stil și vocabular parțial adecvate, cu ezitări în selectarea cuvintelor – 2p.

• vocabular restrâns, monoton, repetiții de cuvinte, inadecvare semantică – 1p.

8. Abilitățile de analiză și de argumentare: **4p.**

• foarte bună relație idee-argument; ideile urmează o succesiune logică; argumentele sunt prezentate într-un mod persuasiv; abilitatea de a formula judecăți de valoare și de interpretare critică și personală – 4p.

• încercări de a susține ideile prin argumente; elemente de interpretare, dar rezultat neconvingător – 2p.

• afirmații rareori susținute de argumente; idei irelevante; schematism în prezentarea ideilor –1p.

9. Ortografia (0-1 erori: 3p.; 2 erori: 2p.; 3 erori: 1p.): **3p.**

10. Punctuația (0-1 erori: 3p.; 2-3 erori: 2p.; 4-5 erori: 1p.): **3p.**

11. Așezarea corectă a textului în pagină (1p.), lizibilitatea (1p.): **2p.**

Notă! Se acordă **10p.** din oficiu. Nota se calculează prin împărțirea punctajului obținut la 10.

TESTUL 6

Notă! Se acordă același punctaj pentru răspunsurile redactate în spiritul soluțiilor din barem.

I. (40p.)

1. Un cuvânt derivat (*răsărit* etc.) și un cuvânt compus (*totdeauna* etc.). (2p.+2p.) **4p.**

2. Alcătuirea corectă a celor două enunțuri. (2p.+2p.) **4p.**

3. Corectarea enunțului presupune eliminarea neologismului, deoarece prezența lui produce nonsensul; *condescendent* = care are o atitudine plină de bunăvoință față de cineva (2p.+2p.) **4p.**

4. Inversiune. **4p.**

5. De exemplu: verbe la persoana I plural: *rămânem*, *vrem*, *știm*; pronume la persona I și a II-a: *ne*, *pe mine*, *pe tine*. (2p.+2p.) **4p.**

6. Versurile care exprimă o caracteristică a nordului, respectiv, a sudului: *Nordul servește văilor noastre furtunile rodnice; Sudul e-amarul prea cald, elementul care prieste/ iubirii*. (2p.+2p.) **4p.**

Scanned with OKEN Scanner

7. Particularitate a prozodiei moderne, scrierea cu cu inițială majusculă și cu minusculă susține curgerea ideilor poetice, fără constrângere formală etc. **4p.**

8. Explicarea semnificației unui epitet și a unei metafore corect identificate în versurile date: **4p.**

• explicația logică, argumentată, a semnificației unui epitet și a unei metafore corect identificate în versurile date; respectarea normelor de exprimare corectă, de ortografie și de punctuație – 4p.;

• identificarea corectă a unui epitet și a unei metafore, cu încercare de explicare a semnificației; abateri minore de la normele de exprimare corectă, de ortografie și/ sau de punctuație –2 p.

9. Comentarea versurilor, prin evidențierea relației dintre idee și mijloacele artistice (de exemplu: limbajul metaforic; personificarea, epitetul; versificația etc.): **4p.**

• comentarea versurilor, prin sublinierea relației dintre fondul de idei și mijloacele artistice; respectarea normelor de exprimare corectă, de ortografie și de punctuație; încadrarea în limita de spațiu precizată – 4p.;

• comentarea versurilor doar prin prezentarea selectivă a mijloacelor artistice sau a fondului de idei, fără sublinierea relației dintre ele; abateri minore de la normele de exprimare corectă, de ortografie și/ sau de punctuație – 2p.;

• încercarea de comentare, fără valorificarea convingătoare a textului poetic; unele abateri de la normele de exprimare corectă, de ortografie și/ sau de punctuație – 1p.

10. Prezentarea semnificației titlului (de exemplu: titlul prefigurează caracterul meditativ al discursului liric etc.): **4p.**

• prezentarea logică, argumentată, a semnificației titlului, în relație cu textul poeziei; respectarea normelor de exprimare corectă, de ortografie și de punctuație – 4p.;

• prezentarea parțial argumentată a semnificației titlului, cu trimiteri insuficiente la textul poeziei; abateri minore de la normele de exprimare corectă, de ortografie și/ sau de punctuație – 2p.;

• încercarea de explicare a semnificației titlului, fără trimiteri la textul poeziei; unele abateri de la normele de exprimare corectă, de ortografie și/ sau de punctuație – 1p.

II. (10p.)

1. Conținutul și structura argumentării: **6p.**

• formularea clară a ipotezei/ a propriei opinii față de afirmația dată – 1p.;

• enunțarea a două argumente (pro și/ sau contra) viabile, pertinente, adecvate ipotezei (1p.+1p.) și dezvoltarea lor convingătoare, prin exemplificări sau prin explicații clare (1p.+1p.);

• formularea unei concluzii adecvate – 1p.

2. Construcția discursului de tip argumentativ: **2p.**

• organizarea ideilor în scris (coerența și coeziunea textului; text clar organizat, cu echilibru între cele trei componente: ipoteză – argumente – concluzie; construcția paragrafelor subliniază ideile) – 1p.;

• utilizarea mijloacelor lingvistice adecvate discursului de tip argumentativ (de exemplu, verbe de opinie: *a crede*, *a considera*, *a presupune* etc.; adverbe/ locuțiuni adverbiale de mod folosite ca indici ai subiectivității evaluative: *probabil*, *posibil*, *desigur*, *fără îndoială*, *cu siguranță* etc.; conjuncții/ locuțiuni conjuncționale cu rol argumentativ, utilizate pentru exprimarea raporturilor de tip cauzal, consecutiv, final, conclusiv etc.: *deoarece*, *din cauză că*, *încât*, *ca să*, *așadar* etc.; conectori argumentativi: *în primul rând*, *în plus*, *de fapt*, *oricum*, *în ceea ce privește*, *prin urmare*, *în realitate* etc.) – 1p.

Scanned with OKEN Scanner

3. Corectitudinea limbii utilizate: **2p.**

• corectitudinea exprimării – 1p. (0p. pentru două sau mai multe greşeli de lexic sau de sintaxă);

• ortografia şi punctuaţia – 1p. (0p. pentru două sau mai multe greşeli).

III. (40p.)

A. Conţinut – 20p.

1. Formularea corectă a temei (formulare corectă: 4p; formulare parţial corectă: 2p.; formulare parţial corectă şi confuzii în exprimare: 1p.) **4p.**

2. Încadrarea corectă a romanului în tipul obiectiv sau subiectiv, cu argumente pertinente vizând tipul de narator (impersonal sau narator-personaj) şi participarea lui (respectiv lipsa de participare) afectivă la evenimentele relatate (identificarea corectă a tipului, două argumente adecvate: 4p; identificarea corectă a tipului, un singur argument adecvat: 2p.; identificarea corectă a tipului, fără argumente: 1p.) **4p.**

3. Prezentarea adecvată a mediului (rural sau citadin), cu precizarea caracteristicilor acestuia (identificarea corectă a mediului şi prezentarea caracteristicilor lui definitorii: 4p; identificarea corectă a mediului, caracteristici parţial corecte: 2p.; identificarea corectă a mediului, fără precizarea caracteristicilor: 1p.) **4p.**

4. Identificarea corectă a epocii istorice şi indicarea adecvată a modului cum se reflectă ea în roman, prin referire la situaţii din operă (identificare corectă a epocii, explicaţie logică, text coerent: 4p.; identificare parţial corectă a epocii, explicaţie logică, ezitări în ceea ce priveşte redactarea: 2p.; identificare parţial corectă a epocii, explicaţie ezitantă: 1p.) **4p.**

5. Indicarea corectă a modalităţilor de caracterizare (directă de către narator, directă de către personaje, autocaracterizare, indirectă prin acţiune, replici, fizionomie, vestimentaţie etc.) şi referirea corectă la patru situaţii din operă (foarte bine: 4p.; bine: 2p.; satisfăcător: 1p.) **4p.**

B. Redactare – 20p. (punctele pentru redactare se acordă numai dacă răspunsul se încadrează în limita minimă de spaţiu precizată).

6. Organizarea ideilor în scris (text clar organizat, coerent, cu echilibru între cele trei componente – introducere, cuprins, încheiere; construcţia paragrafelor subliniază ideile; succesiunea logică a ideilor: 4p.; părţile componente ale textului pot fi recunoscute, dar nu există echilibru între ele; ideile sunt, în general, subliniate prin paragrafe: 2p.; plan vag de structurare a textului, în care părţile componente sunt marcate insuficient; trecerea de la o idee la alta nu este evidenţiată în nici un fel: 1p.). **4p.**

7. Utilizarea limbii literare (stil şi vocabular adecvate conţinutului eseului, claritatea enunţului, varietatea lexicului, sintaxa adecvată: 4p.; stil şi vocabular parţial adecvate, cu ezitări în selectarea cuvintelor: 2p.; vocabular restrâns, monoton, repetiţii de cuvinte, inadecvare semantică: 1p.) **4p.**

8. Abilităţile de analiză şi de interpretare (o foarte bună relaţie idee – argument; ideile urmează o succesiune logică; argumentele sunt prezentate într-un mod convingător; abilitatea de a formula judecăţi de valoare şi de interpretare critică şi personală – 4p.; încercări de a susţine ideile prin argumente; elemente de interpretare, dar rezultat neconvingător – 2p.; afirmaţii rareori susţinute de argumente; idei irelevant ; schematism în prezentarea ideilor – 1p.). **4p.**

9. Ortografia (0-1 erori: 3p.; 2 erori: 2p.; 3 erori: 1p.): **3p.**

10. Punctuaţia (0-1 erori: 3p.; 2-3 erori: 2p.; 4-5 erori: 1p.): **3p.**

11. Aşezarea corectă a textului în pagină (1p.), lizibilitatea (1p.): **2p.**

Notă! Se acordă **10p.** din oficiu. Nota se calculează prin împărţirea punctajului obţinut la 10.

Scanned with OKEN Scanner

TESTUL 7

Notă! Se acordă același punctaj pentru răspunsurile redactate în spiritul soluțiilor din barem.

I. (40p.)

1. *tremur* ...*lungi perdele*: se clatină, se mișcă etc.; *luna tremură*: pâlpâie, sclipește etc. (2p.+2p.) **4p.**

2. Alcătuirea corectă a celor două enunțuri. (2p.+2p.) **4p.**

3. Corectarea enunțului: *Atelierul de reparații auto s-a dovedit nerentabil.* Pentru că *lucrativ* înseamnă *care aduce câștig*; *profitabil*, *rentabil*, trebuie omis din enunț pentru a nu produce un nonsens. (2p.+2p.) **4p.**

4. *E atâta vară-n aer, e atât de dulce zvonul...* **4p.**

5. De exemplu: lacul, oglinda, luna etc. **4p.**

6. De exemplu: *castelul singuratic*, *Luna tremură pe codri*, *liniște*, *somnoros suspin-un greier*, *liniște* etc. (1p.+1p.+1p.+1p.) **4p.**

7. Explicația comparației: **4p.**

• explicație logică, argumentată, în relație cu textul poeziei; respectarea normelor de exprimare corectă, de ortografie și de punctuație – 4p.;

• explicație logică, trimiteri insuficiente la textul poeziei; abateri minore de la normele de exprimare corectă, de ortografie și/ sau de punctuație – 2p.;

• încercarea de explicație; abateri de la normele de exprimare corectă, de ortografie și/ sau de punctuație – 1p.

8. De exemplu: *întuneric*, *lună*, *a pluti*, *somnoros*, *liniște* etc. (1p.+1p.+1p.+1p.) **4p.**

9. De exemplu: caracter static, suspendarea temporalității, frecvența adjectivelor, întrebuințarea cu precădere a timpului prezent, folosirea enumerației etc. (2p.+2p.) **4p.**

10. Explicarea rolului versului (de exemplu: are rolul unei concluzii; exprimă atitudinea privitorului față de imaginea descrisă etc.): **4p.**

• explicație argumentată, corectă și coerentă, respectând normele de exprimare corectă, de ortografie și de punctuație – 4p.;

• explicație aproximativă, cu ezitări în argumentare și în redactare; abateri minore de la normele de exprimare corectă, de ortografie și/ sau de punctuație – 2p.;

• simpla menționare a unui aspect corespunzător cerinței; ezitări în redactare; abateri minore de la normele de exprimare corectă, de ortografie și/ sau de punctuație – 1p.

II. (10p.)

1. Substituirea cuvintelor/ a expresiilor arhaice, precum și a construcțiilor gramaticale învechite (în totalitate: 4p./ parțial: 2p.) **4p.**

2. Respectarea principiului identității sensurilor (în totalitate: 4p./ parțial: 2p.) **4p.**

3. Folosirea normelor de ortografie, de punctuație și de exprimare corectă (în totalitate: 2p./ parțial: 1p.) **2p.**

III. (40p.)

A. Conținut – **20p.**

1. Încadrarea personajului într-o tipologie comică, precizând trăsăturile acesteia (de exemplu: Tipătescu – junele-prim din teatrul clasic, amorezul din comedia bulevardieră;

Scanned with OKEN Scanner

trăsături ale tipologiei: are în vedere orgoliosul, virilul, cuceritorul etc.; conflictul se bazează pe contrastul între frumusețea fizică și fundamentele morale; situarea personajului în ipostaze care generează comicul explicit sau implicit etc.): **4p.**

• încadrarea argumentată a personajului într-o tipologie comică, precizând trăsăturile acesteia – 4p.

• încadrarea personajului într-o tipologie comică, fără precizarea trăsăturilor acesteia sau cu stabilirea unor trăsături irelevante – 2p.

• încercare de încadrare a personajelor într-o tipologie, fără precizarea trăsăturilor acesteia – 1p.

2. Stabilirea modalităților/ a procedeelor de portretizare a personajului (de exemplu: modalități/ procedee directe – caracterizare efectuată de către autor, de alte personaje, prin autoportretizare; modalități/ procedee indirecte – caracterizare desprinsă din gânduri, fapte, atitudini, comportament, din relațiile cu ceilalți, din limbaj, din mediul în care este fixat personajul, din numele purtat, din detalii ale decorului și ale vestimentației etc.): **4p.**

• stabilirea a cel puțin patru modalități/ procedee de caracterizare – 4p.

• stabilirea a trei modalități/ procedee de caracterizare – 3p.

• stabilirea a două modalități/ procedee de caracterizare – 2p.

• stabilirea unei modalități/ a unui procedeu de caracterizare – 1p.

3. Ilustrarea, printr-o scenă/ o situație semnificativă, a cel puțin două dintre modalitățile/ procedeele de caracterizare: **4p.**

• ilustrarea, printr-o scenă/ o situație semnificativă, a cel puțin două dintre modalitățile/ procedeele de caracterizare – 4p.

• ilustrarea, printr-o scenă/ o situație semnificativă, a unei modalități/ a unui procedeu de caracterizare – 2p.

• încercare de ilustrare a modalităților/ a procedeelor de portretizare, tendința de povestire, improvizații etc. – 1p.

4. Sublinierea particularităților comicului (de situație, de caracter, de moravuri, de limbaj), folosite de autor în portretizarea acestui personaj comic: **4p.**

• sublinierea particularităților celor patru tipuri de comic (identificare, ilustrare prin exemple adecvate, comentare) – 4p.

• sublinierea particularităților a două-trei tipuri de comic (identificare, ilustrare prin exemple adecvate, comentare) – 3p.

• sublinierea particularităților unui tip de comic (identificare, ilustrare prin exemple adecvate, comentare) – 2p.

• identificarea și ilustrarea parțială a unui tip/ unor tipuri de comic, fără sublinierea particularităților/ fără comentare – 1p.

5. Argumentarea faptului că personajul ales alcătuiește un cuplu comic împreună cu un alt personaj din comedie: **4p.**

• prezentarea nuanțată a relațiilor pe care personajul ales le stabilește cu personajul împreună cu care alcătuiește un cuplu comic – 4p.

• prezentarea, în date generale, a relațiilor cu personajul cu care alcătuiește un cuplu comic; absența argumentării relației de cuplu comic – 2p.

• încercare de prezentare a relațiilor dintre personaje, cu accent pe povestire/ relatare – 1p.

B. Redactare – 20p. (punctele pentru redactare se acordă numai dacă răspunsul se încadrează în limita minimă de spațiu precizată)

Scanned with OKEN Scanner

6. Organizarea ideilor în scris: **4p.**

• text clar organizat, coerent, cu echilibru între cele trei componente (introducere – cuprins – încheiere); construcția paragrafelor subliniază ideile; succesiunea logică a ideilor – 4p.

• părțile componente ale textului pot fi recunoscute, dar nu există un echilibru între ele; ideile sînt, în general, subliniate prin paragrafe – 2p.

• plan vag de structurare a textului, în care părțile componente sînt marcate insuficient; trecerea de la o idee la alta nu este evidențiată în nici un fel – 1p.

7. Utilizarea limbii literare: **4p.**

• stil și vocabular adecvate conținutului eseului, claritatea enunțului, varietatea lexicului, integrarea terminologiei specifice/ a conceptelor operaționale, sintaxa adecvată – 4p.

• stil și vocabular parțial adecvate, cu ezitări în selectarea cuvintelor și în utilizarea terminologiei specifice/ a conceptelor operaționale adecvate – 2p.

• vocabular restrîns, monoton, repetiții de cuvinte, inadecvare semantică – 1p.

8. Abilitățile de analiză și de argumentare: **4p.**

• foarte bună relație idee – argument; ideile urmează o succesiune logică; argumentele sînt prezentate într-un mod persuasiv; abilitatea de a formula judecăți de valoare și de interpretare critică și personală – 4p.

• încercări de a susține ideile prin argumente; elemente de interpretare, dar rezultat neconvingător – 2p.

• afirmații rareori susținute de argumente; idei irelevante; schematism în prezentarea ideilor – 1p.

9. Ortografia (0-1 erori: 3p.; 2 erori: 2p.; 3 erori: 1p.): **3p.**

10. Punctuația (0-1 erori: 3p.; 2-3 erori: 2p.; 4-5 erori: 1p.): **3p.**

11. Așezarea corectă a textului în pagină (1p.), lizibilitatea (1p.): **2p.**

Notă! Se acordă **10p.** din oficiu. Nota se calculează prin împărțirea punctajului obținut la 10.

TESTUL 8

Notă! Se acordă același punctaj pentru răspunsurile redactate în spiritul soluțiilor din barem.

I. (40p.)

1. De exemplu: *undă – talaz, val*; *răsai – (te) iveşti, (te) arăți, apari*; *prind – încep, pornesc*; *se prăjește – se încălzește*. (1p.+1p.+1p.+1p.) **4p.**

2. De exemplu: *cu sânge rece, sânge albastru, a-şi da sângele (pentru cineva), a-şi face sânge rău, a-i îngheța sângele în vine, lacrimi de sânge, la sânge* etc. (1p.+1p.+1p.+1p.) **4p.**

3. Corectarea enunțului: *Candidaților, după o primă lectură a poeziei „Pan către nimfă", li s-a părut accesibil textul, dar apoi au constatat că există şi unele dificultăți de interpretare.* (1p.+1p.+1p.+1p.) **4p.**

4. De exemplu: *undă, papură, izvoare, nimfă* etc. (2p.+2p.) **4p.**

5. De exemplu: ambiguitatea, esențializarea limbajului poetic, atitudinea anticlasică și antiacademică, libertatea totală a expresiei etc. (2p.+2p.) **4p.**

6. De exemplu: iubirea. **4p.**

Scanned with OKEN Scanner

7. De exemplu: versul liber presupune renunțarea la regulile prozodice (strofă, măsură mertică, ritm, rimă) pentru a permite exprimarea mai lesnicioasă a stării sufleteşti a poetului. **4 p.**

• descriere corectă, coerentă, respectând normele de exprimare, de ortografie şi de punctuație – 4p.;

• descriere aproximativă, cu ezitări în argumentare şi în redactare; abateri minore de la normele de exprimare corectă, de ortografie şi/ sau de punctuație – 2p.;

• simpla menționare a unui aspect corespunzător cerinței; ezitări în redactare; abateri minore de la normele de exprimare corectă, de ortografie şi/ sau de punctuație – 1p.

8. Semnificația comparației *...vâna de la tâmplă îmi zvâcneşte/ ca guşa unei leneşe şopârle/ ce se prăjeşte-n soare* (de exemplu: *şopârla* (comparantul) se caracterizează prin agilitate, *lenea* ei este aparentă; nemişcarea privitorului (a comparatului) ascunde o pasiune clocotitoare; comparația exprimă o puternică senzualitate, trădată însă doar de pulsația *vinei de la tâmplă* etc.): **4p.**

• prezentare argumentată, coerentă, respectând normele de exprimare corectă, de ortografie şi de punctuație – 4p.;

• prezentare cu ezitări în argumentare şi în redactare; abateri minore de la normele de exprimare corectă, de ortografie şi/ sau de punctuație – 2p.;

• simpla menționare a unui aspect corespunzător cerinței; ezitări în redactare; abateri minore de la normele de exprimare corectă, de ortografie şi/ sau de punctuație – 1p.

9. Explicația versului (de exemplu: descriere a impresiei produse privitorului de armonia mişcărilor nimfei; exteriorizare minimă a senzațiilor: *adiere*, înfiorare; sinestezie, îmbinare a vizualului cu auditivul: *mişcarea ta –murmur de izvoare* etc.): **4p.**

• explicație argumentată, coerentă, respectând normele de exprimare corectă, de ortografie şi de punctuație – 4p.;

• explicație aproximativă, cu ezitări în argumentare şi în redactare; abateri minore de la normele de exprimare corectă, de ortografie şi/ sau de punctuație – 2p.;

• simpla menționare a unui aspect corespunzător cerinței; ezitări în redactare; abateri minore de la normele de exprimare corectă, de ortografie şi/ sau de punctuație – 1p.

10. Comentarea primei secvențe poetice (de exemplu: imagini predominant vizuale, care exprimă reacția privitorului la apariția neaşteptată (*răsai*) şi senzuală a nimfei; perspectivă aparent obiectivă, indiferentă, „din afară", a persoanei a II-a, „trădată" însă de imaginea nisipurilor care *prind să fiarbă*, asemeni sângelui din vinele zeului; rolul unor cuvinte precum *undă*, *amforă*, *rotundă* în sugerarea armoniei mişcărilor; rolul versului liber; dispunerea grafică etc.): **4p.**

• comentare argumentată a versurilor, prin sublinierea relației dintre fondul de idei şi mijloacele artistice; respectarea normelor de exprimare corectă, de ortografie şi de punctuație; încadrarea în limita de spațiu precizată – 4p.;

• comentare versurilor doar prin prezentarea selectivă a mijloacelor artistice sau a fondului de idei, fără sublinierea relației dintre ele; ezitări în redactare; abateri minore de la normele de exprimare corectă, de ortografie şi/ sau de punctuație – 2p.;

• încercare de comentare, fără valorificarea convingătoare a textului poetic; unele abateri de la normele de exprimare corectă, de ortografie şi/ sau de punctuație – 1p.

II. (10p.)

Se vor puncta următoarele elemente:

1. Respectarea convențiilor specifice stilului epistolar: **2p.**

• data şi locul redactării scrisorii, semnătura (numai dacă toate cele trei elemente apar în compunere – 1p.);

Scanned with OKEN Scanner

• formulă adecvată de adresare, formulă adecvată de încheiere (numai dacă amândouă elementele apar în compunere – 1p.).

2. Conținutul și structura textului: **5p.**

• conținut adecvat cerinței, prin plasarea întâmplărilor relatate într-un context spațio-temporal adecvat (dezvoltarea temei prin idei personalizate, în succesiune logică – 2p.; schematism în dezvoltarea temei, aspecte banale sau de circumstanță – 1p.; nerespectarea temei – 0p.);

• integrare adecvată a cuvintelor și a semnelor ortografice și de punctuație (integrarea a 3-4 cuvinte și a 3-4 semne ortografice și de punctuație – 2p.; integrarea a 1-2 cuvinte și a 1-2 semne ortografice și de punctuație – 1p.; neintegrarea cuvintelor/ a semnelor ortografice și de punctuație sau integrarea a doar 1-2 cuvintesau a 1-2 semne ortografice și de punctuație – 0p.);

• ordonare a conținutului scrisorii, conform celor trei părți ale oricărei compuneri – 1p.

3. Corectitudinea limbii utilizate (punctele se acordă numai dacă răspunsul se încadrează în limita minimă de spațiu precizată): **3p.**

• registrul stilistic adecvat cerinței, claritatea – 1p.;

• corectitudinea exprimării – 1p. (0p. pentru două sau mai multe greșeli de lexic sau de sintaxă);

• ortografia și punctuația – 1p. (0p. pentru două sau mai multe greșeli).

III. (40p.)

A. Conținut – **20p.**

1. Compoziția textului dramatic (acte, scene, tablou, replică; indicații scenice; notațiile autorului): **4p.**

• prezentare argumentată, prin referire la toate elementele cerinței și la textele literare alese – 4p.;

• prezentare parțială, prin referire la unele elemente ale cerinței și la unul dintre textele literare alese – 2p.;

• simpla menționare a unor aspecte corespunzătoare cerinței, fără valorificarea convingătoare a textelor literare studiate – 1p.

2. Construcția subiectului textului dramatic (conflict dramatic, intrigă). (2p.+2p.) **4p.**

• prezentare argumentată, prin referire la toate elementele cerinței și la textele literare alese – 4p.;

• prezentare parțială, prin referire la unele elemente ale cerinței și la unul dintre textele literare alese – 2p.;

• simpla menționare a unor aspecte corespunzătoare cerinței, fără valorificarea convingătoare a textelor literare studiate – 1p.

3. Modalități specifice de caracterizare a personajului dramatic: **4p.**

• prezentare argumentată, prin referire la toate elementele cerinței și la textele literare alese – 4p.;

• prezentare parțială, prin referire la unele elemente ale cerinței și la unul dintre textele literare alese – 2p.;

• simpla menționare a unor aspecte corespunzătoare cerinței, fără valorificarea convingătoare a textelor literare studiate – 1p.

4. Particularități ale construcției dialogului și monologului dramatic (registre stilistice în vorbirea personajelor; oralitatea în dialogul dramatic): **4p.**

• prezentare argumentată, prin referire la toate elementele cerinței și la textele literare alese – 4p.;

Scanned with OKEN Scanner

• prezentare parțială, prin referire la unele elemente ale cerinței și la unul dintre textele literare alese – 2p.;

• simpla menționare a unor aspecte corespunzătoare cerinței, fără valorificarea convingătoare a textelor literare studiate – 1p.

5. Exprimarea unui punct de vedere argumentat, prin referire la textele alese, în legătură cu asemănările și deosebirile dintre speciile dramatice: **4p.**

• prezentare argumentată, prin referire la toate elementele cerinței și la textele literare alese – 4p.;

• prezentare parțială, prin referire la unele elemente ale cerinței și la unul dintre textele literare alese – 2p.;

• simpla menționare a unor aspecte corespunzătoare cerinței, fără valorificarea convingătoare a textelor literare studiate – 1p.

B. Redactare – **20p.** (punctele pentru redactare se acordă numai dacă răspunsul se încadrează în limita minimă de spațiu precizată)

6. Organizarea ideilor în scris: **4p.**

• text clar organizat, coerent, cu echilibru între cele trei componente (introducere – cuprins – încheiere); construcția paragrafelor subliniază ideile; succesiunea logică a ideilor: 4p.

• părțile componente ale textului pot fi recunoscute, dar nu există un echilibru între ele; ideile sînt, în general, subliniate prin paragrafe: 2p.

• plan vag de structurare a textului, în care părțile componente sînt marcate insuficient; trecerea de la o idee la alta nu este evidențiată în nici un fel: 1p.

7. Utilizarea limbii literare: **4p.**

• stil și vocabular adecvate conținutului eseului, claritatea enunțului, varietatea lexicului, integrarea terminologiei specifice/a conceptelor operaționale, sintaxa adecvată: 4p.

• stil și vocabular parțial adecvate, cu ezitări în selectarea cuvintelor și în utilizarea terminologiei specifice/a conceptelor operaționale adecvate: 2p.

• vocabular restrîns, monoton, repetiții de cuvinte, inadecvare semantică: 1p.

8. Abilitățile de analiză și de argumentare: **4p.**

• foarte bună relație idee – argument; ideile urmează o succesiune logică; argumentele sînt prezentate într-un mod persuasiv; abilitatea de a formula judecăți de valoare și de interpretare critică și personală: 4p.

• încercări de a susține ideile prin argumente; elemente de interpretare, dar rezultat neconvingător: 2p.

• afirmații rareori susținute de argumente; idei irelevante; schematism în prezentarea ideilor: 1p.

9. Ortografia (0-1 erori: 3p.; 2 erori: 2p.; 3 erori: 1p.): **3p.**

10. Punctuația (0-1 erori: 3p.; 2-3 erori: 2p.; 4-5 erori: 1p.): **3p.**

11. Așezarea corectă a textului în pagină (1p.), lizibilitatea (1p.): **2p.**

Notă! Se acordă **10p.** din oficiu. Nota se calculează prin împărțirea punctajului obținut la 10.

Scanned with OKEN Scanner

TESTUL 9

Notă! Se acordă același punctaj pentru răspunsurile redactate în spiritul soluțiilor din barem.

I. (40p.)

1. (a) Oricare două cuvinte dintre: *justapun*, *hărței*, *humor* (1p.+1p.);
(b) juxtapun, hărții, umor (1p.+1p.) **4p.**

2. Antonimie contextuală, în ambele cazuri (2p.+2p.) **4p.**

3. *geniu*, *accident*, *întâmplare*, *talente* (1p.+1p.+1p.+1p.) **4p.**

4. Oricare două dintre următoarele: *note specifice*, *reprezentativ*, *însușiri specifice și comune* (2p.+2p.) **4p.**

5. Timpul prezent al modului indicativ (2p.); exprimă adevăruri general valabile (2p.) **4p.**

6. Ipoteza: prima frază din primul alineat. Concluzia: prima propoziție din al doilea alineat (1p.+1p.); Concluzia este o parafrază nuanțată a ipotezei, căreia-i adaugă sintetic argumentele prezentate. (2p.) **4p.**

7. Originalitatea unei literaturi nu este ilustrată prin genii, ci prin talente reprezentative, adică prin creații care cuprind note specifice și comune literaturii respective. Originalitatea unei literaturi se reflectă atât în fondul/conținutul creațiilor sale, cât și în forma/expresia acestora. (2p.+2p.) **4p.**

8. Note specifice și comune ale literaturii române: atitudinea fatalistă, sentimentalitatea duioasă, umorul, plasticitatea limbii (0,5 x 4 = 2p.); Rolul exemplelor este de a întări argumentele prezentate (2p.) **4p.**

9. De ex.: *Recunoaștem*, *ne diferențiază*, *n-o găsim*, *pășim*. Rolul persoanei I plural este de implicare a cititorului în cele spuse de autor, pentru a-l face să adere la argumentele prezentate. (2p.+2p.) **4p.**

10. Formularea clară a ideii centrale a textului dat. **4p.**

II. (10p.)

Se vor puncta următoarele elemente:

1. Structura specifică argumentării (ipoteză, argumente, concluzie): **3p.**

2. Formularea argumentelor și găsirea exemplelor relevante: **4p.**

- formularea convingătoare a celor două argumente – 2p.
- găsirea exemplelor relevante pentru argumentele formulate – 2p.

3. Corectitudinea limbii utilizate: **3p.**

- corectitudinea exprimării: 1p. (0p. pentru două sau mai multe greșeli de lexic, de sintaxă sau de registru stilistic);
- ortografie: 1p. (0p. pentru două sau mai multe greșeli);
- punctuație: 1p. (0p. pentru două sau mai multe greșeli).

III. (40p.)

A. Conținut – 20p.

1. Poezie filozofică, cu tematică religioasă (prezentare clară și coerentă – 4p.; prezentare parțial coerentă – 2p.; prezentare superficială – 1p.) **4p.**

Scanned with OKEN Scanner

2. Căutarea sensului credinței, așteptare, speranță, aspirație spre înțelegerea divinității etc. (prezentare clară și coerentă – 4p.; prezentare parțial coerentă – 2p.; prezentare superficială – 1p.) **4p.**

3. Cuvinte-cheie: *rugă*, *rugăciune*, *te caut*, *te-nchipui*, *te gândesc*. Explicarea cuvintelor-cheie și comentarea felului în care acestea pot fi asociate cu alte unități lexicale din poezie: **4p.**

4. Indicarea mijloacelor de expresie folosite: antiteză (*veșnicie*, *ceas*), metafore (*săgeata nopții*, *brâie de lumină* etc.) comparații (*ard... ca un tăciune*; *sufletul meu*, *deschis ca șapte cupe*); epitete (*mut*, *viu*, *nengenunchiată* etc.) (identificarea și ilustrarea corectă a mijloacelor expresive – 4p.; identificarea corectă, fără exemple – 2p.; identificarea a mai puțin de trei mijloace expresive, fără exemple – 1p.): **4p.**

5. Explicarea semnificației poeziei, în relație cu titlul: **4p.**

B. Redactare – **20p.** (punctele pentru redactare se acordă numai dacă răspunsul se încadrează în limita minimă de spațiu precizată)

6. Organizarea ideilor în scris: **4p.**

• text clar organizat, coerent, cu echilibru între cele trei componente (introducere – cuprins – încheiere); construcția paragrafelor subliniază ideile; succesiunea logică a ideilor: 4p.

• părțile componente ale textului pot fi recunoscute, dar nu există un echilibru între ele; ideile sînt, în general, subliniate prin paragrafe: 2p.

• plan vag de structurare a textului, în care părțile componente sînt marcate insuficient; trecerea de la o idee la alta nu este evidențiată în nici un fel: 1p.

7. Utilizarea limbii literare: **4p.**

• stil și vocabular adecvate conținutului eseului, claritatea enunțului, varietatea lexicului, integrarea terminologiei specifice/a conceptelor operaționale, sintaxa adecvată: 4p.

• stil și vocabular parțial adecvate, cu ezitări în selectarea cuvintelor și în utilizarea terminologiei specifice/a conceptelor operaționale adecvate: 2p.

• vocabular restrîns, monoton, repetiții de cuvinte, inadecvare semantică: 1p.

8. Abilitățile de analiză și de argumentare: **4p.**

• foarte bună relație idee – argument; ideile urmează o succesiune logică; argumentele sînt prezentate într-un mod persuasiv; abilitatea de a formula judecăți de valoare și de interpretare critică și personală: 4p.

• încercări de a susține ideile prin argumente; elemente de interpretare, dar rezultat neconvingător: 2p.

• afirmații rareori susținute de argumente; idei irelevante; schematism în prezentarea ideilor: 1p.

9. Ortografia (0-1 erori: 3p.; 2 erori: 2p.; 3 erori: 1p.): **3p.**

10. Punctuația (0-1 erori: 3p.; 2-3 erori: 2p.; 4-5 erori: 1p.): **3p.**

11. Așezarea corectă a textului în pagină (1p.), lizibilitatea (1p.): **2p.**

Notă! Se acordă **10p.** din oficiu. Nota se calculează prin împărțirea punctajului obținut la 10.

Scanned with OKEN Scanner

TESTUL 10

Notă! Se acordă același punctaj pentru răspunsurile redactate în spiritul soluțiilor din barem.

I. (40p.)

1. Tema poeziei poate fi: *condiția omului în lumea de azi.* **4p.**

2. *Citește, spală, iubește, moare/ Și din când în când dă fuga! Și se uită pe fereastră.*; procedeul: enumerația. (2p.+2p.) **4p.**

3. Gestul privitului pe fereastră pare a fi un atavism, o reminiscență a omului din timpuri imemoriale. El nu pare a avea o motivare directă în condiția umană; *a se uita pe fereastră* – a privi pe fereastră, a contempla de la fereastră; a-și îndrepta privirea de la fereastră. (2p.+2p.) **4p.**

4. Gestul și-a pierdut semnificația inițială; a rămas doar un reflex pe care oamenii aproape că nu și-l mai explică. **4p.**

5. Prin titlu se refuză ideea că uitatul pe fereastră ar fi semnul unei umanități caracterizată prin speranță și așteptarea unor/altor *vremuri de aur*. Uitatul este doar un tic și atât. **4p.**

6. Lumea modernă previzibilă, sceptică, demitizată, neîncrezătoare în miracole, în marile credințe. **4p.**

7. *Uitatul pe fereastră* e un fel de iluzie pentru lumea azi; cei care continuă să se uite pe fereastră (întreaga lume de fapt) par a spera ceva, o schimbare care însă nu va veni. Uitatul pe fereastră e explicabil nu mitologic, revelatoriu, ci ca semn al unei dereglări organice. **4p.**

8. Interesantă este combinația aparent aleatorie de termeni; și totuși, prezența *soarelui* în opoziție cu *cârtița* e semnificativă; unii termeni sunt luați din zona fenomenelor naturale. **4p.**

9. Se indică ideea imposibilității de a fi altfel. Golul în privire – expresia unei mari absențe. A divinității ?!... A unei inocențe pierdute? **4p.**

10. Exprimarea impresiei având în vedere sugestiile date: prozaismul textului (surprinderea aspectelor banale ale existenței într-un limbaj comun, aparent inexpresiv); prezența simbolurilor (uitatul pe fereastră poate fi văzut ca un un simbol al unei umanități care visează la ceva); caracterul reflexiv al textului (exprimarea unor reflecții generale despre condiția umană într-o formă aparent balnală, „neserioasă") **4p.**

II. (10p.)

1. Respectarea convențiilor specifice C.V.-ului (precizarea numelui și a unor date despre locul și data nașterii; informații privind anii școlarității; activități sociale, culturale și profesionale/ creatoare semnificative, semnătura): (1p.+1p.+1p.+1p.) **4p.**

2. Conținut corespunzător, adecvat convențiilor tipului de text: (3p./2p./1p.) **3p.**

3. Respectarea normelor de punctuație, ortografie și de exprimare corectă. (0-1 greșeli: 3p.; 2-3 greșeli: 2p.; 3 greșeli: 1p.). **3p.**

Scanned with OKEN Scanner

III.(40p.)

A. Conținut – 20p.

1. Surprinderea particularităților tematice și de motive ale comediilor lui Caragiale – teme deopotrivă realiste și clasice: amorul, politica, lumea burgheză nou-născută, vanitatea etc., concretizate în tipologii clasice și realiste și în motive precum triunghiul conjugal, îndrăgostitul/ amorezul/ *nebunul* din amor, șantajul; obsesia onorabilității etc. – cu referire la cel puțin un text: 4p.; rezolvare parțială: 2p.; simpla enunțare a problemelor: 1p. **4p.**

2. Construcția subiectului dramatic în textul ales: prezentarea subiectului cu accent pe elementele de intrigă și conflict și a obstacolelor apărute în realizarea intențiilor personajelor; structurarea conflictului cu accent pe relevarea contrastului dintre esență și aparență (sursă a comicului); semnificația deznodământului: spre deosebire de tragedie unde au loc dislocări, pierderi, dispariții, în comedie lumea revine la starea inițială ca și cum nimic nu s-ar fi întâmplat; organizarea în acte și scene a subiectului dramatic: 4p.; rezolvare parțială: 2p.; simpla enunțare a problemelor: 1p. **4p.**

3. Referirea la cel puțin două personaje și urmărirea lor în textul ales; valorificarea informației critice: de exemplu problema vanității în cazul lui jupân Dumitrache sau/și Trahanache, la ce se referă ea; raportarea celor două personaje la starea conflictuală din comedie; prezența lor în cel puțin două scene semnificative, semnificații; evidențierea însușirilor acestora: *așa-zisa* onorabilitate, raportul dintre vanitate și credulitate: 4p.; rezolvare parțială: 2p.; simpla enunțare a problemelor: 1p. **4p.**

4. Modalități de caracterizare a personajelor alese: *limbajul* (pleonasmul, tautologia, confuzia paronimică, ticurile verbale, echivocul etc.) *monologul* ca formă de caracterizare și autocaracterizare; registre stilistice: folosirea de regionalisme, barbarisme etc.: 4p.; rezolvare parțială: 2p.; simpla enunțare a problemelor: 1p. **4p.**

5. Exprimarea unui punct de vedere argumentat despre realizarea personajelor în comedia studiată, pornind de la afirmația critică: **4p.**

• exprimarea unui punct de vedere argumentat despre realizarea personajelor în comedia studiată, pornind de la afirmația critică; utilizarea mijloacelor lingvistice adecvate exprimării unei aprecieri, ca și a unor structuri, conectori sau tehnici argumentative – 4p.;

• exprimarea unui punct de vedere despre realizarea personajelor în comedia studiată, pornind de la afirmația critică; utilizarea unor mijloace lingvistice adecvate exprimării unei aprecieri – 2p.;

• simpla menționare a unui punct de vedere despre realizarea personajelor în comedia studiată, pornind de la afirmația critică, fără încercare de argumentare – 1p.

B. Redactare – 20p.

6. Organizarea ideilor în scris: **4p.**

• text clar organizat, coerent, cu echilibru între cele trei componente (introducere, cuprins, încheiere); construcția paragrafelor subliniază ideile; succesiunea logică a ideilor – 4p.

• părțile componente ale textului pot fi recunoscute, dar nu există un echilibru între ele; ideile sunt, în general, subliniate prin paragrafe – 2p.

• plan vag de structurare a textului, în care părțile componente sunt marcate insuficient; trecerea de la o idee la alta nu este evidențiată în nici un fel – 1p.

7. Utilizarea limbii literare: **4p.**

• stil și vocabular adecvate conținutului eseului, claritatea enunțului, varietatea lexicului, sintaxa adecvată – 4p.

• stil și vocabular parțial adecvate, cu ezitări în selectarea cuvintelor – 2p.

• vocabular restrâns, monoton, repetiții de cuvinte, inadecvare semantică – 1p.

8. Abilitățile de analiză și de argumentare: **4p.**

Scanned with OKEN Scanner

• foarte bună relație idee-argument; ideile urmează o succesiune logică; argumentele sunt prezentate într-un mod persuasiv; abilitatea de a formula judecăți de valoare și de interpretare critică și personală – 4p.

• încercări de a susține ideile prin argumente; elemente de interpretare, dar rezultat neconvingător – 2p.

• afirmații rareori susținute de argumente; idei irelevante; schematism în prezentarea ideilor – 1p.

9. Ortografia (0-1 erori: 3p.; 2 erori: 2p.; 3 erori: 1p.): **3p.**

10. Punctuația (0-1 erori: 3p.; 2-3 erori: 2p.; 4-5 erori: 1p.): **3p.**

11. Așezarea corectă a textului în pagină (1p.), lizibilitatea (1p.): **2p.**

Notă! Se acordă **10p.** din oficiu. Nota se calculează prin împărțirea punctajului obținut la 10.

TESTUL 11

Notă! Se acordă același punctaj pentru răspunsurile redactate în spiritul soluțiilor din barem.

I. (40p.)

1. *Am șovăit, turburare, nesiguranță* etc. (2p.+2p.) **4p.**

2. *A trebuit să mă mut în casa inginerului Narenda Sen, în cartierul Bhowanipor; Dar aceasta s-a întâmplat în 1929*; monolog narativ/ narațiune. (2p.+2p.) **4p.**

3. Fragmentul este rezultatul a două perspective narative: una a jurnalului (caietul de care vorbește naratorul), iar alta a rememorării evenimentelor după trecerea unui interval de timp. (2p.+2p.) **4p.**

4. Împrejurarea: [...] *văzând-o o dată în mașină, așteptând în fața lui Oxford Book Stationary – în timp ce eu și tatăl ei, inginerul, alegeam cărți pentru vacanțele de Crăciun.* (2p.+2p.) **4p.**

5. *Mi se părea urâtă – cu ochii ei prea mari și prea negri, cu buzele cărnoase și răsfrânte, cu sânii puternici, de fecioară bengaleză crescută prea plin, ca un fruct trecut în copt. Brațul gol al Maitreyei și straniul acelui galben întunecat atât de tulburător, atât de puțin feminin, de parcă ar fi fost mai mult al unei zeițe sau al unei cadre, decât al unei indiene* – portret fizic, cu elemente exotice care contrariază personajul-narator. (2p.+2p.) **4p.**

6. *Prost și fanatic ca orice eurasian.* (2p.+2p.) **4p.**

7. Atitudine de dispreț; murdare, incapabile să iubească, închise în casta lor etc. **4p.**

8. *Surprinzându-mă plăcut impresionat de critica idioată pe care Harold* [...] *o făcea femeilor bengaleze, mi-am dat îndată seama că ceva mai adânc leagă încă amintirea Maitreyiei de gândurile și dorurile mele.* **4p.**

9. Conflict interior al naratorului în legătură cu incertitudinea reacției, atitudinii față de Maitreyi; conflict între două culturi, conflict exprimat de Harold. (2p.+2p.) **4p.**

10. Explicația constă în viața lui Allan într-un alt mediu cultural, complet diferit de ceea ce cunoaște el. **4p.**

II. (20p.)

1. Enunțarea celor două argumente: (2p.+2p.) **4p.**

2. Utilizarea structurii și a conectorilor potriviți: **10p.**

• structură: emiterea ipotezei, motivarea ipotezei, concluzia: 6p.

Scanned with OKEN Scanner

• conectori: verbe de opinie (*a crede, a considera, a presupune* etc.); adverbe/ locuțiuni adverbiale de mod folosite ca indici ai subiectivității evaluative (*probabil, posibil, desigur, fără îndoială, cu siguranță* etc.); conjuncții/ locuțiuni conjuncționale cu rol argumentativ, folosite mai ales pentru exprimarea raporturilor de tip cauzal, consecutiv, final, conclusiv etc. (*deoarece, din cauză că, încât, ca să, așadar* etc.): 4p.

3. Corectitudinea limbii utilizate (punctele se acordă numai dacă răspunsul se încadrează în limita minimă de spațiu precizată): **6p.**

• registrul stilistic adecvat cerinței, claritatea – 2p.;

• corectitudinea exprimării – 2p. (0p. pentru două sau mai multe greșeli de lexic sau de sintaxă);

• ortografia și punctuația – 2p. (0p. pentru două sau mai multe greșeli).

III. (30p.)

A. Conținut – **16p.**

1. Prezentare a temelor și motivelor eminesciene celor mai frecvente: dragostea și natura, meitația filosofică, istoria, inspirația folclorică, geneza, stingerea universului, teme mitologice, motive: codru/ pădurea, izvorul, lacul, luna, noaptea, floarea albastră etc.; particularități, exemple de texte: ***Sara pe deal***, ***Floare albastră***, ***Lasă-ți lumea…***, ***Atât de fragedă***, ***Scrisoarea I***, ***Glossă*** etc.: 4p.; rezolvare parțială: 2p.; simpla enunțare a problemelor: 1p. **4p.**

2. Surprinderea a două ipostaze ale erosului cu referire la cel puțin două texte; viziune poetică romantică: referirea, eventual, la o ipostază a eului liric/a cuplului cufundat în codru, supus ritmurilor și armoniilor universale; cadrul este uneori idilic, marcat de peisaj sau sugestia cadrului rural: ***Sara pe deal***, ***Floare albastră***; gesturi marcate de inocență dar și de discretă senzualitate; ritualizarea iubirii, cufundarea în somn ca modalitate de a conserva/eterniza clipa; sau ipostaza erotică a suferinței izvorâte din dragoste: ***Departe sunt de tine***, ***Pe lângă plopii fără soț*** etc.; iubirea ca durere sau ca *durerea mea cea dulce.*: 4p.; rezolvare parțială: 2p.; simpla enunțare a problemelor: 1p. **4p.**

3. Particularități ale compoziției textelor alese: monloguri poetice: ***Dorința***; monolog liric cu elemente dialogate; ***Floare albastră***: fixarea inițială a unui cadru, prezența cuplului; cufundarea acestuia în somn etc.: 4p.; rezolvare parțială: 2p.; simpla enunțare a problemelor: 1p. **4p.**

4. Limbajul poetic eminescian – elemente de descriere poetică/cadrul inițial; codrul izvorul, dealul, epitete sugestive, comparații; predominanța imaginilor auditive; arii semantice specifice; *oximoronul* ca figură poetică menită a surprinde stări aparent contrarii: 4p.; rezolvare parțială: 2p.; simpla enunțare a problemelor: 1p. **4p.**

B. Redactare – **14p.**

5. Organizarea ideilor în scris: **3p.**

• text clar organizat, coerent, cu echilibru între cele trei componente (introducere, cuprins, încheiere); construcția paragrafelor subliniază ideile; succesiunea logică a ideilor – 3p.

• părțile componente ale textului pot fi recunoscute, dar nu există un echilibru între ele; ideile sunt, în general, subliniate prin paragrafe – 2p.

• plan vag de structurare a textului, în care părțile componente sunt marcate insuficient; trecerea de la o idee la alta nu este evidențiată în nici un fel – 1p.

6. Utilizarea limbii literare: **3p.**

• stil și vocabular adecvate conținutului eseului, claritatea enunțului, varietatea lexicului, sintaxa adecvată – 3p.

• stil și vocabular parțial adecvate, cu ezitări în selectarea cuvintelor – 2p.

• vocabular restrâns, monoton, repetiții de cuvinte, inadecvare semantică – 1p.

Scanned with OKEN Scanner

7. Abilitățile de analiză și de argumentare: **3p.**

• foarte bună relație idee-argument; ideile urmează o succesiune logică; argumentele sunt prezentate într-un mod persuasiv; abilitatea de a formula judecăți de valoare și de interpretare critică și personală – 3p.

• încercări de a susține ideile prin argumente; elemente de interpretare, dar rezultat neconvingător – 2p.

• afirmații rareori susținute de argumente; idei irelevante; schematism în prezentarea ideilor – 1p.

8. Ortografia (0-1 erori: 2p.; 2 erori: 1p.): **2p.**

9. Punctuația (0-1 erori: 2p.; 2-3 erori: 1p.): **2p.**

10. Așezarea corectă a textului în pagină, lizibilitatea: **1p.**

Notă! Se acordă **10p.** din oficiu. Nota se calculează prin împărțirea punctajului obținut la 10.

TESTUL 12

Notă! Se acordă același punctaj pentru răspunsurile redactate în spiritul soluțiilor din barem.

I. (40p.)

1. Alcătuirea corectă a celor două enunțuri: (2p.+2p.) **4p.**

2. Registrul stilistic: *solemn*; exprimarea opiniei trebuie să sesizeze comicul declanșat de utilizarea acestuia într-o anumită situație de comunicare, pentru un scop ridicol: (2p.+2p.) **4p.**

3. Transcrierea enunțului: *am văzut copii cu excelente aptitudini la studii, condamnați a sta un an repetenți, fiindcă n-au avut notă suficientă la muzică sau la gimnastică*: **4p.**

4. Explicarea rolului repetiției: repetiția, ca figură a insistenței, este utilizată în discursurile oratorice pentru a reliefa o idee: **4p.**

5. Transcrierea a două clișee – de exemplu: *tinerele generațiuni, o cultură sistematică, pentru a deveni cetățeni utili, fiecare în ramura sa de activitate socială*: (2p.+2p.) **4p.**

6. Două structuri – de exemplu: *mă-nțelegi, înțelegi bine, trebuie să convii și dumneata*: (2p.+2p.) **4p.**

7. Rolul verbelor *dicendi*: mijloace lingvistice de realizare a subiectivității vorbitorului/ introduc vorbirea directă: **4p.**

8. Menționarea a patru modalități de realizare a comicului de limbaj (paradoxul, truismul, pleonasmul, asociația incompatibilă, construcția prolixă; clișee din limba de lemn; nepotrivirea rezultată din folosirea stilului solemn în situația de comunicare existentă – parodie a demagogiei pe tema educației): (1p.+1p.+1p.+1p.) **4p.**

9. Exprimarea opiniei presupune: **4p.**

• recunoașterea absurdității afirmației, cauzată de paradoxul comic inclus – 1p.

• coerența argumentării, armonie între fond și formă (În evaluarea răspunsului, trebuie urmărită și întrebuințarea mijloacelor lingvistice adecvate exprimării unei aprecieri (verbe de opinie: *a crede, a considera, a presupune* etc.; adverbe/ locuțiuni adverbiale de mod folosite ca indici ai subiectivității evaluative: *probabil, posibil, desigur, fără îndoială, cu siguranță* etc.; conjuncții/ locuțiuni conjuncționale cu rol argumentativ, folosite mai ales pentru exprimarea raporturilor de tip cauzal, consecutiv, final, conclusiv etc.: *deoarece, din cauză că, încât, ca să, așadar* etc.) – 1p.

Scanned with OKEN Scanner

• stil şi vocabular adecvate conţinutului, exprimare corectă şi nuanţată; respectarea normelor de ortografie şi de punctuaţie, aşezarea în pagină – 2/1p.

10. Exemplu de răspuns – notaţia surprinde un element de comunicare nonverbală (mimica), prin care se sugerează reacţia interlocutorului la mesajul transmis: neînţelegerea scopului şi a referentului comunicării: **4p.**

• explicaţie logică, argumentată; respectarea normelor de exprimare corectă, de ortografie şi de punctuaţie – 4p.

• explicaţie logică, dar sumar argumentată; prezenţa unor abateri de la normele de exprimare corectă, de ortografie şi/ sau de punctuaţie – 2p.

• încercare de explicare; abateri de la normele de exprimare corectă, de ortografie şi/ sau de punctuaţie – 1p.

II. (10p.)

Se vor puncta următoarele elemente:

1. respectarea structurii argumentative: ipoteza – exprimarea unui punct de vedere clar faţă de problema prezentată (1p.), concluzia (1p.): **2p.**

2. conţinutul: dezvoltarea a două argumente (idei şi exemple), în favoarea punctului de vedere afirmat (parţial – 2p.): **4p.**

3. logica expunerii (1p.), limbajul adecvat (1p.) şi normele de exprimare corectă, de ortografie, de punctuaţie (2p.): **4p.**

III. (40p.)

A. Conţinut – 20p.

1. Menţionarea a două teme/ motive romantice – de exemplu: *luna*, *amintirea*, *pustiuri*, *codri*, *valuri*, *trecerea ireversibilă a timpului* etc.: (2p.+2p.) **4p.**

2. Prezentarea particularităţilor lirismului eminescian (de exemplu: specificul lirismului, elemente de câmp semantic, conturarea atmosferei specifice etc.): **4p.**

• prezentarea argumentată a particularităţilor lirismului eminescian, prin valorificarea textului – 4p.

• prezentarea parţială a particularităţilor lirismului eminescian, prin valorificarea textului – 2p.

• menţionarea unui aspect privitor la particularităţile lirismului eminescian – 1p.

3. Evidenţierea elementelor de compoziţie, din text (de exemplu: relaţii de simetrie, de opoziţie; dispunerea ideilor în textul poetic etc.): **4p.**

• evidenţierea argumentată a structurării imaginilor poetice, în text – 4p.

• evidenţierea parţială a structurării imaginilor poetice, în text – 2p.

• menţionarea unui aspect privitor la structurarea imaginilor poetice – 1p.

4. Comentarea a câte unei particularităţi pentru fiecare dintre nivelurile textului poetic: fonetic, morfosintactic, lexico-semantic şi stilistic (de exemplu: nivelul stilistic, specificul procedeelor artistice – simbolul, enumeraţia, metafora, aliteraţia; expresivitatea nivelului lexico-semantic – conotaţiile unor termeni; morfosintactic etc.): **4p.**

• comentarea argumentată a câte unei particularităţi pentru patru-trei dintre niveluri ale textului poetic – 4p.

• comentarea argumentată a câte unei particularităţi pentru două-trei dintre niveluri ale textului poetic – 2p.

• menţionarea unor particularităţi ale nivelurilor textului poetic, fără exemplificare – 1p.

5. Relevarea caracteristicilor versificaţiei: **4p.**

• prezentarea argumentată a caracteristicilor versificaţiei – 4p.

• prezentarea rolului versificaţiei – 2p.

Scanned with OKEN Scanner

• simpla menționare a unor aspecte privitoare la cerință – 1p.

B. Redactare – **20p.** (punctele pentru redactare se acordă numai dacă răspunsul se încadrează în limita minimă de spațiu precizată)

6. Organizarea ideilor în scris: **4p.**

• text clar organizat, coerent, cu echilibru între cele trei componente (introducere, cuprins, încheiere); construcția paragrafelor subliniază ideile; succesiunea logică a ideilor – 4p.

• părțile componente ale textului pot fi recunoscute, dar nu există un echilibru între ele; ideile sunt, în general, subliniate prin paragrafe – 2p.

• plan vag de structurare a textului, în care părțile componente sunt marcate insuficient; trecerea de la o idee la alta nu este evidențiată în nici un fel – 1p.

7. Utilizarea limbii literare: **4p.**

• stil și vocabular adecvate conținutului eseului, claritatea enunțului, varietatea lexicului, sintaxa adecvată – 4p.

• stil și vocabular parțial adecvate, cu ezitări în selectarea cuvintelor – 2p.

• vocabular restrâns, monoton, repetiții de cuvinte, inadecvare semantică – 1p.

8. Abilitățile de analiză și de interpretare: **4p.**

• o foarte bună relație idee-argument; ideile urmează o succesiune logică; argumentele sunt prezentate într-un mod persuasiv; abilitatea de a formula judecăți de valoare și de interpretare critică și personală – 4p.

• încercări de a susține ideile prin argumente; elemente de interpretare, dar rezultat neconvingător – 2p.

• afirmații rareori susținute de argumente; idei irelevante; schematism în prezentarea ideilor – 1p.

9. Ortografia (0-1 erori: 3p.; 2 erori: 2p.; 3 erori: 1p.): **3p.**

10. Punctuația (0-1 erori: 3p.; 2-3 erori: 2p.; 4-5 erori: 1p.): **3p.**

11. Așezarea corectă a textului în pagină (1p.), lizibilitatea (1p.): **2p.**

Notă! Se acordă **10p.** din oficiu. Nota se calculează prin împărțirea punctajului obținut la 10.

TESTUL 13

Notă! Se acordă același punctaj pentru răspunsurile redactate în spiritul soluțiilor din barem.

I. (40p.)

1. Sinonime contextuale (de exemplu: *neînțeles* – nepriceput, inexplicabil, nelămurit, misterios; *vreodată* – cândva, odată; *mal* – țărm, margine; *a vedea* – a zări, a percepe etc.). (1p.+1p.+1p.+1p.) **4p.**

2. Alcătuirea corectă a celor două enunțuri (1+1); integrarea a două expresii/ locuțiuni – de exemplu: *din toată inima, cu dragă inimă, a-și călca pe inimă, a avea inima deschisă* etc. (1p.+1p.) **4p.**

3. Corectarea enunțului: *Mi-ar <u>părea</u> rău ca <u>alocuțiunea</u> (ca <u>scurta cuvântare ocazională</u>) <u>să aibă</u> <u>efecte</u> opuse asupra publicului.* (1p.+1p.+1p.+1p.) **4p.**

4. Cuvinte din câmpul semantic al <u>*mării*</u>: *scoică, zvonul, malul.* (2p.+2p.) **4p.**

5. De exemplu: pronumele personale la persoana I singular – *în mine, îmi* etc.; verbele la persoana I singular – *privesc, strâng etc.* (2p.+2p.) **4p.**

6. De exemplu: autocunoașterea, cunoașterea, misterul, marea, scoica etc. **4p.**

Scanned with OKEN Scanner

7. De exemplu: epitet – *zâmbet îndrăzneț* etc.; repetiție – *voi ajunge, voi ajunge.* (2p.+2p.) **4p.**

Notă! Pentru transcriere incompletă nu se acordă punctajul stabilit.

8. Explicarea semnificației (de exemplu: interogația sugerează presentimentul necunoscutului, misterul existenței; relația dintre eu și lume implică starea dubitativă etc.): **4p.**

• explicație argumentată, corectă și coerentă, respectând normele de ortografie și de punctuație – 4p.

• explicație aproximativă, cu ezitări în argumentare și în redactare; abateri minore de la normele de ortografie și/ sau de punctuație – 2p.

• simpla enunțare a unei idei corespunzătoare cerinței; ezitări în redactare; unele abateri de la normele de ortografie și/ sau de punctuație – 1p.

9. Comentarea versurilor, prin evidențierea relației dintre idee și mijloacele artistice (de exemplu: atitudinea eului liric, comparația amplă; analogia dintre *inimă*/ suflet și *scoică*; semnificația *mării;* imaginea auditivă; limbajul metaforic; rolul inversiunii; versul liber etc.): **4p.**

• comentarea argumentată a versurilor, prin sublinierea relației dintre fondul de idei și mijloacele artistice; respectarea normelor de exprimare corectă, de ortografie și de punctuație; încadrarea în limita de spațiu precizată – 4p.

• comentarea versurilor doar prin prezentarea selectivă a mijloacelor artistice sau a fondului de idei, fără sublinierea relației dintre ele; ezitări în redactare; abateri minore de la normele de exprimare corectă, de ortografie și/ sau de punctuație – 2p.

• încercare de comentare, fără valorificarea convingătoare a textului poetic; unele abateri de la normele de exprimare corectă, de ortografie și/ sau de punctuație – 1p.

10. Prezentarea semnificației titlului, în relație cu textul poeziei (de exemplu: titlul reprezintă metafora centrală în jurul căreia este construită poezia; versurile dezvoltă analogiile dintre suflet/ *inimă* și *scoică*, dintre necunoscutul lumii și *mare* etc.): **4p.**

• explicație logică, argumentată, a semnificației titlului, în relație cu textul poeziei; respectarea normelor de exprimare corectă, de ortografie și de punctuație – 4p.

• explicație logică, a semnificației titlului, cu trimiteri insuficiente la textul poeziei; prezența unor abateri de la normele de exprimare corectă, de ortografie și/ sau de punctuație – 2p.

• încercare de explicare a semnificației titlului; abateri de la normele de exprimare corectă, de ortografie și/ sau de punctuație – 1p.

II. (10p.)

Se vor puncta următoarele elemente:

1. Respectarea convențiilor specifice stilului epistolar: **2p.**

• data și locul redactării scrisorii, semnătura, numai dacă toate cele trei elemente apar în compunere – 1p.

• formula adecvată de adresare, formula adecvată de încheiere, numai dacă amândouă elementele apar în compunere – 1p.

2. Conținutul și structura textului: **5p.**

• conținutul adecvat cerinței (dezvoltarea temei prin idei personalizate, în succesiune logică – 2p.; schematism în dezvoltarea temei, aspecte banale sau de circumstanță – 1p.);

• integrarea adecvată a cuvintelor date (integrarea a 5-6 cuvinte – 2p.; integrarea a 3-4 cuvinte – 1p.; neintegrarea cuvintelor sau integrarea a 1-2 cuvinte – 0p.);

• ordonarea conținutului scrisorii, conform celor trei părți ale oricărei compuneri – 1p.

3. Corectitudinea limbii utilizate: **3p.**

• registrul stilistic adecvat cerinței, claritatea – 1p.

Scanned with OKEN Scanner

• corectitudinea exprimării – 1p. (0p. pentru două sau mai multe greşeli de lexic sau de sintaxă);

• ortografia şi punctuaţia – 1p. (0p. pentru două sau mai multe greşeli).

III. (40p.)

A. Conţinut – 20p.

1. Prezentarea particularităţilor povestirii studiate, prin referire la două elemente selectate din listă: **4p.**

• prezentarea argumentată a particularităţilor povestirii studiate, prin referire la două elemente selectate din listă – 4p.

• prezentarea parţială a particularităţilor povestirii studiate, prin referire la unu-două elemente selectate din listă – 2p.

• menţionarea unor particularităţi ale povestirii, fără trimiteri convingătoare la textul narativ studiat – 1p.

2. Evidenţierea statutului social şi psihologic al personajului ales, în relaţie cu tema povestirii: **4p.**

• evidenţierea statutului/ a determinării sociale şi psihologice a personajului ales, în relaţie cu tema povestirii – 4p.

• evidenţierea parţială a unor elemente asociate statutului/ determinării sociale şi psihologice a personajului ales sau a temei povestirii – 2p.

• menţionarea unei idei corespunzătoare cerinţei, fără explicaţiile necesare – 1p.

3. Relevarea trăsăturilor personajului ales, evidenţiate în două momente ale evoluţiei conflictului din povestire: **4p.**

• relevarea argumentată a trăsăturilor personajului ales, evidenţiate în două momente ale evoluţiei conflictului din povestire – 4p.

• relevarea argumentàtă a trăsăturilor personajului ales, evidenţiate într-un moment al evoluţiei conflictului din povestire – 2p.

• menţionarea unor aspecte corespunzătoare cerinţei, fără explicaţiile necesare – 1p.

4. Exemplificarea, prin secvenţe narative sau citate comentate, a patru modalităţi/ procedee de caracterizare a personajului din povestirea studiată: **4p.**

• exemplificarea a patru modalităţi/ procedee de caracterizare a personajului din povestirea studiată – 4p.

• exemplificarea a două-trei modalităţi/ procedee de caracterizare a personajului din povestirea studiată – 2p.

• simpla menţionare a unor modalităţi/ procedee de caracterizare a personajului ales sau exemplificarea unei modalităţi/ a unui procedeu de caracterizare – 1p.

5. Exprimarea unei opinii argumentate despre afirmaţia lui Liviu Rebreanu: **4p.**

• exprimarea unei opinii argumentate despre afirmaţia lui Liviu Rebreanu; utilizarea mijloacelor lingvistice adecvate exprimării unei aprecieri, ca şi a unor structuri, conectori sau tehnici argumentative – 4p.;

• exprimarea unei opinii despre afirmaţia lui Liviu Rebreanu; încercare de argumentare; utilizarea unor mijloace lingvistice adecvate exprimării unei aprecieri – 2p.;

• simpla menţionare a unei opinii despre afirmaţia lui Liviu Rebreanu, fără încercare de argumentare; absenţa mijloacelor lingvistice adecvate exprimării unei aprecieri – 1p.

B. Redactare – 20p. (punctele pentru redactare se acordă numai dacă răspunsul se încadrează în limita minimă de spaţiu precizată)

6. Organizarea ideilor în scris: **4p.**

• text clar organizat, coerent, cu echilibru între cele trei componente (introducere, cuprins, încheiere); construcţia paragrafelor subliniază ideile; succesiunea logică a ideilor – 4p.

Scanned with OKEN Scanner

• părțile componente ale textului pot fi recunoscute, dar nu există un echilibru între ele; ideile sunt, în general, subliniate prin paragrafe – 2p.

• plan vag de structurare a textului, în care părțile componente sunt marcate insuficient; trecerea de la o idee la alta nu este evidențiată în nici un fel – 1p.

7. Utilizarea limbii literare: **4p.**

• stil și vocabular adecvate conținutului eseului, claritatea enunțului, varietatea lexicului, sintaxa adecvată – 4p.

• stil și vocabular parțial adecvate, cu ezitări în selectarea cuvintelor – 2p.

• vocabular restrâns, monoton, repetiții de cuvinte, inadecvare semantică – 1p.

8. Abilitățile de analiză și de argumentare: **4p.**

• foarte bună relație idee-argument; ideile urmează o succesiune logică; argumentele sunt prezentate într-un mod persuasiv; abilitatea de a formula judecăți de valoare și de interpretare critică și personală – 4p.

• încercări de a susține ideile prin argumente; elemente de interpretare, dar rezultat neconvingător – 2p.

• afirmații rareori susținute de argumente; idei irelevante; schematism în prezentarea ideilor – 1p.

9. Ortografia (0-1 erori: 3p.; 2 erori: 2p.; 3 erori: 1p.): **3p.**

10. Punctuația (0-1 erori: 3p.; 2-3 erori: 2p.; 4-5 erori: 1p.): **3p.**

11. Așezarea corectă a textului în pagină (1p.), lizibilitatea (1p.): **2p.**

Notă! Se acordă **10p.** din oficiu. Nota se calculează prin împărțirea punctajului obținut la 10.

TESTUL 14

Notă! Se acordă același punctaj pentru răspunsurile redactate în spiritul soluțiilor din barem.

I. (40p.)

1. Incipit. **4p.**

2. Exprimarea nedumeririi legate de motivul pentru care atâția bărbați înșurați ajung în iad și hotărârea de a afla cauza. **4p.**

3. De exemplu: iadul; alternarea limbajului formal cu cel informal; comentariile naratorului etc. (2p.+2p.) **4p.**

4. Fiind vorba de iad, iar tonul fiind parodic, este de presupus că tot ce se petrece acolo va trebui să fie opus armoniei și blândeții care ar fi dominante în rai. Așadar, *înpăratul iadului zbiară*, se adresează supușilor *răstit*, numindu-i *afurisiți* și *procleți* (iar aceștia răspund *țipând*), *tușește*, *holbează* ochii, mișcările îi sunt repezite, *îl înhață* de urechi și *îl scutură* pe Aghiuță. Unele dintre formulele de adresare către Aghiuță, *puiule* și *mititelul taichii* sunt totuși rostite pe un ton ceva mai blând, căci acesta este favoritul său, deși modul în care își arată dragostea este pe măsura locului unde se petrece acțiunea (*l-a-nhățat Dardarot de urechi și scutură-l, de-i trosnea junghietura...*) etc. (descriere însoțită de exemple adecvate, norme ortografice și de punctuație respectate – 4p.; descriere însoțită parțial de exemple, ezitări în ceea ce privește redactarea și una-două erori ortografice și/sau de punctuație – 2p.; generalități în sensul sugestiilor oferite, fără exemple/ cu exemple nepotrivite, ezitări în ceea ce privește redactarea, maximum trei erori ortografice și/sau de punctuație – 1p.) **4p.**

Scanned with OKEN Scanner

5. Oralitatea se caracterizează prin fragmentarea comunicării. Construcția sintactică este în general simplă și se bazează cu precădere pe raporturi de coordonare. Importante devin intonația, variațiile de ritm, pauzele etc. care, în cazul transmiterii prin intermediul scrisului, sunt sugerate cu ajutorul semnelor grafice ori prin dispunerea în pagină. (2p.+2p.) **4p.**

6. Trebuie să afle și *să dea socoteală una câte una* de ce ajung în iad atâția bărbați însurați. **4p.**

7. De exemplu: *Vino-ncoace, proclete! Te dai coadei, ai?; ...te piteşti, să nu-ți văd mutra*...etc. **4p.**

8. De exemplu: claritate, proprietate, precizie, corectitudine. (2p.+2p.) **4p.**

9. De exemplu: *...să-ți laşi acolo trupul şi să te-ntorci să-mi dai socoteală una câte una*...; acest extras este potrivit pentru ilustrarea oricărea dintre cele patru calități – claritate (întrebuințarea unor cuvinte ușor de înțeles și evitarea celor echivoce sau puțin cunoscute); proprietate (alegerea construcțiilor sintactice și a cuvintelor celor mai potrivite pentru exprimarea ideilor); precizie (expunerea directă a ideilor, fără divagații sau exprimări colaterale); corectitudine (implică respectarea strictă a regulilor gramaticale în exprimare) **4p.**

10. De exemplu: *Acolo – ascultă bine, astâmpără-te cu codița! – să te <u>însori</u> și să trăieşti cu <u>soția</u> zece ani. <u>Apoi</u> să te <u>prefaci</u> că mori; să-ți <u>lepezi</u> acolo <u>corpul</u> și să te-<u>napoiezi</u> să <u>răspunzi</u> una câte una de toate pân câte ai trecut ca <u>bărbat</u> <u>căsătorit</u>...* (1p.+1p.+1p.+ +1p.) **4p.**

II. (10p.)

Realizarea rezumatului: (prezentarea secvențelor în ordinea logicii textului și relatarea la persoana a III-a, fără cuvinte și expresii din limbajul curent, fără citate și fără figuri de stil sau descrieri, transformarea dialogului în vorbire indirectă, respectarea normelor ortografice și de punctuație, încadrarea în numărul de rânduri – 10p.; respectarea parțială a cerințelor specifice realizării rezumatului, depășirea numărului de rânduri, una-două erori ortografice și/ sau de punctuație – 6p.; respectarea parțială a cerințelor specifice realizării rezumatului, depășirea numărului de rânduri, maximum trei erori ortografice și/ sau de punctuație – 2p.) **10p.**

III. (40p.)

A. Conținut – **20p.**

1. Tema poeziei este iubirea: (punct de vedere logic, explicații însoțite de argumente suficiente și convingătoare – 4p.; punct de vedere logic, argumentare insuficientă – 2p.; încercare de argumentare – 1p.) **4p.**

2. În analiza elementelor de compoziție și de ordin structural poți ține seama și de următoarele sugestii: inițial, poetul pare a-și propune să descrie cele patru operații aritmetice: înmulțirea (*unu ori unu fac unu*), scăderea (*cinci fără patru fac unu*), împărțirea (*opt împărțit la opt fac unu*), adunarea (*unu plus unu fac doi*). În planul cunoașterii științifice, totul se petrece conform logicii. Acest plan este interferat însă de un altul, care nu se mai supune legilor ce guvernează imperiul numerelor și în care operațiile matematice nu doar că nu mai pot fi relevante, dar conduc la rezultate absurde: *un inorog ori o pară*; *un nor fără o corabie*; *un munte împărțit la o capră*; *eu și cu tine*. La nivel strict formal, se creează astfel o <u>*relație de opoziție*</u> între planul abstract și cel concret subliniată și prin conjuncția adversativă *dar*, în paralel cu o <u>*relație de simetrie*</u> între elemente aparținând, pe de o parte abstractului, pe de alta, concretului. Poetul scontează pe surpriza produsă de această combinație insolită de planuri care contrazice așteptările cititorului, oferindu-i în același timp sugestii privind ierarhizarea lor: al doilea este mai important decât primul. Așadar, *noi știm că unu ori unu fac unu*, dar ar fi fost mai important să știm cât fac *un inorog ori o pară*. În a

Scanned with OKEN Scanner

doua strofă, folosindu-se în continuare de termenii care numesc cele patru operații, se trece la un joc al asocierilor lexicale absurde: *o plapumă/ înmulțită cu un iepure/ face/ o roșcovă, desigur,/ o varză împărțită la un steag/ face un porc...* Este în fond o ironie la adresa excesivei formalizării a lumii din jurul nostru, căreia i se contrapune universul intim al omului. *El* și *ea*, amintiți încă din prima strofă, mai întâi în mod indirect, în *incipit*, iar apoi direct, se sustrag regulilor matematice, deoarece pentru iubire nu există unități de măsură. Este ceea ce subliniază și distihul final. „Mintea" este simbolul rațiunii, „inima", al subiectivității și al iubirii. Sentimentele se trăiesc, nu se contabilizează. Iar *titlul* subliniază tocmai acest fapt: există și o *altă matematică*, și doar ea este capabilă să „măsoare" sentimentele. (prezentare logică; explicații însoțite de exemple suficiente și convingătoare – 4p.; prezentare logică, dar exemple insuficiente – 2p.; prezentare simplistă, fără exemple – 1p.) **4p.**

3. Analiza limbajului poetic sub aspectul particularităților stilistice: de exemplu figuri sintactice, figuri semantice, figuri de sunet, elemente de versificație. (prezentare logică; explicații însoțite de exemple suficiente și convingătoare – 4p.; prezentare logică, dar exemple insuficiente – 2p.; prezentare simplistă, fără exemple – 1p.) **4p.**

4. Integrarea celor patru concepte: (1p.+1p.+1p.+1p.) **4p.**

5. Exprimarea opiniei: (punct de vedere logic; explicații însoțite de argumente suficiente și convingătoare – 4p.; punct de vedere logic, dar insuficient argumentat – 2p.; încercare de exprimare a opiniei, absența argumentelor – 1p.) **4p.**

B. Redactare – **20p.**

6. Organizarea ideilor în scris: **4p.**

• text clar organizat, coerent, cu echilibru între cele trei componente (introducere, cuprins, încheiere); construcția paragrafelor subliniază ideile; succesiunea logică a ideilor – 4p.

• părțile componente ale textului pot fi recunoscute, dar nu există un echilibru între ele; ideile sunt, în general, subliniate prin paragrafe – 2p.

• plan vag de structurare a textului, în care părțile componente sunt marcate insuficient; trecerea de la o idee la alta nu este evidențiată în nici un fel – 1p.

7. Utilizarea limbii literare: **4p.**

• stil și vocabular adecvate conținutului eseului, claritatea enunțului, varietatea lexicului, sintaxa adecvată – 4p.

• stil și vocabular parțial adecvate, cu ezitări în selectarea cuvintelor – 2p.

• vocabular restrâns, monoton, repetiții de cuvinte, inadecvare semantică – 1p.

8. Abilitățile de analiză și de argumentare: **4p.**

• foarte bună relație idee-argument; ideile urmează o succesiune logică; argumentele sunt prezentate într-un mod persuasiv; abilitatea de a formula judecăți de valoare și de interpretare critică și personală – 4p.

• încercări de a susține ideile prin argumente; elemente de interpretare, dar rezultat neconvingător – 2p.

• afirmații rareori susținute de argumente; idei irelevante; schematism în prezentarea ideilor – 1p.

9. Ortografia (0-1 erori: 3p.; 2 erori: 2p.; 3 erori: 1p.): **3p.**

10. Punctuația (0-1 erori: 3p.; 2-3 erori: 2p.; 4-5 erori: 1p.): **3p.**

11. Așezarea corectă a textului în pagină (1p.), lizibilitatea (1p.): **2p.**

Notă! Se acordă **10p.** din oficiu. Nota se calculează prin împărțirea punctajului obținut la 10.

Scanned with OKEN Scanner

TESTUL 15

Notă! Se acordă același punctaj pentru răspunsurile redactate în spiritul soluțiilor din barem.

I. (40p.)

1. De exemplu: *câmpii de gheață, solitari, alb, cadaverică lumină, nemărginirile polare, urșii albi.* (1p.+1p.+1p.+1p.) **4p.**

2. De exemplu: *ce să vezi?; cum te văd și mă vezi; a fi bine văzut; parcă (mi) te văd; se vede (treaba) că; a vedea pe dracul (pe naiba).* (1p.+1p.+1p.+1p.) **4p.**

3. De exemplu: structurile…*sub stele veșnic adormite; în lung și-n larg; în sus și-n jos* conțin indici de spațiu și intră în relație cu forma verbală *se-ntind.* Absența virgulei ar crea impresia (absurdă) că stelele adorm…*în lung și-n larg.* (explicație logică, text coerent, norme ortografice și de punctuație respectate – 4p.; explicație logică, ezitări în ceea ce privește redactarea, norme ortografice și de punctuație respectate – 2p. explicație în sensul sugestiilor oferite, ezitări în ceea ce privește redactarea, o eroare ortografică și/ sau de punctuație – 1p.) **4p.**

4. De exemplu: claritate, proprietate, corectitudine; variație stilistică, cursivitate, eufonie. (1p.+1p.+1p.+1p.) **4p.**

5. De exemplu: fascinația imenselor spații încremenite, în așteptarea somnolentă a morții. **4p.**

6. Simbolism (parnasianism). **4p.**

7. De exemplu: simbolistă prin sugestie și muzicalitate; parnasiană prin dominația imaginilor statice și prin absența unei participări afective vizibile. (punct de vedere logic, explicații însoțite de argumente, norme ortografice și de punctuație respectate: 4p.; punct de vedere logic, dar insuficient argumentat, ezitări în ceea ce privește redactarea și o eroare ortografică și/ sau de punctuație: 2p.; încercare de argumentare, ezitări în ceea ce privește redactarea, mai mult de o eroare ortografică și/ sau de punctuație: 1p.) **4p.**

8. De exemplu: *ai mării urși, cu ochi de foc; stele veșnic adormite; o cadaverică lumină; o stranie vibrare.* (2p.+2p.) **4p.**

9. Lirism obiectiv. **4p.**

10. Descrierea impresiei: (prezentare logică, text coerent, respectarea normelor ortografice și de punctuație – 4p.; prezentare logică, ezitări în ceea ce privește redactarea – 2p.; prezentare logică, ezitări în ceea ce privește redactarea, o eroare ortografică și/sau de punctuație – 1p.) **4p.**

II. (10p.)

Se vor puncta următoarele elemente:

1. Respectarea caracteristicilor stilului științific: **3p.**

- obiectivitate/impersonalitate – 1p.
- limbaj denotativ – 1p.
- structură sintactică polivalentă – 1p.

2. Conținutul textului și integrarea cuvintelor: **4p.**

- conținutul adecvat cerinței/temei (în totalitate – 2p.; parțial – 1p.);
- integrarea adecvată a cuvintelor date (integrarea a 5 cuvinte – 2p.; integrarea a 3-4 cuvinte – 1p.; integrarea a mai puțin de 3 cuvinte – 0p.).

Scanned with OKEN Scanner

3. Corectitudinea limbii utilizate (punctele se acordă numai dacă răspunsul se încadrează în limita minimă de spațiu precizată): **3p.**

- registrul stilistic adecvat cerinței, claritate – 1p.
- ortografie – 1p. (0p. pentru două sau mai multe greșeli);
- punctuație – 1p. (0p. pentru două sau mai multe greșeli).

III. (40p.)

A. Conținut – **20p.**

1. Precizarea a patru caracteristici ale curentului literar *realism* (de exemplu: *mimesis*, verosimilitate, reprezentare a realității care tinde să concureze „starea civilă", obiectivitate, viziune omniscientă a naratorului etc.) (1p.+1p.+1p.+1p.) **4p.**

2. Evidențierea perspectivei narative/ a viziunii (cine „privește", din ce unghi „privește", ce interpretare dă faptelor etc.). (prezentare adecvată în raport cu textul ales – 4p.; prezentare aproximativă/ parțială – 2p.; încercare confuză de prezentare – 1p.). **4p.**

3. Prezentarea construcției subiectului și a discursului narativ (de exemplu: acțiune, conflict, secvențe narative, episod, relații spațiale și temporale etc.). (prezentare adecvată în raport cu textul ales – 4p. prezentare aproximativă/ parțială – 2p.; încercare confuză de prezentare – 1p.). **4p.**

4. Prezentarea tipurilor de personaje existente în text (de exemplu: principale, secundare, episodice, personaje „tipice"). (prezentare adecvată în raport cu textul ales – 4p.; prezentare aproximativă/ parțială – 2p.; încercare confuză de prezentare – 1p.) **4p.**

5. Integrarea adecvată a celor patru concepte operaționale alese. (1p.+1p.+1p.+1p.) **4p.**

B. Redactare – **20p.**

6. Organizarea ideilor în scris: **4p.**

- text clar organizat, coerent, cu echilibru între cele trei componente (introducere, cuprins, încheiere); construcția paragrafelor subliniază ideile; succesiunea logică a ideilor – 4p.
- părțile componente ale textului pot fi recunoscute, dar nu există un echilibru între ele; ideile sunt, în general, subliniate prin paragrafe – 2p.
- plan vag de structurare a textului, în care părțile componente sunt marcate insuființat; trecerea de la o idee la alta nu este evidențiată în nici un fel – 1p.

7. Utilizarea limbii literare: **4p.**

- stil și vocabular adecvate conținutului eseului, claritatea enunțului, varietatea lexicului, sintaxa adecvată – 4p.
- stil și vocabular parțial adecvate, cu ezitări în selectarea cuvintelor – 2p.
- vocabular restrâns, monoton, repetiții de cuvinte, inadecvare semantică – 1p.

8. Abilitățile de analiză și de argumentare: **4p.**

- foarte bună relație idee-argument; ideile urmează o succesiune logică; argumentele sunt prezentate într-un mod persuasiv; abilitatea de a formula judecăți de valoare și de interpretare critică și personală – 4p.
- încercări de a susține ideile prin argumente; elemente de interpretare, dar rezultat neconvingător – 2p.
- afirmații rareori susținute de argumente; idei irelevante; schematism în prezentarea ideilor – 1p.

9. Ortografia (0-1 erori: 3p.; 2 erori: 2p.; 3 erori: 1p.): **3p.**

10. Punctuația (0-1 erori: 3p.; 2-3 erori: 2p.; 4-5 erori: 1p.): **3p.**

11. Așezarea corectă a textului în pagină (1p.), lizibilitatea (1p.): **2p.**

Notă! Se acordă **10p.** din oficiu. Nota se calculează prin împărțirea punctajului obținut la 10.

Scanned with OKEN Scanner

TESTUL 16

Notă! Se acordă același punctaj pentru răspunsurile redactate în spiritul soluțiilor din barem.

I. (40p.)

1. De exemplu: *mătase*, *fluturi*, *păpădie*, *nenufar*, *mărțișor* etc. (1p.+1p.+1p.+1p.) **4p.**

2. Scrierea celor patru enunțuri. (1p.+1p.+1p.+1p.) **4p.**

3. De exemplu: *Ce frumoasă-i...!* este o formă de superlativ absolut; conjuncția *că* oferă enunțului o valoare cauzală, diminuând expresivitatea versului. (explicație corectă – 4p.; explicație aproximativă/ parțială – 2p.; încercare confuză de explicație – 1p.). **4p.**

4. De exemplu: *Nu îi fie de deochi*; *Nu ș'cu cine seamănă.* **4p.**

5. Exprimarea opiniei. (explicație corectă – 4p.; explicație aproximativă/ parțială – 2p.; încercare confuză de explicație – 1p.). **4p.**

6. De exemplu: puritatea somnului unei copile. **4p.**

7. Lirism subiectiv. **4p.**

8. De exemplu: repetiția adverbului *încet* accentuează impresia de puritate și gingășie pe care o sugerează contemplarea somnului copilei. (explicație corectă – 4p.; explicație aproximativă/ parțială – 2p.; încercare confuză de explicație – 1p.). **4p.**

9. Ilustrarea conceptului: (explicație logică, text coerent, norme ortografice și de punctuație respectate – 4p.; explicație logică, ezitări în ceea ce privește redactarea – 2p.; explicație logică, ezitări în ceea ce privește redactarea, o eroare ortografică și/sau de punctuație – 1p.) **4p.**

10. Descrierea impresiei: (prezentare logică, text coerent, respectarea normelor ortografice și de punctuație – 4p.; prezentare logică, ezitări în ceea ce privește redactarea – 2p.; prezentare logică, ezitări în ceea ce privește redactarea, o eroare ortografică și/sau de punctuație – 1p.) **4p.**

II. (10p.)

Se vor puncta următoarele elemente:

1. Respectarea convențiilor specifice stilului administrativ: **3p.**

- formule specifice – 2p.
- așezare în pagină – 1p.

2. Conținutul textului și integrarea cuvintelor: **4p.**

- conținutul adecvat cerinței/ temei (în totalitate – 2p.; parțial – 1p.);
- integrarea adecvată a cuvintelor date (integrarea a 5 cuvinte – 2p.; integrarea a 3-4 cuvinte – 1p.; integrarea a mai puțin de 3 cuvinte – 0p.)

3. Corectitudinea limbii utilizate (punctele se acordă numai dacă răspunsul se încadrează în limita minimă de spațiu precizată): **3p.**

- registrul stilistic adecvat cerinței, claritate – 1p.
- ortografie – 1p. (0p. pentru două sau mai multe greșeli);
- punctuație – 1p. (0p. pentru două sau mai multe greșeli).

Scanned with OKEN Scanner

III. (40p.)

A. Conținut – **20p.**

1. Precizarea a patru caracteristici ale speciei literare *dramă* (de exemplu: conflict complicat și puternic, accentele tragice se împletesc uneori cu cele comice sau lirice, conflictul, deși puternic, nu mai duce neapărat la moartea personajului, ca în tragedie, posibilitatea clasificării tematice – domestisă, burgheză, romantică, poetică, de idei etc.). (1p.+1p.+1p.+1p.) **4p.**

2. Evidențierea construcției subiectului în *drama* studiată (de exemplu: conflicte dramatice, intrigă, relații spațiale și temporale etc.). (prezentare adecvată în raport cu textul ales – 4p.; prezentare aproximativă/ parțială – 2p.; încercare confuză de prezentare – 1p.). **4p.**

3. Prezentarea compoziției textului dramatic ales spre exemplificare (de exemplu: act, scenă/ tablou, replică, indicații scenice etc.). (prezentare adecvată în raport cu textul ales – 4p.; prezentare aproximativă/ parțială – 2p.; încercare confuză de prezentare – 1p.). **4p.**

4. Prezentarea modalităților specifice de caracterizare a personajelor în textul ales (de exemplu: evidențierea rolului limbajului și al diverselor registre stilistice în vorbirea personajelor, contribuția indicațiilor scenice etc.). (prezentare adecvată în raport cu textul ales – 4p.; prezentare aproximativă/ parțială – 2p.; încercare confuză de prezentare – 1p.). **4p.**

5. Integrarea adecvată a celor patru concepte operaționale alese. (1p.+1p.+1p.+1p.) **4p.**

B. Redactare – **20p.**

6. Organizarea ideilor în scris: **4p.**

• text clar organizat, coerent, cu echilibru între cele trei componente (introducere, cuprins, încheiere); construcția paragrafelor subliniază ideile; succesiunea logică a ideilor – 4p.

• părțile componente ale textului pot fi recunoscute, dar nu există un echilibru între ele; ideile sunt, în general, subliniate prin paragrafe – 2p.

• plan vag de structurare a textului, în care părțile componente sunt marcate insuficient; trecerea de la o idee la alta nu este evidențiată în nici un fel – 1p.

7. Utilizarea limbii literare: **4p.**

• stil și vocabular adecvate conținutului eseului, claritatea enunțului, varietatea lexicului, sintaxa adecvată – 4p.

• stil și vocabular parțial adecvate, cu ezitări în selectarea cuvintelor – 2p.

• vocabular restrâns, monoton, repetiții de cuvinte, inadecvare semantică – 1p.

8. Abilitățile de analiză și de argumentare: **4p.**

• foarte bună relație idee-argument; ideile urmează o succesiune logică; argumentele sunt prezentate într-un mod persuasiv; abilitatea de a formula judecăți de valoare și de interpretare critică și personală – 4p.

• încercări de a susține ideile prin argumente; elemente de interpretare, dar rezultat neconvingător – 2p.

• afirmații rareori susținute de argumente; idei irelevante; schematism în prezentarea ideilor –1p.

9. Ortografia (0-1 erori: 3p.; 2 erori: 2p.; 3 erori: 1p.): **3p.**

10. Punctuația (0-1 erori: 3p.; 2-3 erori: 2p.; 4-5 erori: 1p.): **3p.**

11. Așezarea corectă a textului în pagină (1p.), lizibilitatea (1p.): **2p.**

Notă! Se acordă **10p.** din oficiu. Nota se calculează prin împărțirea punctajului obținut la 10.

Scanned with OKEN Scanner

TESTUL 17

Notă! Se acordă același punctaj pentru răspunsurile redactate în spiritul soluțiilor din barem.

I. (40p.)

1. Expresii/locuțiuni cu cuvântul *frâu: a ține în frâu, a da frâu liber, a-și pune frâu limbii (gurii), a pune în frâu* (2p.+2p.). **4p.**

2. Forme populare și regionale din text: *ș-o; răzămată; năcăjit; sta; se sparie; tușinată; râncheza* (1p.+1p.+1p.+1p.). **4p.**

3. Enunțul corect: *Însăși colega mea nu are decât douăsprezece manuale, în loc de paisprezece.* (1p.+1p.+1p.+1p.). **4p.**

4. Sinonime frazeologice din text ale verbului *a muri*: *s-a dus într-o lume mai puțin veselă; acuma-s oale și ulcele; poate-i ochi ori dinte de lup.* (2p.+2p.). **4p.**

5. Pe lângă Comisul Ioniță, există un narator anonim care își semnalează prezența integrându-se printre călătorii poposiți la han care ascultă povestirea comisului: *noi toți cei de față, gospodari și cărăuși din Țara-de-Sus.* (2p.+2p.). **4p.**

6. Pasajul care exprimă atenția cu care ascultătorii se pregătesc să urmărească povestirea este următorul: [...] *ne așezam în juru-i pe butuci și pe proțapurile carălor, cu bărbiile înălțate și cu ochii rotunzi.* **4p.**

7. Povestirii ca specie literară îi este caracteristic un ritual al narării. Emițătorul (naratorul) anunță o poveste (în cazul de față o poveste din vremea lui Mihai Vodă Sturza, care a fost și vremea tinereții povestitorului), fapt care atrage atenția ascultătorilor, aceștia pregătindu-se a-i sorbi cuvintele. Referirile la prezent (calul cel slab ce repetă comportamentul iepei de demult și Ancuța ce repetă gesturile predecesoarei sale) sporesc tensiunea și atenția receptorilor (ascultătorilor). Arta narativă a lui Sadoveanu sugerează condițiile complexe ale comunicării orale. **4p.**

8. În specia povestirii, naratorul este martor sau participant la evenimentele relatate, fapt care le face pe acestea mult mai credibile și mai interesante în ochii ascultătorilor. Comisul Ioniță spune o poveste din tinerețea lui, el fiind personaj principal în acțiunea narată. **4p.**

9. Metafore din cadrul descrierii de natură: *sticlea Moldova printre zăvoaie; se prevedeau munții – talazuri de cremene subt pâcle albastre.* **4p.**

10. La Sadoveanu, perspectiva asupra timpului impresionează prin ideea de permanență și de repetabilitate; prezentul este permanent legat de trecut. În volumul ***Hanu Ancuței***, naratorii evocă adesea momente din trecut în care apare mama Ancuței, care purta același nume cu ea. Ele sunt diferențiate prin termeni care precizează relațiile temporale: *Ancuța cealaltă*; *Ancuța cea tânără.* Tulburătoare este repetarea inconștientă de către una a gesturilor și atitudinilor celeilalte, ca semn al eredității și al repetabilității comportamentului în ciuda succedării generațiilor. Așadar povestitorul este atent nu la ce este specific unui anumit moment prezent, ci la ceea ce-l unește pe acesta cu trecutul, la manifestările permanenței. În fragmentul citat, senzația că prezentul repetă trecutul este accentuată și de calul ce amintește de iapa din care se trage. **4p.**

Scanned with OKEN Scanner

II. (10p.) **6p.**

1. Conținutul și structura argumentării:

• formularea clară a ipotezei/ a propriei opinii față de afirmația dată – 1p.;

• enunțarea a două argumente (pro și/ sau contra) viabile, pertinente, adecvate ipotezei (1p.+1p.) și dezvoltarea lor convingătoare, prin exemplificări sau prin explicații clare (1p.+1p.);

• formularea unei concluzii adecvate – 1p.

2. Construcția discursului de tip argumentativ: **2p.**

• organizarea ideilor în scris (coerența și coeziunea textului; text clar organizat, cu echilibru între cele trei componente: ipoteză – argumente – concluzie; construcția paragrafelor subliniază ideile) – 1p.;

• utilizarea mijloacelor lingvistice adecvate discursului de tip argumentativ (de exemplu, verbe de opinie: *a crede*, *a considera*, *a presupune* etc.; adverbe/ locuțiuni adverbiale de mod folosite ca indici ai subiectivității evaluative: *probabil*, *posibil*, *desigur*, *fără îndoială*, *cu siguranță* etc.; conjuncții/ locuțiuni conjuncționale cu rol argumentativ, utilizate pentru exprimarea raporturilor de tip cauzal, consecutiv, final, conclusiv etc.: *deoarece*, *din cauză că*, *încât*, *ca să*, *așadar* etc.; conectori argumentativi: *în primul rând*, *în plus*, *de fapt*, *oricum*, *în ceea ce privește*, *prin urmare*, *în realitate* etc.) – 1 p.

3. Corectitudinea limbii utilizate: **2p.**

• corectitudinea exprimării – 1p.;

• ortografia și punctuația – 1p.

III. (40p.)

A. Conținut – 20p.

1. Romantismul se caracterizează prin importanța acordată *sentimentului*, *visului*, *reveriei*, *fanteziei*, *libertății inspirației*, prin *fantastic*, prin *inspirația istorică*, *folclorică* sau *din natură* etc. **4p.**

2. Formularea temei poeziei trebuie însoțită de referiri la aspectele de la punctul anterior și mai ales la ideile conținute în ***Introducția*** la *Dacia literară*, prin care M. Kogălniceanu îndemna la o literatură originală inspirată din *istoria națională*, *natura patriei* și *folclor*. **4p.**

3. De exemplu: dragostea față de natură, admirația față de istoria glorioasă, prețuirea valorilor documentare și estetice ale creației populare etc. (Identificarea corectă a atitudinii lirice: 4p.; identificarea ezitantă: 2p.; identificarea parțială: 1p.). **4p.**

4. Identificarea corectă a motivelor; exemplificarea relevantă prin citate sau referiri la secvențe lirice: 2p.; identificarea motivelor; exemple nu în totalitate relevante: 2p.; identificarea unuia sau a două motive, fără exemple: 1p. **4p.**

5. Caracteristici romantice ale discursului liric: *retorism*, *antiteză*, *hiperbolă*, *paralelism sintactic* etc. (identificarea corectă a procedeelor; alegerea potrivită a exemplelor: 4p.; identificarea procedeelor; exemple nu în totalitate relevante: 2p.; identificarea unor procedee, fără exemple: 1p.). **4p.**

B. Redactare – 20p. (punctele pentru redactare se acordă numai dacă răspunsul se încadrează în limita minimă de spațiu precizată).

6. Organizarea ideilor în scris (text clar organizat, coerent, cu echilibru între cele trei componente – introducere, cuprins, încheiere; construcția paragrafelor subliniază ideile; succesiunea logică a ideilor: 4p.; părțile componente ale textului pot fi recunoscute, dar nu există echilibru între ele; ideile sunt, în general, subliniate prin paragrafe: 2p.; plan vag de structurare a textului, în care părțile componente sunt marcate insuficient; trecerea de la o idee la alta nu este evidențiată în nici un fel: 1p.). **4p.**

Scanned with OKEN Scanner

7. Utilizarea limbii literare (stil și vocabular adecvate conținutului eseului, claritatea enunțului, varietatea lexicului, sintaxa adecvată: 4p.; stil și vocabular parțial adecvate, cu ezitări în selectarea cuvintelor: 2p.; vocabular restrâns, monoton, repetiții de cuvinte, inadecvare semantică: 1p.). **4p.**

8. Abilitățile de analiză și de interpretare (o foarte bună relație idee – argument; ideile urmează o succesiune logică; argumentele sunt prezentate într-un mod convingător; abilitatea de a formula judecăți de valoare și de interpretare critică și personală: 4p.; încercări de a susține ideile prin argumente; elemente de interpretare, dar rezultat neconvingător: 2p.; afirmații rareori susținute de argumente; idei irelevante; schematism în prezentarea ideilor: 1p.). **4p.**

9. Ortografia (0-1 erori: 3p.; 2 erori: 2p.; 3 erori: 1p.): **3p.**

10. Punctuația (0-1 erori: 3p.; 2-3 erori: 2p.; 4-5 erori: 1p.): **3p.**

11. Așezarea corectă a textului în pagină (1p.), lizibilitatea (1p.): **2p.**

Notă! Se acordă **10p.** din oficiu. Nota se calculează prin împărțirea punctajului obținut la 10.

TESTUL 18

Notă! Se acordă același punctaj pentru răspunsurile redactate în spiritul soluțiilor din barem.

I. (40p.)

1. Transcrierea a două regionalisme (de exemplu: *încotoşmănat*, *mumă*) și două arhaisme (de exemplu: *pre*, *arnăut*): (1p.+1p.+1p.+1p.) **4p.**

2. Rescrierea fragmentului: *Figura lui e <u>uşor</u> de cunoscut; cele mai <u>adesea</u> este gros şi gras, are față înflorită, favoriți stufoşi şi <u>mustăți</u> răsucite, dar <u>pe</u> lângă aceste fireşti podoabe* […]: (1p.+1p.+1p.+1p.) **4p.**

3. Sinonim contextual pentru adjectivul-epitet (*ochilor*) *ispitiți* – (*ochilor*) *curioşi* și pentru adjectivul *neapărate* (*elemente*) – (*elemente*) *obligatorii/ necesare* etc.: (2p.+2p.) **4p.**

4. Alcătuirea corectă a celor patru enunțuri: (1p.+1p.+1p.+1p.) **4p.**

5. Explicarea rolului repetării (de exemplu: subliniază ironic inefabilul acestui portret; accentuează comicul descrierii, de la sugestie, ironie până la satiră etc.): **4p.**

• explicație logică, argumentată; respectarea normelor de exprimare corectă, de ortografie și de punctuație – 4p.

• explicație logică, dar sumar argumentată; prezența unor abateri de la normele de exprimare corectă, de ortografie și/ sau de punctuație – 2p.

• încercare de explicare; abateri de la normele de exprimare corectă, de ortografie și/ sau de punctuație – 1p.

6. Selectarea a două structuri/ mărci lingvistice de realizare a ironiei: *aceste fireşti podoabe*, *natura*, *ca o miloasă mumă*: (2p.+2p.) **4p.**

7. Transcrierea oricăror două „elemente", oricare două dintre următoarele: *şuba de urs*, *arnăutul*, *ciubucul*: (2p.+2p.) **4p.**

8. Transcrierea a patru detalii ale portretului fizic al provincialului: *gros şi gras, are față înflorită, favoriți stufoşi şi musteți răsucite*: (1p.+1p.+1p.+1p.) **4p.**

9. Ilustrarea conceptului de *comic*, prin două trăsături (de exemplu: personaj ridicol, care stârnește râsul; contrastul dintre intenție și realitate; prin comicul de caracter se evidențiază un defect omenesc, îngâmfarea etc.): **4p.**

Scanned with OKEN Scanner

• explicație logică, argumentată, privind două trăsături ale comicului; respectarea normelor de exprimare corectă, de ortografie și de punctuație – 4p.

• explicație logică, argumentată, privind o trăsătură a comicului; prezența unor abateri de la normele de exprimare corectă, de ortografie și/ sau de punctuație – 2p.

• încercare de explicare; abateri de la normele de exprimare corectă, de ortografie și/ sau de punctuație – 1p.

10. Motivarea perenității „fiziologiei"/ „caracterului" descris (de exemplu: prin comicul de caracter se evidențiază un defect general-uman, îngâmfarea, sancționat prin râs; detaliile portretului fizic, specifice unei epoci, sugerează trăsătura morală dominantă a personajului, un defect uman existent în orice epocă istorică etc.): **4p.**

• explicație logică, argumentată; respectarea normelor de exprimare corectă, de ortografie și de punctuație – 4p.

• explicație logică, dar sumar argumentată; prezența unor abateri de la normele de exprimare corectă, de ortografie și/ sau de punctuație – 2p.

• încercare de explicare; abateri de la normele de exprimare corectă, de ortografie și/ sau de punctuație – 1p.

II. (10p.)

Se vor puncta următoarele elemente:

1. Respectarea convențiilor specifice stilului epistolar: **4p.**

• data și locul redactării scrisorii, semnătura, numai dacă toate cele trei elemente apar în compunere – 2p.; pentru 1-2 elemente care apar în compunere – 1p.

• formula de adresare – 1p.

• formula de încheiere –1p.

2. Conținutul și structura textului: **3p.**

• conținutul adecvat cerinței (în totalitate – 2p.; parțial – 1p.);

• ordonarea conținutului scrisorii, conform celor trei părți ale oricărei compuneri – 1p.

3. Corectitudinea limbii utilizate: **3p.**

• corectitudinea exprimării – 1p. (0p. pentru două sau mai multe greșeli de lexic, de sintaxă sau de registru stilistic);

• ortografia – 1p. (0p. pentru două sau mai multe greșeli);

• punctuația – 1p. (0p pentru două sau mai multe greșeli).

III. (40p.)

A. Conținut – 20p.

1. Prezentarea contextului cultural și literar care a generat apariția teoriei maioresciene și a celei lovinesciene: **4p.**

• prezentarea argumentată a fiecărui context cultural și literar care a generat apariția teoriei maioresciene, respectiv, a celei lovinesciene – 4p.

• prezentarea argumentată a unui context cultural și literar care a generat apariția teoriei maioresciene sau a celei lovinesciene – 2p.

• enunțarea unor idei corespunzătoare cerinței, fără explicații – 1p.

2. Prezentarea studiilor aparținând lui Titu Maiorescu (*O cercetare critică asupra poeziei române de la 1867*) și, respectiv, lui E. Lovinescu, care dezvoltă acest concept (*Mutația valorilor estetice* în *Istoria literaturii române contemporane, IV*): **4p.**

• prezentarea argumentată a studiilor aparținând lui Titu Maiorescu și, respectiv, lui E. Lovinescu, care dezvoltă acest concept – 4p.

• prezentarea argumentată a unui studiu aparținând lui Titu Maiorescu sau lui E. Lovinescu, care dezvoltă acest concept – 2p.

Scanned with OKEN Scanner

• enunțarea unor idei corespunzătoare cerinței, fără explicații – 1p.

3. Enunțarea teoriei *formelor fără fond*, respectiv, a teoriei *sincronismului*: (2p.+2p.) **4p.**

4. Evidențierea valorii și/ sau a limitelor celor două teorii (de exemplu, reproșuri făcute teoriei sincronismului: minimalizarea rolului tradiției, trasnformarea imitației creatoare în simplă reproducere, adică în formă fără fond, lipsa spiritului critic în importul de valori): **4p.**

• evidențierea argumentată a valorii și/ sau a limitelor celor două teorii – 4p.

• evidențierea argumentată a valorii și/ sau a limitelor uneia dintre cele două teorii – 2p.

• enunțarea unor idei corespunzătoare cerinței, fără explicații – 1p.

5. Relevarea efectelor acestor teorii asupra literaturii epocilor corespunzătoare (aspecte generale, mari scriitori care au ilustrat teoriile, referiri la operele literare corespunzătoare): **4p.**

• relevarea argumentată a efectelor acestor teorii asupra literaturii epocilor corespunzătoare – 4p.

• relevarea argumentată a efectelor unei teorii asupra literaturii epocii corespunzătoare – 2p.

• enunțarea unor idei corespunzătoare cerinței, fără explicații – 1p.

B. Redactare – **20p.** (punctele pentru redactare se acordă numai dacă răspunsul se încadrează în limita minimă de spațiu precizată)

6. Organizarea ideilor în scris: **4p.**

• text clar organizat, coerent, cu echilibru între cele trei componente (introducere, cuprins, încheiere); construcția paragrafelor subliniază ideile; succesiunea logică a ideilor – 4p.

• părțile componente ale textului pot fi recunoscute, dar nu există un echilibru între ele; ideile sunt, în general, subliniate prin paragrafe – 2p.

• plan vag de structurare a textului, în care părțile componente sunt marcate insuficient; trecerea de la o idee la alta nu este evidențiată în nici un fel – 1p.

7. Utilizarea limbii literare: **4p.**

• stil și vocabular adecvate conținutului eseului, claritatea enunțului, varietatea lexicului, sintaxa adecvată – 4p.

• stil și vocabular parțial adecvate, cu ezitări în selectarea cuvintelor – 2p.

• vocabular restrâns, monoton, repetiții de cuvinte, inadecvare semantică – 1p.

8. Abilitățile de analiză și de argumentare: **4p.**

• foarte bună relație idee-argument; ideile urmează o succesiune logică; argumentele sunt prezentate într-un mod persuasiv; abilitatea de a formula judecăți de valoare și de interpretare critică și personală – 4p.

• încercări de a susține ideile prin argumente; elemente de interpretare, dar rezultat neconvingător – 2p.

• afirmații rareori susținute de argumente; idei irelevante; schematism în prezentarea ideilor –1p.

9. Ortografia (0-1 erori: 3p.; 2 erori: 2p.; 3 erori: 1p.): **3p.**

10. Punctuația (0-1 erori: 3p.; 2-3 erori: 2p.; 4-5 erori: 1p.): **3p.**

11. Așezarea corectă a textului în pagină (1p.), lizibilitatea (1p.): **2p.**

Notă! Se acordă **10p.** din oficiu. Nota se calculează prin împărțirea punctajului obținut la 10.

Scanned with OKEN Scanner

TESTUL 19

Notă! Se acordă același punctaj pentru răspunsurile redactate în spiritul soluțiilor din barem.

I. (40p.)

1. Pierderea/ despărțirea de ființa iubită. **4p.**

2. Ambele sunt expresia idealului romantic de frumusețe în viziunea poetului. (2p.+2p.) **4p.**

3. Intervalul dintre momentul despărțirii de ființa iubită și timpul prezent. (explicație logică, text coerent, norme ortografice și de punctuație respectate – 4p.; explicație logică, ezitări în redactare și una-două erori ortografice și/ sau de punctuație – 2p.; explicație în sensul sugestiilor oferite, ezitări în redactare, maximum trei erori ortografice și/ sau de punctuație – 1p.) **4p.**

4. Cele două versuri fac referire la aceeași idee: iubita invocată este muza inspiratoare, iar lipsa ei duce la secarea inspirației poetului. (explicație logică, text coerent, norme ortografice și de punctuație respectate – 4p.; explicație logică, ezitări în redactare și una-două erori ortografice și/ sau de punctuație – 2p.; explicație în sensul sugestiilor oferite, ezitări în redactare, maximum trei erori ortografice și/ sau de punctuație – 1p.) **4p.**

5. Regăsirea/ reîntâlnirea ființei iubite ar avea un efect terapeutic asupra poetului aflat în suferință. (explicație logică, text coerent, norme ortografice și de punctuație respectate – 4p.; explicație logică, ezitări în redactare și una-două erori ortografice și/ sau de punctuație – 2p.; explicație în sensul sugestiilor oferite, ezitări în redactare, maximum trei erori ortografice și/ sau de punctuație – 1p.) **4p.**

6. Prin stingerea durerii, reîncepe o perioadă a fericirii. (explicație logică, text coerent, norme ortografice și de punctuație respectate – 4p.; explicație logică, ezitări în redactare și una-două erori ortografice și/ sau de punctuație – 2p.; explicație în sensul sugestiilor oferite, ezitări în redactare, maximum trei erori ortografice și/ sau de punctuație – 1p.) **4p.**

7. Ritm iambic (accent pe a două silabă) și măsură de 11 silabe. (2p.+2p.) **4p.**

8. Poezia este un sonet pentru că are o formă fixă, este compusă din 14 versuri, împărțite în patru strofe (două catrene și două terțete), are măsura de 11 silabe, iar ultimul vers are valoarea de concluzie. (1p.+1p.+1p.+1p.) **4p.**

9. Iubirea și timpul. (2p.+2p.) **4p.**

10. Romantismul (Indicarea și argumentarea încadrării în curent literar). **4p.**

II. (10p.)

1. Respectarea structurii unui text argumentativ (premisa – 1p.; cele două argumente însoțite de exemple – 4p.; concluzia – 1p.) **6p.**

2. Redactarea textului (punctele se acordă numai dacă s-a realizat încadrarea în numărul de rânduri cerut) (conținut adecvat cerinței și utilizarea corectă a elementelor de legătură specifice argumentării – 1p.; folosirea unui registru stilistic potrivit – 1p.) **2p.**

3. Corectitudinea exprimării: 1p. (0p. pentru una sau mai multe greșeli de lexic sau sintaxă). **1p.**

Scanned with OKEN Scanner

4. Ortografie și punctuație: 1p. (0p. pentru una sau mai multe greșeli) **1p.**

Exemplul 1 (contra):

Consider că Lucian Blaga exagerează când afirmă că existența la oraș este limitată de anumite bariere ale civilizației în raport cu existența de la sat.

Argumentele mele împotriva punctului său de vedere sunt următoarele...

În concluzie, cred că...

Exemplul 2 (pro):

Consider că punctul de vedere al lui Lucian Blaga este corect.

Argumentele mele pentru susținerea opiniei sale sunt următoarele...

În concluzie, cred că...

III. (40p.)

A. Conținut – **20p.**

1. Prezentarea argumentată a caracteristicilor romanului de tip modern (relația narator –personaj, anularea omniscienței și a ubicuității, narațiunea la persoana I, subiectivitate, memoria involuntară, autenticitatea, acronia, etc.): **4p.**

• prezentarea a două aspecte: 2p.

• simpla menționare a unei trăsături: 1p.

2. Relevarea construcției discursului narativ (incipit, final, organizarea romanului, prezentarea evenimentelor potrivit fluxului memoriei involuntare, etc.): **4p.**

• relevarea parțială a construcției discursului narativ: 2p.

• precizarea unui aspect: 1p.

3. Evidențierea construcției subiectului (prezentarea acțiunii romanului, prin relevarea secvențelor narative semnificative, precizarea conflictului, a relațiilor temporale și spațiale, etc.): **4p.**

• prezentare lacunară: 2p.

• tendința de simplă povestire: 1p.

4. Ilustrarea mijloacelor/ a procedeelor de caracterizare a personajelor, prin referire la text (luciditatea, mistuirea lăuntrică, natura reflexivă a intelectualului, formula camil petresciană „câtă luciditate, atâta dramă", etc.): **4p.**

• ilustrare parțială: 2p.

• simpla menționare a unui mijloc/ procedeu de caracterizare: 1p.

5. Integrarea adecvată a celor patru concepte operaționale (1p.+1p.+1p.+1p.) **4p.**

B. Redactare – **20p.** (Punctele pentru redactare se acordă numai dacă răspunsul se încadrează în limita minimă de spațiu precizată)

6. Organizarea ideilor în scris: **4p.**

• text clar organizat, coerent, cu echilibru între cele trei componente (introducere, cuprins, încheiere); construcția paragrafelor subliniază ideile; succesiunea logică a ideilor – 4p.

• părțile componente ale textului pot fi recunoscute, dar nu există un echilibru între ele; ideile sunt, în general, subliniate prin paragrafe – 2p.

• plan vag de structurare a textului, în care părțile componente sunt marcate insuficient; trecerea de la o idee la alta nu este evidențiată în nici un fel – 1p.

7. Utilizarea limbii literare: **4p.**

• stil și vocabular adecvate conținutului eseului, claritatea enunțului, varietatea lexicului, sintaxa adecvată – 4p.

• stil și vocabular parțial adecvate, cu ezitări în selectarea cuvintelor – 2p.

• vocabular restrâns, monoton, repetiții de cuvinte, inadecvare semantică – 1p.

Scanned with OKEN Scanner

8. Abilitățile de analiză și de interpretare: **4p.**

• o foarte bună relație idee-argument; ideile urmează o succesiune logică; argumentele sunt prezentate într-un mod persuasiv; abilitatea de a formula judecăți de valoare și de interpretare critică și personală – 4p.

• încercări de a susține ideile prin argumente; elemente de interpretare, dar rezultat neconvingător – 2p.

• afirmații rareori susținute de argumente; idei irelevante; schematism în prezentarea ideilor –1p.

9. Ortografia (0-1 erori: 3p.; 2 erori: 2p.; 3 erori: 1p.) **3p.**

10. Punctuația (0-1 erori: 3p.; 2-3 erori: 2p.; 4-5 erori: 1p.) **3p.**

11. Așezarea corectă a textului în pagină (1p.), lizibilitatea (1p.) **2p.**

Notă! Se acordă **10p.** din oficiu.

TESTUL 20

Notă! Se acordă același punctaj pentru răspunsurile redactate în spiritul soluțiilor din barem.

I. (40p.)

1. țățico, țațo, mitocane, pastramagiule (2p.+2p.) **4p.**

2. Sens propriu: „cel ce face sau vinde pastramă"; sens figurat: „mojic; om de nimic și cu apucături grosolane". (2p.+2p.) **4p.**

3. Sensul din context: „în mod familiar". **4p.**

4. În text cuvântul *halima* are înțelesul de „întâmplare plină de peripeții", pe când *Halima* este o colecție de basme arabe (***O mie și una de nopți***) povestite de Șeherezada, supranumită ***Halima***, adică cea bună, cea îndurătoare. (2p.+2p.) **4p.**

5. Utilizarea cuvântului *șic* în loc de *șiș* (vergea de fier ascuțită, prinsă într-un mâner, care este și capul bastonului), precum și folosirea eronată a verbului „a sinucide", care înseamnă „a-și lua singur viața". (2p.+2p.) **4p.**

6. *Ambetată* are sensul de „plictisită" (din fr. „embêter" – a se plictisi de moarte); este un barbarism pentru că acest cuvânt nu e necesar a fi împrumutat dintr-o limbă străină (avem echivalentul său) și apare într-o formă neasimilată în limba română. (2p.+2p.) **4p.**

7. *Bonsoar*, *alevoa* (= au revoir). (2p.+2p.) **4p.**

8. Ghilimelele din text marchează existența „dialogului în dialog", inovație fundamentală introdusă de I.L. Caragiale în teatrul românesc. **4p.**

9. Textul aflat între paranteze poartă numele de „indicații scenice" sau „didascalii"; rolul său este de a oferi infromații care să orienteze jocul actorilor. (2p.+2p.) **4p.**

10. Din folosirea limbajului periferic se deduce că Zița este un personaj de mahala, iar din utilizarea neologismelor defromate, a barbarismelor și a jargonului intuim lipsa de cultură și dorința de a epata. (explicație logică, text coerent, norme ortografice și de punctuație respectate – 4p.; explicație logică, ezitări în redactare și una – două erori ortografice și/ sau de punctuație – 2p.; explicație în sensul sugestiilor oferite, ezitări în redactare, maximum trei erori ortografice și/ sau de punctuație – 1p.) **4p.**

Scanned with OKEN Scanner

II. (10p.)

1. Conținutul și structura argumentării: **6p.**

• formularea clară a ipotezei/ a propriei opinii față de afirmația dată – 1 p.;

• enunțarea a două argumente (pro și/ sau contra) viabile, pertinente, adecvate ipotezei (1p.+1p.) și dezvoltarea lor convingătoare, prin exemplificări sau prin explicații clare (1p.+1p.);

• formularea unei concluzii adecvate – 1p.

2. Construcția discursului de tip argumentativ: **2p.**

• organizarea ideilor în scris (coerența și coeziunea textului; text clar organizat, cu echilibru între cele trei componente: ipoteză – argumente – concluzie; construcția paragrafelor subliniază ideile) – 1p.;

• utilizarea mijloacelor lingvistice adecvate discursului de tip argumentativ (de exemplu, verbe de opinie: *a crede*, *a considera*, *a presupune* etc.; adverbe/ locuțiuni adverbiale de mod folosite ca indici ai subiectivității evaluative: *probabil*, *posibil*, *desigur*, *fără îndoială*, *cu siguranță* etc.; conjuncții/ locuțiuni conjuncționale cu rol argumentativ, utilizate pentru exprimarea raporturilor de tip cauzal, consecutiv, final, conclusiv etc.: *deoarece, din cauză că, încât, ca să, așadar* etc.; conectori argumentativi: *în primul rând, în plus, de fapt, oricum, în ceea ce privește, prin urmare, în realitate* etc.) – 1p.

3. Corectitudinea limbii utilizate: **2p.**

• corectitudinea exprimării – 1p.;

• ortografia și punctuația – 1p.

III. (40p.)

A. Conținut – **20p.**

1. Prezentarea fascinației de care este stăpânită fata de împărat și a setei de iubire a Luceafărului; evidențierea eșecului iubirii dintre două entități care se atrag hipnotic, dar își rămân reciproc inaccesibile (prezentare parțială/ aproximativă: 2p.; încercare de prezentare: 1p.): **4p.**

2. Evidențierea ideii de factură romantică potrivit căreia somnul devine o poartă de intrare în spațiul compensator al visului: aici au loc chemările fetei de împărat, aici Luceafărul se metamorfozează în fascinante întruchipări umane, tot aici se întrezărește eșecul în iubire; sesizarea permanentei legături dintre planul stării de veghe și cel al visului (prezentare parțială/ aproximativă: 2p.; încercare de prezentare: 1p.): **4p.**

3. Relevarea obsesiei absolutului, prin două planuri: **4p.**

• planul fetei de împărat (cel mai marcant în poezie): aspirația către Luceafăr, către lumea astrală;

• planul Luceafărului: aspirația către fata de împărat, către valorile terestre (prezentare parțială/ aproximativă/ a unui singur plan: 2p.; încercare de prezentare: 1p.)

4. Descrierea zborului pe care Luceafărul îl face spre tărâmul Demiurgului pentru a obține dezlegarea de nemurire (descriere parțială/ aproximativă: 2p.; încercare de a descrie: 1p.): **4p.**

5. Reliefarea nefericirii geniului, prin valorificarea afirmației lui Mihai Eminescu: *„...dacă geniul nu cunoaște nici moarte și numele lui scapă de noaptea uitării, pe de altă parte aici, pe pământ, nici e capabil a ferici pe cineva, nici capabil a fi fericit. El n-are moarte, dar n-are nici noroc.*" (prezentare parțială/ aproximativă: 2p.; încercare de prezentare: 1p.): **4p.**

B. Redactare – **20p.** (Punctele pentru redactare se acordă numai dacă răspunsul se încadrează în limita minimă de spațiu precizată.)

6. Organizarea ideilor în scris: **4p.**

Scanned with OKEN Scanner

• text clar organizat, coerent, cu echilibru între cele trei componente (introducere, cuprins, încheiere); idei subliniate şi prin construcţia paragrafelor; pondere echilibrată a ideilor principale şi a celor secundare – 4p.

• lipsa echilibrului între părţile componente ale textului; idei subliniate, în general, prin paragrafe – 2p.

• plan vag de structurare a textului; părţile componente ale textului marcate insuficient; trecerea de la o idee la alta neevidenţiată în nici un fel – 1p.

7. Utilizarea limbii literare: **4p.**

• stil şi vocabular adecvate conţinutului eseului, claritate, lexic variat, sintaxă adecvată – 4p.

• vocabular critic limitat, ezitări în selectarea cuvintelor – 2p.

• vocabular restrâns, monoton, repetiţii de cuvinte, inadecvare semantică – 1p.

8. Abilităţile de analiză şi de interpretare: **4p.**

• foarte bună relaţie idee-argument; succesiune logică a ideilor; argumente prezentate într-un mod persuasiv; abilitate de a formula judecăţi de valoare şi de interpretare critică şi personală – 4p.

• încercări de a susţine ideile prin argumente; elemente de interpretare, dar rezultat neconvingător – 2p.

• afirmaţii rareori susţinute de argumente; idei irelevante; schematism în prezentarea ideilor – 1p.

9. Ortografia (0-1 erori: 3p.; 2 erori: 2p.; 3 erori: 1p.): **3p.**

10. Punctuaţia (0-1 erori: 3p.; 2-3 erori: 2p.; 4-5 erori: 1p.): **3p.**

11. Aşezarea corectă a textului în pagină (1p.), lizibilitatea (1p.): **2p.**

Notă! Se acordă **10p.** din oficiu. Nota se calculează prin împărţirea punctajului obţinut la 10. Nu se acordă fracţiuni de punct.

TESTUL 21

Notă! Se acordă acelaşi punctaj pentru răspunsurile redactate în spiritul soluţiilor din barem.

I. (40p.)

1. Identificarea corectă a celor patru cuvinte: *fisice*, *prezintară*, *regulele*, *educaţiunii*. (1p.+1p.+ +1p.+1p.) **4p.**

2. Varianta 3 („cu experienţă, pricepută, experimentată"). **4p.**

3. Sinonime posibile: *financiare*, *băneşti* (2p.); antonim – de ex.: *Ceaiul de sunătoare este recomandat pentru bolnavii de stomac* (2p.). **4p.**

4. Verbe la perfectul simplu: *prezintară*, *începu*, *făcu* (1p.+1p.); acţiuni trecute, încheiate (2p.). **4p.**

5. De exemplu: naivitate, viclenie (2p.+2p.) **4p.**

6. Punctul culminant: *Această concluziune fusese urmată de o privire graţioasă care făcu să tresară din creştet până-n tălpi pe amicul meu Pingeală;* deznodământul: *După o lună, torţele imeneului se aprindea pentru amicul meu Pingeală şi soţia sa*. (2p.+2p.) **4p.**

7. el: urât (*suplinea avantajele fisice; urâciune: ideală*) – ea: frumoasă (*privire graţioasă*); el: prost/ naiv (*creieri: zero; Ea mă va iubi!*) – ea: educată/ versată (*crescută după regulele educaţiunii moderne; tacticiană consomată*). (2p.+2p.) **4p.**

Scanned with OKEN Scanner

8. Metaforă; *cetatea* este *amicul Pingeală*, care, din punctul de vedere al domnișoarei *de familie bună*, merită cucerit (*asediat*). (2p.+2p.) **4p.**

9. Punerea în oglindă a gândurilor celor două personaje creează un efect comic. Replicile lor dovedesc trăsături, percepții și scopuri diferite ale celor doi: el e naiv și țintește fericirea conjugală / ea e calculată, pragmatică și țintește o viață de lux. **4p.**

10. Redactarea rezumatului: **4p.**

rezumatul cuprinde acțiunile importante în ordinea în care apar în text; există legături logice între faptele prezentate, marcate prin cuvinte de legătură; folosirea persoanei a III-a, fără inserare de replici, și a timpului prezent în rezumat; nu apar greșeli de ortografie și/ sau de punctuație – 4p.

• rezumatul cuprinde acțiunile importante în ordinea în care apar în text; există legături logice între faptele prezentate, marcate prin cuvinte de legătură; folosirea inconsecventă a persoanei a III-a, fără inserare de replici, și a timpului prezent în rezumat; 2-3 greșeli de ortografie și/ sau de punctuație – 2p.

• rezumatul cuprinde acțiunile în ordinea în care apar în text, fără a fi marcate legăturile logice între faptele prezentate; folosirea inconsecventă a persoanei a III-a și a timpului prezent în rezumat; maximum 4 greșeli de ortografie și/ sau de punctuație: 1p.

II. (10p.)

Se vor puncta următoarele elemente:

1. Structura și convențiile specifice tipului de text redactat: **3p.**

• structura: prezentarea celui care dă anunțul; menționarea scopului în care este conceput anunțul, cu precizarea clară a temei de interes; precizarea informațiilor necesare pentru stabilirea contactului (în totalitate: 2p.; parțial: 1p.);

• folosirea persoanei I; stil concis; claritate și precizie: 1p.

2. Conținutul anunțului: **4p.**

• conținut adecvat cerinței, cu toate precizările necesare: 3p.

• dispunerea în pagină/ ordonarea elementelor de conținut, conform tipului de text redactat: 1p.

3. Corectitudinea limbii utilizate: **3p.**

• corectitudinea exprimării: 1p. (0p. pentru două sau mai multe greșeli de lexic, de sintaxă sau de registru stilistic);

• ortografie: 1p. (0p. pentru două sau mai multe greșeli);

• punctuație: 1p. (0p. pentru două sau mai multe greșeli).

III. (40p.)

A. Conținut – **20p.**

1. Prezentarea succintă a contextului cultural interbelic: existența unei diversități de tendințe în lirica românească (modernism, avangardism, tradiționalism) (2p.); diferența dintre ideologia tradiționalistă (gândirismul), care este caracterizată de un anumit radicalism, și lirica tradiționalistă, care nu este tranșant opusă modernismului poetic (3p.): **5p.**

2. De exemplu: Ion Pillat, Vasile Voiculescu, Adrian Maniu (3p.); evidențierea îmbinării tradiționalismului și a modernismului în opera unor poeți precum Blaga, Arghezi, Voiculescu ș.a. (2p.): **5p.**

3. De exemplu: surse de inspirație în universul rural, tematică religioasă, anistorism, clasicism retoric (cultivarea formelor prozodice tradiționale, sonoritate armonioasă); viziune senină, dar și ton elegiac etc. **5p.**

4. Alegerea adecvată a textului ilustrativ, cu trimiteri pertinente la trăsăturile specifice tradiționalismului: **5p.**

Scanned with OKEN Scanner

B. Redactare – **20p.** (Punctele pentru redactare se acordă numai dacă răspunsul se încadrează în limita minimă de spațiu precizată)

6. Organizarea ideilor în scris: **4p.**

• text clar organizat, coerent, cu echilibru între cele trei componente (introducere, cuprins, încheiere); construcția paragrafelor subliniază ideile; succesiunea logică a ideilor – 4p.

• părțile componente ale textului pot fi recunoscute, dar nu există un echilibru între ele; ideile sunt, în general, subliniate prin paragrafe – 2p.

• plan vag de structurare a textului, în care părțile componente sunt marcate insuficient; trecerea de la o idee la alta nu este evidențiată în nici un fel – 1p.

7. Utilizarea limbii literare: **4p.**

• stil și vocabular adecvate conținutului eseului, claritatea enunțului, varietatea lexicului, sintaxa adecvată – 4p.

• stil și vocabular parțial adecvate, cu ezitări în selectarea cuvintelor – 2p.

• vocabular restrâns, monoton, repetiții de cuvinte, inadecvare semantică – 1p.

8. Abilitățile de analiză și de interpretare: **4p.**

• o foarte bună relație idee-argument; ideile urmează o succesiune logică; argumentele sunt prezentate într-un mod persuasiv; abilitatea de a formula judecăți de valoare și de interpretare critică și personală – 4p.;

• încercări de a susține ideile prin argumente; elemente de interpretare, dar rezultat neconvingător – 2p.

• afirmații rareori susținute de argumente; idei irelevante; schematism în prezentarea ideilor – 1p.

9. Ortografia (0-1 erori: 3p.; 2 erori: 2p.; 3 erori: 1p.): **3p.**

10. Punctuația (0-1 erori: 3p.; 2-3 erori: 2p.; 4-5 erori: 1p.): **3p.**

11. Așezarea corectă a textului în pagină (1p.), lizibilitatea (1p.): **2p.**

Notă! Se acordă **10p.** din oficiu. Nota se calculează prin împărțirea punctajului obținut la 10. Nu se acordă fracțiuni de punct.

TESTUL 22

Notă! Se acordă același punctaj pentru răspunsurile redactate în spiritul soluțiilor din barem.

I. (40p.)

1. Stabilirea a patru particularități de compoziție și de ordin structural în poezia *Departe sunt de tine...*: structură monobloc (absența strofei); rima împerecheată; folosirea alexandrinului românesc de 13-14 silabe; confesiunea lirică realizată pe baza relațiilor antitetice vis/ reverie – realitate, odinioară/ altădată – prezentul clipei; incipitul axat pe afirmația categorică: *Departe sunt de tine și singur lângă foc,/ Petrec în minte viața-mi lipsită de noroc*, dezvoltată sub aparența unui discurs argumentativ, cu un final melancolico-dramatic: *Voi fi bătrân și singur, vei fi murit de mult!* etc. (1p.+1p.+1p.+1p.) **4p.**

2. Transcrierea elementelor cadrului exterior, generatoare de melancolie: *singur lângă foc, vântul love*ș*te în fere*ș*ti.* (2p.+2p.) **4p.**

3. Precizarea celor doi poli ai unei antiteze romantice, existente în text: norocul (*norocul ce-o clipă l-am avut*) – nenorocul/ viața searbădă (*viața-mi lipsită de noroc*); amintirea (*aducerile-aminte pe suflet cad în picuri*) – uitarea (*să uit pe veci...*) etc. (2p.+2p.) **4p.**

Scanned with OKEN Scanner

4. Menționarea a patru motive poetice: motivul vieții *lipsite de noroc*, motivul îmbătrânirii iremediabile, motivul visului/ al reveriei, motivul morții, motivul iubitei așteptate, motivul sărutului etc. (1p.+1p.+1p.+1p.) **4p.**

5. Comentarea semnificației sintagmei poetice *trecutele nimicuri*: dublă perspectivă – explicită (metaforă-simbol a vorbelor și a gesturilor de iubire, minimalizate, *nimicuri*) și implicită (pol al unei antiteze între trecutul ce stă sub semnul norocului de-o clipă și prezentul visării, pus sub semnul regretului, al melancoliei, dar și al dorinței de uitare/ al refuzului asumării unei realități banale), ca expresie a unor trăiri contradictorii etc. (comentarea nuanțată a celor două perspective: 4p.; comentarea aproximativă/ cu improvizații a celor perspective: 3p.; comentarea nuanțată a unei perspective: 2p.; comentarea aproximativă/ cu improvizații a unei pespective: 1p.) **4p.**

6. Transcrierea metaforei: *averea-mi de-amor și frumusețI.* **4p.**

7. Motivarea folosirii repetate a adverbului de mod *parcă*: sugestie a incertitudinii, a trăirilor contradictorii; limită expresivă a situării între vis/ iluzie și realitate, între dorință și împlinirea acesteia etc. (motivarea nuanțată a rolului adverbului: 4p.; motivarea aproximativă/ cu improvizații: 2p.) **4p.**

8. Precizarea rolului stilistic al modului verbal din exclamația retorică *O! glasul amintirii rămâie pururi mut*: *rămâie* – conjunctiv prezent fără conjuncția *să*, stilistic indicând imperația/ dorința expresă, ca reflex al dorinței de respingere a „glasului amintirii" etc. (precizarea nuanțată a rolului stilistic al modului verbal: 4p.; precizarea aproximativă/ cu improvizații: 2p.) **4p.**

9. Motivarea semnificației adverbului *departe* din titlul poeziei eminesciene: dublă perspectivă – locativă și temporală (subliniere a distanțării în timp și în spațiu de ființa iubită) și modală (sugestie a sentimentelor contradictorii, bazate pe relația atracție –respingere) etc. (comentarea nuanțată a celor două perspective: 4p.; comentarea aproximativă/ cu improvizații a celor perspective: 3p.; comentarea nuanțată a unei perspective: 2p.; comentarea aproximativă/ cu improvizații a unei perspective: 1p.) **4p.**

10. Transcrierea sintagmelor poetice: *petrec în minte*, *aducerile-aminte*, *redeșteptând în față-mi*, *toarce-n gându-mi*, *glasul amintirii:* (1p.+1p.+1p.+1p.) **4p.**

II. (10p.)

Se vor puncta următoarele elemente:

1. Respectarea convențiilor specifice stilului epistolar: **3p.**

• data și locul redactării scrisorii, semnătura, numai dacă toate cele trei elemente apar în compunere – 1p.

• formula adecvată de adresare – 1p.

• formula adecvată de încheiere – 1p.

2. Conținutul și structura textului: **4p.**

• conținutul adecvat cerinței (dezvoltarea temei prin idei personalizate, în succesiune logică – 3p.; schematism în dezvoltarea temei, divagații – 2p.; dezvoltarea temei date este secundară, insistența pe aspectele banale sau de circumstanță – 1p.);

• ordonarea conținutului scrisorii, conform celor trei părți ale oricărei compuneri – 1p.

3. Corectitudinea limbii utilizate: **3p.**

• registrul stilistic adecvat cerinței, claritatea, persuasiunea – 1p.

• corectitudinea exprimării – 1p. (0p. pentru două sau mai multe greșeli de lexic sau de sintaxă);

• ortografia și punctuația – 1p. (0p. pentru două sau mai multe greșeli).

Notă! Înlocuirea numelor și a datei atrage după sine neacordarea punctajului pentru subiectul al II-lea.

Scanned with OKEN Scanner

III. (40p.)

A. Conținut – **20p.**

1. Încadrarea textului poetic în ansamblul operei eminesciene, prin relevarea datelor esențiale ale acesteia (teme definitorii ale operei poetului; elemente ale romantismului, universul liric, motive poetice etc.; originalitatea creației): **4p.**

• relevarea datelor esențiale ale operei eminesciene și încadrarea argumentată a poeziei în ansamblul creației – 4p.

• relevarea unor datelor esențiale ale operei eminesciene și încadrarea aproximativă a poeziei în ansamblul creației – 3p.

• încercare de relevare a unor date esențiale ale operei eminesciene și încadrarea aproximativă a poeziei în ansamblul creației – 2p.

• încercare de relevare a unor date esențiale ale operei eminesciene, fără încadrarea poeziei în ansamblul creației – 1p.

2. Comentarea elementelor de compoziție în textul poetic (titlu, incipit, motive poetice, secvențe poetice): **4p.**

• comentarea nuanțată a celor patru categorii de elemente de compoziție din textul poetic – 4p.

• comentarea nuanțată a trei categorii de elemente de compoziție din textul poetic – 3p.

• comentarea nuanțată a două categorii de elemente de compoziție din textul poetic sau comentarea aproximativă a trei-patru categorii – 2p.

• comentarea nuanțată a unui element de compoziție din textul poetic sau comentarea aproximativă a două categorii – 1p.

3. Sublinierea elementelor de comunicare în textul poetic (raportul autor – eu liric): **4p.**

• sublinierea nuanțată a elementelor de comunicare în textul poetic (raportul autor – eu liric; ipostazele eului liric; mărci lexico-gramaticale ale prezenței eului liric etc.) – 4p.

• sublinierea nuanțată a elementelor de comunicare în textul poetic, dar cu identificarea parțială a mărcilor lexico-gramaticale ale prezenței eului liric – 3p.

• sublinierea raportului autor – eu liric și a unei ipostaze a eului liric – 2p.

• sublinierea raportului autor – eu liric – 1p.

4. Analiza nivelurilor textului (fonetic, morfosintactic, lexico-semantic și stilistic): **4p.**

• analiza nuanțată a celor două niveluri ale textului – 4p.

• analiza nuanțată a unui nivel al textului și analiza superficială a celui de al doilea nivel – 3p.

• analiza nuanțată a unui nivel al textului sau analiza superficială a celor două niveluri – 2p.

• analiza superficială a unui nivel al textului – 1p.

5. Exprimarea unui punct de vedere cu privire la semnificațiile textului: **4p.**

• exprimarea argumentată a unui punct de vedere cu privire la semnificațiile textului (enunțarea punctului de vedere, argumentare persuasivă, concluzie în acord cu argumentarea) – 4p.

• exprimarea unui punct de vedere cu privire la semnificațiile textului (enunțarea punctului de vedere, concluzie pertinentă), dar cu argumentare parțială – 3p.

• exprimarea unui punct de vedere cu privire la semnificațiile textului, conținând enunțarea punctului de vedere și argumentarea parțială – 2p.

• enunțarea unui punct de vedere, cu sau fără încercare de argumentare – 1p.

B. Redactare – **20p.** (Punctele pentru redactare se acordă numai dacă răspunsul se încadrează în limita minimă de spațiu precizată)

Scanned with OKEN Scanner

6. Organizarea ideilor în scris: **4p.**

• text clar organizat, coerent, cu echilibru între cele trei componente (introducere, cuprins, încheiere); construcția paragrafelor subliniază ideile; succesiunea logică a ideilor – 4p.

• părțile componente ale textului pot fi recunoscute, dar nu există un echilibru între ele; ideile sunt, în general, subliniate prin paragrafe – 2p.

• plan vag de structurare a textului, în care părțile componente sunt marcate insuficient; trecerea de la o idee la alta nu este evidențiată în nici un fel – 1p.

7. Utilizarea limbii literare: **4p.**

• stil și vocabular adecvate conținutului eseului, claritatea enunțului, varietatea lexicului, sintaxa adecvată – 4p.

• stil și vocabular parțial adecvate, cu ezitări în selectarea cuvintelor – 2p.

• vocabular restrâns, monoton, repetiții de cuvinte, inadecvare semantică – 1p.

8. Abilitățile de analiză și de interpretare: **4p.**

• o foarte bună relație idee-argument; ideile urmează o succesiune logică; argumentele sunt prezentate într-un mod persuasiv; abilitatea de a formula judecăți de valoare și de interpretare critică și personală – 4p.

• încercări de a susține ideile prin argumente; elemente de interpretare, dar rezultat neconvingător – 2p.

• afirmații rareori susținute de argumente; idei irelevante; schematism în prezentarea ideilor – 1p.

9. Ortografia (0-1 erori: 3p.; 2 erori: 2p.; 3 erori: 1p.): **3p.**

10. Punctuația (0-1 erori: 3p.; 2-3 erori: 2p.; 4-5 erori: 1p.): **3p.**

11. Așezarea corectă a textului în pagină (1p.), lizibilitatea (1p.): **2p.**

Notă! Se acordă **10p.** din oficiu. Nota se calculează prin împărțirea punctajului obținut la 10. Nu se acordă fracțiuni de punct.

TESTUL 23

Notă! Se acordă același punctaj pentru răspunsurile redactate în spiritul soluțiilor din barem.

I. (40p.)

1. Sinonime contextuale ale neologismelor: *solemn* – grav, serios, măreț; *gigant* – uriaș, enorm; *sumbru* – întunecat, posomorât, trist; *extaz* – exaltare, admirație etc. (1p.+ +1p.+1p.+1p.) **4p.**

2. Alcătuirea corectă a celor două enunțuri. (2p.+2p.) **4p.**

3. Patru expresii/ locuțiuni care să conțină cuvântul *față* – de exemplu: *de față*, *pe față*, *în față*, *a da pe față*, *a scăpa cu fața curată* etc. (1p.+1p.+1p.+1p.) **4p.**

4. Precizarea rolului utilizării verbelor la timpul imperfect, respectiv, prezent, în poezie (de exemplu: sublinierea unor planuri aflate în antiteză, trecut – prezent, romantic – neoromantic; organizarea textului în două secvențe poetice; evidențierea relațiilor de simetrie și de opoziție; motivarea titlului etc.). **4p.**

5. Transcrierea versului (de exemplu: *La lacul cel de munte, sub ninșii colți alpini; Tăcerea greeroasă ce valea împresoară* etc.). **4p.**

6. Menționarea motivelor romantice, de exemplu: lacul, codrul, timpul, singurătatea etc. (2p.+ +2p.) **4p.**

Scanned with OKEN Scanner

7. Precizarea mărcilor lexico-gramaticale, de exemplu: pronumele personal de persoana I singular *eu*; verbul la persoana I singular *mă pierd*; valoarea stilistică a adjectivelor *solemn și elegant* etc. (2p.+2p.) **4p.**

8. Explicarea semnificațiilor a două figuri de stil (epitetul, inversiunea, enumerația etc.) utilizate în portretul Poetului: **4p.**

• explicație argumentată, corectă și coerentă, a semnificațiilor a două figuri de stil, respectând normele de exprimare corectă, de ortografie și de punctuație – 4p.

• explicație aproximativă a semnificațiilor a una-două figuri de stil, cu ezitări în argumentare și în redactare; abateri minore de la normele de exprimare corectă, de ortografie și/ sau de punctuație – 2p.

• simpla identificare a două figuri de stil, fără explicații – 1p.

9. Comentarea versurilor din strofa a treia, prin evidențierea relației dintre ideea poetică și mijloacele artistice folosite (de exemplu: planul prezentului; definirea poetică a propriei ipostaze „neoromantice"; elementele specifice imaginarului romantic; aluziile livrești; limbajul metaforic etc.): **4p.**

• comentarea argumentată a versurilor, prin sublinierea relației dintre fondul de idei și mijloacele artistice; respectarea limitei de spațiu; respectarea normelor de exprimare corectă, de ortografie și de punctuație – 4p.

• comentarea versurilor, prin prezentarea selectivă a mijloacelor artistice sau a fondului de idei, fără sublinierea relației dintre ele; ezitări în redactare; abateri minore de la normele de exprimare corectă, de ortografie și/ sau de punctuație – 2p.

• încercare de comentare, fără valorificarea convingătoare a textului poetic; abateri de la normele de exprimare corectă, de ortografie și/ sau de punctuație – 1p.

10. Prezentarea semnificației titlului, în relație cu textul poeziei (de exemplu: încadrarea poeziei în curent literar; versurile motivează raportarea prezentului poetic la trecutul romantic, prin recurența unor motive, atitudini, stări romantice etc.): **4p.**

• explicație logică, argumentată, a semnificației titlului, în relație cu textul poeziei; respectarea normelor de exprimare corectă, de ortografie și de punctuație – 4p.

• explicație logică, a semnificației titlului, cu trimiteri insuficiente la textul poeziei; prezența unor abateri de la normele de exprimare corectă, de ortografie și/ sau de punctuație – 2p.

• încercare de explicare a semnificației titlului; abateri de la normele de exprimare corectă, de ortografie și/ sau de punctuație – 1p.

II. (10p.)

Se vor puncta următoarele elemente:

1. Convențiile specifice unei cereri: **4p.**

• formula de adresare inițială (*Domnule Director,/ director,*) – 1p.

• semnătura petiționarului, (locul), data – 1p.

• formula finală de adresare a cererii (*Domnului Director/ director al .... din ...*) – 1p.

• dispunerea în pagină – 1p.

2. Conținutul și structura cererii: **3p.**

• formula consacrată (*Subsemnatul,.../ Subsemnata,...*), numele și prenumele petiționarului, numai dacă apar toate elementele – 1p.

• calitatea petiționarului, adresa, numai dacă apar toate elementele – 1p.

• precizarea succintă a motivului solicitării, prin utilizarea uneia dintre formulele consacrate (*...vă rog să-mi aprobați..., ...solicit aprobarea...* etc.) – 1p.

3. Corectitudinea limbii utilizate: **3p.**

Scanned with OKEN Scanner

• exprimarea corectă, concisă și clară – 1p. (0p. pentru două sau mai multe greșeli de lexic, de sintaxă sau de registru stilistic);

• ortografia – 1p. (0p. pentru una sau mai multe greșeli);

• punctuația – 1p. (0p. pentru două sau mai multe greșeli).

Notă! Înlocuirea numelor și a datei atrage după sine neacordarea punctajului pentru subiectul al II-lea.

III. (40p.)

A. Conținut – 20p.

1. Prezentarea particularităților romanului de tip subiectiv studiat, prin referire la două elemente selectate din listă: **4p.**

• prezentarea argumentată a particularităților romanului de tip subiectiv studiat, prin referire la două elemente selectate din listă – 4p.

• prezentarea parțială a particularităților romanului de tip subiectiv studiat, prin referire la unu-două elemente selectate din listă – 2p.

• menționarea unor particularități ale romanului de tip subiectiv, fără explicațiile necesare – 1p.

2. Evidențierea statutului/ a determinării sociale și psihologice a personajului ales, în relație cu tema/ cu temele romanului: **4p.**

• evidențierea statutului/ a determinării sociale și psihologice a personajului ales, în relație cu tema/ cu temele romanului – 4p.

• evidențierea parțială a unor elemente asociate statutului/ determinării sociale și psihologice a personajului ales sau a temei/ a temelor romanului – 2p.

• menționarea unei idei corespunzătoare cerinței, fără explicațiile necesare – 1p.

3. Relevarea trăsăturilor și/ sau a atitudinilor personajului ales, evidențiate în două momente ale evoluției conflictului/ conflictelor din roman: **4p.**

• relevarea argumentată a trăsăturilor și/ sau a atitudinilor personajului ales, evidențiate în două momente ale evoluției conflictului/ conflictelor din roman – 4p.

• relevarea trăsăturilor și/ sau a atitudinilor personajului ales, evidențiate într-un moment al evoluției conflictului/ conflictelor din roman – 2p.

• menționarea unui aspect corespunzător cerinței, fără explicațiile necesare –1p.

4. Exemplificarea, prin secvențe narative sau citate comentate, a patru modalități/ procedee de caracterizare a personajului din romanul de tip subiectiv studiat: **4p.**

• exemplificarea a patru modalități/ procedee de caracterizare a personajului din romanul de tip subiectiv studiat – 4p.

• exemplificarea a două-trei modalități/ procedee de caracterizare a personajului din romanul de tip subiectiv studiat – 2p.

• simpla menționare a unor modalități/ procedee de caracterizare a personajului ales sau exemplificarea unei modalități/ a unui procedeu de caracterizare – 1p.

5. Prezentarea evoluției raporturilor dintre personajul ales și un alt personaj al romanului, prin referire la textul studiat (de exemplu: secvențe narative, incipit, final): **4p.**

• prezentarea argumentată a evoluției raporturilor dintre personajul ales și un alt personaj al romanului, prin referire la textul studiat (de exemplu: secvențe narative, incipit, final) – 4p.

• prezentarea sumară a relației dintre personaje; exemplificări sporadice – 2p.

• simpla numire a unor situații în care personajele se află în legătură; tendința de povestire – 1p.

Scanned with OKEN Scanner

B. Redactare – **20p.** (Punctele pentru redactare se acordă numai dacă răspunsul se încadrează în limita minimă de spațiu precizată)

6. Organizarea ideilor în scris: **4p.**

• text clar organizat, coerent, cu echilibru între cele trei componente (introducere, cuprins, încheiere); construcția paragrafelor subliniază ideile; succesiunea logică a ideilor – 4p.

• părțile componente ale textului pot fi recunoscute, dar nu există un echilibru între ele; ideile sunt, în general, subliniate prin paragrafe – 2p.

• plan vag de structurare a textului, în care părțile componente sunt marcate insuficient; trecerea de la o idee la alta nu este evidențiată în nici un fel – 1p.

7. Utilizarea limbii literare: **4p.**

• stil și vocabular adecvate conținutului eseului, claritatea enunțului, varietatea lexicului, sintaxa adecvată – 4p.

• stil și vocabular parțial adecvate, cu ezitări în selectarea cuvintelor – 2p.

• vocabular restrâns, monoton, repetiții de cuvinte, inadecvare semantică – 1p.

8. Abilitățile de analiză și de interpretare: **4p.**

• o foarte bună relație idee-argument; ideile urmează o succesiune logică; argumentele sunt prezentate într-un mod persuasiv; abilitatea de a formula judecăți de valoare și de interpretare critică și personală – 4p.

• încercări de a susține ideile prin argumente; elemente de interpretare, dar rezultat neconvingător – 2p.

• afirmații rareori susținute de argumente; idei irelevante; schematism în prezentarea ideilor – 1p.

9. Ortografia (0-1 erori: 3p.; 2 erori: 2p.; 3 erori: 1p.): **3p.**

10. Punctuația (0-1 erori: 3p.; 2-3 erori: 2p.; 4-5 erori: 1p.): **3p.**

11. Așezarea corectă a textului în pagină (1p.), lizibilitatea (1p.): **2p.**

Notă! Se acordă 10p. din oficiu. Nota se calculează prin împărțirea punctajului obținut la 10. Nu se acordă fracțiuni de punct.

TESTUL 24

Notă! Se acordă același punctaj pentru răspunsurile redactate în spiritul soluțiilor din barem.

I. (40p.)

1. Sinonime contextuale (de exemplu: *durere* – suferință; *zadarnic* – inutil; *întristare* – tristețe, mâhnire; *simțire* – sensibilitate, sentiment etc.). (1p.+1p.+1p.+1p.) **4p.**

2. Două expresii/ locuțiuni – de exemplu: *a ploua cu găleata*, *a ploua ca prin sită*, *parcă tot îi ninge și îi plouă*, *a se face că plouă* etc. (2p.+2p.) **4p.**

3. Corectarea enunțului: *V–ar plăcea amândurora o plimbare la munte, în ciuda averselor care se anunță.* (1p.+1p.+1p.+1p.) **4p.**

4. Valoarea expresivă a repetării verbului (de exemplu: evidențiază intensificarea notațiilor poetice; prezentul exprimă o acțiune continuă; realizarea unei imagini auditive, realizarea refrenului etc.). **4p.**

5. De exemplu: pronumele personal la persoana I *m-*, adjectivul posesiv (ființa) *mea* etc. (2p.+ +2p.) **4p.**

6. De exemplu: ploaia, monotonia, tristețea, singurătatea etc. (2p.+2p.) **4p.**

Scanned with OKEN Scanner

7. De exemplu: sugestia, simbolul, corespondențele, muzicalitatea, refrenul, teme și motive simboliste etc. (2p.+2p.) **4p.**

8. De exemplu: epitet – (cântece) *clare*; personificare – *Viața-și urmează-îndârjirea...* etc. (2p.+ +2p.) **4p.**

9. Comentarea versurilor, prin evidențierea relației dintre ideea poetică și mijloacele artistice folosite (de exemplu: imagini vizuale și auditive; exprimarea subiectivității; repetiția verbului *a ploua* în versuri simetrice/ refrenul, epitetele, antiteza, comparația etc.): **4p.**

• comentarea argumentată a versurilor, prin sublinierea relației dintre fondul de idei și mijloacele artistice; respectarea normelor de exprimare corectă, de ortografie și de punctuație; încadrarea în limita de spațiu – 4p.

• comentarea versurilor doar prin prezentarea selectivă a mijloacelor artistice sau a fondului de idei, fără sublinierea relației dintre ele; ezitări în redactare; abateri minore de la normele de exprimare corectă, de ortografie și/ sau de punctuație – 2p.

• încercare de comentare, fără valorificarea convingătoare a textului poetic; abateri de la normele de exprimare corectă, de ortografie și/ sau de punctuație – 1p.

10. Prezentarea semnificației titlului, în relație cu textul poeziei citate (de exemplu: titlul evidențiază tema poeziei; sugestia și corespondența, relația între planul sufletesc și acela obiectiv, al naturii; percepția auditivă a naturii, plânsul etc.): **4p.**

• explicație logică, argumentată, a relației dintre titlu și textul poetic; respectarea normelor de exprimare corectă, de ortografie și de punctuație – 4p.

• explicație aproximativă, fără evidențierea relației; abateri minore de la normele de exprimare corectă, de ortografie și/ sau de punctuație – 2p.

• enunțarea unei idei corespunzătoare cerinței, fără explicații; unele abateri de la normele de exprimare corectă, de ortografie și/ sau de punctuație – 1p.

II. (10p.)

Se vor puncta următoarele elemente:

1. Respectarea convențiilor specifice stilului epistolar: **3p.**

• data și locul redactării scrisorii, semnătura, numai dacă toate cele trei elemente apar în compunere – 1p.

• formula adecvată de adresare – 1p.

• formula adecvată de încheiere – 1p.

2. Conținutul și structura textului: **4p.**

• conținutul adecvat cerinței (dezvoltarea temei prin idei personalizate, în succesiune logică – 3p.; schematism în dezvoltarea temei, divagații – 2p.; dezvoltarea temei date este secundară, insistența pe aspectele banale sau de circumstanță – 1p.);

• ordonarea conținutului scrisorii, conform celor trei părți ale oricărei compuneri – 1p.

3. Corectitudinea limbii utilizate: **3p.**

• registrul stilistic adecvat cerinței, claritatea, persuasiunea – 1p.

• corectitudinea exprimării – 1p. (0p. pentru două sau mai multe greșeli de lexic sau de sintaxă);

• ortografia și punctuația – 1p. (0p. pentru două sau mai multe greșeli).

Notă! Înlocuirea numelor și a datei atrage după sine neacordarea punctajului pentru subiectul al II-lea.

Scanned with OKEN Scanner

III. (40p.)

A. Conținut – **20p.**

1. Prezentarea a patru elemente de structură a textului narativ,semnificative pentru construcția/ realizarea personajelor alese (de exemplu: *formula estetică*, *temă*, *motiv literar*, *perspectivă narativă*, *acțiune*, *conflict*, *relații temporale și spațiale*, *momentele subiectului*, *discurs narativ*, *mijloace/ procedee de caracterizare*, *limbaj* etc.): **4p.**

• prezentarea argumentată a patru elemente de structură a textului narativ semnificative pentru realizarea personajelor alese, prin referire la nuvela psihologică studiată – 4p.;

• prezentarea argumentată a două-trei elemente de structură a textului narativ semnificative pentru realizarea personajelor alese, prin referire la nuvela psihologică studiată – 2p.;

• simpla menționare a unor elemente de structură a textului narativ semnificative pentru realizarea personajelor alese, fără explicații; tendința de simplă povestire – 1p.

2. Evidențierea relațiilor inițiale dintre cele două personaje, din perspectiva statutului lor social și psihologic: **4p.**

• evidențierea argumentată a relațiilor inițiale dintre cele două personaje, din perspectiva statutului lor social și psihologic – 4p.;

• evidențierea relațiilor inițiale dintre cele două personaje, din perspectiva statutului lor social sau psihologic – 2p.;

• menționarea unor elemente corespunzătoare cerinței, fără explicații – 1p.

3. Comentarea a două scene/ secvențe narative semnificative pentru evoluția relațiilor dintre personajele alese din nuvela psihologică studiată: **4p.**

• comentarea a două scene/ secvențe narative semnificative pentru evoluția relațiilor dintre personajele alese din nuvela psihologică studiată – 4p.;

• comentarea unei scene/ secvențe narative semnificative pentru evoluția relațiilor dintre personajele alese din nuvela psihologică studiată – 2p.;

• tendința de simplă povestire, fără relevarea semnificației scenelor în evoluția relațiilor – 1p.

4. Relevarea trăsăturilor celor două personaje, prin raportare la evoluția conflictului: **4p.**

• relevarea argumentată a trăsăturilor celor două personaje, prin raportare la evoluția conflictului – (2 x 2p.) 4p.;

• relevarea parțial argumentată a trăsăturilor celor două personaje, prin raportare la evoluția conflictului – (2 x 1p.) 2p.;

• menționarea unor aspecte corespunzătoare cerinței – 1p.

5. Exprimarea unei opinii argumentate asupra relațiilor dintre personaje, din perspectiva deznodământului: **4p.**

• exprimarea unei opinii argumentate asupra relațiilor dintre personaje, din perspectiva deznodământului; utilizarea mijloacelor lingvistice adecvate exprimării unei aprecieri, ca și a unor structuri, conectori sau tehnici argumentative – 4p.;

• exprimarea unei opinii asupra relațiilor dintre personaje, din perspectiva deznodământului; încercare de argumentare; utilizarea unor mijloace lingvistice adecvate exprimării unei aprecieri – 2p.;

• simpla menționare a unei opinii asupra relațiilor dintre personaje, fără încercare de argumentare; absența mijloacelor lingvistice adecvate exprimării unei aprecieri – 1p.

B. Redactare – **20p.** (Punctele pentru redactare se acordă numai dacă răspunsul se încadrează în limita minimă de spațiu precizată)

6. Organizarea ideilor în scris: **4p.**

• text clar organizat, coerent, cu echilibru între cele trei componente (introducere, cuprins, încheiere); construcția paragrafelor subliniază ideile; succesiunea logică a ideilor – 4p.

Scanned with OKEN Scanner

• părțile componente ale textului pot fi recunoscute, dar nu există un echilibru între ele; ideile sunt, în general, subliniate prin paragrafe – 2p.

• plan vag de structurare a textului, în care părțile componente sunt marcate insuficient; trecerea de la o idee la alta nu este evidențiată în nici un fel – 1p.

7. Utilizarea limbii literare: **4p.**

• stil și vocabular adecvate conținutului eseului, claritatea enunțului, varietatea lexicului, sintaxa adecvată – 4p.

• stil și vocabular parțial adecvate, cu ezitări în selectarea cuvintelor – 2p.

• vocabular restrâns, monoton, repetiții de cuvinte, inadecvare semantică – 1p.

8. Abilitățile de analiză și de interpretare: **4p.**

• o foarte bună relație idee-argument; ideile urmează o succesiune logică; argumentele sunt prezentate într-un mod persuasiv; abilitatea de a formula judecăți de valoare și de interpretare critică și personală – 4p.

• încercări de a susține ideile prin argumente; elemente de interpretare, dar rezultat neconvingător – 2p.

• afirmații rareori susținute de argumente; idei irelevante; schematism în prezentarea ideilor –1p.

9. Ortografia (0-1 erori: 3p.; 2 erori: 2p.; 3 erori: 1p.): **3p.**

10. Punctuația (0-1 erori: 3p.; 2-3 erori: 2p.; 4-5 erori: 1p.): **3p.**

11. Așezarea corectă a textului în pagină (1p.), lizibilitatea (1p.): **2p.**

Notă! Se acordă **10p.** din oficiu. Nota se calculează prin împărțirea punctajului obținut la 10. Nu se acordă fracțiuni de punct.

TESTUL 25

Notă! Se acordă același punctaj pentru răspunsurile redactate în spiritul soluțiilor din barem.

I. (40p.)

1. Transcrierea termenilor principalei antiteze pe care este structurat discursul liric: *caldul pământ de miazăzi*, *Nord* , ceea ce sugerează, pe un alt plan, opoziția dintre „apolinic" și „dionisiac" etc.: **4p.**

2. Menționarea a patru motive poetice: gândirea, mitul oglindirii/ cristalul, armonia formelor, obsesia solară/ mitul Soarelui, perfecțiunea întruchipată de cerc, nostalgia orizontului, arborele etc. (1p.+1p.+1p.+1p.) **4p.**

3. Explicarea semnificației versului: incipit al discursului liric/ afirmație lirică având rolul unui enunț-teză, versul pune în evidență două stări poetice numai aparent opuse, în realitate complementare, și anume răceala, dată de rigoarea gândirii abstracte/ a rațiunii, vizavi de căldura sentimentelor/ de omenescul firii etc. (explicarea nuanțată a fragmentului: 4p.; explicarea aproximativă/ cu improvizații: 2p.): **4p.**

4. Mărci lexico-gramaticale ale prezenței eului liric în textul citat: verbe și pronume/ adjective pronominale de persoana I singular (corelative – pronume de persoana a II-a), substantive ale adresării în vocativ, adjectivul-epitet calificativ ca proiecție a eului liric, interjecția ca bază a exclamației retorice (*O, cum întregul suflet al meu ar fi voit*), folosirea adjectivelor nehotărâte (*mult timp*) și demonstrative (*acel pâlc*), cuvinte implicând ideea de superlativ absolut, ca bază a hiperbolei (*nenumărate*, *grandoarea*, *eternul*, *înmiit*) etc.: (1p.+1p.+1p.+1p.) **4p.**

Scanned with OKEN Scanner

5. Transcrierea, din ultima strofă, a unui epitet personificator situat într-o inversiune: *somnolent (acord)*: **4p.**

6. Comentarea fragmentului: aluzie la mitul biblic al Facerii/ al Genezei, stabilindu-se o opoziție între eternitatea/ atemporalitatea Creaturului și lumea/ obiectele pieritoare etc. (comentarea nuanțată a fragmentului: 4p.; comentarea aproximativă/ cu improvizații: 2p.): **4p.**

7. Motivarea scrierii cu majusculă a substantivelor: *Gândire*, *Euritmie*: modalitate poetică de abstractizare/ de conceptualizare a sensurilor, stilistic obținându-se, deopotrivă, metafora-simbol și motivul poetic; *Gândirea* devine însemnul rațiunii de a fi, iar *Euritmia*, inițial însemnând „armonie de sunete, de linii, de mișcări etc", devine emblema acelei matrice cosmice, marcată de armonia universală, esență a lumii etc. (motivarea nuanțată a scrierii cu majusculă: 4p.; motivarea aproximativă/ cu improvizații: 2p.): **4p.**

8. Menționarea a câte unui sinonim potrivit pentru cuvintele: *burg – castel medieval*, *cetate*, *așezare fortificată*, *oraș medieval/ vechi* etc; *dom – catedrală*, *biserică principală*, *clădire monumentală* etc.: (2p.+2p.) **4p.**

9. Transcrierea cuvântului derivat – *descrește*: **4p.**

10. Motivarea folosirii semnului de punctuație două.: stilistic, marchează începutul unei ample structuri apozitive, ce constituie baza argumentației în discursul liric etc. (motivarea nuanțată a folosirii semnului de punctuație: 4p.; motivarea aproximativă/ cu improvizații: 2p.): **4p.**

II. (10p.)

Se vor puncta următoarele elemente:

1. Respectarea convențiilor specifice stilului epistolar: **3p.**

• data și locul redactării scrisorii, semnătura, numai dacă toate cele trei elemente apar în compunere – 1p.

• formula adecvată de adresare – 1p.

• formula adecvată de încheiere – 1p.

2. Conținutul și structura textului: **4p.**

• conținutul adecvat cerinței (dezvoltarea temei prin idei personalizate, în succesiune logică – 3p.; schematism în dezvoltarea temei, divagații – 2p.; dezvoltarea temei date este secundară, insistența pe aspectele banale sau de circumstanță – 1p.);

• ordonarea conținutului scrisorii, conform celor trei părți ale oricărei compuneri – 1p.

3. Corectitudinea limbii utilizate: **3p.**

• registrul stilistic adecvat cerinței, claritatea, persuasiunea – 1p.

• corectitudinea exprimării – 1p. (0p. pentru două sau mai multe greșeli de lexic sau de sintaxă);

• ortografia și punctuația – 1p. (0p. pentru două sau mai multe greșeli).

Notă! Înlocuirea numelor și a datei atrage după sine neacordarea punctajului pentru subiectul al II-lea.

III. (40p.)

A. Conținut – **20p.**

1. Exprimarea unei judecăți de valoare asupra temei poeziei și a universului liric: **4p.**

• exprimarea argumentată a unei judecăți de valoare asupra temei poeziei și a universului liric – 4p.

• exprimarea unei judecăți de valoare asupra temei poeziei și a universului liric, fără argumentare – 3p.

• exprimarea unei judecăți de valoare asupra temei poeziei sau a universului liric, fără argumentare – 2p.

Scanned with OKEN Scanner

• încercare de exprimare a unei judecăți de valoare, fără surprinderea esențialului, cu improvizații/ contaminări etc. – 1p.

2. Comentarea elementelor de compoziție în textul poetic (titlu, incipit, motive poetice, secvențe poetice): **4p.**

• comentarea nuanțată a celor patru categorii de elemente de compoziție din textul poetic – 4p.

• comentarea nuanțată a trei categorii de elemente de compoziție din textul poetic – 3p.

• comentarea nuanțată a două categorii de elemente de compoziție din textul poetic sau comentarea aproximativă a trei-patru categorii – 2p.

• comentarea nuanțată a unui element de compoziție din textul poetic sau comentarea aproximativă a două categorii – 1p.

3. Sublinierea elementelor de comunicare în textul poetic (raportul autor – eu liric): **4p.**

• sublinierea nuanțată a elementelor de comunicare în textul poetic (raportul autor – eu liric; ipostazele eului liric; mărci lexico-gramaticale ale prezenței eului liric etc.) – 4p.

• sublinierea nuanțată a elementelor de comunicare în textul poetic, dar cu identificarea parțială a mărcilor lexico-gramaticale ale prezenței eului liric – 3p.

• sublinierea raportului autor – eu liric și a unei ipostaze a eului liric – 2p.

• sublinierea raportului autor – eu liric – 1p.

4. Analiza nivelurilor textului (fonetic, morfosintactic, lexico-semantic și stilistic): **4p.**

• analiza nuanțată a celor două niveluri ale textului – 4p.

• analiza nuanțată a unui nivel al textului și analiza superficială a celui de al doilea nivel – 3p.

• analiza nuanțată a unui nivel al textului sau analiza superficială a celor două niveluri – 2p.

• analiza superficială a unui nivel al textului – 1p.

5. Exprimarea unui punct de vedere despre semnificațiile textului: **4p.**

• exprimarea argumentată a unui punct de vedere despre semnificațiile textului (enunțarea punctului de vedere, argumentare persuasivă, concluzie în acord cu argumentarea) – 4p.

• exprimarea unui punct de vedere despre semnificațiile textului (enunțarea punctului de vedere, concluzie pertinentă), dar cu argumentare parțială – 3p.

• exprimarea unui punct de vedere despre semnificațiile textului, conținând enunțarea punctului de vedere și argumentarea parțială – 2p.

• enunțarea unui punct de vedere, cu sau fără încercare de argumentare – 1p.

B. Redactare – **20p.** (Punctele pentru redactare se acordă numai dacă răspunsul se încadrează în limita minimă de spațiu precizată)

6. Organizarea ideilor în scris: **4p.**

• text clar organizat, coerent, cu echilibru între cele trei componente (introducere, cuprins, încheiere); construcția paragrafelor subliniază ideile; succesiunea logică a ideilor – 4p.

• părțile componente ale textului pot fi recunoscute, dar nu există un echilibru între ele; ideile sunt, în general, subliniate prin paragrafe – 2p.

• plan vag de structurare a textului, în care părțile componente sunt marcate insuficient; trecerea de la o idee la alta nu este evidențiată în nici un fel – 1p.

7. Utilizarea limbii literare: **4p.**

• stil și vocabular adecvate conținutului eseului, claritatea enunțului, varietatea lexicului, sintaxa adecvată – 4p.

• stil și vocabular parțial adecvate, cu ezitări în selectarea cuvintelor – 2p.

• vocabular restrâns, monoton, repetiții de cuvinte, inadecvare semantică – 1p.

Scanned with OKEN Scanner

8. Abilitățile de analiză și de interpretare: **4p.**

• o foarte bună relație idee-argument; ideile urmează o succesiune logică; argumentele sunt prezentate într-un mod persuasiv; abilitatea de a formula judecăți de valoare și de interpretare critică și personală – 4p.

• încercări de a susține ideile prin argumente; elemente de interpretare, dar rezultat neconvingător – 2p.

• afirmații rareori susținute de argumente; idei irelevante; schematism în prezentarea ideilor – 1p.

9. Ortografia (0-1 erori: 3p.; 2 erori: 2p.; 3 erori: 1p.): **3p.**

10. Punctuația (0-1 erori: 3p.; 2-3 erori: 2p.; 4-5 erori: 1p.): **3p.**

11. Așezarea corectă a textului în pagină (1p.), lizibilitatea (1p.): **2p.**

Notă! Se acordă **10p.** din oficiu. Nota se calculează prin împărțirea punctajului obținut la 10. Nu se acordă fracțiuni de punct.

BIBLIOTECA JUDETEANA
„GH.ASACHI"
IASI

Scanned with OKEN Scanner

Scanned with OKEN Scanner

CUPRINS

ARGUMENT 3

PROGRAMA PENTRU EXAMENUL DE BACALAUREAT 2007 5

OBSERVAȚII ŞI SUGESTII ÎN LEGĂTURĂ CU EXAMENUL DE BACALAUREAT 11

METODOLOGIE 15

SUBIECTE DATE LA EXAMENUL DE BACALAUREAT 2006 19
- PROBA ORALĂ 19
- SUGESTII ŞI EXPLICAȚII PRIVIND REZOLVAREA SUBIECTELOR PENTRU EXAMENUL ORAL DE BACALAUREAT 49
- PROBA SCRISĂ 65

CONCEPTE OPERAȚIONALE 73

SUBIECTE PROPUSE 101

REZOLVĂRI. BAREME DE CORECTARE ŞI DE NOTARE 145